

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Παγκόσμια Ημέρα Ζώων

Οι pet sitters της Αθήνας

Της Κατερίνας Καμπόσου

ΕΔΚΕ: Ποιοι είναι

οι εθελοντές κτηνίατροι;

Της Αναστασίας Στουπάκη

ΕΚΛΟΓΕΣ στο ΠΑΣΟΚ

Μιλούν

Νίκος Ανδρουλάκης

Πάυλος Γερούλιος

Άννα Διαμαντοπούλου

Χάρης Δούκας

AK

Project Future

11ος Κύκλος

Μια νέα ιστορία ξεκινάει.
Η δική σου επαγγελματική ιστορία.

Το Project Future της Πειραιώς, που πραγματοποιείται σε συνεργασία με το ReGeneration, σου προσφέρει τη στήριξη και τις δεξιότητες που χρειάζεσαι για να βρεις τη θέση σου στην αγορά εργασίας.

Δήλωσε συμμετοχή έως 21/10 και εξειδικεύσου σε έναν από τους 7 πυλώνες του business και της τεχνολογίας.

Μπες τώρα στο projectfuture.gr

POWERED BY
REGENERATION®

/// Piraeus

Να στηρίζεις είναι Πειραιώς.

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπριμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Σύμβουλος Διεύθυνσης Χριστίνα Γαλανοπούλου

Αρχισυνταξία Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide)

Editorial Manager Ηλένα Κρητικού

Βοηθός αρχισυντάκτη Τόνια Ζαραβέλα

Τεχνικός διευθυντής Βάσιος Συντασιμάς

Social Media Manager Τάσος Ανέστης

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος

Επιμέλεια ύλης Δήμητρα Γκρους

Διόρθωση κειμένων Φανή Κουλούντζου,
Κατερίνα Ασήμου

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης, Μ. Ανδριωτάκη, Ε. Βαρδάκη, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Κ. Γλυνιαδάκη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Γ. Δήμος, Θ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπούλακη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Μπ. Καλογιάννης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Α. Κασαμπαλή, Α. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Σπ. Λαμπρόπουλος, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλοπούλου, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Γ. Μπελεσιώτης, Α. Μπρουτζάκη, Γ. Νένης, Γ. Χ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τοιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψύχας, Ε. Ψυκούλη

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα

info@athensvoice.gr
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Creative Manager Θάνας Ψυλλίδης

Creative Marketing Manager Λαμπρινή Τρούγκου

Branded Content Editor Χαρά Αλεξανδροπούλου

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr

Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρωζώνης,
Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας

Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κισσάτζεκιάν,
Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη,
Πέτρος Νικόλτσος, Λάζαρος Γραικός

Account Directors

Τίνα Γαϊτανίδου, Βόννη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director

Άννα Αντωνίου

Direct Market Advertising Managers

Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου,
Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφρόννη

Advertising & Marketing Director VOICE 102.5

Κική Μαλέρδου

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη

marketing@athensvoice.gr

Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Ψηφιακή Υποστήριξη Νικόλαος Αργυρίου,
Άγγελος Καραμανωλάκης

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη

Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση,
Μανώλης Κοττάκης

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση

«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.

Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317

Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310

VOICE 102.5: 210 3648.213

Αγγελίες: 210 3617.369 Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρείτε την Α.Β. στα σημεία διανομής,
επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021

ISSN 1790-6164

ATHENS voice

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, ή διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

Δυο πρώην, ένας rebranded και η Κεντροαριστερά

Του ΦΩΤΗ ΓΕΩΡΓΕΛΕ

Τους τελευταίους μήνες παρατηρούμε μια θεαματική κινητικότητα στο πολιτικό σκηνικό, με ρευστοποιήσεις κομματικών σχηματισμών, rebranding προσώπων και χώρων, με μεταγραφές και δηλώσεις διαθεσιμότητας, με αλληπάλληλες αλλαγές εργοδότη για τα τρoλ και τα πιστόλια του δημοσιογραφικού υποκόσμου, σε σημείο που θυμίζει το παιδικό παιχνίδι με τις μουσικές καρέκλες.

Θα ήταν συνηθισμένες σχεδόν, αν δεν ήταν τόσο αστειές, αυτές οι προσπάθειες από πολιτικούς που τους καλεί – ξανά – η ιστορία, φιλόδοξους καθηγητές πάντα διαθέσιμους να προσφέρουν, λομπήστες και λοιπούς παράγοντες του δημόσιου διαλόγου, να ξαναμπουν στο παιχνίδι, «διορθώνοντας» την προηγούμενη ζωή τους και «ξαναγράφοντας» την ιστορία, τη δική τους και της χώρας.

Τόσοι «κεντροαριστεροί», τόσες «προοδευτικές παρατάξεις», αλλά και τόσοι «ανήσυχτοι πατριώτες» που εμφανίστηκαν ξαφνικά, δεν έχουμε τι να τους κάνουμε.

Στη πραγματικότητα, οι πρωταγωνιστές της καταστροφικής προηγούμενης «δεκαετίας του ανορθολογισμού» προσπαθούν να εμφανιστούν με άλλες ταμπέλες.

Όταν στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας ο ουρανός έπεσε στο κεφάλι μας, το πολιτικό σύστημα και η ίδια η ελληνική κοινωνία ήταν παντελώς ανέτοιμοι να αντιμετωπίσουν την οικονομική χρεοκοπία.

Το πραγματικό πρόβλημα που αντιμετώπισε η χώρα δεν ήταν μόνο το τεράστιο χρέος. Αυτό, έστω και καθυστερημένα, η ευρωπαϊκή κοινότητα κάπως το ρύθμισε. Αυτό που αποδείχτηκε μεγαλύτερο πρόβλημα, αυτό που διέλυσε κυριολεκτικά την ελληνική οικονομία και τη συνοχή της κοινωνίας, ήταν η άρνηση υιοθέτησης των αλλαγών και μεταρρυθμίσεων οι οποίες ήταν απαραίτητες για την αλλαγή του παρωχημένου οικονομικού μοντέλου, ώστε να γίνει βιώσιμο και να μην παράγει διαρκώς νέα ελλείμματα.

Εκεί οι αντιδράσεις ήταν πρωτοφανείς σε ένταση, επιθετικές, αδιάλλακτες και τελικά αυτοκτονικές. Με αποτέλεσμα η Ελλάδα να κάνει 10 χρόνια να βγει από την κρίση, ενώ οι άλλες χώρες που αντιμετώπισαν την ίδια εποχή το πρόβλημα το ξεπέρασαν σε 2-3. Η καθυστερήσει δεν ήταν το μόνο και το μεγαλύτερο πρόβλημα. Το χειρότερο ήταν ότι, ενώ η Πορτογαλία και η Ιρλανδία εφάρμοσαν γρήγορα και με αποφασιστικότητα τον οδικό χάρτη και μεταρρυθμίσαν την οικονομία τους οδηγώντας σε καλύτερο οικονομικό επίπεδο και ένα πιο σύγχρονο μοντέλο, η Ελλάδα μετά από 10 χρόνια συγκρούσεων δεν κατάφερε να αλλάξει το χρεοκοπημένο μοντέλο της μεταπολίτευσης και ακόμα προσπαθεί να φτάσει το πριν από το 2009 επίπεδο.

Το πολιτικό σύστημα, εκφραστής του πελατειακού κράτους, ήταν σχεδόν αδύνατον να μεταρρυθμίσει τον εαυτό του. Τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, για τα οποία η έννοια της επιχειρηματικότητας εξαντλείται στο λάδωμα και τον έλεγχο της κρατικής και κομματικής μηχανής, ήταν από την αρχή εχθρικά. Αντίθετα με όσα ισχυριζόταν τότε η κυρίαρχη προπαγάνδα, τα Μέσα Ενημέρωσης ήταν σχεδόν στο σύνολό τους «αντιμνημονιακά», ιδίως οι τηλεοράσεις με τον εγγενή λαϊκισμό τους. Εκτεταμένα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, εκπαιδευμένα επί δεκαετίες στην απόκτηση προσόδων μέσω του πελατειακού κράτους, στάθηκαν από την αρχή μετωπικά αντίθετα στα πρωτάκουστα και ξενόφερτα αυτά πράγματα που μιλάγαν για αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, της εισφοροδιαφυγής, των μαϊμού επιδομάτων, των πρόωγων συντάξεων, της καταπάτησης δημόσιας γης, της αυθαίρετης ανοικοδόμησης και άλλων, ων ουκ έστιν αριθμός, προνομίων των insiders του πελατειακού κράτους. Οι outsiders, νέοι, μισθωτοί, άνεργοι, σκληρά εργαζόμενοι, μικροί επιχειρηματίες, δεν είχαν ισχυρή φωνή. Ούτε καν συνείδηση της πραγματικότητας. Οι νέοι που δεν θα έπαιρναν σύνταξη έδιναν μάχες για να μη μειωθούν οι πολυτελείς συντάξεις των ΔΕΚΟ και οι άνεργοι για να μην κοπούν τα πολυάριθμα επιδόματα του δημόσιου τομέα.

Αυτό ήταν το πραγματικό πρόβλημα που δυναμίτισε κάθε ομαλή προσπάθεια εξόδου από την κρίση. Όλα τα άλλα, τα εθνικοπατριωτικά και επαναστατικά, ήταν σημαίες από

νάιλον για τους αφελείς. Απόδειξη ότι, όταν η πολύ πατριωτική «πρώτη φορά Αριστερά», για να γίνει αποδεκτή από τους δανειστές, έβαλε ενέχυρο για 99 χρόνια τη δημόσια περιουσία, δεν συγκινήθηκε κανένας. Όταν η κυβέρνηση του λαού χρεοκόπησε, έκλεισε και εκποίησε μετά για ένα κομμάτι ψωμί τις τράπεζες σε ξένα funds, ούτε καν σε ξένες τράπεζες, δεν έγινε ούτε μια διαδήλωση για τον αφελληνισμό ολόκληρου του τραπεζικού συστήματος. Και όταν στις περιβόητες λίστες Λαγκάρντ τελικά αυτός που ανακαλύφθηκε ήταν εκείνος ο δημοσιογράφος οπλαρχηγός που με υπόκρουση Λιλί Μαρλέν κήρυττε κάθε μέρα τον απελευθερωτικό αγώνα ενάντια στους δυτικούς κατακτητές, αυτός που είχε οπίτια στο Μόντε Κάρλο, το Μαϊάμι, το Λας Βέγκας και κάθε φορολογικό παράδεισο αυτού του κόσμου, ούτε ένας δεν βγήκε να πει, ρε μήπως με έπιασαν κορόιδο.

Γιατί όλοι ήξεραν ότι όλα αυτά ήταν το παραμύθι που θα πούλαγαν στους αφελείς. Αυτό που ονομάστηκε τότε «Επανάσταση των Βολεμένων» ήταν η προσπάθεια των ευνοημένων στρωμάτων της μεταπολίτευσης να μη θιγεί κανένα πρόνομο, κανένα έσοδο, καμία εξουσία των insiders.

Τα δύο μεγάλα κόμματα που κυβέρνησαν τη χώρα για σχεδόν μισό αιώνα, εκόντα άκοντα προσπαθούσαν να εφαρμόσουν τα διάφορα μνημόνια, τα πορίσματα από τις επιτροπές σοφών, τις εργαλειοθήκες του ΟΑΣΑ, χωρίς να μπορούν και να θέλουν πραγματικά να αντιμετωπίσουν τον εαυτό τους και την πελατεία τους. Αντικαθιστούσαν τις μεταρρυθμίσεις με «ισοδύναμα», δηλαδή φόρους.

Ακόμα κι έτσι όμως, με ένα βήμα μπρος δυο βήματα πίσω, η ακόμα κι επιφανειακή αλλαγή του οικονομικού και κρατικού συστήματος δεν έγινε αποδεκτή.

Η «αγανακτισμένη» οπισθοφυλακή του πελατειακού κράτους, χρησιμοποιώντας ως ξενιστή ένα μικρό κόμμα διαμαρτυρίας της Αριστεράς, συσπειρώθηκε σε έναν νέο συνασπισμό εξουσίας για να αποτρέψει την απειλή. Ακροδεξιά, λαϊκή καρμανλική Δεξιά, πελατειακό Πασόκ, κομφορμιστική Αριστερά, ήταν ο νέος συνασπισμός της τελικής αντίστασης. Ο Σύριζα της περιόδου εκείνης δεν ήταν ένα κόμμα, ήταν η τελευταία αντίσταση της παλιάς Ελλάδας. Γι' αυτό και με τόση ευκολία, ανεξαρτήτως προέλευσης, όλοι έβρισκαν αμέσως στέγη στον Σύριζα που αφομοίωνε τα πάντα. Κουντουρά και Χαϊκάλης, Παπαγγελόπουλος και Αντώνιαρος, Τζάκρη και Ραγκούσης, Αχτσιόγλου και Πολάκης. Με τα γνωστά αποτελέσματα. Που έγραψε η ιστορία και πληρώνει η ελληνική κοινωνία ακόμη.

Η εποχή εκείνη τελείωσε. Και οι πρωταγωνιστές της τελειώνουν μαζί με την εποχή τους. Τα αποτελέσματά τους ήταν τόσο καταστροφικά που, υπ' αυτή τη μορφή, ο λαϊκισμός δεν μπορεί να επανέλθει στην εξουσία. Είναι ακόμα πολύ νωπές οι μνήμες.

Γι' αυτό οι τότε πρωταγωνιστές, τώρα με διάφορα «πατριωτικά και εθνικά» προσώπεια, ανησυχούντων πρώην στη μια πλευρά ή «κεντροαριστερά και rebranded» στην άλλη, θα επιδιώξουν να μπουν ξανά στο παιχνίδι με άλλα ονόματα, με ρευστοποίηση κομμάτων, με σβήσιμο της οριζόντιας διαχωριστικής γραμμής ανάμεσα στην Αλλαγή και την Ακινησία. Δύσκολα θα το επιτύχουν.

Και αν υπάρχει μια πιθανότητα να το κάνουν, είναι γιατί τα δύο μεγάλα πολιτικά κόμματα που, έστω και με μισή καρδιά, έστω και με το ζόρι, κράτησαν την Ελλάδα στην Ευρώπη και στην ευημερία, αυτή την ιδεολογική μάχη απέφυγαν να τη δώσουν. Δεν είπαν ποιοι πραγματικά ήταν οι αντιδραστικοί αυτών των χρόνων και ποιοι οι προοδευτικοί. Ποιοι ήταν οι βολεμένοι, το σύστημα, οι δυνάμεις της αντιμεταρρυθμίσεως. Γιατί φοβήθηκαν ότι μπορεί να μιλάγαν και για τον εαυτό τους.

Η ελληνική Καθυστέρηση κρύφτηκε πίσω από κομματικές ταμπέλες και μεγάλα λόγια. Κι έτσι μπορεί να μιλάει τώρα για «μεγάλη προοδευτική παράταξη», το πολιτικό προσωπικό του μεγαλύτερου κομφορμισμού. Και να παρουσιάζονται ως «ανήσυχτοι πατριώτες» οι υπεύθυνοι της χρεοκοπίας.

Όλα τριγύρω αλλάζουν κι όλα τα ίδια μένουν; **Α**

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Πώς θα έχεις
πάντα ένα γεμάτο
πορτοφόλι
και ένα γεμάτο
ψυγείο

Της ΜΑΡΙΑΣ-ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΙΓΑΛΟΥ

Αν είσαι φοιτητής και διαβάζεις αυτό το κείμενο... σου δίνουμε κουράγιο. Ξέρουμε ότι η εξεταστική του Σεπτεμβρίου δεν είναι ό,τι πιο ευχάριστο, και ίσως διαρκεί ακόμη. Αλλά εσύ έχεις στο μυαλό σου εκείνο το κοκτέιλ στο μπαράκι με μπαλκόνι στο Αιγαίο. Και εκεί που σκέφτεσαι ότι έπρεπε να μην υπάρχουν χειμώνες αλλά μόνο καλοκαίρια, οι υποχρεώσεις σου χτυπούν την πόρτα επίμονα. Και να ήταν μόνο τα μαθήματα. Πιθανόν να πληρώνεις λογαριασμούς σπιτιού, γιατί οι δικοί σου σε έχουν βάλει στον «ίσιο» δρόμο που βέβαια περισσότερο μοιάζει με ελεύθερη πτώση, να αλλάξεις ή να αγοράζεις συσκευές σπιτιού, να κανονίζεις –και δυστυχώς να πληρώνεις– τη λίστα του σούπερ μάρκετ. Και το αποκορύφωμα; Σκέφτεσαι να κόψεις ακόμη και τον καφέ – γιατί 2 ευρώ από εδώ, 2 από εκεί... μιλάμε για έξοδα.

Αν σου λέγαμε όμως ότι για όλα αυτά που ανησυχείς έχει φροντίσει κάποιος άλλος για εσένα; Τότε ναι, θα χαμογελούσες. Έχεις ακούσει για το **ΔΕΗ myHome4Students**; Αν όχι, τότε σήμερα είναι η τυχερή σου ημέρα, trust me! Δες αναλυτικά τι σου προσφέρει η καλή «νεράιδα» **ΔΕΗ**, σε συνεργασία με άλλους φορείς:

1. Τα πιο συμφέροντα συμβόλαια για το σπίτι

Ρεύμα, νερό, σταθερό, Internet. Έξοδα, έξοδα και πάλι έξοδα. Φρόντισε λοιπόν να κάνεις μια καλή έρευνα και να επιλέξεις πακέτα που εξυπηρετούν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες σου. Τσέκαρε μία το νέο **ΔΕΗ myHome4Students**, προϊόν ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και φουλ παροχές... αποκλειστικά για φοιτητές – το πολύ καλό της υπόθεσης. Ήξερες ότι σου προσφέρει δωρεάν **GreenPass** για ολόκληρη τη διάρκεια του συμβολαίου (12 μήνες), επιτρέποντάς σου να χρησιμοποιείς ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές; Και το καλύτερο; Μπορείς να κάνεις και οικονομία, αφού με το νέο πακέτο της **ΔΕΗ** οι πρώτες 150 kWh προσφέρονται σε χαμηλή τιμή, ενώ για τους καλοκαιρινούς μήνες δεν χρεώνονται πάγια. Αυτό σημαίνει 3 μήνες δωρεάν! Πάρε ένα καράβι, πήγαινε στο νησί και μη σε νοιάζει τίποτα. Και να θυμάσαι, ένας happy φοιτητής είναι ένας ψαγμένος φοιτητής.

2. Ολοκαίνουργιες συσκευές σπιτιού σε μειωμένη τιμή

Είναι πολύ σημαντικό να δημιουργήσεις έναν χώρο που είναι οργανω-

μένος. Έπιπλα, οικιακές συσκευές και προϊόντα τεχνολογίας –έχεις έως 10% παραπάνω έκπτωση για αγορές από τον **Κωτσόβολο**–, αντικείμενα διακόσμησης και αποθήκευσης. Ξεκίνα από το υπνοδωμάτιο και το γραφείο σου. Ενδεχομένως θα είναι οι χώροι που θα περνάς τον περισσότερο χρόνο σου.

3. Ένα γεμάτο ψυγείο

Επίσης σημαντικό είναι να οργανώσεις την κουζίνα σου. Ως φοιτητής μακριά από την οικογενειακή εστία, πρέπει να μάθεις να μαγειρεύεις. Τα πολύ καλά νέα είναι ότι πρώτο γέμισμα του ψυγείου είναι δώρο από την **efood**! Ήρθε η ώρα να γίνεις ο σεφ της παρέας! Γεια στα χέρια σου, λοιπόν.

4. Δωρεάν καφές για να σου πάει καλά η μέρα

Για να πούμε ότι έχεις εγκλιματιστεί καλά σε μία πόλη, πρέπει να έχεις περπατήσει στα στενά της. Τι σημαίνει αυτό; Ότι έχεις εξερευνήσει τα καφέ. Τα πρωινά, έχεις πάρει τον καφέ σου στο χέρι, έχεις φορέσει τα ακουστικά σου, έχεις περπατήσει ή έχεις πάρει τα μέσα για τη σχολή

σου. Τι άλλο να ζητήσεις από μια πόλη; Έναν δωρεάν καφέ κάθε μέρα από τα **Coffee Island**.

5. Ταξίδια στο εσωτερικό

Ένα ταξιδάκι πού και πού θα σε ανανεώσει και θα σου δίνει δύναμη να συνεχίσεις – και αν επισκεφτείς το πατρίκό σου, ένα έξτρα χαρτζιλίκι. Γνωρίζοντας πόσο σημαντικό είναι το οικογενειακό bonding, αλλά και το «φεύγω από όλους και απ' όλα» η **AEGEAN** χαρίζει 5.000 Miles+Bonus μίλια για εξαργύρωση σε πτήση εντός Ελλάδας*. Μπορείς να πας να δεις τι παίζει και στις άλλες φοιτητουπόλεις. Είναι η ώρα σου!

Μοναδικά προνόμια από το νέο πακέτο **ΔΕΗ myHome4Students**, προϊόν ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με πολλές παροχές αποκλειστικά για φοιτητές. Σημειώνεται ότι τα προνόμια θα εμπλουτίζονται με την πάροδο του χρόνου.

Για περισσότερα
επισκεφτείτε το
dei.gr

Info-diet

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΡΟΖ

Ο Οκτώβριος είναι ο μήνας του. Όσο υπάρχει το ροζ, ο κόσμος θα είναι πάντα ωραίος.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ

Αντί να γράφουν όλοι μια «μεγάλη κυρία», καλύτερα να γράφουν «μια γενναία κυρία». Εσείς ξέρετε πολλές σαν τη Μαρινέλλα που, μ' αυτή την ασύλληπτη φωνή και την τεράστια καριέρα, τόλμησαν στα ενενήντα τους να τραγουδήσουν a capella στο Ηρώδειο;

«Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΗΣ ΤΖΕΛΑΣ ΔΕΛΑΦΡΑΓΚΑ»

Ρέππας & Παπαθανασίου σε μεγάλα κέρφια και ατάκες που ήδη είναι κλασικές. Ξεχωρίσαμε τον υπερταλαντούχο και πολύ αστείο Γιάννη Απέργη. (Κάθε Τρίτη στις 21:00, στον Alpha)

ΘΑ ΕΧΟΥΜΕ ΜΙΝΙ ΜΟΟΝ

Η Γη θα έχει για λίγο ένα δεύτερο, «μίνι φεγγάρι» αυτό το φθινόπωρο. Η βαρυτική έλξη της θα κάνει έναν παγιδευμένο αστεροειδή να περιφέρεται γύρω από τον πλανήτη για περίπου δύο μήνες.

ΣΥΝΤΑΓΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΟΥ ΝΤΑΚΟΥ

Ντάκος με μελάτα αυγά, αβοκάντο, ντομάτα και φρέτα, λίγο λάδι και φρέσκο πιπέρι. Ένα mini moon στον ουρανό.

ΑΚΟΥΣΤΗΚΕ

«Τρεις φράσεις με πλήγωσαν στη ζωή μου: Δεν υπάρχει Άγιος Βασίλης... Δεν σε βλέπω ερωτικά... Δεν κάνουμε delivery τέτοια ώρα...»

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

-Τον Πρίντζη τον βολεΐμολίστα τον ξέρεις;
-Ναι.
-Σκέψου τη γυναίκα του να τη λένε Πάτρα.

ΤΑ ΟΧΙ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Όχι πια σοκολάτα επάνω σε ό,τι βρείτε - από μπισκότο μέχρι πίτσα.
Όχι άλλα αγόρια με γυμνούς αστραγάλους.
Όχι στις influencers που φωτογραφίζονται σε στάση «έχω ημικρανία».
Όχι στα ταξί που αρνούνται να πάρουν κάρτα.

ONLINE SCAM

Και φυσικά το σκουπάκι της Dyson με 1,49 ευρώ, που γράψαμε την προηγούμενη εβδομάδα, ήταν ηλεκτρονική απάτη. Την πατήσαμε κι εμείς και καλό είναι να προσέχουμε. Ζητάμε συγγνώμη από τον αγαπημένο Κωτσόβολο για την αναστάτωση.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Σκαμμένη, παρατημένη, μισοκατεστραμμένη, αφιλόξενη, ταλαιπωρημένη εδώ και τόσα χρόνια. Αν βρήκατε αρχαία, βάλτε τους ένα τζάμι από πάνω να τα βλέπουν οι τουρίστες και φτιάξτε αυτήν την όμορφη πλατεία του ιστορικού αθηναϊκού κέντρου.

ΚΑΠΑΚΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΜΠΟΥΚΑΛΙΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ

Έξυπνο και βολικό, όσο και τα χάρτινα καλαμάκια.

ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Standard &... poor!

Σε βλέπω!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

ΝΑ ΜΗΝ ΠΩ ΤΙΠΟΤΑ

28/09/2024

ΆΛΛΟ...

Ας δώσουν πίσω τα λεφτά στον κόσμο που πλήρωσαν εισιτήριο, όσο για το δώρο Θεού που έλεγε η κ μαρινελα στον τρυφωνος για την φωνή της γιατί δεν τραγουδάει τσάμπα τότε????

Απαντήστε

Σε βλέπω και ανατριχιάζω

Πριν από δέκα χρόνια, συζητώντας με τον μεγάλο Ισραηλινό συγγραφέα Άμος Οζ, τον άκουσα να επαναλαμβάνει την αγαπημένη του φράση: «Αν ήμουν μια μύγα στην κρεβατοκάμαρα ενός ζευγαριού, θα είχα υλικό για δέκα βιβλία». Μου ξανάρθε στο μυαλό όταν είδα το σχόλιο που πόσταρες κάτω από την είδηση της κατάρρευσης της Μαρινέλλας ενώ τραγουδούσε στο Ηρώδειο. Σ' εσένα μιλάω, ναι. Στη δική σου κάμαρα θα ήθελα να ήμουν μύγα. Εσένα ήθελα να βλέπω χωρίς να με βλέπεις. Μήπως καταλάβω εσένα που δεν σε θαύμασε κανένας, που δεν σε λάτρευε κανένας, που δεν σε κέρασε κανένας, που δεν σου έκανε ένα κομπλιμέντο κανένας, που νιώθεις ότι δεν θα σε κλάψει κανένας αν καταρρεύσεις ξαφνικά τη στιγμή που συμπληρώνεις το έγγραφο στο δημοτολόγιο, που βάφεις τον τρίτο όροφο της οικοδομής, που σερβίρεις το κοκτέιλ της κυρίας. Σ' εσένα τον ριγμένο. Που το μόνο δώρο που σου 'κανε ο Θεός είναι το πληκτρολόγιό σου. Μ' αυτό μπορείς, μ' αυτό θα πυροβολάς. Τώρα θα δεις, μεγαλοκυρία μου εσύ, που γέρασες κι ακόμα σε πληρώνουν χρυσάφι τα Ηρώδεια. Σιγά μη σε λυπηθώ, ζωάρα έζψες. Μήπως κουράστηκες για τίποτα; Ντυνόσουνα, στολιζόσουνα κι έβγαινες να σε χειροκροτήσουν. Το κέφι σου έκανες κι αυτό κάνεις μέχρι τώρα. Η μάνα μου γιατί σαπίζει στα δημοτικά γηροκομεία σαν χρησιμοποιημένη χαρτοπετσέτα; Ίδια ηλικία έχετε. Γιατί παίρνει σύνταξη 437 ευρώ η μάνα η δική μου; Γιατί ήταν πάντα τόσο θύμα, που θα ψόφαγε να σε καμαρώσει στο Ηρώδειο να λάμψεις; Έλα μου όμως που δεν είχε λεφτά για εισιτήριο, ούτε πόδια να φτάσει ως εκεί. Αλλά, αν είχε, θα σ' τα ζητούσα πίσω, μωρή, αμέσως θα τα ζητούσα, τι κι αν ακούω πως είσαι σοβαρά και μπορεί να πεθάνεις. Εσείς δεν πεθαίνετε, είστε αθάνατοι. Εμείς πεθαίνουμε κάθε μέρα.

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει η **Κατερίνα Παπαζήση**. Είναι εικαστικός με βάση της την Αθήνα. Σπούδασε ζωγραφική στη Σχολή Καλών Τεχνών και MA Design Studies στο Central Saint Martin's College of Art, στο Λονδίνο, ενώ οι πρώτες της σπουδές ήταν στη Social Psychology και Media and Communications, στο London School of Economics. Η παράλληλη εκπαίδευσή της στον σύγχρονο χορό, τη γιόγκα και άλλες σωματικές πρακτικές μορφοποιεί τη σύγχρονη πρακτική της. Έχει λάβει μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις με πιο πρόσφατη αυτή που διοργανώνει η Αλεξάνδρα Κολλάρου με τίτλο «Η πιο ωραία έκθεση» (λεπτομέρειες στη σελίδα 32)

Athens Voices

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ
panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

Μητρόπολη Αθηνών, Σάββατο απόγευμα, 28/9.
Γάμος Θεοδώρας Γλιξμπουργκ και Μάθιου Κουμάρ. Κόσμος έχει μαζευτεί από νωρίς, τσιρίζοντας «Άννα-Μαρία!» Ανάμεσά τους και πολλοί Ισπανοί. Μια γυναίκα κάνει παρατήρηση σε έναν οδηγό πολυτελούς οχήματος επειδή φοράει μαύρη γραβάτα, κάτι αταίριαστο με τον γάμο.

«Μήπως σας έχω ξαναπάρει; Μήπως έχετε πάει ποτέ σε συγκέντρωση παλιών συμμαθητών στην Καλλιθέα; Γιατί κάπου σας ξέρω».

(Ταξιτζής με μνήμη. Παρασκευή μεσημέρι, Κολωνάκι)

«Για μισή ώρα μετά, δεν λειτουργούσε το δεξί μου ρουθούνι. Μύριζα Τομ Φορντ».

(ΚΤΕΛ για Αθήνα, φοιτητές συζητούν, Παρασκευή πρωί)

«Και τι να της πω; Έβγαλα ένα μεγάλο καυλόσπυρο και δεν θέλω να βγούμε».

(Πισιρίκια, μετρό Χαλάνδρι, Δευτέρα απόγευμα)

«Το ξέρεις ότι πάνε να καταργήσουν τα φωνήεντα;»

(Μανάδες συζητούν περιμένοντας να σχολάσουν τα μικρά τους, έξω από δημοτικό σχολείο, Βόρεια Προάστια, Παρασκευή μεσημέρι)

«Ψάχνουνε μπούμαν στην Κύπρο. Θέλεις να πας;»

(Γραφεία εταιρείας, Εξάρχεια, Τρίτη πρωί)

Μεθεόρτια εγκεφαλικού

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΤΣΟΥΚΑ

Για χρόνια περηφανευόμουν για την ορεξή μου για ζωή, τη γερή κράση, τα υψηλά επίπεδα ενέργειας. Ιδέα δεν είχα ότι το εργοστάσιο της κυκλοφορίας του αίματος, εκεί απ' όπου όλα ξεκινούν και καταλήγουν, ήταν σε μόνιμη υπερωρία. Η αντλία της καρδιάς σε υπερδιέγερση και η ροή του αίματος αυξημένη για ν' αντεπεξέλθει σε αρτηρίες όλο και πιο δύσκαμπτες. Όταν ο νευρολόγος ανέλυσε την πρόσφατη μαγνητική τομογραφία εγκεφάλου μου, έκανε μια περιγραφή που μου ακούστηκε τελειώς σαν καρτούν. «Βλέπετε αυτόν τον κενό χώρο εδώ κι εδώ κι εδώ; Λοιπόν, για πολύ καιρό τώρα, η εγκεφαλική σας μάζα προσπαθεί να απομακρυνθεί από τις αρτηρίες, οι οποίες υπερλειτουργούν. Σαν να λέμε, βρυσώνονται, πράγμα που ο ευαίσθητος εγκεφαλικός ιστός βρίσκει δυσάρεστο. Έτσι ξέρουμε ότι έχετε χρόνια υπέρταση».

Το ότι, ήδη διανύοντας την έκτη δεκαετία της ζωής μου, δεν είχα μετρήσει ποτέ την πίεσή μου, θα μπορούσε να μου είχε κοστίσει πολύ ακριβά. Το συνειδητοποίησα συλλέγοντας παρόμοιες ιστορίες από φίλους και γνωστούς. Ευτυχώς, το δικό μου εγκεφαλικό επεισόδιο με βρήκε ξόφਾਲτα. Σφαλιάρα μάλλον παρά ηλεκτρική εκκένωση. Πράγμα που δεν σημαίνει πως δεν είχε μια μεγάλη γκάμα από συνέπειες.

Το πρώτο διάστημα, αν ήθελα να γίνω κατανόητος, έπρεπε να αρθρώνω τις λέξεις αργά και προσεκτικά, και συχνά να τις επαναλαμβάνω, με αποτέλεσμα κάθε συζήτηση που διαρκούσε πάνω από ένα λεπτό να γίνεται επίπονη. Παρότι η συγκεκριμένη βλάβη δεν διήρκεσε πάνω από δύο εβδομάδες, εμένα μου φάνηκε αιώνας. Ούτε ο μυϊκός συντονισμός μου ήταν αυτός που πίστευα ή, μάλλον, είχα συνηθίσει. Σε μικρά, καθημερινά πράγματα, το σώμα μου δεν ήταν αυτό που ήξερα. Για παράδειγμα, την πρώτη φορά που, χωρίς να το πολυσκεφτώ, επιχειρήσα να ξυριστώ, το αποτέλεσμα ήταν όπως η ομιλία μου: όλο παραδρομές και φάλτσα.

Πέντε εβδομάδες αργότερα, το υποδόριο βραχυκύκλωμα συνεχίζει να κάνει απτή την παρουσία του. Βάζοντας τα χέρια στο κεφάλι, στην αριστερή πλευρά αισθάνο-

μαι τα μαλλιά μου φυσιολογικά, ενώ στη δεξιά είναι σαν μεταλλικά νήματα. Ψαχουλεύοντας με το δεξί, δεν μπορώ να εντοπίσω τα αντικείμενα στην τσάντα μου, κυρίως γιατί δεν καταλαβαίνω τη διαφορά στην υφή. Όλα είναι τραχιά, σαν φτιαγμένα από στρατσόχαρτο.

Ακόμα πιο εντυπωσιακή όμως είναι η αλλαγή στα επίπεδα ενέργειας. Είναι ανυπαχτικό να διαπιστώνεις ότι το να αισθάνεσαι «μια χαρά» δεν σημαίνει καθόλου ότι είσαι κιόλας. Ότι, στα εξήντα, ζεις σ' ένα σώμα με τάσεις να αυτονομηθεί. Σε αναστατώνει όπως μια μοιραία παρεξήγηση, είναι σαν να σου έλεγε ψέματα για χρόνια κάποιος οικείος και αγαπητός. Η μόνιμα αυξημένη καρδιακή πίεση δεν μεταφράστηκε σε καμία ενόχληση, ποτέ. Έχοντας συνηθίσει σ' έναν οργανισμό στα γκάτζια, τώρα, όταν καταφέρνω να ομαλοποιήσω την πίεσή μου σε φυσιολογικά επίπεδα, αισθάνομαι στο ρελαντί, υποτονικός, με πεσμένη την μπαταρία. Λειτουργώντας για πολύ καιρό με λανθασμένες ρυθμίσεις, χρειάζεται τώρα να επαναφέρω μια πολύ βασική εσωτερική λειτουργία, την αρτηριακή πίεση της καρδιάς. Η αίσθηση της βαθιάς κούρασης, με την οποία έκανα επαφή τις πρώτες μέρες, επανεμφανίζεται χωρίς προειδοποίηση, χωρίς κάποιον ιδιαίτερο λόγο. Ζω μ' ένα πιεσόμετρο δίπλα μου, προσπαθώντας να συνδέσω αυτά τα επεισόδια χαμηλής ενέργειας με τις αυξομειώσεις της πίεσης. Για την ώρα, δεν έχει ρίμα αυτό το ποίημα.

Και μάλλον δεν πρόκειται ν' αποκτήσει, όσο δεν κάνω κάτι με το κάπνισμα. Η νικωτική είναι εξεχόντως αρτηριοσκληρωτική, συστέλλει τα αγγεία και τα κάνει δύσκαμπτα. Ως προ αυτό, συμφωνούν εμφατικά άπαντες: καρδιολόγοι, νευρολόγοι, παθολόγοι... Είναι, λένε, το «τελευταίο οχυρό». Είναι, απαντώ, ο πρώτος μου εθισμός, ο πιο παλιός. Με έχει νικήσει πάμπολλες φορές. Και μόνο η σκέψη να το αφήσω, με αγχώνει, με κάνει να θέλω ν' ανάψω.

«Ας είναι κι έτσι, ας σας νικήσει μερικές φορές ακόμα», μου λέει ο νευρολόγος. «Το ζήτημα είναι να μην παραδοθείτε αμαχητί...» **A**

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ ΕΛΣΟΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΝΕΩΝ IN RESIDENCE ΤΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΓΡΑΜΜΕΝΟΣ

30.10.24

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Piraeus

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: EPT, COSMOTE TV, ATTICA MEDIA GROUP, ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 103.7, ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 90.9, ΚΟΣΜΟΣ 93.6, ΔΙΕΣΗ 101.3, GALAXY 92, ΑΘΗΝΑ 9.84, CNN.GR, NEWSBEAST.GR, CULTURENOW.GR, ΜΟΝΟΠΟΛΙ.GR, IN2LIFE.GR, ARTANLIFE.GR

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΣΤΑΣΗ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Η ήπια ισχύς του Κατάρ

Το Κατάρ δεν εξάγει πολιτιστικά προϊόντα, εξάγει όμως χρήμα – με κάποια ανταλλάγματα

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Το Κατάρ διευρύνει όλο και περισσότερο την οικονομική του συμμετοχή σε θεσμούς δυτικών χωρών, συμπεριλαμβανομένων αμερικανικών ΑΕΙ γοήτρου, από τα οποία ζητά ως αντάλλαγμα τη φιλοπαλαιστινιακή και γενικότερα φιλοαραβική στάση των πανεπιστημιακών διοικήσεων. Το 2022, μια έκθεση του Network Contagion Research Institute περιέγραφε το εμιράτο ως τον σημαντικότερο ξένο χορηγό των αμερικανικών πανεπιστημίων: από το 2001 μέχρι 2021, τα αμερικανικά ΑΕΙ δέχτηκαν χορηγίες 4,7 δις, χωρίς οι πανεπιστημιακές διοικήσεις να αποκαλύψουν την πηγή, όπως απαιτεί ο νόμος. Οι δωρεές του καταριανού Εθνικού Ταμείου Έρευνας (QNRF) διοχετεύονται πρωτίστως σε ΑΕΙ που έχουν ανοίξει παραρτήματα στην Ντόχα – το Northwestern, το Cornell, το A&M του Τέξας, το Commonwealth της Βιρτζίνια, το Carnegie Mellon, το Georgetown – καθώς και σε ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα υψηλής τεχνολογίας. Αλλά, εφόσον το αντάλλαγμα είναι η διαμόρφωση πολιτικών και κοινωνικών αφηγήσεων ευνοϊκών για την καταριανή στρατηγική, εγείρονται εικασίες ότι υπονομεύεται η ακαδημαϊκή ανεξαρτησία και ότι διευκολύνεται η μετάδοση στρατηγικών πληροφοριών στη Μέση Ανατολή. Φυσικά, το Κατάρ επιλέγει ΑΕΙ με προϋπάρχον υπόβαθρο woke, όπου το έδαφος είναι γόνιμο για την ισλαμιστική μυθολογία κι όπου παρατηρείται εντονότερη χρήση φιλομουσουλμανικών hashtags και μεγάλη επισκεψιμότητα αραβικών ΜΜΕ.

Παράλληλα, όπως όλοι μάθαμε the hard way, το Κατάρ έχει επενδύσει σε εκστρατείες δημοσίων σχέσεων και λόμπι τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη. Οι Καταριανοί μοιράζουν χρήματα σε διεθνείς οργανισμούς, εκδοτικές και διαφημιστικές επιχειρήσεις (όπως η Audience Partners Worldwide), καθώς και στην εταιρεία δημοσίων σχέσεων και λόμπι BlueFront Strategies. Μέσω αυτού του δικτύου, μεταδίδεται μια πολύ συγκεκριμένη εικόνα για τη Μέση Ανατολή και για το Ισλάμ, η οποία επηρεάζει τον ακαδημαϊκό διάλογο και ενθαρρύνει τον αντιεβραϊσμό και τον αντισημιτισμό. Το εμιράτο διαθέτει εξάλλου ένα εκτεταμένο δίκτυο αθλητικών οργανώσεων και ΜΜΕ μέσω κρατικών διαμεσολαβητών όπως η Qatar Sports Investment, το Al Jazeera και η Qatar Airways, οργανισμοί που στήθηκαν με άριστα μελετημένο branding, για να προβάλλουν την εικόνα μιας πλούσιας χώρας με υψηλή τεχνολογία, εκκεντρική αρχιτεκτονική, μεγαλεπήβολα σχέδια και σέξι αποχρώσεις. Η αλήθεια είναι πολύ διαφορετική: πρόκειται για μια πετρωμοναρχία, όπου, από τη δεκαετία του 1990, έγιναν κάποιες μεταρρυθμίσεις με στόχο, μεταξύ άλλων, την ανάθεση του Παγκόσμιου Κυπέλλου FIFA του 2022. Η εν λόγω εκδήλωση διευκόλυνε τη διείσδυση του Κατάρ στον αθλητικό κόσμο της Δύσης. Όπως είναι επίσης γνωστό, μια εβδομάδα αφότου κέρδισε την διοργάνωση του τουρνουά, το Qatar Foundation επένδυσε 220 εκατομμύρια δολάρια στην ποδοσφαιρική ομάδα Barcelona· στη συνέχεια, η Qatar Investment Authority (QSI) επένδυσε 58 εκατομμύρια δολάρια για να αγοράσει τη γαλλική ομάδα Paris Saint-Germain. Λίγο αργότερα, ο όμιλος μέσω των μαζικής ενημέρωσης Al Jazeera εξασφάλισε τα δικαιώματα της μετάδοσης των αγώνων της Super League έναντι 130 εκατομμυρίων δολαρίων. Αυτές οι πρωτοβουλίες απέκτησαν δυναμική τα επόμενα χρόνια, με διάσημους παίκτες όπως ο Lionel Messi, ο Neymar και ο Kylian Mbappé να πληρώνονται αδρά για να φοράνε φανέλες με το λογότυπο της Qatar Airways. Το Κατάρ εφαρμόζει την τακτική sportswashing: χρησιμοποιεί τον αθλητικό κόσμο για να προσελκύσει τη διεθνή προσοχή και να επιτύχει την παραπληροφόρηση και τη χειραγώγηση μεγάλων πληθυσμών. Οι επικριτές του sportswashing ισχυρίζονται το αυτονόητο: οι influencers, ακολουθώντας το παράδειγμα του διάσημου πρώην ποδοσφαιριστή David Beckham, επαινούν δημοσίως το Κατάρ με το αζημίωτο.

Η χρηματοδότηση δεξαμενών σκέψης όπως το Ινστιτούτο Brookings και το Stimson φαίνεται ακόμα πιο αλλόκοτη: αναρωτιέται κανείς αν τα think tanks διατηρούν την ερευνητική τους ακεραιότητα. Και πράγματι, ίσως οι πιέσεις είναι αφόρητες, διότι το 2021 το Brookings διέκοψε τη συνεργασία, ενώ ο επικεφαλής του, John Allen, παραιτήθηκε όταν βγήκε στη φόρα πως ήταν στο μισθολόγιο του Κατάρ ως μέλος λόμπι – σαν εκείνο που αποκάλυφθηκε στην ΕΕ. Ομοίως, το αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης αποκάλυψε ότι οι πολιτικοί σύμβουλοι της διοίκησης Τραμπ Barry P. Bennett και Douglas Watts παρείχαν παραπλανητικές πληροφορίες για τις δραστηριότητές τους στο καταριανό λόμπι. Το 2022, εκφράστηκαν ανησυχίες σχετικά με τη συμμετοχή της Επενδυτικής Αρχής του Κατάρ σε συμφωνία 1,2 δις δολαρίων με την επιχείρηση ακινήτων Brookfield Asset Management της οικογένειας του Jared Kushner, γαμπρού του Ντόναλντ Τραμπ. Αν και δεν μπορώ να εξακριβώσω τις οικονομικές συνεργασίες του Kushner, τα ερωτήματα για τις συγκρούσεις συμφερόντων και τις επιπτώσεις στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ είναι αναπόφευκτα. (Σημειώνω εδώ ότι στο fund του Kushner έχει επενδύσει και η Σαουδική Αραβία.) Εξάλλου, είναι επίσης γνωστό ότι η Qatarī Diar, θυγατρική της QIA, έχει επενδύσει σε ακίνητα στο Λονδίνο (υπενθυμίζω ότι ένας από τους πιο εντυπωσιακούς ουρανοξύστες της βρετανικής πρωτεύουσας, το Shard, είναι το καμάρι του σείχη Αλ-Θανί) κι ότι το Κατάρ κατέχει μερίδιο στην Deutsche Bank και στην Barclay's Bank. (It's the globalization, stupid!)

Η επιρροή του Κατάρ στις ΗΠΑ οφείλεται μεταξύ άλλων στο ότι στην αεροπορική βάση Al Udeid φιλοξενεί την 379η εκστρατευτική πτέρυγα της αμερικανικής αεροπορίας – κι αυτό παρότι το εμιράτο ερωτοτροπεί με το Ιράν, με τους Ταλιμπάν, με την Αλ Κάιντα, με τη Χαμάς και τη Μουσουλμανική Αδελφότητα. Αν και οι Καταριανοί επιστρατεύουν χάκερς για να υποβαθμίζουν τις επικρίσεις, όσοι έχουν παρτίδες μαζί τους ξέρουν ότι τροφοδοτούν την τρομοκρατία: το 2014, ο Γερμανός υπουργός Ανάπτυξης Gerd Müller ανέφερε το Κατάρ ως βασικό χρηματοδότη του ISIS. Δεν κουνήθηκε φύλλο: καθώς η πετρωμοναρχία έχει στα χέρια της το Al Jazeera, κοινοτοποιεί όλες τις κατηγορίες. Πράγματι, μέσα σε 28 χρόνια, το Al Jazeera έχει αποκτήσει τεράστιο κύρος με το δίθην νεανικό του στυλ, τον μοντέρνο του αντιαμερικανισμό και ένα πρόσωπο ερευνητικής, μαχόμενης δημοσιογραφίας η οποία ξεχωρίζει το Κατάρ από τις άλλες, τις πολιτιστικά «υπανάπτυκτες», χώρες της Μέσης Ανατολής. Μέχρι την Αραβική Άνοιξη το 2011, το κοι-

νό του Al Jazeera υπολογιζόταν σε 250 εκατομμύρια σπίτια σε 130 χώρες: καθώς κάλυψε με τον τρόπο του την 11η Σεπτεμβρίου και στη συνέχεια τις αμερικανικές εισβολές στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν, κέρδισε τη στήριξη των αντιαμερικανών παντού στον κόσμο, συμπεριλαμβανομένης της αντιαμερικανικής αριστεράς. Στη συνέχεια, ανταγωνιζόταν το CNN και το BBC, μεταδίδοντας και σχολιάζοντας τις διαδηλώσεις στην Αίγυπτο υπό το πρίσμα της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, ενώ στον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας ευνοούσε τις φατρίες τις οποίες το Κατάρ προμήθευε με όπλα. Πρέπει να παραδεχτούμε ότι το Al Jazeera είναι έξυπνα σχεδιασμένο και ότι η προπαγάνδα του είναι μελετημένη: αυτό είναι το μυστικό της επιτυχίας του. Πάντως, το 2013, ο διευθυντής του Al Jazeera στο Βερολίνο, Aktham Sleiman, παραιτήθηκε διότι ένιωθε ότι η κυβέρνηση του Κατάρ επηρέαζε αποκάλυπτα το κανάλι σχετικά με τον εμφύλιο στη Συρία. Ωστόσο, το Al Jazeera επέκτεινε την εμβέλειά του με τον πολλαπλασιασμό των δορυφορικών πιάτων σε όλη τη Μέση Ανατολή και στη Βόρεια Αφρική, απορροφώντας το προσωπικό ενός αραβόφωνου δικτύου του BBC. Στο δίκτυο προστέθηκε και το beIN Sports, ένας πολυεθνικός όμιλος αθλητικών καναλιών, αρχικά γνωστός ως Al Jazeera Sports και μέρος του Al Jazeera Media Network, που ιδρύθηκε για να επεκτείνει την επιρροή του Κατάρ στην παγκόσμια αγορά αθλητικών εκπομπών. Το beIN Sports, υπό την ηγεσία του Nasser Al-Khelaifi και του Yousef Obaidly, έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην εμπορευματοποίηση των αθλημάτων στο Κατάρ και στις καταριανές χορηγίες σε ομάδες ποδοσφαίρου (όπως η Arsenal, η Bayern, η Roma), μπάσκετ (Brooklyn Nets) καθώς και σε αγώνες αυτοκινήτων.

Πώς το Κατάρ αγοράζει τη Βρετανία

Ένα μεγάλο μέρος της εντεινόμενης παρουσίας του Κατάρ στην Ευρώπη είναι η εκτεταμένη αγορά ακινήτων και η οικοδόμηση κτιρίων υψηλού κύρους σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, ιδιαίτερα στο Λονδίνο, όπου οι πλούσιοι Καταριανοί επενδύουν, παίζουν και ξεφαντώνουν. Από το 2012, ο ουρανοξύστης Shard, 72 ορόφων, δεσπόζει στη βρετανική πρωτεύουσα: είναι το σύμβολο της μοντέρνας πόλης, που επισκιάζει τα παραδοσιακά ορόσημα: ο Πύργος και το Μπιγκ Μπεν είναι πια αφόρητα passé. Κι όμως, ο Shard είναι δημιούργημα μιας υπερσυντηρητικής πετρωμοναρχίας: το Κατάρ έχτισε αυτό επιβλητικό οικοδόμημα από χάλυβα και γυαλί επενδύοντας 2 δισεκατομμύρια λίρες, στο πλαίσιο μιας τεράστιας εκστρατείας απόκτησης ακινήτων στη Βρετανία. Ο σείχη Hamad bin Jassim bin Jaber al-Thani, γνωστός ως HBJ, κατέχει ακίνητα αξίας άνω των 10 δισεκατομμυρίων λιρών στο βρετανικό έδαφος. Το Κατάρ και η βασιλική οικογένεια που το κυβερνά παίζει Monopoly, συλλέγοντας τρόπαια: ξενοδοχεία στο Mayfair και στο Park Lane – όπως το Ritz, το Connaught, το Berkeley, το Churchill, το InterContinental και το Claridge's –, ακίνητα πολυτελείας στο Pall Mall, στην Oxford Street, στην Bond Street και στη Vine Street, χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα στο διεθνές οικονομικό κέντρο στο Canary Wharf, καθώς και επαύλεις στο Λονδίνο, στα ειδικά προάστια και στις λουτροπόλεις.

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της MSCI Real Assets, το Κατάρ κατέχει πάνω από 4.100 τίτλους γαιοκτησίας: είναι ο 10ος μεγαλύτερος γαιοκτήμονας στο Ηνωμένο Βασίλειο. Πολλά από αυτά τα ακίνητα έχουν αποκτηθεί μέσω των φορολογικών παραδείσων – του Τζέρζι, των Βρετανικών Παρθένων Νήσων ή των Νήσων Κέιμαν –, πράγμα που σημαίνει ότι οι ιδιοκτήτες δεν εντοπίζονται εύκολα. Εξάλλου, οι Καταριανοί, συνήθως μέλη της βασιλικής οικογένειας, συμμετέχουν σε επιχειρήσεις με έδρα το Λουξεμβούργο, όπως ο όμιλος Maybourne Hotel Group, η αξία του οποίου υπολογίζεται σε 5 δισεκατομμύρια λίρες.

Το σίγουρο είναι ότι η Qatar Investment Authority (QIA) και η HBJ επιδίδονται σε επενδυτικό γλέντι: αρχικά, το Κατάρ πλήρωσε στον αιγυπτιακής καταγωγής δισεκατομμυριούχο Mohamed Al Fayed 1,5 δις λίρες για να αποκτήσει το πολυκατάστημα Harrods στο Knightsbridge, δείχνοντας ιδιαίτερη προτίμηση στο λιανικό εμπόριο πολυτελείας: στη συνέχεια, μέσω του επενδυτικού οχήματος Mayhoola με έδρα την Ντόχα, αγόρασε τους ευρωπαϊκούς οίκους μόδας Valentino, Balmain και Pal Zileri, μαζί με τα καταστήματά τους στην Bond Street και στην Sloane Street.

Τα περισσότερα πολυτελή προσωπικά ακίνητα της βασιλικής οικογένειας – ρετιρέ 25 δωματίων στο Mayfair, πολυώροφα αρχοντικά στην Belgravia με χώρους πάρκινγκ για 32 οχήματα – βρίσκονται σε μια ευρύτερη περιοχή γνωστή ως Μικρή Ντόχα. Σύμφωνα με τα Pandora Papers που δημοσίευσε το 2021 ο «Guardian» και η Διεθνής Κοινοπραξία Ερευνητικών Δημοσιογράφων, η Sheikha Moza bint Nasser, μητέρα του σημερινού εμίρη και σύζυγος του HBJ, αγόρασε το 2013 δύο από τα ακριβότερα ακίνητα του Λονδίνου, στην περίφημη σειρά αρχοντικών Cornwall Terrace στο Regent Park.

Παράλληλα, το Κατάρ, μέσω της Qatarī Diar, που ανήκει στην QIA, είναι σημαντικός εταίρος σε μια σειρά από μεγάλα έργα αστικής ανάπτυξης στο Λονδίνο – μεταξύ άλλων, στο Chelsea Barracks, στο Ολυμπιακό Χωριό, στο Elephant and Castle και στο Lewisham Gateway –, στο Σάλφοντ, στη Γλασκόβη και στο Λιντς. Με λίγα λόγια, μέσω του χρήματος, οι Καταριανοί λαμβάνουν αποφάσεις αστικού σχεδιασμού: προσλαμβάνουν stararchitects σαν τον Rem Koolhaas, τον Ali Mangera, την Ada Yvars Bravo, τον Arata Isozaki, τον Jean Nouvel κ.ά. και ανασχεδιάζουν το «πολυπολιτισμικό» Λονδίνο. Ο αρχιτεκτονικός και πολεοδομικός σχεδιασμός είναι σημαντικό μέρος της ήπιας ισχύος του εμιράτου.

Σε τι διαφέρει η ήπια ισχύς του Κατάρ από εκείνη των ΗΠΑ ή του Ισραήλ; Αν και αυτές οι δύο χώρες ασκούν soft power και διαθέτουν προπαγανδιστικούς μηχανισμούς με μεγάλη ένταση, έκταση και διάρκεια, δεν διακινούν μόνο χρήμα: διακινούν πολιτιστικά προϊόντα – κάτι που το Κατάρ δεν διαθέτει. Οι χώρες με πολιτισμό δημιουργούν πολιτιστικά αγαθά που είναι τόσο ελκυστικά ώστε να τα υιοθετεί μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού. Επιπροσθέτως, είτε το θέλουν είτε όχι, η προπαγάνδα τους δεν υπόκειται μόνο σε διεθνή έλεγχο, αλλά και σε εσωτερικό. **A**

Προς ριζική ανατροπή στη Μέση Ανατολή

Το ιστορικό δίλημμα της Περσίας μετά τον αποκεφαλισμό της Χεζμπολάχ – Αλλαγή του πολιτικού χάρτη επιχειρεί το Ισραήλ – Τι προεξοφλούν οι αγορές

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

© HOUSAM SHBAROANADOLU VIA GETTY IMAGES

της διαχρονικής οικονομικής κρίσης που μαστίζει τα λαϊκά στρώματα, οι πολίτες στο Ιράν δεν ανταποκρίνονται με την ίδια ευκολία στη θεοκρατική συνθηματολογία των αγιατολάδων. Τα αλλεπάλληλα περιστατικά, όπως ο θάνατος σε δυσεξήγητη πτώση ελικοπτέρου του προέδρου του Ιράν και του υπουργού Εξωτερικών, η εκτέλεση του ηγέτη της Χαμάς μέσα στην ίδια την Τεχεράνη και ο απογοητευτικός απόηχος από τη μαζική επίθεση με πυραύλους κατά του Ισραήλ που κατέληξε σε φιάσκο, ενέτειναν τους τελευταίους μήνες το αίσθημα συλλογικής ανασφάλειας ακόμη και των μηχανισμών του καθεστώτος.

Ήταν φανερό εδώ και τουλάχιστον δύο μήνες πως οι πολιτικές και στρατιωτικές επιλογές του Ισραήλ στόχευαν στο να ωθήσουν την Τεχεράνη να προβεί σε κάποια ολέθρια για τις εξελίξεις κίνηση. Μέχρι και πριν από δύο εβδομάδες, το θεοκρατικό καθεστώς αντιμετώπιζε τις στρατιωτικές ήττες των υπό τον έλεγχο του οργανώσεων Χαμάς και Χεζμπολάχ με αξιοσημείωτη σύνεση και σοφία. Η Τεχεράνη απέφευγε συστηματικά μια συνολική εμπλοκή.

Η αιφνιδιαστική όσο και ολοκληρωτική κατάρρευση της Χεζμπολάχ μέσα σε δύο εβδομάδες αφαίρεσε από τους μηχανισμούς εξουσίας της Τεχεράνης το ατού, όσο και την άνεση του διαθέσιμου χρόνου. Με λίγα λόγια, τα συντριπτικά χτυπήματα κατά της σιιτικής οργάνωσης του Νασράλα, τα χτυπήματα του Ισραήλ μέσα στην Υεμένη σε απόσταση 1.500 χιλιομέτρων και η δυνατότητα απαντητικών επιχειρήσεων που διαθέτει το Ισραήλ εντός του εδάφους της Συρίας και του Ιράκ πιέζουν αφόρητα την Τεχεράνη να αποφασίσει εν θερμώ αν θα εμπλακεί άμεσα ή όχι.

Ποιο είναι το οφθαλμοφανές διακύβευμα;

1) Αν η Τεχεράνη εμπλακεί, κινδυνεύει να ισοπεδωθεί από τον επιχειρησιακό συνδυασμό ΗΠΑ, Βρετανίας και Γαλλίας,

πάντα σε συνεργασία με το Ισραήλ.

2) Αν εμπλακεί, κινδυνεύει να ισοπεδωθεί ακόμη και από την επιχειρησιακή δυνατότητα του Ισραήλ και μόνο.

3) Αν δεν εμπλακεί, τότε το καθεστώς κινδυνεύει με κατάρρευση λόγω προφανούς αδυναμίας, αναξιοπιστίας και αναποτελεσματικότητας.

Από τις πρόσφατες εξελίξεις και τις διεθνείς αντιδράσεις καθίσταται ολοένα και σαφέστερο πως ούτε η Κίνα ούτε και η Ρωσία θα διακινδυνεύσουν μια εμπλοκή για να σπριζούν την Περσία.

Η παγκόσμια αγορά ενέργειας έχει προεξοφλήσει τις εξελίξεις και καθυλώνει προς τα κάτω τις τιμές των υδρογονανθράκων. Είναι η πρώτη φορά που οι αγορές δεν αντιδρούν με πανικό σε τέτοιου μεγέθους πολεμικές εξελίξεις στη Μέση Ανατολή. Στις 29 Οκτωβρίου, στη σύνοδο του «Νταβός της Ερήμου» στο Ριάντ της Σαουδικής Αραβίας, ο πρίγκιπας Σαλμάν θα ανακοινώσει πως η χώρα του αποσύρεται από το πλάνο περικοπών της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου και πως θα αφοσιωθεί στο να ξανακερδίσει αγορές που απώλεσε προς όφελος κυρίως των ΗΠΑ αλλά και άλλων εκτός ΟΠΕΚ χωρών. («Le Monde», 30/9, *Pétrole: «En Arabie saoudite, fini les restrictions de production décidées fin 2022 par l'OPEP»*)

Η ισλαμική τρομοκρατία και η επόμενη ημέρα

Όταν ο Αριέλ Σαρόν με τις ταξιαρχίες του Ισραήλ εισέβαλε στον Λίβανο το 1982 και πρωταγωνιστούσε στη σφαγή των Παλαιστινίων στα στρατόπεδα Σάμπρα και Σατίλα, κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί πως, 42 χρόνια μετά, στη Μέση Ανατολή θα είχαν αναδυθεί τόσο πολλές, ισχυρές και για χρόνια αποτελεσματικές τρομοκρατικές οργανώσεις. Σε

κάθε επιθετική δράση είναι αυτονόητο πως θα σημειωθούν αντιδράσεις. Η ισραηλινή εισβολή του 1982 στον Λίβανο προκάλεσε τη δημιουργία της Χεζμπολάχ, τη σταδιακή ένταξη της στην επιρροή του Ιράν και την ενίσχυση των στρατιωτικών δυνατοτήτων της μέχρι τον εξαναγκασμό του Ισραήλ σε αποχώρηση από τον Λίβανο το 2006. Παράλληλα προκλήθηκαν οι αλλεπάλληλες Ιντιφάντα και η γέννηση της Χαμάς μέσα από τα σπλάχνα της παλαιστινιακής αντίστασης και της προφανούς παρακμής και διαφθοράς της Αλ Φάταχ, της πάλαι ποτέ οργάνωσης του Γιάσερ Αραφάτ.

Την κατάρρευση της Αραβικής Άνοιξης σε Συρία, Ιράκ και Αίγυπτο ακολούθησε η δημιουργία του ISIS και η απόλυτη κυριαρχία των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν, που επισφράγισε την ήττα των ΗΠΑ.

Όλα τα παραπάνω είναι πάρα πολύ πρόσφατα για να αγνοούνται. Είναι εξαιρετικά προφανή για να αποσιωπούνται. Τα τρέχοντα 24ωρα εξελίσσεται στη Μέση Ανατολή ένα εγχείρημα αλλαγής των γεωπολιτικών δεδομένων όπως αυτά χαρτογραφήθηκαν από το 2006 και μετά. Είχαν προηγηθεί η μαζική εξορία των Παλαιστινίων από τον Λίβανο προς την Υεμένη και την Τυνησία, η γέννηση της Χεζμπολάχ και της Χαμάς, οι ανακατατάξεις στον Περσικό Κόλπο, η οικονομική στήριξη του Ιράν από την Κίνα, η διάλυση του Ιράκ, ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία με την εμπλοκή της Ρωσίας, του Ιράν, της Τουρκίας και των ΗΠΑ.

Σε αυτόν τον καμβά ο σημερινός πολιτικός αναλυτής καλείται να φανταστεί το πώς θα διαμορφωθεί ο χάρτης, αν και πόσο θα αλλάξει και ποια νέα στοιχεία θα προστεθούν στο παζλ της γεωπολιτικής πραγματικότητας της Μέσης και Εγγύς Ανατολής. Όλα αυτά μέσα από οίμωγες και ποταμούς αίματος, λες και τίποτε δεν άλλαξε από την εποχή των βιβλικών αντιπαράθεσεων στη γη όπου άκμασαν –τι τραγωδία!– οι τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες που ηγήθηκαν της διαχρονικής σφαγής. **Α**

Πριν από περίπου μία εβδομάδα, μια είδηση από τις πολύ ασυνήθιστες αναρτήθηκε στο διαδίκτυο. Το πρακτορείο ειδήσεων Reuters ανακοίνωσε τη φυγάδευση προς ασφαλές καταφύγιο του ανώτατου ηγέτη της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν. Μόλις είχε εκτελεστεί στο απρόσβλητο μούνκερ της οργάνωσής του ο Χασάν Νασράλα. Μια θρυλική μορφή του σιιτικού ισλάμ και μια εξέχουσα φυσιογνωμία στο γεωπολιτικό παζλ της Μέσης και Εγγύς Ανατολής.

Οι επιτελήρχες των καγκελαριών των μεγάλων δυνάμεων σπκώθηκαν σχεδόν ταυτόχρονα και με έναν φάκελο υπό μάλης έσπευσαν να ενημερώσουν τους πολιτικούς προϊσταμένους τους. Όταν κρύβεται οικειοθελώς ο Ανώτατος Ηγέτης ενός θεοκρατικού καθεστώτος, κάτι το πολύ σοβαρό συμβαίνει. Από ποιους άραγε έσπευσε να κρυφτεί ο Αγιατολάχ; Από τους Ισραηλινούς; Από τους Αμερικανούς; Από τους πολίτες της Περσίας;

Λίγες ημέρες αργότερα, ο Μπενιαμίν Νετανιάχου προέβαινε σε μια εξαιρετικά ασυνήθιστη κίνηση. Τη Δευτέρα που μας πέρασε απηύθυνε διάγγελμα, όχι προς τους πολίτες του Ισραήλ, ούτε καν προς τους συμμάχους της χώρας του, ούτε προς τους γειτονικούς αραβικούς πληθυσμούς. Αποκλειστικός αποδέκτης του διαγγέλματος του πρωθυπουργού του Ισραήλ ήταν ο λαός του Ιράν. Το μήνυμα ήταν σαφές. Πληροφορούσε τον μέσο Ιρανό πως η κατάρρευση του θεοκρατικού καθεστώτος έρχεται νωρίτερα του αναμενόμενου και πως Ισραήλ και Περσία πρέπει να συμβιώσουν.

Στη Δύση, τη Μόσχα και το Πεκίνο οι σύμβουλοι είχαν πιάσει δουλειά. Εδώ και δύο εβδομάδες το Ισραήλ είχε καταφέρει το ακατόρθωτο. Αποκεφάλισε τη Χεζμπολάχ, εκτέλεσε τη συλλογική πολιτική και στρατιωτική ηγεσία της, ενέσπειρε την καχυποψία στις γραμμές της και ενίσχυσε την κρίση πανικού στις τάξεις της. Όλα αυτά χωρίς να πατήσει σε λιβανικό έδαφος ούτε ένας στρατιώτης της. Ήταν προφανές πως η πολιτικοστρατιωτική ηγεσία του Ισραήλ προετοίμαζε μια επιχείρηση σαφώς μεγαλύτερης εμβέλειας.

Το βράδυ της Δευτέρας που μας πέρασε, άνδρες της 98ης Μεραρχίας, που ενσωματώνει ταξιαρχίες Ειδικών Δυνάμεων καθώς και οι μονάδες ταξιαρχιών γνωστών από παλιότερες συγκρούσεις –της 188ης και της Γκολάνι– πέρασαν τη συνοριακή γραμμή προς το εσωτερικό του Λιβάνου. Είχε προηγηθεί briefing της αμερικανικής ηγεσίας, η οποία «σύρεται» από τα γεγονότα σε μια νέα επιχειρησιακή εμπλοκή. Ο Μπενιαμίν Νετανιάχου, βλέποντας τις δημοσκοπήσεις να τον ευνοούν, αποφάσισε να παίξει την κρίσιμη πολιτική του Ζαριά. Από «παρίας» της πολιτικής ζωής, από υπόδικος για καταχρήσεις δημοσίου χρήματος και από πολιτικός υπεύθυνος για τη σφαγή, την 7η Οκτωβρίου, αμάχων συμπολιτών του από μαχητές-τρομοκράτες της Χαμάς, ο Νετανιάχου πέρασε στην αντιπθεση.

Στις καγκελαρίες της Δύσης, στη Μόσχα, στο Πεκίνο και στο Κάιρο, το ερώτημα που θα κυριαρχούσε εφεξής θα ήταν το πώς θα εκφραστεί η αντίδραση του Ιράν. Θα εμπλακεί και σε ποιον βαθμό; Θα επιλέξει τη σιωπή μέχρι νεωτέρας; Θα εμπλέξει άλλες εφεδρικές δυνάμεις, όπως τις πολιτοφυλακές που ελέγχει στη Συρία, στο Ιράκ και στην Υεμένη;

Αυτό που ελάχιστοι είχαν κατανοήσει μετά τις πρόσφατες εξελίξεις επί του πεδίου στη Μέση Ανατολή ήταν πως η Τεχεράνη βρίσκεται σε πολύ δυσκολότερη θέση από εκείνη που οι αναλυτές εκτιμούσαν τα τελευταία χρόνια. Έπειτα από την πολύχρονη και συστηματική καταπίεση του λαϊκού αισθήματος, την πρόσφατη βίαιη καταστολή του κινήματος απελευθέρωσης των νέων γυναικών, την κορύφωση

Τα Νούμερα της Εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

Ο σκύλος του Ντελόν

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

32 χρόνια ηγείτο της τρομοκρατικής οργάνωσης Χεσμπολάχ ο Hassan Nasrallah, ο οποίος χτυπήθηκε την Παρασκευή από ισραηλινά πυρά και πλέον απολαμβάνει το πιάφι και τα σουρί που του αναλογούν. Ο ΣΥΡΙΖΑ εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία καταδικάζει τη δολοφονία Νασράλα.

80 βόμβες έριξε το Ισραήλ σε τέσσερις πολυκατοικίες στον Λίβανο (ισοπεδώνοντας την περιοχή) προκειμένου να σκοτώσει τον αρχιτρομοκράτη. Σχεδόν ταυτόχρονα ξέσπασαν πανηγυρισμοί για τον θάνατο του σε Ιράν και Σύρια, ενώ μουσουλμάνοι σε όλο τον κόσμο γίορτασαν την –ανεπιβεβαίωτη ακόμη τότε– είδηση.

19 Ιουνίου 2024 έδειχνε το ημερολόγιο, όταν ο Nasrallah σε διάγγελμα του είχε δηλώσει ότι: «Η κυπριακή κυβέρνηση πρέπει να προειδοποιηθεί ότι το άνοιγμα κυπριακών αεροδρομίων και βάσεων στον ισραηλινό στρατό για να στραφεί εναντίον του Λιβάνου σημαίνει ότι η κυπριακή κυβέρνηση έχει εμπλακεί στον πόλεμο και η αντίσταση (Χεζμπολάχ) θα την αντιμετωπίσει ως εμπλεκόμενη στον πόλεμο».

2 αστροναύτες, ο Butch Wilmore και η Suni Williams, είναι εγκλωβισμένοι στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό (ISS) και η εταιρεία SpaceX (ιδιοκτησίας Elon Musk) ανέλαβε να βγάλει το φίδι απ' την τρύπα, στέλνοντας μια κάψουλα τεσσάρων θέσεων με επιβάτες άλλους δύο αστροναύτες για να τους διασώσουν.

8 μήνες στο διάστημα θα έχουν περάσει οι δύο εγκλωβισμένοι αστροναύτες μέχρι να επιστρέψουν κάποια στιγμή το 2025. Είχαν προγραμματίσει να μείνουν περίπου μία εβδομάδα και να γυρίσουν στα μέσα Ιουλίου. Απορώ τι έκαναν με τα ρούχα τους. Λογικά, πλύνε-βάλε.

28 ώρες διαρκεί το ταξίδι από τη Γη μέχρι τον ISS.

50 χρόνια συμπληρώνονται φέτος (8 Δεκεμβρίου) από το δημοψήφισμα με το οποίο καταργήθηκε οριστικά η μοναρχία στην Ελλάδα. Ωστόσο σχεδόν σύσσωμη η εγχώρια αριστερά έδωσε το «παρών» σε διαμαρτυρία έξω από το Βυζαντινό μουσείο, το οποίο και δόθηκε (έναντι αντιτίμου) στην κόρη του τέως βασιλιά για να πραγματοποιήσει το pre wedding party.

28,8% έλαβε το ακροδεξιό Κόμμα της Ελευθερίας (FPÖ) στις αυστριακές εκλογές και βρέθηκε στην πρώτη θέση.

11 μονάδες έχασε το ÖVP, το λαϊκό κόμμα, και περιορίστηκε στο 26,3%.

21,1% έλαβε το σοσιαλιστικό κόμμα SPÖ, ποσοστό κατά 0,08% χαμηλότερο από αυτό των προηγούμενων εκλογών.

68 χρόνια νωρίτερα το FPÖ ιδρύθηκε από Άντον Ράινταλερ, υψηλόβαθμο πολιτικό και στρατιωτικό του Τρίτου Ράιχ της Ναζιστικής Γερμανίας, ενώ και ο δεύτερος πρόεδρος ήταν πρώην στέλεχος των SS.

12,6 μονάδες κέρδισε το FPÖ σε σύγκριση με τις εκλογές του 2019. Πρόκειται για ένα ευρωσκεπτικιστικό κόμμα με ιδιαίτερη συμπάθεια στον Βλαδίμηρο (κάμερα σε μένα).

3 χώρες συνιστούν πλέον τον άξονα του «Ξανθού γένους»

69,18% υπέρ της Αβασίλευτης Δημοκρατίας ήταν το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος.

15.000 ευρώ ήταν το ενοίκιο της αίθουσας και επιπλέον η τέως βασιλική οικογένεια ανέλαβε την υποχρέωση να καλύψει τη συντήρηση των κήπων του μουσείου.

στην Ευρώπη. Αυστρία, Ουγγαρία και Σλοβακία, ενώ πιθανώς να επεκταθεί και στην Τσεχία μετά τις εκλογές του 2025.

6,5 στρέμματα χασίς φέρεται να καλλιεργούσε ο αγροτοσυνδικαλιστής επικεφαλής των γεωργών Μαγνησίας, που είχαν έρθει το χειμώνα με τα τρακτέρ στο Σύνταγμα διαμαρτυρόμενοι για την εγκατάλειψη της αγροτιάς. Όλα τα κιλά, όλα τα λεφτά και φυσικά όλα τ' αλάνια. Τώρα βέβαια κλαίνει, που λέει και το άσμα.

5 χιλιόμετρα βιώσιμου ποτιστικού συστήματος είχε δημιουργήσει ο καλλιεργητής, τα οποία αντλούσαν νερό από επίσης βιώσιμη αυτοσχέδια δεξαμενή συλλογής υδάτων, που βρισκόταν εντός του εδάφους, κατασκευασμένη από νάιλον και κορμούς δένδρων και τροφοδοτούνταν από παρακείμενο χείμαρρο. Η Ελλάδα που επιμένει, η Ελλάδα που καινοτομεί.

10% των μετοχών της Εθνικής Τράπεζας πούλησε το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σε τιμή διάθεσης μεταξύ 7,30 και 7,95 ευρώ ανά μετοχή.

7,8040 κόστιζε κάθε μετοχή της Εθνικής, το πρωί της Δευτέρας. Περισσότερο συμφέρει να πάρεις μια μετοχή παρά να κάνεις συναλλαγή.

19.18 προσλήψεις στο Ελληνικό Δημόσιο θα γίνουν το 2025, καθώς εγκρίθηκαν από το υπουργικό συμβούλιο. Στόχος είναι κυρίως η ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλων τομέων της Δημόσιας Διοίκησης.

4.000 από τους νέους δημόσιους υπαλλήλους θα στελεχώσουν τον χώρο της υγείας, δρομολογώντας τη δέσμευση Μητσοτάκη στη ΔΕΘ, για 10.000 νέες προσλήψεις στην Υγεία μέχρι το 2027.

16.521 προσλήψεις είχαν εγκριθεί συνολικά για τη φετινή χρονιά.

592.585 είναι ο συνολικός αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων στη χώρα μας και εννοείται ότι «υπάρχουν ελλείψεις σε προσωπικό» σε όλες ανεξαιρέτως τις «υπερεσίες».

2 και πλέον εκατομμύρια σπίτια στις πολιτείες της Φλοριντα, της Τζώρτζια, των δύο Καρολίνων και της Βιρτζίνια παρέμειναν χωρίς ρεύμα, τέσσερις μέρες μετά το χτύπημα του τυφώνα Helene στις νοτιοανατολικές πολιτείες των ΗΠΑ. Ο λόγος είναι οι πλημμύρες, που καθιστούν αδύνατη την επισκευή των υποέργων καλωδίων. Ίσως θα πρέπει να τους στείλουμε τους Έλληνες ειδικούς στα ενεργειακά, που προτείνουν την υπογειοποίηση του δικτύου.

90 τουλάχιστον άνθρωποι έχουν χάσει τη ζωή τους από τον ισχυρό τυφώνα. Ανοχύρωτο κράτος. Μόνο στις ΗΠΑ συμβαίνουν αυτά.

τα σκυλιά που εξαρτώνται από το «αφεντικό» τους. Αυτός μου έλαχε. Είναι τυχερός βέβαια, γιατί δουλεύει από το σπίτι και δεν μου αρέσουν οι έξοδοι και τα ταξίδια. Αν και αυτός είναι ενδεχομένως και ο πρώτιστος λόγος που κόλλησε επάνω μου από μιας αρχής. Το ότι με είχε εκεί: ήμουν δεδομένος και σίγουρος.

Πριν από ενάμιση μήνα βούιξαν φυλλάδες, σάτι και (οι συνθήεις) λογαριασμοί στα ΜΚΔ για τον Αλέν Ντελόν, που είχε την απαίτηση να κάνουν ευθανασία στον σκύλο του, τον Λούμπο, ένα βέλγικο μαλινουά (συμπτωματικά, στην ίδια ηλικία με τον δικό μου: δέκα χρονών) όταν θα πέθαινε ο ίδιος. «Είναι ακροδεξιός», «Ποτέ δεν ήταν πραγματικά φιλόζωος», «Ανώμαλος άνθρωπος, να καεί στην Κόλαση», «Ο Αλέν Ντελόν και ο Τουταγχαμών μόνο

VERBA VOLANT

ΠΑΝΟΣ ΚΑΜΜΕΝΟΣ

«Δεν μιλώ ποτέ εδώ και 5 χρόνια, έχω το ΠΑΣΟΚ απέναντι εδώ και 30 χρόνια, αλλά οφείλω να πω ότι σήμερα στη διακαναλική ο Κατρίνης νίκησε κατά κράτος σαν συνεχιστής των πατριωτών Μιχάλη Χαραλαμπίδη, Κώστα Μπαντουβά, Σγουρίδη, Βουνάτσου τους αντιπάλους του». Καλύτερα να μη μιλάει βεβαίως, διότι όταν μιλούσε έλεγε κάτι ακαταλαβίστικες φράσεις όπως «στα 4» και «θέλω εγώ να παντρευτείται ο άλλος γκαμψά».

Ωστόσο, με την παρέμβασή του δεν μπορώ με βεβαιότητα να πω αν έκανε καλό στον Κατρίνη ή τον χαντάκωσε.

ΧΑΡΗΣ ΔΟΥΚΑΣ

«Πού το είδατε ότι με ενόχλησε μια γελοιογραφία;» Ο Δήμαρχος είχε πει βεβαίως ότι «μετά το debate με εμφανίσαν πολιτικά νεκρό» αναφερόμενος σε επικόσκιστο του Ανδρέα Πετρουλάκη. Αλλά ό,τι είπαμε, ψωμί κι αλάτι. Του το εξήγησε άλλωστε ο ίδιος ο δημοσιογράφος λέγοντας ότι δεν τον παρουσίασε ως νεκρό (αφού άλλωστε περπατούσε, ήταν εμφανές) αλλά σαν ψιλοσυριζαίο, καθώς είχε

καταθέσει στεφάνι στο μνημείο των νεκρών της ΕΡΤ.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ

«Προτάσσουμε ως αφετηρία της δράσης μας τη λέξη ακούω» δήλωσε σε συνέντευξη ο βουλευτής της ΝΔ. Εεεχ... γκούχου, γκούχου. Με όλο το σεβασμό, κύριε βουλευτά, βρίσκω μάλλον ατυχία την επιλογή της λέξης και της φράσης ολόκληρης μετά τα προφανώς εντελώς τυχαία περιστατικά με τις υποκλοπές.

ΝΙΚΟΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

«Δε σας ζητάω να με ψηφίσετε

γι' αυτά που θα κάνω, αλλά για όσα κάναμε ως τώρα». Σα να πουλάς μετοχές όχι επειδή πρόκειται ν' ανέβει η τιμή τους αλλά επειδή ανέβηκε στο παρελθόν. Σατανικό.

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΠΑΣ
(όχι ο μπασκετμπολίστας)

«Στον ΣΥΡΙΖΑ δεν δίνουμε λευκές επιταγές. Δεν θα εκδηλωθώ δημόσια υπέρ κάποιου υποψηφίου». Λογικό. Θα αποφασίσει μετά, αφού δει πρώτα ποιος θα κερδίσει. Η επιλογή θα γίνει πιθανώς με το «δόγμα Μποδοσάκη»: είμαστε με το γκουβέρνο.

Βία ανηλίκων; Αναζητήστε το «νόθο αντιαυταρχικό σχολείο»

Του ΛΕΩΝΙΑ ΚΑΣΤΑΝΑ

θάβονταν με τα σκυλιά τους», «Ρε, άι στο διάολο από δω», «Ψόφα» (στον πεθαμένο Ντελόν) και πολλά άλλα. Μάλιστα, είδα με τα ίδια μου τα μάτια παρόμοια λόγια να λέγονται από ανθρώπους που δεν είχαν ποτέ μα ποτέ στη ζωή τους σκυλί, γάτα, καναρίνι – τίποτα. Που δεν έχουν ούτε μία φορά σκεφτεί καν να βάλουν έναν κεσέ με νερό στον δρόμο. Που έχουν γραμμένα τα σκυλιά και σύμπασα την πανίδα του πλανήτη στα παλιά τους τα παπούτσια: «Σιγά μην ήταν φιλόζωος, έτσι είναι οι φιλόζωοι; Ζώον, κολλητός του Λεπέν, αντικομμουνιστής, τι περιμένεις; Υπέφεραν οι σκύλοι με δαύτον, μιλάμε για τέρας».

Σκληρό και απάνθρωπο να κάνουν ευθανασία σε έναν σκύλο που έχει δυο μίζερα, αλλά Χάτσικο, χρόνια ζωής μπροστά του, ναι; ...Ορίστε; Αν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις; Ναι, ασφαλώς. Πάντα υπάρχουν. Για παράδειγμα, αν δεν ζείτε μόνος, ο γέρος και κολημένος επάνω σας σκύλος μπορεί προφανώς να συνεχίσει να ζει με τον σύντροφό σας. Λένε πως ακό-

μη και τα πιο στενοχωρημένα ζώα, με υπομονή και φροντίδα, μπορούν να προσαρμοστούν με την πάροδο του χρόνου. Μπορείτε επίσης να εμπιστευτείτε τον γέρικο σκύλο σας σε ένα έμπιστο άτομο, κάποιον φίλο σας ίσως, αφού τού μάθετε καλά τις ρουτίνες και τις συνήθειές του, και του δώσετε λεπτομερείς ειδικές οδηγίες. Δεν μπορείτε να μάθετε καινούργια κόλπα σε ένα γέρικο σκυλί, μας θυμίζει η ξένη παροιμία, αλλά ίσως ένας εκπαιδευτής ή dog whisperer τον βοηθήσει να αναπτύξει περισσότερη ανεξαρτησία, έστω και τώρα στα γεράματα. Και βέβαια, εάν δεν υπάρχει σύντροφος ή φίλος που να κρατήσει τον σκύλο σας όταν εσείς πεθάνετε, μπορείτε πάντα να φροντίσετε από τώρα να ειδοποιηθεί ένα κυνοκομείο, ένα καταφύγιο. Ίδεες υπάρχουν, δόξα τω Θεώ. **A**

Άντε πάλι με τη βία των ανηλίκων. Τριάντα επτά μαθητές την ημέρα συλλαμβάνει η αστυνομία φέτος. «Μόνο στην Αττική, το πρώτο οκτάμηνο του 2024, οι αρχές διαχειρίστηκαν 1.258 υποθέσεις με εγκληματική δραστηριότητα ανηλίκων και συνέλαβαν 1.877 μαθητές». Και φυσικά έχει σημάνει συναγερμός στην Ελληνική Αστυνομία. Αυξημένη παρουσία εκεί που συχνάζει η νεολαία, νέο τμήμα Προστασίας Ανηλίκων, panic button, πενταψήφιος αριθμός 10201 για σχετικές καταγγελίες, πλατφόρμα saveYOUth, αλλά και σκέψεις για αλλαγές στον ποινικό κώδικα. Ειδικά για τους γονείς που παραμελούν συστηματικά τα ανήλικα παιδιά τους. Διότι μια παλιά θεωρία λέει ότι πίσω από όλον αυτόν τον χαμό είναι η οικογένεια που έχει «αφήσει λάσκα τα λουριά». Λες και δεν είχαμε ανάλογα συμβάντα σε εποχές που η πατριαρχία λειτουργούσε «καλύτερα».

Ωστόσο, σήμερα υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλία και βαρύτητα εγκλημάτων, μεγαλύτερη συχνότητα και καλύτερη οργάνωση με τη βοήθεια και του διαδικτύου. Εντυπωσιακή είναι και αύξηση στη συμμετοχή και παρουσία κοριτσιών σε βίαια περιστατικά. Και όλα αυτά σε ένα περιβάλλον «ελεύθερης» χρήσης ναρκωτικών, σεξιστικών μουσικών ιδιωμάτων, υπερκατανάλωσης αλκοόλ, οπαδικής βίας, ουσιαστικής ατιμωρησίας, απώλειας επαφής με την οικογένεια, εντυπωσιακής αδιαφορίας για τα κοινά (π.χ. πολιτική) και αποσάθρωσης του δημόσιου σχολείου.

Φυσικά και η αύξηση της παραβατικότητας δεν σημαίνει ότι η πλειοψηφία των μαθητών μας δέρνει και δέρνεται καθημερινά. Διότι κάτι τέτοιο επιδιώκουν να παρουσιάσουν κάποια ΜΜΕ. Χιλιάδες παιδιά πηγαίνουν κανονικά στο σχολείο, φοιτούν ανελλιπώς στα φροντιστήρια, παίρνουν πτυχία ξένων γλωσσών, ξενυχτούν διαβάζοντας και δίνουν πανελληνίες εξετάσεις, επιτυγχάνουν στις σχολές των ελληνικών ΑΕΙ ή συνεχίζουν τις σπουδές τους στο εξωτερικό και στα κολέγια. Και αυτά τα παιδιά ανήκουν στη νεολαία αλλά δεν παρανομούν. Αντιθέτως τιμούν συχνά την πατρίδα μας με επιτυχίες σε διεθνείς διαγωνισμούς, συμβάλλουν σε καινοτομίες (π.χ. ρομποτική) και πολλά όταν τελειώσουν τις σπουδές τους θα συνεχίσουν σε πανεπιστήμια ή επιχειρήσεις της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Να σκαλίσουμε όμως λίγο την αύξηση της παραβατικότητας. Οι καιροί έχουν αλλάξει και η πυρηνική οικογένεια των παλιών αναγνωστικών του δημοτικού σχολείου δεν υπάρχει, όχι μόνο στα κέντρα αλλά ούτε στην επαρχία. Οι αυταρχικές δομές της κοινωνίας έχουν διαλυθεί εδώ και πολλά χρόνια, η πατριαρχία έχει εκπέσει, τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ισχυρά, η ενημέρωση πανταχού παρούσα και συνεχής και ο ρόλος της οικογένειας στη «διάπλαση των παιδών», από μια ηλικία και μετά, αισθητά υποβαθμισμένος. Φυσικά και υπάρχουν ακραίες περιπτώσεις προβληματικών οικογενειών που έχουν απωλέσει κάθε επαφή με τα παιδιά τους, αλλά δεν είναι ο κανόνας. Μεγαλύτερη συμμετοχή στη συμπεριφορά των νέων έχει το σχολείο.

Το νέο σχολείο της Μεταπολίτευσης. Αυτό για τη διαμόρφωση του οποίου δεν μιλάει σχεδόν κανείς εδώ και 40 χρόνια γιατί δεν συμφέρει στο «προοδευτικό» αφήγημα. Το σχολείο που εγκαταστάθηκε μετά το 1981, με τα εύσημα της προοδευτικότητας, της ανεκτικότητας και του αντιαυταρχισμού, για να αποδειχτεί πολύ γρήγορα ότι ήταν ένα σχολείο υπονομευμένο, προγραμματισμένο για να αυτοδιαλυθεί και να αφήνει αγράμματη την πλειοψηφία της νεολαίας μας.

Και ευτυχώς τελικά που υπάρχουν οι πανελληνίες εξετάσεις και λειτουργούν τα φροντιστήρια ώστε να παρέχουν κάποιες γνώσεις στα παιδιά μας, έστω τεχνικές και σε ένα περιορισμένο πεδίο, αλλά γνώσεις επιστημονικές που από μόνες τους διαπαιδαγωγούν. Τις οποίες πρέπει να κοπιάσεις σκληρά, τόσο για να τις αποκτήσεις όσο και για να μπορείς να τις αναπαράγεις στο παράλογο υψηλό και μοναδικό στον κόσμο επίπεδο των πανελληνίων εξετάσεων. Αλλά για τα παιδιά που μπαίνουν στα πανεπιστήμια γίνεται κουβέντα μια μέρα τον χρόνο μετά την ανακάλυψη των αποτελεσμάτων. Τις υπόλοιπες ημέρες τα ξεχνάμε και ασχολούμαστε μόνο με την παραβατικότητα. Βάζοντας όχι ένα, αλλά πολλά χέρια στη μυθοποίηση και την εξάπλωσή της. Το «αντιαυταρχικό» σχολείο κατήργησε σταδιακά, σε 20 χρόνια, την αντικειμενική ενδοσχολική εξέταση και βαθμολογία, τους

ανεξεταστέους, τους στάσιμους, το όριο των απουσιών, τους κανόνες λειτουργίας της τάξης και του σχολείου, τη διαγωγή, το ποινολόγιο και τις αποβολές, την όποια λειτουργία συμβουλευτικής και τον διαπαιδαγωγικό του ρόλο. Και φυσικά απαξίωσε τον δάσκαλο. Επέτρεψε και ενθάρρυνε την κατάληψη και καταστροφή των σχολικών κτιρίων ως έκφραση δήθεν αντίστασης στις κυβερνήσεις και το κράτος, ως ύστατο μέσον διεκδίκησης νεανικών και μαθητικών αιτημάτων. Αποτέλεσμα; Το «κάτσε καλά, Γεράσιμε» ανέδειξε μέχρι και πρωθυπουργό με τα γνωστά αποτελέσματα.

Τι πέτυχε όμως; Πέτυχε να κάνει καθολική την απαξίωση της δημόσιας Μέσης Εκπαίδευσης, να τη μετατρέψει σε μια απλώς τυπική διαδικασία, όπου όλοι έχουν την αίσθηση ότι δεν συμβαίνει τίποτα σοβαρό. Όλοι θα πάρουν απολυτήριο με μεγάλους βαθμούς. Παρά το γεγονός ότι άξιοι δάσκαλοι σε όλη την επικράτεια αγωνίζονται με νύχια και με δόντια να κρατήσουν το σχολείο σε ένα κάποιο επίπεδο. Και η πολιτεία τους αμείβει με μισθούς πείνας και δεν τους ξεχωρίζει από τους ανάξιους συναδέλφους τους κάνοντας επιτέλους μια πραγματική αξιολόγηση με συνέπειες. Που θα δίνει βαθμούς αλλά και αυξήσεις στους άριστους και τους εργατικούς. Διότι και το σχολείο λειτουργεί ως στρατώνας του στιλ «ο παλιός είναι αλλιώς». Διότι η αναξιοκρατία στη χώρα της κάλπικης προόδου λογίζεται ως προοδευτικό αξεσουάρ.

Το παιδί που φοιτά για 12 χρόνια σε ένα σχολείο που δεν κρίνει αξιολογικά, δεν βαθμολογεί, δεν αμείβει τους καλύτερους, δεν βάζει όρια και δεν τιμωρεί, προφανώς διαπαιδαγωγείται ανάλογα και για την υπόλοιπη ζωή του. Και όταν υπάρχουν οι κατάλληλες οικογενειακές και κοινωνικές συνθήκες δεν έχει από κάπου να πιαστεί, δεν έχει παραστάσεις να τον ανακαλέσουν στην τάξη και είναι ευκολότερο να παρασυρθεί και να πέσει στη βία και την παραβατικότητα. Και αν κρίνουμε από τους αριθμούς, πάλι καλά να λέμε που η κατάσταση είναι ακόμα ελεγχόμενη. Και η γιατριά δεν βρίσκεται μόνο στη βαρύτητα των ποινών.

Αυτό το νόθο προοδευτικό σχολείο απέφυγε φυσικά να θεσμοποιήσει την υποχρεωτική κοινωνική δράση των μαθητών του. Το άφησε στη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών. Τα σχολεία μας αποκτησαν πολύ αργά ψυχολόγους, αλλά χρειάζονται κοινωνικούς λειτουργούς και προγράμματα υποχρεωτικής κοινωνικής εργασίας που θα εκτελούνται υπό την καθοδήγηση και την εποπτεία τους. Και η συγκεκριμένη δράση θα αναγράφεται στους

τίτλους σπουδών τους. Δεν αρκεί μόνο η ψυχολογική υποστήριξη σε κάποιους που έχουν προσωπικά προβλήματα τα οποία σπανίως φθάνουν στον ψυχολόγο. Οι δράσεις κοινωνικής προσφοράς αποτελούν μια γόνιμη εφαρμογή των γνώσεων των μαθητών στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα. Αυξάνουν την ευαισθητοποίηση και την υπευθυνότητα και κοινωνικοποιούν τα νέα παιδιά.

Μέσα από τέτοιες δράσεις οι μαθητές έρχονται σε επαφή με έναν αθέατο γι' αυτούς κόσμο και βιώνουν άμεσα τι θα πει να είσαι θύμα έμφυλης ή ρατσιστικής βίας, οικονομικά αδύναμος, άνθρως με ειδικές δεξιότητες ή ανάγκες, απόκληρος, τοξικοεξαρτημένος, μόνος, γέρος και ανήμπορος. Αλλά και επιτυχημένος επιχειρηματίας, σπουδαίος επιστήμονας, δραστήριος φιλόanthρως, διάσημος καλλιτέχνης, άξιος πολιτικός και πάει λέγοντας. Τα παιδιά πρέπει να βγαίνουν συντεταγμένα από το σχολείο στη «γειτονιά» και να μαθαίνουν ότι πρέπει να κάνουν το καλό. Η κοινωνική προσφορά είναι μια πολύτιμη εμπειρία, γλυκαίνει τον άνθρωπο, πόσο μάλλον το παιδί, και διευρύνει τους ορίζοντές του. Από τη μια εκπαίδευση με κανόνες που τηρούνται και από την άλλη κοινωνική προσφορά. Αυτό θα πει πολιτικοποίηση.

Φυσικά τέτοιες δράσεις είναι κανόνας στο εξωτερικό, όπως και σε ιδιωτικά σχολεία της ημεδαπής, αλλά τι ξέρουν οι κουτόφραγκοι και οι επιχειρηματίες από προοδευτικότητα. Αν συνδυαστεί με ένα σχολείο που λειτουργεί με κανόνες, και ευνοεί την καλλιτεχνική δημιουργία που επίσης απουσιάζει, μόνο τα καλύτερα μπορούμε να περιμένουμε. Κάπως πρέπει να ανοίξει ο διάλογος γύρω από πιο ποιοτικά και ωφέλιμα για τη νεολαία πράγματα. Να βάλουμε λίγη κουλτούρα στη ζωή τους. Δυστυχώς η μεταπολιτευτική βουλγακία με την ψευδεπίγραφη προοδευτικότητα και το ασύδοτο, δήθεν αντιαυταρχικό σχολείο, θα βάζει για καιρό ακόμα τη σφραγίδα της στην ψυχή των παιδιών μας. **A**

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ

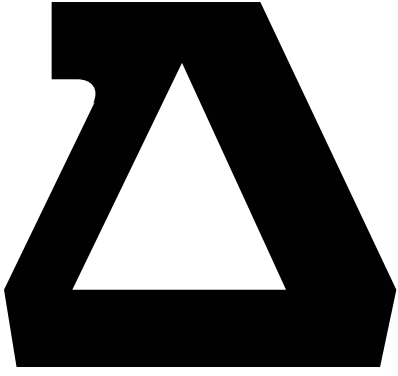
Σε λίγες μέρες, στις 6 Οκτωβρίου 2024, με δεύτερο γύρο στις 13 Οκτωβρίου, θα πραγματοποιηθούν οι εσωκομματικές εκλογές του ΠΑ.ΣΟ.Κ. - Κινήματος Αλλαγής με σκοπό την ανάδειξη προέδρου του κόμματος. Μιλήσαμε με τους τέσσερις επικρατέστερους υποψήφιους για να μάθουμε τις απόψεις, το πρόγραμμά τους, αν και με ποιους θα συνεργαστούν, πώς σκέφτονται και οραματίζονται το ΠΑΣΟΚ της επόμενης μέρας αλλά και το μέλλον της χώρας. Διαβάστε με αλφαβητική σειρά τι μας είπαν ο **Νίκος Ανδρουλάκης**, ο **Παύλος Γερούλάνος**, η **Άννα Διαμαντοπούλου** και ο **Χάρης Δούκας**.

Νίκος Ανδρουλάκης

«ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΜΕ, ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ, ΚΕΡΔΙΖΟΥΜΕ»

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ - ΦΩΤΟ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

Δυόμισι χρόνια μετά την εκλογή του στην προεδρία του ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής διεκδικεί την ανανέωση της εμπιστοσύνης των μελών και των φίλων του κόμματος. Σαρανταπεντάρης με πολιτική διαδρομή στην παράταξη ως γραμματέας, ευρωβουλευτής και βουλευτής, ο Νίκος Ανδρουλάκης μιλάει για όσα αντιμετώπισε, εξηγεί πώς θέλει να συνεχίσει αλλά και πώς μπορεί να κυβερνήσει τη χώρα.

— Κοιτώντας τη θητεία σας ως πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ μετανιώσατε για αποφάσεις που πήρατε ή δεν πήρατε; Κι αν ναι, για ποιες;

Προφανώς και θα ήταν ανθρωπίνως αδύνατο να μην έχουν γίνει λάθη. Και στην επικοινωνία θα έπρεπε να ρισκάρουμε περισσότερο, και οι οργανωτικές δομές στο Λεκανοπέδιο θα έπρεπε να είναι πιο συμβατές με την εποχή, καθώς παρατηρήθηκε μια σημαντική ανισομέρεια στα ποσοστά μας. Το ΠΑΣΟΚ συγκέντρωσε ποσοστά κοντά στο 30% και πήρε την πρωτιά σε δύο νομούς της Κρήτης, καταγράφηκε δεύτερο κόμμα αθροιστικά στην περιφέρεια συμπεριλαμβανομένης της Θεσσαλονίκης, με ποσοστά άνω του 20% σε πολλές περιπτώσεις, αλλά στο Λεκανοπέδιο δεν υπερβήκαμε το 8%.

— Και για ποιες αισθάνεστε περήφανος; Αισθάνομαι περήφανος για τη μέχρι τώρα ανοδική πορεία του ΠΑΣΟΚ, από το 2021 μέχρι σήμερα, η οποία επετεύχθη κόντρα στα προγνωστικά και χωρίς να φυσάει ούριος άνεμος. Κατά τη διάρκεια της θητείας μου ρυθμίσαμε τα χρέη μας, ανανεώσαμε το πολιτικό προσωπικό, φέραμε πίσω το ιστορικό όνομα και το σύμβολό μας, αυξήσαμε τα ποσοστά μας, γίναμε δεύτερο κόμμα σε όλη την περιφέρεια, «σπάσαμε» τον γαλάζιο χάρτη βάφοντας ξανά πράσινους δύο νομούς, επιλέξαμε τη στρατηγική της ενότητας και της πολιτικής αυτονομίας. Μέχρι σήμερα παρουσιάζουμε συνεχώς μια ανοδική πορεία, η οποία πλέον βάζει το ΠΑΣΟΚ σε κυβερνητική τροχιά. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι το ΠΑΣΟΚ επέστρεψε και έγινε πρωταγωνιστής των πολιτικών εξελίξεων. Με τη στρατηγική μας, επιπλέον, καταφέραμε σοβαρές ήττες στη Νέα Δημοκρατία, όπως για παράδειγμα με την πρωτοβουλία μας για κατάθεση πρόταση μομφής που κατέληξε στις παραιτήσεις δύο υπουργών και στενών συνεργατών του κ. Μητσοτάκη.

— Η «Αλλαγή» υπήρξε ένα ιστορικό σύνθημα του ΠΑΣΟΚ. Τι σκοπεύετε να αλλάξετε στην ταυτότητα και τη στρατηγική της παράταξης εφόσον επανεκλεγείτε; Το ΠΑΣΟΚ θα συνεχίσει στη στρατηγική της ενότητας και της πολιτικής αυτονομίας, η οποία έφερε τη Δημοκρατική Παράταξη να εμφανίζεται ως αξιωματική αντιπολίτευση στις πρόσφατες δημοσκοπήσεις. Η αλλαγή είναι η ταυτότητά μας, με την έννοια ότι είμαστε το μόνο κόμμα που γνωρίζει πώς να αλλάζει προς το κα-

λύτερο τη ζωή των πολιτών. Επομένως, θα συνεχίσουμε τον αγώνα μας ώστε να ανανεώσουμε τη σχέση εμπιστοσύνης με τον ελληνικό λαό και τις νεότερες γενιές, επιμένοντας σε ένα πολιτικό πρόγραμμα που δίνει ελπίδα και προοπτική για όλους.

— Στη ΔΕΘ αναφερθήκατε για την ανάγκη ενός εθνικού σχεδίου «Made in Greece». Πώς μπορεί να είναι βιώσιμο, με συγκεκριμένα παραδείγματα, ένα τέτοιο παραγωγικό πρότυπο;

Στην 88η ΔΕΘ παρουσιάσαμε το Εθνικό Στρατηγικό Προοδευτικό Πρόγραμμα, το οποίο είναι ένα κυβερνητικό πρόγραμμα με 8 σημεία που θα εκσυγχρονίσουν το παραγωγικό μοντέλο της χώρας, δίνοντας ελπίδα και προοπτική στον ελληνικό λαό και τις νεότερες γενιές. Συγκεκριμένα έχουμε προτείνει τη σύνδεση του πρωτογενούς τομέα, της μεταποίησης και του τουρισμού, ώστε να δώσουμε ζωή στον αγροτικό κόσμο και τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα, ακολουθώντας ένα πιο βιώσιμο τουριστικό υπόδειγμα. Έχουμε προτείνει τη δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων για δήμους, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, παραγωγούς, ώστε να μειώσουμε το ενεργειακό κόστος για τους πιο αδύναμους και να διατηρήσουμε χαμηλό το κόστος παραγωγής. Για την αντιμετώπιση του στεγαστικού, προτείνουμε την κατασκευή κοινωνικών κατοικιών και κατάργηση της golden visa. Πάγια θέση μας είναι η αναγέννηση του ΕΣΥ, η ένταξη των υγειονομικών στα βαρέα και ανθυγιεινά, παροχή κινήτρων, ιδιαίτερα για ειδικότητες στις οποίες παρατηρείται έλλειψη προσωπικού. Το σημείο στο οποίο εφάρπτονται όλες μας οι προτάσεις είναι ο στόχος για μια ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη, με ίσες ευκαιρίες στην περιφέρεια ώστε να μην χρειάζεται κάποιος να αφήσει τον τόπο του για να προκόψει και να αντιμετωπιστεί το δημογραφικό που μαστίζει την πατρίδα μας.

— Το ΠΑΣΟΚ είναι και καλτ. Μπορεί να γίνει και viral; Με ποιους τρόπους;

Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι πλέον ούτε ένα κόμμα νοσταλγίας, ούτε απλώς ένα meme στα social media. Είναι μια σοβαρή πολιτική επιλογή, ικανή να δώσει μια προοδευτική διέξοδο στους Έλληνες πολίτες. Το ΠΑΣΟΚ, λοιπόν, επέστρεψε και είναι ήδη viral.

— Μιλήσατε στο ντιμπέιτ για την επίγωση ανάγκη ελέγχου του πρωτογενούς μοντέλου. Ποιες πρωτοβουλίες θεωρείτε απαραίτητες στην επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση;

Το επιτελικό κράτος της Νέας Δημοκρατίας και του κ. Μητσοτάκη είναι ένα συγκεκριμένο πελατειακό σύστημα νομής της εξουσίας. Το είδαμε στην περίπτωση των υποκλοπών, όπου παραιτήθηκε το μισό Μαξίμου. Το είδαμε στην περίπτωση των Τεμπών, που η κυβερνητική πλειοψηφία προστάτευσε τα «γαλάζια» παιδιά και δεν δέχτηκε τη διενέργεια προανακριτικής για το πόρισμα του ευρωπαίου εισαγγελέα. Το είδαμε με τα δισεκατομμύρια απευθείας αναθέσεων. Συνεπώς, είναι πιο αναγκαία από ποτέ η δημιουργία εμσικών αντιβάρων στην ανέλεγκτη εξουσία του πρωθυπουργού. Για τον λόγο αυτό, στην επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση το ΠΑΣΟΚ θα πάρει πρωτοβουλία ώστε η επιλογή της ηγεσίας της Δικαιοσύνης να μη γίνεται από την κυβέρνηση. Είναι ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπίσουμε ένα μεγάλο κομμάτι των παθογενών του επιτελικού κράτους και να εγγυηθούμε έμπρακτα τη διάκριση των εξουσιών.

— Θα χρησιμοποιήσετε σε θέσεις ευθύνης τους συνυποψήφιούς σας;

Θα υπενθυμίσω ότι δήλωσα μετά τις εσωκομματικές μας εκλογές του 2021. Είχα πει ότι «δεν υπάρχουν νικητές και ηττημένοι σήμερα» και πως όλοι έχουν ρόλο στη Δημοκρατική Παράταξη. Και το έκανα πράξη με συνθετικά όργανα, ανοικτά και ανταγωνιστικά ψηφοδέλτια. Η απάντησή μου, λοιπόν, είναι ότι την επόμενη μέρα πρέπει να δουλέψουμε μαζί και ενωμένοι για τη μεγάλη μάχη, τις εθνικές εκλογές. Επειδή όμως η ιστορική εμπειρία έχει αποδείξει ότι στο παρελθόν δεν ήταν αυτόνοπτο, έχω ζητήσει να δεσμευτούμε όλοι οι υποψήφιοι ότι, ανεξαρτήτως αποτελέσματος στις εσωκομματικές κάλπες, θα είναι όλοι υποψήφιοι στις επόμενες εθνικές εκλογές.

— Κυκλοφορούν πολλά σενάρια, μοντέλο Αθήνας στις δημοτικές εκλογές το λένε, ότι η ένωση των διαφόρων κομμάτων της αντιπολίτευσης θα δημιουργήσει τη νέα Κεντροαριστερά. Συμμερίζετε αυτή την οπτική; Βλέπετε κοινούς τόπους με τον ΣΥΡΙΖΑ ή τους ΣΥΡΙΖΑ που συνεχώς διασπώνται και πολλαπλασιάζονται;

Η άποψή μου είναι ότι η νέα Κεντροαριστερά είναι υπόθεση της βάσης και απαιτεί κοινωνικές συμμαχίες. Δεν θα γίνει με συγκολλήσεις κορυφής, νομή αξιωμάτων και τυχοδιωκτισμούς. Έχω καταθέσει ξεκάθαρη πρόταση για την Κεντροαριστερά, η οποία προβλέπει τη διενέργεια περιφερειακών συνεδρίων, τα οποία θα καταλήξουν σε ένα ανοικτό πολιτικό συνέδριο με τη συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης, των επιμελητηρίων, των συνδικάτων και της κοινωνίας των πολιτών.

— Η Νέα Δημοκρατία είδε τα ποσοστά της να μειώνονται στις ευρωεκλογές, ο ΣΥΡΙΖΑ εκπέμπει εικόνα διάλυσης. Σας κατηγόρησαν πως το ΠΑΣΟΚ αδυνατεί να πείσει τους ψηφοφόρους, παρά το γεγονός ότι βρέθηκε και στη δεύτερη θέση δημοσκοπήσεων. Τι απαντάτε;

Τα τελευταία δύομισι χρόνια το ΠΑΣΟΚ βγήκε από τις μυλόπετρες του δικομματισμού και έγινε ξανά πρωταγωνιστής. Η πτώση της Νέας Δημοκρατίας είναι αποτέλεσμα της μεθοδικής και πειστικής αντιπολίτευσης που ασκήσαμε στη Βουλή αποκλύπτοντας τις διαχειριστικές αποτυχίες και παραλείψεις της, αλλά και αντιπαραβάλλοντας προγραμματικές θέσεις που έδιναν λύση στα μεγάλα κοινωνικά ζητούμενα, όπως η στέγαση, η προστασία του εισοδήματος, η πράσινη μετάβαση, η ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη, τα «κόκκινα» δάνεια, το δημογραφικό κ.ά. Ενώ η εμπειρία άλλων κομμάτων δείχνει ότι η λύση δεν βρίσκεται στις εύκολες υποσχέσεις.

Πράγματι, το ΠΑΣΟΚ ήταν δεύτερο κόμμα στις δημοσκοπήσεις επί τέσσερις μήνες πέρυσι τον χειμώνα. Τι συνέβη και πέσαμε στην τρίτη θέση; Θυμηθείτε τι έγινε τον Φεβρουάριο στη Βουλή, όταν δυο μέρες πριν την κατάθεση του ν/σ Πιερρακάκη κάποιοι ήθελαν να αλλάξουμε την προγραμματική θέση 20 ετών. Θυμηθείτε αυτούς που δήλωναν για πάντα ΠΑΣΟΚ, αλλά έκαναν κόμμα κόντρα στο ΠΑΣΟΚ. Δεν μπορεί να διατυπώνω ως στόχο τη 2η θέση και την ίδια στιγμή κάποιοι να σπίνουν εκδηλώσεις με τον ΣΥΡΙΖΑ και τη Νέα Αριστερά, χωρίς να το γνωρίζει το ΠΑΣΟΚ. Σήμερα βλέπουμε ότι η στρατηγική μας αποδίδει καρπούς. Αν δουλέψουμε στην Αθήνα, όπως δουλέψαμε στην περιφέρεια, θα μπορούμε σε κυβερνητική τροχιά και θα ανοίξουμε την πόρτα της εξόδου στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

— Τι σημαίνει για εσάς σύγχρονη κυβέρνηση Κεντροαριστερά στην πράξη; Χωράνε στο ΠΑΣΟΚ του μέλλοντος στελέχη με λαϊκιστικό παρελθόν;

Η σύγχρονη κυβέρνηση Κεντροαριστερά στοχεύει σε ένα ανθεκτικό κράτος δικαίου, ένα ισχυρό κοινωνικό κράτος, με αποκατάσταση της δημόσιας υγείας και παιδείας, στη μείωση των ανισοτήτων και του κόστους ζωής, ανοίγει θέσεις εργασίας και υπερασπίζεται τα εργασιακά δικαιώματα στο πλαίσιο μιας δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης και προωθεί την περαιτέρω ευρωπαϊκή ενοποίηση. Εφαρμόζει πολιτικές για τους πιο ευάλωτους και την μεσαία τάξη, και όχι για τα ολιγοπώλια. Από εκεί και πέρα, έχω σημειώσει ότι μεγάλη δεν θα γίνει η Δημοκρατική Παράταξη με όσους έκαναν τις κομματικές μεταγραφές επάγγελμα, κάθε φορά που έκαναν την καρέκλα της εξουσίας.

— Από την άλλη πλευρά, υπάρχει θέση για προοδευτικές προσωπικότητες του μεταρρυθμιστικού χώρου που είτε είναι ανενεργές είτε δεν πλησίασαν το ΠΑΣΟΚ αυτά τα χρόνια;

Το ΠΑΣΟΚ είναι ανοικτό για κάθε πολίτη ασχέτως του τι ψήφισε στις προηγούμενες εκλογές. Όλοι μπορούν να ενώσουν τις δυνάμεις τους με εμάς, εφόσον υπάρχει προγραμματική συμφωνία.

— Στα πρώτα χρόνια της θητείας σας φάνηκε ότι δώσατε βάρος στις προς αριστερά απώλειες, και ότι γι' αυτό μιλούσατε με λόγο «αριστερό», κάποιοι σας κατηγόρησαν μάλιστα, θυμάμαι, ως «ΣΥΡΙΖΑ με κοστούμι». Ευσταθεί αυτή η κριτική;

Πρόκειται για μια συστηματική προσπάθεια της Νέας Δημοκρατίας να ταυτίσει το ΠΑΣΟΚ με τον ΣΥΡΙΖΑ ώστε να κινητοποιήσει τα αντι-ΣΥΡΙΖΑ αντανάκλαστικά και να συσπειρώσει τους ψηφοφόρους της. Έτσι, επιστράτευσε τις κατηγορίες περί «ΣΥΡΙΖΑ με κοστούμι» ή περί «πράσινου ΣΥΡΙΖΑ». Είναι μια πάγια στρατηγική της κυβέρνησης, η οποία επενδύει στη μνήμη της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, με σκοπό να απομακρύνει εν δυνάμει κεντρώους ψηφοφόρους από το ΠΑΣΟΚ. Οι εν λόγω κατηγορίες που μάς προσάπτει η κυβέρνηση αποδεικνύουν την πολιτική ένδεια της Νέας Δημοκρατίας, η οποία καταφεύγει σε ανεδαφικούς χαρακτηρισμούς, επειδή δεν μπορεί να απαντήσει στην κριτική μας ούτε να ανακόψει την ανοδική πορεία των τελευταίων δύομισι ετών.

— Διεκδικείτε την ηγεσία του κόμματος και την πρωθυπουργία της χώρας. Ποιες θεωρείτε ότι υπήρξε ο πιο χρήσιμος και ποιος ο πιο επιζήμιος πρωθυπουργός της Μεταπολίτευσης;

Είναι σημαντικό στις ιστορικές μας κρίσεις να προσπαθούμε να διατηρούμε ένα πνεύμα ακριβοδικίας. Όλοι οι πρώην πρωθυπουργοί του ΠΑΣΟΚ στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων και είχαν συνείδηση του ιστορικού τους ρόλου. Ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε το σπουδαίο όραμα της «Αλλαγής» που μεταμόρφωσε την Ελλάδα. Ο Σπύρτης υπήρξε πολύ εργατικός και έφερε ένα άλλο παράδειγμα διακυβέρνησης στη χώρα, πετυχαίνοντας την είσοδο της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Γιώργος Παπανδρέου πήρε δύσκολες αποφάσεις για το μέλλον της πατρίδας μας, χωρίς να ζυγίσει το πολιτικό κόστος μπροστά στο πατριωτικό καθήκον. Όλοι τους προσέφεραν κάτι σημαντικό στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας. Στον αντίποδα, θεωρώ ότι ο κ. Μητσοτάκης αποδεικνύει ότι δεν έμαθε τίποτα από τα λάθη του παρελθόντος. Όπως το 2009 ο κ. Καραμανλής παρέδωσε τη χώρα στα όρια της οικονομικής χρεοκοπίας, ο κ. Μητσοτάκης φέρει ευθύνη για τη θεσμική χρεοκοπία, που μας απομακρύνει από το ευρωπαϊκό κεκτημένο. **▲**

Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι πλέον ούτε ένα κόμμα νοσταλγίας, ούτε απλώς ένα meme στα social media. Είναι μια σοβαρή πολιτική επιλογή.

Παύλος Γερούλανος

«ΟΤΑΝ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΕΒΓΑΙΝΕ ΑΠΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟ, Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΧΙΟΥΜΟΡ ΤΗΣ ΤΟ ΚΡΑΤΗΣΕ ΖΩΝΤΑΝΟ»

Της ΤΟΝΙΑΣ ΖΑΡΑΒΕΛΑ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Κ

Κοντεύει μεσημέρι και στο γραφείο του Παύλου Γερούλανου, στην καρδιά της Αθήνας, οι συσκέψεις και τα τηλεφωνήματα δεν σταματούν. Στο γραφείο του πίνακες και δώρα –όλα, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, δεμένα με την Αθήνα και το ΠΑΣΟΚ– συνθέτουν ένα πολύχρωμο παζλ. Καθόμαστε και το μάτι μας πέφτει στην ειδική έκδοση της ATHENS VOICE για τα 20 χρόνια της. «Πώς θα μπορούσε να λείπει;» αναρωτιέται. Μπροστά του έχει μια μεγάλη εκλογική μάχη που μοιάζει με déjàvu: είναι υποψήφιος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, με το κλίμα, όπως εξομολογείται, να είναι αρκετά διαφορετικό από εκείνο των εσωκομματικών εκλογών του 2021.

Η πόρτα κλείνει και για όση ώρα μιλάμε δεν θα ανοίξει ξανά, παρά μόνο όταν ετοιμαστεί ο καφές του. Ακουγεται ενωτικός. Δεν χρειάζεται δίπλα του καρτιά για να εκφράσει τις θέσεις του. Μιλά γρήγορα, απλά. Εξηγεί χωρίς κορώνες, σίγουρος για το πρόγραμμά του. Όπως τονίζει, «δεν θα ακούσετε από εμένα αιχμές και συγκρίσεις» – όχι γιατί στρογγυλεύει τα πράγματα, αλλά με γνώμονα την επόμενη ημέρα στο κόμμα δεν χρειάζονται οι άγονες συγκρούσεις, υπογραμμίζει. Άλλωστε, στόχος τόσο του ίδιου όσο και των συνυποψηφίων του είναι να εμπνεύσουν τους ψηφοφόρους.

«Δεν υπάρχουν καθарές αντιπαράθεσεις» λέει ο Παύλος Γερούλανος από τα πρώτα λεπτά της συνομιλίας μας. «Το κοινό –μέχρι σήμερα τουλάχιστον– είναι ότι όλοι οι συνυποψήφιοί μου παίρνουν αυτήν τη διαδικασία πολύ σοβαρά και όλοι σεβόμαστε το γεγονός ότι πρέπει να αναδείξουμε ότι το ΠΑΣΟΚ μπορεί να πάει παραπέρα. Αυτές οι εκλογές μάς βρiσκουν πιο ενωμένους από τις προηγούμενες, επειδή έχουν μειωθεί κάποιες διαφορές και σήμερα ο στόχος του καθενός είναι να χτίσει ο ίδιος ό,τι μπορεί».

Όπως παραδέχεται, το κλίμα δεν είναι απλά διαφορετικό από τις εσωκομματικές εκλογές του 2021, που έγιναν λίγες εβδομάδες μετά τον θάνατο της Φώφης Γεννηματά: «Η εκλογική αναμέτρηση κάθε εβδομάδα αλλάζει χαρακτήρα. Ξεκίνησε ως μια εκλογική αναμέτρηση η οποία καθόριζε ποιος θα είναι ο αρχηγός του τρίτου κόμματος, μέχρι να βγει το καλοκαίρι είχε αναβαθμιστεί σε μια αναμέτρηση για τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης και μέχρι να τελειώσει η εκλογική αναμέτρηση θα κριθούμε από το κατά πόσο μπορούμε να νηθούμε του κόμματός μας και να το οδηγήσουμε σε εκλογές. Παρ' ότι μοιάζει απόμακρος στόχος, η πραγματικότητα είναι ότι το ΠΑΣΟΚ το έχει ξανακάνει το 2008, όταν ήταν πολύ χαμηλά στις δημοσκοπήσεις, ο ΣΥΡΙΖΑ πολύ κοντά του, και 18 μήνες μετά πήραμε τις εκλογές με τη μεγαλύτερη διαφορά που έχουμε πάρει από το '81.

»Τα πράγματα τώρα είναι πιο εύκολα διότι δεν χρειάζεται να «κλέψουμε» ψηφοφόρους από άλλο κόμμα και ειδικά από ένα κόμμα εξουσίας, όπως είναι η ΝΔ. Έχουμε να φέρουμε στην κάλπη ένα μέρος των 3,5 εκατ. Ελλήνων που δεν πάνε να ψηφίσουν. Είναι άλλο να πρέπει να εμπνεύσεις και άλλο να πρέπει να κλέψεις ψηφοφόρους. Η δουλειά μας είναι να εμπνεύσουμε, να μιλάμε για τα σωστά θέματα και να δίνουμε τις σωστές λύσεις».

Γιατί η υποψηφιότητά μου κάνει τη διαφορά

Ο κόσμος του ΠΑΣΟΚ έχει να επιλέξει τον νέο αρχηγό του κόμματος ανάμεσα σε έξι πρόσωπα που γνωρίζει καλά. «Πολιτικά έχουμε πολλά κοινά με τους συνυποψηφίους μου. Υπάρχουν και διαφορές. Το πιο σημαντικό είναι ότι δεν ξεκινάμε από διαφορετικό αξιακό πλαίσιο, αλλά το μεταφράζουμε διαφορετικά, ανάλογα με τις προτεραιότητες του καθενός. Η δική μου υποψηφιότητα φέρνει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, πολύ διακριτό και ξεκάθαρο, το οποίο έχω ονομάσει “Αναγέννηση”. Φέρνω εμπειρία από πολιτικές θέσεις, αλλά και –ακόμη πιο σημαντικό– από την αγορά. Έχω και τη διάθεση και τη δυνατότητα να κρατήσω το κόμμα ενωμένο. Να ηγηθώ όλων των μαχών που έχουμε μπροστά μας στη Βουλή, στην κοινωνία, στο κόμμα, συνθέτοντας ομάδες με τους καλύτερους, όπως έχω κάνει όλη μου τη ζωή. Έχω την εμπειρία από τον τομέα Επικοινωνίας του ΠΑΣΟΚ, όπου μια ομάδα νέων παιδιών, χωρίς μεγάλη πείρα στην επικοινωνία –θα έλεγα χωρίς καμία πείρα–, καταφέραμε να αναβαθμίσουμε τους εαυτούς μας και μαζί την επικοινωνία του κόμματος. Και το ίδιο από τα υπουργεία: είχα υπό την αρμοδιότητά μου τρία υπουργεία και περίπου εκατό –για να μην πω παραπάνω– εποπτευόμενους φορείς, πολλοί εκ των οποίων πτωχευμένοι, και πετύχαμε και τους εποπτευόμενους φορείς και να προχωρήσουμε σε τομές σε κάθε υπουργείο, αλλάζοντας τον τρόπο που ο Πολιτισμός μοιράζεται χρήματα του κράτους», τονίζει ο Παύλος Γερουλάνος δηλώνοντας περήφανος για την πορεία του στο ΠΑΣΟΚ και την πολιτική.

Πατί, όμως, επιμένει να τονίζει ότι αυτό που τον διαφοροποιεί από τους άλλους 5 υποψηφίους προέδρους είναι η εμπειρία στην αγορά: «Αν δεν έχεις αυτήν την εμπειρία από την αγορά, δεν μπορείς να καταλάβεις πώς νιώθει ένας άνθρωπος ο οποίος βρίσκεται εγκλωβισμένος αυτή τη στιγμή από τα κόκκινα δάνεια και νιώθει ότι δεν μπορεί να δημιουργήσει, δεν μπορεί να κινηθεί – τόσο εκείνος όσο και η οικογένειά του».

Με τη συνυποψηφία του Άννα Διαμαντοπούλου έχει περισσότερα χρόνια κοινής πορείας στο ΠΑΣΟΚ, όμως ξεκαθαρίζει ότι «οι κοινές εμπειρίες δεν σημαίνουν αναγκαστικά και κοινές θέσεις. Με όλους τους συνυποψηφίους έχουμε κοινά και διαφορές. Αν θεωρείς ότι τα λέει ο άλλος όλα λάθος και εσύ τα λες όλα σωστά, τότε δεν θα έχεις σύγκλιση ποτέ. Η δύναμη ενός κόμματος προέρχεται από τη σύνθεση. Η σοφία που έχω βρει στο να λύνω προβλήματα δεν είναι η σοφία που υπάρχει στην κορυφή. Αν η πολιτική δεν απαντήσει στις απαιτήσεις της κοινωνίας για γρήγορες, απλές και βατές λύσεις, θα είμαστε μονίμως απολογούμενοι».

Το «κρυφό όπλο» του ΠΑΣΟΚ

Ο Παύλος Γερουλάνος βλέπει την ανάγκη αλλαγής ηγεσίας στη χώρα, με το ΠΑΣΟΚ να διαδραματίζει κεντρικό λόγο, με βασική προϋπόθεση να έχει διευθετήσει πρώτα τα του οίκου του. «Το επείγον είναι να αλλάξουμε ηγεσία στην Ελλάδα. Αλλά για να γίνει αυτό θεωρώ ότι το ΠΑΣΟΚ πρέπει να κάνει τεράστια βήματα για να παρουσιάσει τον εαυτό του ως κόμμα - εναλλακτική πρόταση. Και πιστεύω ότι κάναμε βήματα μέχρι σήμερα, τώρα πρέπει να κάνουμε άλματα για να αναδείξουμε ένα πρόγραμμα διακριτό – σαν την “Αναγέννηση” που παρουσιάσα. Να κάνουμε άλματα σε ό,τι αφορά την επικοινωνία, γιατί έχουμε κάνει επικοινωνιακά λάθη, πρέπει να επανασυνδεθούμε με τα παραδοσιακά στρώματα του ΠΑΣΟΚ όπως οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι μικρομεσαίοι επαγγελματίες, οι αγρότες, η τρίτη ηλικία, οι νέοι, και για να το κάνουμε αυτό έχουμε ένα “κρυφό όπλο”, γιατί σε όλους αυτούς τους χώρους οι ΠΑΣΟΚοι πηγαίνουν καλύτερα από το ΠΑΣΟΚ. Αν δείτε όλες τις συλλογικότητες που εκφράζουν αυτά τα κοινά: οι Συνεταιρισμοί, οι ΟΤΑ, τα Επιμελητήρια, τα τοπικά πανεπιστήμια, όλοι αυτοί οι φορείς στους οποίους η “Αναγέννηση” θέλει να περάσει περισσότερη εξουσία, αφού εκσυγχρονιστούν. Οι άνθρωποι που κατεβαίνουν σε εκλογές δεν έχουν κανένα πρόβλημα να πουν ότι είναι ΠΑΣΟΚ».

Ο υποψήφιος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και βουλευτής Α΄ Αθήνας θεωρεί ότι «ο χρόνος που μας έχει μείνει είναι πολύ λίγος και κάθε μέρα τα προβλήματα στην ελληνική

κοινωνία γίνονται χειρότερα». Όσον αφορά τα επόμενα βήματα εξηγεί: «Το πρώτο που πρέπει να κάνουμε είναι να βάλουμε τάξη στο κόμμα μας, στο σπίτι μας. Να δείξουμε ότι παίρνουμε τα προβλήματα της κοινωνίας πολύ σοβαρά, ότι έχουμε απαντήσεις και αγωνιούμε να λύσουμε τα προβλήματα της καθημερινότητας του πολίτη. Πιστεύω ότι αν το ΠΑΣΟΚ το κάνει αυτό σωστά, ο κόσμος θα το επιλέξει ως τον προοδευτικό πόλο, ο οποίος θα κοιτάξει τον κ. Μητσοτάκη στα μάτια και θα του πάρει τις επόμενες εκλογές».

Ο Παύλος Γερουλάνος δεν φοβάται να μιλήσει για κάλεσμα συνεργασιών, ακόμη και με τον ΣΥΡΙΖΑ, όταν όμως λυθούν και στην Κουμουνδούρου τα εσωκομματικά. «Είναι ο ΣΥΡΙΖΑ ένα προοδευτικό κόμμα;» ρωτάμε, και ο υποψήφιος για την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ απαντά: «Δεν θεωρώ ότι τα κόμματα είναι αυτά που προσδιορίζουν τις προοδευτικές δυνάμεις. Για μένα οι προοδευτικές δυνάμεις γεννιούνται και εκφράζονται στην κοινωνία. Τα κόμματα κρίνονται από την ικανότητά τους να εμπνεύσουν αυτό το κοινό. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ΣΥΡΙΖΑ το έχει κάνει αυτό στο παρελθόν, μένει να δούμε στην πορεία αν μέσα από τις δικές του διαδικασίες θα μπορέσει να ξαναεμπνεύσει κομμάτια της κοινωνίας. Γι’ αυτό λέω, ας βάλει ο καθένας τάξη στο σπίτι του και μετά βλέπουμε τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει. Ένας καλός ηγέτης χωρίς ηγετική ομάδα δεν πείθει. Έχουν σημασία οι πολιτικές τοποθετήσεις και ο τρόπος με τον οποίο τις φέρνεις στην κοινωνία για να την εμπνεύσεις, και βέβαια ο τρόπος που μεταφέρει τις τελικές σου θέσεις έτσι ώστε να τις ξέρει το κάθε νοικοκυριό. Είναι μια σειρά από πράγματα που πρέπει να γίνουν σωστά, αν θέλεις να γίνεις πολιτικός πόλος».

Ο κ. Γερουλάνος δεσμεύεται, αν αναλάβει το ΠΑΣΟΚ: «Το πρώτο μου κάλεσμα θα είναι προς όλες τις προοδευτικές δυνάμεις από την Αριστερά και το Κέντρο, μέχρι τις παρυφές της Δεξιάς και τους απογοητευμένους ψηφοφόρους του κ. Μητσοτάκη. Θα επιδιώξω συνεργασίες με τους θεσμούς που θέλουμε να αναβαθμίσουμε. Εκεί θα χτιστεί η πολιτική εμπιστοσύνη και η σύνθεση που χρειάζεται, αν είναι ποτέ να συζητήσουμε για όποια συνεργασία. Αλλιώς, οι συνεργασίες σε κλειστά δωμάτια δίνουν την εντύπωση ότι γίνονται για την καρέκλα και όχι για την κοινωνία. Και δεν υπάρχει τίποτα πιο απωθητικό για την κοινωνία από το να νιώθουν ότι οι πολιτικοί ασχολούνται με τους εαυτούς τους και όχι με εκείνη». Υποστηρίζει ότι σε μια διαφορετική για τη χώρα και το κόμμα συγκυρία έγιναν πράγματι συνεργασίες σε κλειστά δωμάτια. «Όταν έχει συνεργαστεί το ΠΑΣΟΚ το έχει κάνει επειδή οι απαιτήσεις της συγκυρίας ήταν για γρήγορες και δύσκολες αποφάσεις. Δεν μας βγήκε σε καλό. Βγήκε σε καλό στη χώρα, αλλά δεν βγήκε στο ΠΑΣΟΚ. Γι’ αυτό πιστεύω ότι αυτό που θα επιλέξουμε να κάνουμε θα πρέπει να ωριμάσει μέσω μιας διαδικασίας, να μη δώσει την εντύπωση της βιασύνης και του ευκαιριακού και να μοιάζει ότι αφορά μόνο καρέκλες».

Τι αποσυνέδεσε το ΠΑΣΟΚ από την κοινωνία

Κάνοντας έναν απολογισμό της θητείας του Νίκου Ανδρουλάκη στο τιμόνι της Χ. Τρικούπη, αναγνωρίζει ότι σε πολλά θέματα το ΠΑΣΟΚ τοποθετήθηκε σωστά, αλλά ακόμα και αυτές οι σωστές θέσεις δεν φτάσανε σωστά στην κοινωνία. Εκεί χάσαμε. «Θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει περισσότερα, θα μπορούσαμε να τα έχουμε κάνει πολύ καλύτερα. Υπήρχαν πράγματα που θα μπορούσα να υπερασπιστώ με όλη μου τη δύναμη».

Ο κ. Γερουλάνος αναλύει τους δύο παράγοντες που αποσυνέδεσαν το ΠΑΣΟΚ και την Κεντροαριστερά από την κοινωνία. «Το ένα ήταν η Μνημόνια. Σαφέστατα αυτό δημιουργήσε ένα χάσμα της αντίληψης που είχε ο κόσμος για το ΠΑΣΟΚ και ό,τι εκπροσωπού. Εκείνη την ώρα το ΠΑΣΟΚ επέλεξε να βάλει αυτό που θεωρούσε καλό της Ελλάδας πάνω από οτιδήποτε άλλο. Είχε απέναντί τη βαθιά συντηρητική Ευρώπη που δεν άφηνε επιλογές στο τραπέζι. Η κοινωνία, όμως, θεώρησε ότι η αντιμετώπιση ήταν διαφορετική από τις δικές της προτεραιότητες, τις αρχές και τις αξίες του ΠΑΣΟΚ. Υπάρχει, όμως, και ένα παλαιότερο θέμα το οποίο ξεκινάμε: η κεντροαριστερά στην Ευρώπη έχασε το μεγάλο στοίχημα της παγκοσμιοποίησης, ενώ από τον πόλεμο μέχρι τη δεκαετία του '90 επιβάλαμε κανόνες στην αγορά, υιοθετήσαμε μια παγκοσμιοποίηση χωρίς κανόνες,

Πρέπει να ξαναβάλει η Ευρώπη προτεραιότητα τον άνθρωπο και όχι τα χρήματα, την ανάπτυξη».

Τα Memes και το χιούμορ για το ΠΑΣΟΚ

Η συζήτησή μας πηγαίνει γρήγορα στο σήμερα, τους νέους και το ΠΑΣΟΚ των αναμνήσεων. Είναι άραγε τα Memes που κατά καιρούς έχουν δημιουργηθεί για το κόμμα κάτι που θα κάνει τους νεοΠΑΣΟΚους να φτάσουν στην κάλπη της 6ης και της 13ης Οκτωβρίου; Αλλιώς, θα μπορούσε το ΠΑΣΟΚ να «κεφαλοποιήσει» την ατάκα «ΠΑΣΟΚ, ωραία χρόνια»;

Το έχει στον νου του λίγο διαφορετικά και καθόλου εχθρικά: «Θεωρώ ότι το χιούμορ και η σάτιρα ήταν πάντα στην πολιτική και στη δημοκρατία, από την εποχή του Αριστοφάνη. Πάντα στόχος τους ήταν αυτός που για κάποιον λόγο τραβούσε την προσοχή. Είτε ήταν σωστό αυτό που έκανε είτε λάθος. Το ΠΑΣΟΚ τράβηξε αυτήν την προσοχή και θεωρώ ότι, σε μια εποχή που έβγαине απολογούμενο, η κοινωνία με το δικό της τρόπο και το δικό της χιούμορ το κράτησε ζωντανό. Στο χέρι μας είναι τώρα να πάρουμε αυτή τη σκυτάλη από το χιούμορ και να την κάνουμε πολιτικές προτάσεις που θα ξαναεμπνεύσουν την κοινωνία. Εάν το πετύχουμε θα πρέπει να είμαστε πάντα ευγνώμονες για τα Memes και τις ατάκες. Αλλά είναι στο δικό μας χέρι. Πάντως, όχι, τα Memes και το χιούμορ για το ΠΑΣΟΚ δεν θα εμπνεύσουν τους νέους να μας ψηφίσουν, θα τους εμπνεύσει μόνο η πρότασή μας για τη χώρα. Εάν πειστούν ότι αυτό που λέμε μπορεί να πάει τη χώρα μπροστά και να βρουν τη δική τους πορεία μέσα σε αυτή τη συλλογική πορεία. Εάν ένα κόμμα βασιστεί μόνο στο παρελθόν του η κοινωνία θα του γυρίσει την πλάτη, γιατί η κοινωνία ψηφίζει για το μέλλον».

Ευπρόσδεκτο να με αποκαλούν «παπανδρείκό» αν...

Ο Παύλος Γερουλάνος φέρει την «ταμπέλα» του «παπανδρείκού», αλλά και τη στήριξη μελών της οικογένειάς του ιδρυτή του ΠΑΣΟΚ, σε αυτήν την κρίσιμη εσωκομματική εκλογική αναμέτρηση για το κόμμα. Ο Νίκος Παπανδρέου έχει εκφράσει ανοιχτά την υποστήριξη στο πρόσωπό του. «Ο καθένας, νομίζω, χρησιμοποιεί αυτό το όνομα με διαφορετικό τρόπο. Αλλά θεωρώ ότι εάν το να με αποκαλούν “παπανδρείκό” με σχετίζει με τις αρχές και τις αξίες του ΠΑΣΟΚ, εάν αυτό με ταυτίζει με τις προτεραιότητες που θέτει για την κοινωνία και εάν αυτό, έστω σε ελάχιστο βαθμό, χτίζει μια εμπιστοσύνη με τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ, το θεωρώ ευπρόσδεκτο» απαντά ο κ. Γερουλάνος.

Τελειώνοντας τη συζήτησή μας, εκφράζει τη βεβαιότητα ότι θα είναι στον δεύτερο γύρο των εσωκομματικών εκλογών του ΠΑΣΟΚ. «Δεν μου κάνει διαφορά με ποιον θα αναμετρηθώ στον δεύτερο γύρο» δηλώνει. «Πιστεύω ότι αυτή είναι μια εκλογική αναμέτρηση που δεν θα συγκριθούμε απλώς με τους άλλους αλλά με τον εαυτό μας, για το κατά πόσο πείθουμε εμείς ότι αυτό που έχουμε να προτείνουμε είναι καλό για την κοινωνία. Οτιδήποτε άλλο, οποιαδήποτε προσπάθεια να δημιουργήσουμε τεχνητές κόντρες μεταξύ μας, θα κρατήσει το ΠΑΣΟΚ μικρό και θα ζει όσο ζουν οι αναμνήσεις του. Ο καθένας μας έχει τον τρόπο που βλέπει ότι μπορεί να μεγαλώσει το ΠΑΣΟΚ. Διαφωνώ με διάφορους συνυποψηφίους μου για το πώς θα ήθελαν να το κάνουν αυτό πράξη, αλλά δεν νομίζω ότι ξεκινάει κανείς για να το κρατήσει μικρό».

Σε κάθε περίπτωση στέλνει το μήνυμά του για τις εκλογές στο ΠΑΣΟΚ: «Πάντα πίστευα ότι ο αγώνας είναι μακρύς και τελικά είναι με τον εαυτό σου. Πόσο εσύ μπορείς να εμπνεύσεις, πόσο εσύ μπορείς να πεις κάτι διαφορετικό στον πολίτη. Βεβαίως, αν υπάρχουν θέματα τα οποία μπορεί να είναι αδυναμίες των συμποψηφίων σου, μπορείς να τα εκφράσεις, αλλά πρέπει να μιλήσεις για εσένα, τι είναι αυτό που φέρνεις. Όταν λέω ότι ο επόμενος πρόεδρος πρέπει να είναι βουλευτής, είναι επειδή είμαι βουλευτής και ξέρω τι σημαίνει να δίνεις τη μάχη στη Βουλή. Μην ψάχνετε αιχμές προς άλλους. Είναι μια συνθήκη η οποία από μόνη της είναι σημαντική, γιατί αν δεν σε δουν εκεί οι πολίτες δεν θα νιώθουν ότι κάποιος παλεύει για αυτούς». ▮

Πάντα πίστευα ότι ο αγώνας είναι μακρύς και τελικά είναι με τον εαυτό σου. Πόσο εσύ μπορείς να εμπνεύσεις, να πεις κάτι διαφορετικό.

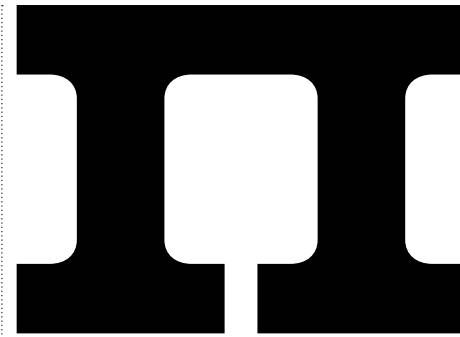

Άννα Διαμαντοπούλου

«ΕΙΜΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΚΙ ΟΧΙ ΤΗΣ ΞΥΠΝΙΑΣ»

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Ποια είναι τα πολιτικά χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν την υποψηφιότητα της κ. Άννας Διαμαντοπούλου από εκείνες των άλλων υποψηφίων; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του κοινού που την υποστηρίζει; Μπορεί η Άννα Διαμαντοπούλου να μετασχηματίσει το ΠΑΣΟΚ σε ευρωπαϊκό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα; Και ποια είναι εντέλει η διαφορά μεταξύ της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας και του «δημοκρατικού σοσιαλισμού» που θέλησε να εγκαταστήσει στην Ελλάδα ο Ανδρέας Παπανδρέου μαζί με όλες τις κομμουνιστογενείς τάσεις που αναπτύχθηκαν στην Ελλάδα πριν, κατά και μετά τη Μεταπολίτευση του 1974; Η Άννα Διαμαντοπούλου έχει διανύσει μακρύ δρόμο. Γεννήθηκε στην Κοζάνη, σπούδασε πολιτικός μηχανικός στο ΑΠΘ και κατέλαβε διάφορες πολιτικές θέσεις: νομάρχης Καστοριάς, πρόεδρος του Ελληνικού Οργανισμού Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας, βουλευτής Κοζάνης, υφυπουργός Ανάπτυξης, Επίτροπος στην ΕΕ, βουλευτής Α' Αθήνας, υπουργός Παιδείας.

— Διεκδικείτε την προεδρία του ΠΑΣΟΚ-Κινήματος Αλλαγής στις εσωκομματικές εκλογές που θα πραγματοποιηθούν στις 6 Οκτωβρίου. Επιστρέψετε σε ένα κόμμα από το οποίο είχατε απομακρυνθεί από το 2012. Για όσους βλέπουν το ΠΑΣΟΚ απ' έξω, η λεγόμενη κεντροαριστερά έχει προσκολληθεί στον «δημοκρατικό σοσιαλισμό» του Ανδρέα Παπανδρέου· φαίνεται να μην μπορεί να εξελιχθεί σε ευρωπαϊκό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα.

Το ΠΑΣΟΚ έχει μακρά διαδρομή και έχει περάσει από διαφορετικούς σταθμούς. Έφτασε σε κορυφές και έπεσε σε γκρεμούς. Σήμερα, μέσα από αλλεπάλληλες κρίσεις και στη συγκεκριμένη πολιτική συγκυρία, έχει κατά την άποψή μου μια ευκαιρία να ξαναγίνει μεγάλο και κυβερνών. Να κρατήσει τον βασικό κορμό αρχών της σοσιαλδημοκρατίας και οι θέσεις του να αφορούν τις μεγάλες νέες προκλήσεις, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την τεχνητή νοημοσύνη, την κλιματική κρίση, το μεταναστευτικό, τις μεγάλες γεωπολιτικές αλλαγές.

— Πάντως, αν και τα τελευταία χρόνια έγιναν πολλές πολιτικές μεταπολίσεις, η ιδεολογία και η ρητορική του ταυτίζεται εν

πολλοίς με εκείνη της σήμερα μισοδιαλυμένης κοινοβουλευτικής αριστεράς.

Υπάρχουν και τέτοιες απόψεις. Όπως υπήρχαν κάποτε και την εποχή που το ΠΑΣΟΚ ήταν μεγάλο. Το θέμα είναι αυτές οι εκλογές να δώσουν τη δυνατότητα να καταστούν σαφείς οι διαχωριστικές γραμμές τόσο με το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, όσο και με τον ΣΥΡΙΖΑ και τις διάφορες συνιστώσες του. Είναι ένα από τα στοιχεία της εκλογικής αναμέτρησης στο ΠΑΣΟΚ.

—Όλοι συμφωνούμε πως χρειάζεται μια «καλή» αντιπολίτευση στη σημερινή κυβέρνηση. Σε τι θα συνίστατο μια «καλή» αντιπολίτευση εκ μέρους ενός ενωμένου ΠΑΣΟΚ με τη δική σας, νηφάλια σοσιαλδημοκρατική ταυτότητα;

Η καλή αντιπολίτευση πρέπει να είναι σκληρή και τεκμηριωμένη για όλες τις λανθασμένες πολιτικές, καθώς και για την έλλειψη μεταρρυθμίσεων, που είναι μια σαφής έπειτα από πέντε χρόνια διακυβέρνησης. Ταυτόχρονα, η καλή αντιπολίτευση πρέπει να μπορεί να συναντήσει στα μεγάλα ζητήματα που αφορούν το συμφέρον της χώρας.

—Ποιες είναι αυτές οι λανθασμένες πολιτικές, οι καθυστερήσεις και οι παραμορφώσεις της κυβέρνησης του κ. Μητσοτάκη; Μερικά από τα αιτήματα των ψηφοφόρων που δεν έχουν ικανοποιηθεί είναι κάθε άλλο παρά «αριστερά», αν λάβουμε υπόψη ότι η ευρύτερη αριστερά δεν ενδιαφέρεται για την εφαρμογή των νόμων, για την ασφάλεια, την ευταξία ή τις τολμηρές μεταρρυθμίσεις. Κι ότι συχνά τις εμποδίζει, όπως συνέβη με τον νόμο που είχατε προτείνει για τα ΑΕΙ.

Έπειτα από πέντε χρόνια διακυβέρνησης, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας και ο κ. Μητσοτάκης κρίνονται από την έλλειψη αποτελεσματικότητας. Η εφαρμογή των νόμων, η ασφάλεια, η ευταξία, η απρόσκοπτη λειτουργία των πανεπιστημίων δεν είναι θέματα δεξιάς ή αριστερής πολιτικής, είναι ο πυρήνας της Δημοκρατίας. Ελευθερία χωρίς ασφάλεια είναι αναρχία. Ασφάλεια χωρίς ελευθερία είναι δικτατορία.

—Θα αναλάβει το ΠΑΣΟΚ την αστυνόμευση των πανεπιστημίων; Δεν θα είναι κόντρα ρόλος;

Το ΠΑΣΟΚ θα επαναφέρει το νόμο του 2011, ο οποίος άλλαζε το διοικητικό μοντέλο των πανεπιστημίων. Το διοικητικό συμβούλιο και όχι ο πρύτανης θα έχει την ευθύνη και τους πόρους για την ασφάλεια του κάθε πανεπιστημιακού ιδρύματος. Έτσι γίνεται σε όλα τα ΑΕΙ της Δυτικής Ευρώπης. Όταν ένα πανεπιστήμιο έχει το δικό του σύστημα ασφαλείας, ο ρόλος της αστυνομίας περιορίζεται σε πολύ ακραία γεγονότα.

—Στο βιβλίο σας «Εξυπνη Ελλάδα» παρουσιάζατε τις ανάγκες για καινοτομία. Τι έχει αλλάξει στην αντίληψή σας για τον κόσμο και για την Ελλάδα από το 2006, όταν γράφατε τα περί Smart Greece; Σε τι έχετε αλλάξει εσείς από τότε που ήσασταν βουλευτής Κοζάνης κι από τότε που ήσασταν υπουργός με δύο διαφορετικά χαρτοφυλάκια;

Είμαι σταθερά υπέρ της «Εξυπνης Ελλάδας», δηλαδή κόντρα στην «ξύπνια» Ελλάδα. Αυτό που πιστεύω σταθερά σε όλη μου την πολιτική διαδρομή είναι η ανάγκη η πολιτική να προβλέπει το μέλλον, να μπορεί να σχεδιάζει για να προλαβαίνει τις μεγάλες αλλαγές, που, αν δεν τις προλάβει, θα οδηγήσουν σε ανισότητες. Η εμπειρία μου σε διαφορετικές θέσεις επιβεβαιώνει αυτή την αντίληψη, την οποία υπηρέτησα σταθερά και από το think tank που ίδρυσα, το Δίκτυο για τη Μεταρρύθμιση στην Ελλάδα.

—Έχουμε παραμείνει κι εμείς «σταθεροί» στις νοσοτροπίες μας; Η πιστεύετε ότι έχουμε αλλάξει από τότε που παρουσιάσατε τον νόμο για τα ΑΕΙ και κάποιοι πρυτάνεις και φοιτητοπατέρες πήγαν να σας κατασπαράξουν; Τι έχει αλλάξει από το 2011 στον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται οι Έλληνες;

Εκτιμώ ότι ένα σημαντικό μέρος των Ελλήνων έχει κατανοήσει ότι για την κρίση δεν μας έφταιγαν μόνον οι άλλοι και ότι έχουμε ανάγκη από μεγάλες αλλαγές. Δεν μπορώ με βεβαιότητα όμως να πω ότι σκέφτεται έτσι η πλειονότητα. Γι' αυτό προσπαθούμε, αυτή είναι η επιδίωξή μου, ο βασικός πολιτικός μου στόχος.

—Πολλοί από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ ίσως θεωρούν ότι δεν είστε επαρκώς αντιδεξιά — το αντιδεξιό μένος χαρακτηρίζει την πλειονότητα των ανθρώπων της αριστεράς και της κεντροαριστεράς, μολονότι η κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη δεν μπορεί να θεωρηθεί «δεξιά» (ό,τι κι αν σημαίνει αυτό στη σύγχρονη Ευρώπη), και μάλιστα πιέζεται από εθνικιστές και συντηρητικούς.

Το πιο εύκολο πράγμα στην πολιτική είναι να είσαι «αντί». Δεν χρειάζεται ούτε πολλή δουλειά ούτε γνώση ούτε σκέψη. Αυτό που θέλω να προσδιορίσει εμένα είναι η θετική ατζέντα, τι θα κάνω εγώ η ίδια, όχι μόνο να επισημαινώ ό,τι κάνουν λάθος οι άλλοι.

—Δεν θελήσατε να συμμετάσχετε στην κυβέρνηση Μητσοτάκη, στην οποία ωστόσο υπάρχουν τρεις υπουργοί που προέρχονται από το ΠΑΣΟΚ.

Δεν υπήρξε ποτέ συζήτηση για κάτι τέτοιο.

—Φαίνεται ότι κομίζετε στο ΠΑΣΟΚ και στην ελληνική πολιτική σκηνή common sense, που, αν και «κοινή», μας λείπει. Η κοινή λογική δυσαρεστεί πολλές κοινωνικές ομάδες. Πώς θα τις διαχειριστείτε;

Με κοινή λογική... και πολύ διάλογο.

—Αν εκλεγείτε και το ΠΑΣΟΚ ξαναγίνει κόμμα εξουσίας, ποια θα είναι τα βασικά σημεία της πολιτικής του; Σε τι θα αποκλίνει από την πολιτική της κυβέρνησης Μητσοτάκη; Η χώρα μας χρειάζεται επενδύσεις, παραγωγή... Αυτή είναι η ουσία της κοινής λογικής. Πώς θα το επιτύχουμε αυτό; Οι σοσιαλδημοκρατικές πρακτικές ίσως είναι αποτελεσματικότερες σε πιο προηγμένα κράτη... Ίσως έχουμε ανάγκη από μια περίοδο οικονομικού φιλελευθερισμού.

Βρισκόμαστε σε μια κατάσταση που ακολουθούσε μια μεγάλη κρίση. Το κράτος πρέπει να

παίξει σημαντικό ρόλο στις επενδύσεις και να θεσπίσει ένα σαφές και σύγχρονο ρυθμιστικό πλαίσιο για την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου. Μιλάμε βέβαια για ένα κράτος ισχυρό, αδιάφθορο· όχι πελατειακό και στην υπηρεσία της εξασφάλισης ψήφων, είτε αυτή αφορά επιχειρηματικά συμφέροντα είτε αφορά κοινωνικές ομάδες.

—Κάνετε διάκριση μεταξύ πολιτικής και κοινωνικής αντιπολίτευσης. Αλλά στη χώρα μας αυτή η διάκριση δεν γίνεται κατανοητή. Οι αγανακτισμένοι ήταν πάντοτε «κοινωνική» αντιπολίτευση. Από την προεκλογική σας επαφή με τους Έλληνες, πού αποδίδετε τη σημερινή αγανάκτηση;

Η αγανάκτηση οφείλεται στο ότι η κυβέρνηση, αντί για συγκεκριμένες πολιτικές που επιλύουν προβλήματα, επιλέγει επιδόματα και εμβολωματικά μέτρα που αντιμετωπίζουν προβλήματα της στιγμής — και σε κάποιες περιπτώσεις ούτε καν αυτά. Έπειτα από πέντε χρόνια, ο αγρότης, ο επιχειρηματίας, ο μισθωτός, ο δημόσιος λειτουργός —κάθε κοινωνική κατηγορία— δεν βλέπει ούτε αντιμετώπιση των διαχρονικών παθογενειών ούτε αντιμετώπιση των καθημερινών του προβλημάτων.

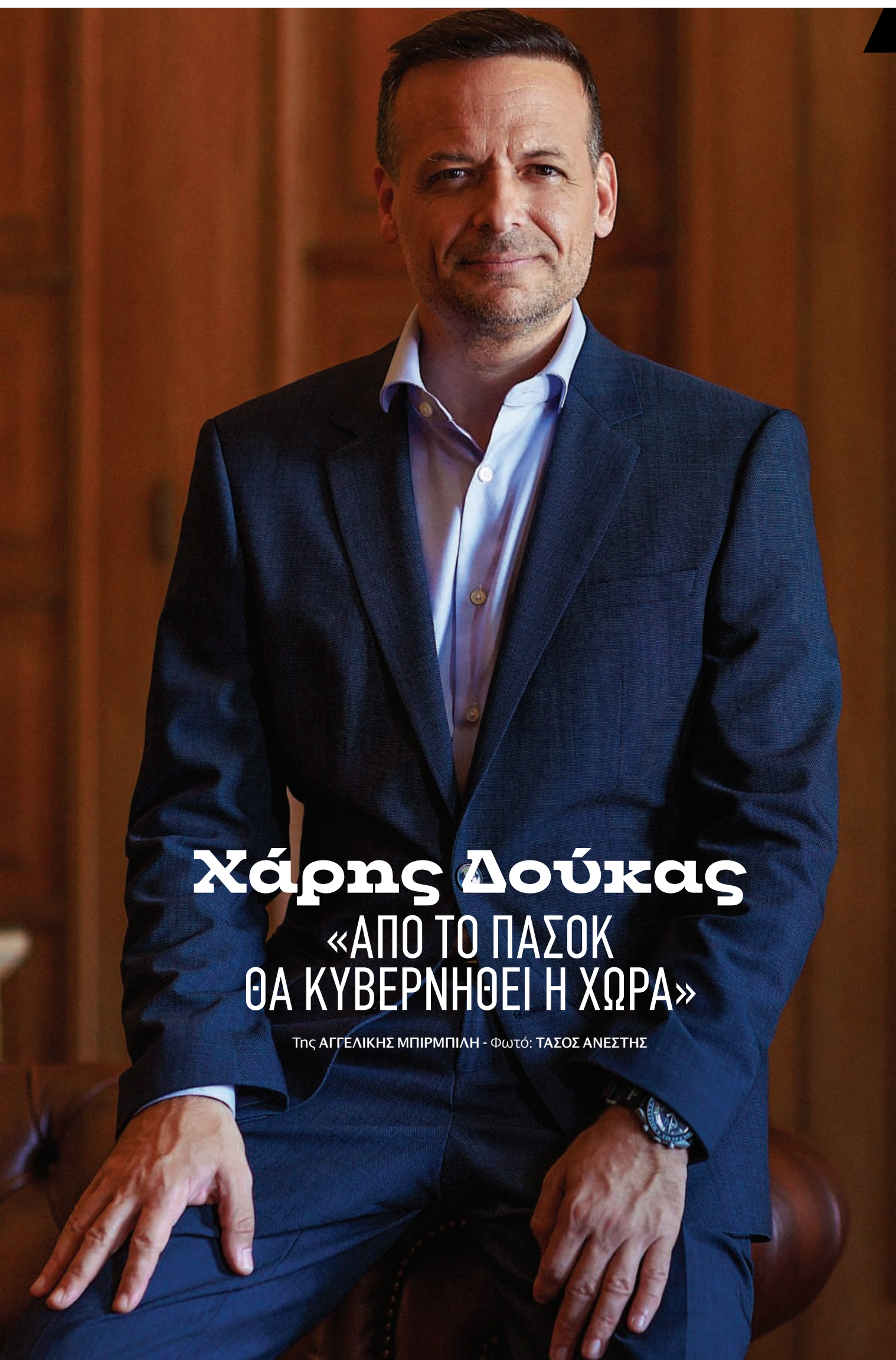
—Αν και, όπως υπαινιχθήκαμε, η Νέα Δημοκρατία κατηγορείται, όχι αδικώς, για πελατειακρατία, για ευνοιοκρατία, για πολλές παλιές μορφές νοσηρής συμπεριφοράς, το ίδιο βεβαίως έκανε και το ΠΑΣΟΚ επί δεκαετίες. Πώς μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι ότι θα αλλάξετε μια τόσο παγιωμένη κατάσταση;

Έχω πει δημοσίως ότι, στα 50 χρόνια Δημοκρατίας, το πολιτικό σύστημα απέτυχε να αντιμετωπίσει την πελατειακρατία και τον παρασιτισμό. Φυσικά και έχουμε ευθύνες. Αλλά όποια προσπάθεια έγινε προς αυτή την κατεύθυνση έγινε από το ΠΑΣΟΚ. Σημαντικά παραδείγματα το ΑΣΕΠ και η Διαύγεια. Θέλω όμως να κάνω σαφές ότι είμαι σε μια φάση πολιτικής ωριμότητας και ηλικίας όπου ξέρω ότι δεν πάει άλλο, και είμαι αποφασισμένη να σπάσω αυγά ανεξάρτητα από το πολιτικό κόστος. Το ερώτημα μέσα μου είναι, αν όχι τώρα, πότε;

—Ποιες είναι οι μεταρρυθμίσεις που θα κάνατε όχι μόνο ως πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ αλλά και ως πρωθυπουργός; Μπορείτε να αναφέρετε μερικές από αυτές σε bullets; Στο debate, δύο, τουλάχιστον δύο, υποψήφιοι μιλούσαν πολύ γενικά, χρησιμοποιώντας τη γνωστή αντιδεξιά ρητορική περί «κυνικού κράτους»... Αλλά αυτό που ενδιαφέρει εμάς τους πολίτες είναι οι συγκεκριμένες πολιτικές...

Αλλαγή του πρωθυπουργοκεντρικού μοντέλου της χώρας, αποκέντρωση πόρων στην τοπική αυτοδιοίκηση, δύο μεγάλες μεταρρυθμίσεις στην παιδεία, με τίτλο «Αριστοτέλης και Τεχνητή Νοημοσύνη», και στην υγεία νέο σύστημα διοίκησης και αντιμετώπισης, με κεντρικό τίτλο «Πρώτα ο ασθενής». Τέλος, θα ήθελα να μιμηθώ τον Βρετανό πρωθυπουργό στο ότι κάθε φορολογική αλλαγή θα πρέπει να ανακοινώνεται δύο χρόνια νωρίτερα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στις επιχειρήσεις και στις οικογένειες να προετοιμάζονται. **A**

Η εφαρμογή των νόμων, η ασφάλεια, η ευταξία, δεν είναι θέματα δεξιάς ή αριστερής πολιτικής, είναι ο πυρήνας της Δημοκρατίας

Χάρης Δούκας

«ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΘΑ ΚΥΒΕΡΝΗΘΕΙ Η ΧΩΡΑ»

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Ο

Όταν έκλεισα το μαγνητόφωνο κοίταξε αμέσως το κινητό του. Εκατό κλήσεις και μηνύματα σχολιάζει, με έχασαν τόση ώρα... Δεν ήταν υπερβολή, ο Χάρης Δούκας είναι τους τελευταίους μήνες ένα από τα πιο καυτά πρόσωπα της επικαιρότητας, καυτό όσο είναι τον τελευταίο καιρό το ΠΑΣΟΚ, όσο είναι διαχρονικά τα προβλήματα του Δήμου της Αθήνας. Πώς όμως ένα παιδί ήσυχο, υπάκουο, καλός μαθητής –αυτά μου τα είπε στο τέλος της συζήτησης–, ένας χαμπλών τόνων καθηγητής του Πολυτεχνείου έφτασε, σε έναν μόλις χρόνο, να κερδίσει τον μεγαλύτερο δήμο της χώρας και να διεκδικεί την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και εντέλει την πρωθυπουργία; Δεν είχα πολλή ώρα στη διάθεσή μου για αβρόττες και χαλαρές κουβέντες, με είχε ήδη ενημερώσει τηλεφωνικά η συμπαθέστατη Ανδριάνα Μαγγανιά, ειδική σύμβουλος του δημάρχου που έχει αναλάβει την επικοινωνία του Χάρη Δούκα και που τώρα κάθεται σε αναμμένα κάρβουνα. Έχει ήδη καθυστερήσει για το επόμενο ραντεβού. Τι άνθρωπος είναι, τη ρωτάω; Εργατικός και δεν τρώει τίποτα, δεν προλαβαίνει. Ορίστε δεξ εδώ, μου λέει ξεσκεπάζοντας κάτι πιάτα με χαρτοπετσέτες που βρίσκονται σε ένα τραπέζακι. Κουλουρία Θεσσαλονίκης κομμένα με μαχαίρι και σοκολατένια κούκισ. Να, με κούκισ τρέφεται... Είναι και οι δύο ξενυχτισμένοι. Χθες το ντιμπέτ, στο πόδι από τα ξημερώματα για συνηνευξείς σε δύο κανάλια, τώρα εμείς στο δημαρχείο και θα πάει έτσι ως το βράδυ. «Πια κυκλοφορώ με μηχανάκι για να τα προλάβω όλα» σχολιάζει ο δήμαρχος. Είναι κουρασμένος, άλλα δεν του φαίνεται.

— Εάν έπρεπε να διαλέξετε, δήμαρχος Αθηναίων ή αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, τι θα διαλέγατε;

Στη ζωή και στην πολιτική δεν διαλέγεις, αλλά πρέπει να είσαι έτοιμος όταν οι συνθήκες το απαιτούν και αυτό συνέβη και με εμένα. Πέρυσι τον Αύγουστο ήμουν γραμματέας στον Τομέα Ενέργειας και καθηγητής στο Πολυτεχνείο και μου ζητήθηκε να κατέβω για δήμαρχος της Αθήνας. Δεν ήμουν δημοτικός σύμβουλος, δεν ήμουν αυτοδιοικητο στέλεχος και βγήκα μπροστά σε έναν αγώνα που έλεγαν τότε όλοι ότι έχει έναν δεδομένο νικητή, και εγώ έλεγα πως όλοι οι αγώνες πρέπει να δοθούν και μπορεί να κερδηθούν. Έτσι και τώρα βλέπω ότι η χώρα είναι σε μια πολύ μεγάλη οπισθοδρόμηση και πως το ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής πρέπει να σηκώσει ανάστημα, έχει ιστορική ευθύνη να το κάνει και για αυτό παίρνω και εγώ αυτήν την πολύ μεγάλη ευθύνη.

— Από καθηγητής στο Πολυτεχνείο, λοιπόν, γραμματέας του Τομέα Ενέργειας του ΠΑΣΟΚ-Κινήματος Αλλαγής τον Νοέμβριο του 2022, δήμαρχος Αθηναίων και τώρα υποψήφιος για την αρχηγία του ΠΑΣΟΚ. Ιλιγγιώδης πορεία. Δεν είναι πρόβλημα αυτή η γρήγορη μετάβαση από τη μια θέση στην άλλη;

Ο χρόνος δεν είναι γραμμικός, είναι γεμάτος τωμές και ανατροπές. Τα τελευταία 15 χρόνια έχουμε ζήσει νομίζω τα πάντα, από την ευμάρεια και τους Ολυμπιακούς, μέχρι την οικονομική κρίση, την υγειονομική με την πανδημία, την ενεργειακή και την κλιματική κρίση, πολέμους στη γειτονιά μας, και όλα αυτά δείχνουν ότι οι συνθήκες πια είναι τελείως διαφορετικές και πως η δυναμική είναι που καθορίζει τις νέες εξελίξεις. Εμείς αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να είμαστε έτοιμοι,

όταν οι συνθήκες το απαιτούν, να αναλάβουμε την ευθύνη που μας αναλογεί.

— **Οι συνυποψήφιοί σας προβάλλουν την κυβερνητική εμπειρία τους αλλά και την εμπειρία από την αγορά όπως ο Παύλος Γερουλάκος, η Άννα Διαμαντοπούλου χαρακτηρίζεται «πρωθυπουργίσμη» και με «έτοιμη κυβερνητική πρόταση για όλα τα αδιέξοδα», ο Νίκος Ανδρουλάκης ότι κράτησε ζωντανό το κόμμα κ.λπ. Το επιχείρημα ότι κερδίσατε κάποιον από την οικογένεια Μητσοτάκη είναι τόσο ισχυρό ώστε να πείσετε ότι μπορείτε να νικήσετε και τον πρωθυπουργό;**

Όχι, γιατί λέω συνέχεια ότι το πρόβλημα δεν είναι ποιος θα κερδίσει τον Μητσοτάκη, αλλά ποιος θα αλλάξει το σύστημα διακυβέρνησης και νομίζω ότι παρουσιάζω μια ξεκάθαρη επιλογή για την προοδευτική διακυβέρνηση της χώρας. Αυτό τελικά μετρά στην πολιτική, τα υπόλοιπα όλα είναι διαδικαστικά, το κρίσιμο είναι πού θέλεις να πας τη χώρα και τον χώρο. Βεβαίως οφείλω να πω ότι στα 44 μου χρόνια ήμουν πάντα στο ΠΑΣΟΚ, δεν έφυγα ποτέ, αλλά ταυτόχρονα έμαθα γράμματα σε δημόσια σχολεία, υπηρέτησα σε δημόσιο Πολυτεχνείο όπου ξεκίνησα από τη βαθμίδα του λέκτορα και έως φθάσει στη βαθμίδα του καθηγητή και όπου έχουμε συμμορφωθεί στα θέματα που απασχολούμε –ενέργεια, κλίμα, περιβάλλον– υπουργούς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρωθυπουργούς, τα Ηνωμένα Έθνη. Άρα νομίζω ότι έχω μία πολύ μεγάλη εμπειρία στα κρίσιμα θέματα που απασχολούν τον κόσμο, που είναι οι ανισότητες, η κλιματική και η ενεργειακή κρίση, για αυτό και θεωρώ ότι το σχέδιο το οποίο παρουσιάζουμε είναι ένα σχέδιο ολοκληρωμένο όπως οι συνθήκες το απαιτούν.

— **Σας κατηγορούν όμως ότι πριν προλάβετε να δείξετε έργο στην Αθήνα θέσατε υποψηφιότητα για την αρχηγία του ΠΑΣΟΚ. Πιστεύετε ότι μέσα σε αυτούς τους 10 μήνες έχετε κάνει πράγματα για τον Δήμο που μπορείτε να μας πείτε και να διαψεύσετε αυτήν την κατηγορία;**

Βεβαίως, έχω κάνει πράγματα και πολύ σπουδαία και πολύ σημαντικά. Απαριθμώ: την προηγούμενη εβδομάδα καταφέραμε και κλείσαμε την οδό Αθηνάς για 24 ώρες στην «Παγκόσμια ημέρα χωρίς αυτοκίνητο». «Αθηνάς χωρίς αυτοκίνητο» για πρώτη φορά και μετά από λίγα χρόνια θέλω «Αθήνα χωρίς αυτοκίνητο». Κάναμε μια ακόμη πολύ σημαντική δράση στον Εθνικό Κήπο, τον οποίο φτιάχνουμε ξανά από την αρχή σε πάρα πολλά σημεία. Ήρθαν νέα παιδιά, μαθητές, και τους μιλήσαμε για την ανακύκλωση, για τη μείωση των απορριμμάτων και όλα αυτά με έναν τρόπο βιωματικό. Προχωράμε πάρα πολύ την κομποστοποίηση, τον καφέ κάδο, κι ένα πάρα πολύ μεγάλο έργο που είναι ο σταθμός μεταφόρτωσης, στα σύνορα με το Αιγάλεω, που μας δίνει τη δυνατότητα να συμπιέζουμε τα φορτία, γεγονός που θα μειώσει τη φόρτιση στους δρόμους με τα απορριμματοφόρα. Στα κοινωνικά θέματα έχουμε επτά δημοτικά ιατρεία, τα έξι πολυδύναμα, και τώρα που είναι σε έξαρση οι κοινωνικές ανισότητες στηρίζουμε μέσα από το κοινωνικό παντοπωλείο πάνω από 4.000 οικογένειες. Σε 1.700 παιδιά δώσαμε τα απαραίτητα σχολικά είδη για να ξεκινήσουν τη χρονιά με χαρά. Κάναμε σημαντικές επιδιορθώσεις μέσα στο καλοκαίρι σε 170 σχολεία. Έχουμε φτιάξει 2.500 δέντρα και θα φθάσουμε τα 5.000 που ήταν ο στόχος για τη χρονιά. Έχουμε προχωρήσει με μεγάλη ταχύτητα τη Διπλή Ανάπλαση – θα γίνει ένα πάρκο μιάμιση φορά ο Εθνικός Κήπος, ενάμιση χιλιόμετρο από την Ομόνοια. Αλλά έχουμε κάνει και πολύ μεγάλες θεσμικές αλλαγές, πρώτα πρώτα στα θέματα της δικαιοσύνης. Υπήρχε μια εγκληματική οργάνωση που εκβίαζε μαγαζιά. Σπάσαμε το απόστημα και είναι στη δικαιοσύνη για αξιόποινες πράξεις, μια πολύ σημαντική δράση ακριβώς για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της διαπλοκής. Κάναμε αγώνα για το τιμωμένο στις πόλεις, γιατί δεν μπορούσαν οι μεγαλοεργολάβοι και οι μεγαλοενοδοχειαρχές να σκάνουν τόσο ψηλά κτίρια που να μην μπορείς να βλέπεις την Ακρόπολη.

— **Τι γίνεται όμως με τα σκουπίδια;**

Βεβαίως, είναι τα σκουπίδια, είναι τα ποντίκια, έχουν γραφτεί και άρθρα για τις δέκα πληγές του Φαραώ. Δεν έχουν πει ακόμα για τις ακρίδες! Είναι γιατί όλα αυτά που κάνω τους ενοχλούν πάρα πολύ, δεν έχουν δεχθεί την ήττα τους. Χτυπάμε τη διαφθορά και τη διαπλοκή, σπάμε αποστήματα με τις εγκληματικές οργανώσεις και δεν μπορούν να αποδεχθούν ότι οι πολίτες μπορούν να κάνουν δημοκρατικά μια επιλογή διαφορετική από αυτή που εκείνοι θέλουν. Είναι και κάτι άλλο για τα σκουπίδια που πρέπει να πω, δίνω μια πολύ μεγάλη μάχη στην Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, να μην είναι η χώρα και οι δήμοι μόνο μια εργολαβία.

— **Αυτή ακριβώς η απάντησή σας για τον Δήμο έρχεται να επιβεβαιώσει την άλλη κριτική εναντίον σας, που λέει ότι δεν μπορείτε ένας άνθρωπος να ανταποκριθεί σε**

δύο πολύ σοβαρά και δύσκολα αξιώματα, του δημάρχου και του αρχηγού, όπως διαφαίνεται, της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Δεν είναι πρόβλημα αυτό;

Το αντίθετο ακριβώς, νομίζω ότι από όλα αυτά που είπα βγαίνει το συμπέρασμα ότι δεν είναι αντιπαραθετικό αλλά συμπληρωματικό. Γιατί παλεύω ακριβώς για πράγματα τα οποία, εάν τα πετύχω στην Αθήνα, αφορούν και όλη τη χώρα, αλλά και δράσεις που μπορούμε να κάνουμε στη χώρα να έχουν θετικό αντίτυπο και στην Αθήνα. Πρέπει να ενώνεις το τοπικό και το εθνικό, για αυτό και μπορεί ένας δημάρχος, όπως πολλές φορές μας λένε διάφορα υπερστελέχη, golden boys της Νέας Δημοκρατίας, να είναι υποψήφιος πρόεδρος, να γίνει πρόεδρος και γιατί όχι και πρωθυπουργός; Ο δήμαρχος δεν είναι επαίτης, πρέπει να είναι πρωταγωνιστής, και αυτόν τον αγώνα για την αυτοδιοίκηση, την αποκέντρωση, την τοπικότητα, τη συμμετοχή, για το να μπορούν οι πόλεις να αποφασίζουν, θα τον δώσω και από την προσπάθειά μου για την ηγεσία στο ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής.

— **Τι πιστεύετε ότι ήταν αυτό στην προσωπικότητά σας που έπεισε τους Αθηναίους να σας ψηφίσουν για δήμαρχό τους; Μπορεί αυτό να σας βοηθήσει και τώρα;**

Θα πρέπει να ρωτήσετε τους Αθηναίους! Ένα χαρακτηριστικό νομίζω είναι ότι είμαι ένας άνθρωπος που τολμάει, που δεν φοβάται και που σηκώνει ανάστημα, και αυτά τα οποία πιστεύει τα παλεύει όσο μπορεί.

— **Στους καχύποπτους που μπορεί να αναρωτιούνται πώς το τόλμησε, ποιον/ποιους έχει από πίσω του, τι απαντάτε;**

Είσατε εδώ στο γραφείο μου, μπορείτε να δείτε ποιος είναι από πίσω, ποιος είναι μπροστά και πώς κινούμαστε.

— **Όχι, δεν μπορώ να δω, πρέπει να το απαντήσετε εσείς.**

Στη χώρα πρέπει να είσαι είτε ένας άνθρωπος που είναι επαγγελματίας στην πολιτική, είτε να έχεις χορηγούς και επενδυτές, και αυτόν ακριβώς τον μύθο σπάσαμε στη μάχη που δώσαμε για την Αθήνα. Η ιστορία άλλωστε έχει δείξει ότι έχουμε γεμίσει δεδομένους νικητές που έχασαν και μπορεί πραγματικά, εάν υπάρξει μια προοδευτική ατζέντα και μια συζήτηση στις γειτονιές, να γίνουν πολύ μεγάλες, δημοκρατικές ανατροπές.

— **Οι πολίτες, ιδίως οι κεντρώοι, αντιλαμβάνονται την ανάγκη ύπαρξης ενός ισχυρού εναλλακτικού πόλου διακυβέρνησης, αλλά δεν συγκινούνται πια από ιδεολογίες, απαιτούν έργο. Έστω ότι εκλέγεστε αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, πώς θα του πείσετε να εγκαταλείψουν τον «δοκιμασμένο» Μητσοτάκη, έστω κι αν υπάρχει κόπωση στη μεταρρυθμιστική του ατζέντα, και να ψηφίσουν ΠΑΣΟΚ;**

Νομίζω ότι τον Μητσοτάκη τον έχουν ήδη εγκαταλείψει – είναι δημοσκοπικά σε μια συνεχή φθορά και το ποτάμι πίσω δεν κυλάει. Το πρόβλημα είναι εμείς να μπορούμε να πείσουμε ότι είμαστε μια ξεκάθαρη επιλογή για την προοδευτική διακυβέρνηση του τόπου. Για να γίνει αυτό πρέπει να πούμε καθαρά με ποιους θα πάμε και ποιους θα αφήσουμε. Με όλους μαζί δεν γίνεται, για αυτό και βάζω μια ξεκάθαρη προοδευτική ατζέντα με τα μεγάλα διακυβερνητικά.

— **Με ποιους λοιπόν θα πάτε; Ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει αλώσει τον κεντρώο χώρο εντάσσοντας στο δυναμικό του αξιόλογα πρώην στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Ενδιαφέρεστε να τα «επαναπατήσετε»;**

Σε καμία περίπτωση. Έχουν κάνει την επιλογή τους. Συμμετέχουν σε μια κυβέρνηση που έχει φτιάξει ένα μοντέλο ανάπτυξης με πρωτοφανή υπερσυγκέντρωση πλούτου σε πάρα πολύ λίγους και σε όλους τους υπόλοιπους ένα ξεροκόμματο ή ένα επιδομα, ένα κουπόνι που όταν μας το δίνουν πρέπει να τους χειροκροτάμε κιόλας. Είναι μια προσέγγιση στη λάθος κατεύθυνση, το έλεγε η αιμίμητη Γεννηματά, «Μαξίμου Α.Ε.», και συμφωνώ. Είναι ένας υδροκεφαλισμός που παράγει υπερκέρδη και ανισότητες και αυτό πρέπει να αλλάξει, άρα τα στελέχη τα οποία υπηρετούν αυτό το μοντέλο πρέπει να αλλάξουν.

— **Και από την άλλη μεριά, τώρα που ο ΣΥΡΙΖΑ βρίσκεται σε περιδίνηση, πολλοί πρώην σύντροφοί θα χτυπήσουν την πόρτα του ΠΑΣΟΚ για να «προσφέρουν». Σε αυτούς θα την ανοίξετε;**

Η πόρτα ήταν ανοικτή και μπήκαν πάρα πολλοί, γιατί είχαμε βουλευτές, ευρωβουλευτές και υπουργούς του ΣΥΡΙΖΑ στα ψηφοδέλτια στις προηγούμενες εθνικές εκλογές και στις προηγούμενες ευρωεκλογές, ακόμα και ευρωβουλευτές της Νέας Δημοκρατίας. Σε ό,τι όμως με αφορά, λέω ότι όσοι μας πλήγωσαν και μας λιοδίωξαν για μια καρέκλα, δεν έχουν θέση ανάμεσά μας και πως το ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να γίνει και δεν θα γίνει, εάν εγώ έχω την ευθύνη του, κολυμβήθρα του Σιλβάμ για κανέναν από αυτούς.

— **Η υποψηφιότητά σας σηματοδοτεί περισσότερο**

μια στροφή προς την αριστερά ή προς τη σοσιαλδημοκρατία;

Προς την πρόοδο, και πρόοδος είναι ό,τι μειώνει τις ανισότητες.

— **Το ΠΑΣΟΚ έχει πάντως δύο παραδόσεις, την παράδοση Σημίτη - εκσυγχρονισμού και αυτή του πιο «παραδοσιακού» ΠΑΣΟΚ. Σε ποια λογική είστε πιο κοντά;**

Του Ανδρέα δηλαδή; Ποιο είναι το πιο παραδοσιακό; Η κάθε εποχή έχει τα δικά της διακυβεύματα και τους δικούς της αγώνες, κι εγώ θεωρώ ότι είναι μία ενιαία η αφήγηση. Εάν όμως με ρωτάτε, είναι εμβληματική η παρουσία του Ανδρέα Παπανδρέου, του ιδρυτή μας. Και νομίζω τα διακυβεύματα που έβαλε είναι σήμερα πιο επίκαιρα από ποτέ. Λέω συνέχεια ότι πρέπει να επιστρέψουμε στις ρίζες μας με σύγχρονους όρους.

— **Στην εκλογή σας για δήμαρχος στηριχτήκατε και στην Αριστερά. Όμως, η κρίση –που χρεώθηκε κυρίως στο ΠΑΣΟΚ– και η αρνητική εμπειρία της διακυβέρνησης Τσίπρα-ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ αντανακλούν στην όλο και πιο χαμηλή εμπιστοσύνη και τη γενικότερη απαξίωση προς την Αριστερά. Αυτό είναι κατά την άποψή σας θέμα;**

Όχι μόνο στην Αριστερά αλλά και σε πολλούς άλλους, διότι πήρα 56% που σημαίνει ότι ένωσα ανθρώπους πέρα από χρώματα και κόμματα, ανθρώπους που πίστεψαν σε μια διαφορετική ατζέντα για την αλλαγή σελίδας στην Αθήνα. Το μεγάλο πρόβλημα είναι ότι η Νέα Δημοκρατία χρεοκόπησε τη χώρα και μπλέξαμε σε μια πολύ μεγάλη ιστορία με μνημόνια, χάθηκαν μισθοί, συντάξεις, χάθηκαν περιουσίες, παιδιά έφυγαν στο εξωτερικό. Κατάφερε πέντε χρόνια τώρα, στη διακυβέρνησή της, να εξοντώσει το ΕΣΥ, να υποβαθμίσει τη δημοκρατία και τη δικαιοσύνη και να μας οδηγήσει σε νέα αδιέξοδα, για αυτό και πρέπει να βάλουμε τώρα φρένο στην καταστροφή.

— **Καταστροφή; Δεν έχει κάνει τίποτα καλό;**

Στη δική μου λογική νομίζω ότι είναι πρωτοφανής η υπερσυγκέντρωση πλούτου, όταν εισρέουν δισεκατομμύρια. Διότι δεν μπορεί να έχεις δώσει 50 δισεκατομμύρια για το ΕΣΥ και να κάνεις επίταξη γιατρών και να μην έχεις δώσει σοβαρούς μισθούς, βάρεα και ανθυγιεινά. Πήγα στον Έβρο και ντρέπομαι. Συγκωνεύουν σχολεία ενώ η Ευρώπη δίνει δισεκατομμύρια, δεν έχουν νοσοκομεία και οι άνθρωποι εκεί φεύγουν. Τα σύνορα μιας χώρας είναι οι άνθρωποι της. Έλεγε ο Ανδρέας Παπανδρέου ότι η Ελλάδα πρέπει να ξεκινά από εκεί και η Μελίνα Μερκούρη ότι τα σύνορα δεν είναι ποινή αλλά τιμή, ούτε αυτά δεν μπορούμε να σεβαστούμε;

— **Πέρα από τις ταμπέλες –αριστερά, κεντροαριστερά, προοδευτική παράταξη– πιστεύετε ότι μπορεί να φτιαχτεί μια σοβαρή σοσιαλδημοκρατική παράταξη; Και αν ναι, με ποιους; Μπορεί να υπάρξει πολιτική σύγκλιση με τον ΣΥΡΙΖΑ; Υπάρχει ένα σημείο στο πρόσφατο παρελθόν ή τώρα που να έχετε κοινή πολιτική με τον ΣΥΡΙΖΑ του Κασσελάκη, του Τσίπρα, του Χαρίση ή του Πολάκη;**

Να συνενωθεις για να κάνεις τι; Κουράστηκε ο κόσμος με τις συνενώσεις. Να πούμε πέντε πράγματα συγκεκριμένα στις γειτονιές, να λύσουμε τα προβλήματα της αισιοχηρικής. Ότι δεν μπορεί ένας τραπεζίτης να παίρνει μερίσμα 5% με φόρο 5% και ο μισθωτός με 40%. Μας είχαν τρελάνει ότι τα τρένα πρέπει να ιδιωτικοποιηθούν για να σωθεί ο σιδηρόδρομος, ιδιωτικοποιήθηκαν και είχαμε το έγκλημα των Τεμπών. Επίσης, το νερό δεν πρέπει να ιδιωτικοποιηθεί, διότι εάν την πατήσουμε όπως με την ενέργεια, θα έχουμε το πιο ακριβό νερό από όλους τους υπόλοιπους Ευρωπαίους. Αυτά πρέπει να πούμε. Για αυτό και λέμε το κάρο και το άλογο, ποιος είναι μπροστά, εγώ λέω ότι το άλογο οδηγεί το κάρο.

— **Όπως όλοι οι συνυποψήφιοι λέτε ότι αυτή η εκλογή δεν είναι μόνο για αρχηγό του ΠΑΣΟΚ αλλά για υποψήφιο πρωθυπουργό. Σε περίπτωση που αυτό δεν συμβεί και ήταν αναγκαίο, θα συγκυβερνούσατε με τη ΝΔ;**

Σε καμία περίπτωση. Λέω ξεκάθαρα ότι εμείς θέλουμε να αλλάξουμε το σύστημα διακυβέρνησης της χώρας που μας οδηγεί με ταχύτητα στον τοίχο. Πρέπει να δημιουργήσουμε κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη, για αυτό και έχουμε μια ξεκάθαρη, διαφορετική πρόταση για την προοδευτική διακυβέρνηση του τόπου.

— **Εάν χρειασθεί όμως;**

Το είπαμε αυτό στα μνημόνια πολλές φορές, τώρα δεν είναι μνημόνια, πάρτι κάνουν. Πάρτι κάνει η ολιγαρχία, υπερκέρδη έχουν.

— **Δεν πρέπει να κυβερνηθεί η χώρα εάν το ΠΑΣΟΚ δεν καταφέρει να πάρει αυτοδυναμία στις εκλογές;**

Από το ΠΑΣΟΚ θα κυβερνηθεί.

— **Εάν όμως δεν συμβεί αυτό;**

Εάν, και εάν, μετά όμως γίνεται πάρτι. Στη δική μου λογική

Πρέπει να πούμε καθαρά με ποιους θα πάμε και ποιους θα αφήσουμε. Με όλους μαζί δεν γίνεται, για αυτό και βάζω μια ξεκάθαρη προοδευτική ατζέντα με τα μεγάλα διακυβεύματα.

δεν υπάρχει κανένα σημείο σύγκλησης με μια κυβερνητική πολιτική που έχει αυτό το οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης.

— **Το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να γίνει κυβέρνηση διά αντιπροσώπου, ο πρόεδρος του κόμματος πρέπει να είναι και βουλευτής, τι απαντάτε σε αυτό;**

Ότι δεν ήμουν δημοτικός σύμβουλος και έγινα δήμαρχος, και ήταν μια πολύμεγάλη νίκη. Ο κύριος Ανδρουλάκης ήταν ευρωβουλευτής στις Βρυξέλλες και ήταν πρόεδρος στο ΠΑΣΟΚ, ο κύριος Καμίνης ήταν υποψήφιος πρόεδρος και ήταν και δήμαρχος. Όλες αυτές οι περιπτώσεις δείχνουν ότι είναι διαδικαστικά τα θέματα και το πρόβλημα είναι η κοινωνία. Ο κύριος Μητσοτάκης χάνει στην κοινωνία και εμείς πρέπει να συνδεθούμε ξανά, αυτό είναι το μέλημά μου.

— **Αλήθεια πώς είναι η καθημερινότητά σας, είναι εθιστική η δημοσιότητα; Τι σας λείπει περισσότερο από την παλιά σας ζωή;**

Μου λείπει ο ελεύθερος χρόνος που είναι πάρα πολύ περιορισμένος, αλλά ταυτόχρονα αισθάνομαι την ευθύνη και έχω πολύ μεγάλη διάθεση και όρεξη αυτά τα οποία πιστεύουμε να τα κάνουμε πράξη. Οφείλω βέβαια να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους συνεργάτες μου. Πιστεύω πολύ στους ανθρώπους, είμαστε οι μόνοι που για πρώτη φορά έχουμε 26 δημοτικούς συμβούλους, που έχουν όλοι ρόλο, λόγο, ευθύνη και καρτοφυλάκιο. Τους έχω απόλυτη εμπιστοσύνη και προσπαθούμε να είμαστε ο καθένας ηγέτης στον τομέα παρέμβασής του. Νομίζω ότι αυτό ακριβώς το μοντέλο διακυβέρνησης, το συμμετοχικό, το συλλογικό, θέλω να κάνω και στο ΠΑΣΟΚ και στη χώρα. Αλλωστε εάν κάποιος πιστεύει στο one man show, στον υπερσυγκεντρωτικό, επιτελικό, ο οποίος θα τους αλλάξει και θα τους βοηθήσει, ας πάνε στον κύριο Μητσοτάκη και ας τον ξαναψηφίσουν.

— **Θα σας γυρίσω λίγο στο παρελθόν. Ήσασταν καλός μαθητής, σας άρεσε το διάβασμα;**

Ήμουν σημαντικόφωρος αλλά δεν ήμουν φυτό, μπήκα στο Πολυτεχνείο και ήμουν ο πιο μικρός λέκτορας σε ηλικία. Μου άρεσαν πάρα πολύ όλα τα μαθήματα, αυτό ήταν το μεγάλο πρόβλημα και στεναχωρήθηκα γιατί έπρεπε να επιλέξω στην Α΄ Λυκείου δέσμη αν και μου άρεσαν και τα μαθηματικά και η φυσική και η φιλολογία. Γιατρός φοβόμουν να γίνω γιατί μου φαίνεται πάρα πολύ δύσκολο να κρατάς μια ανθρώπινη ζωή στα χέρια σου.

— **Ο πατέρας σας ήταν δάσκαλος...**

Φυσικός, η μάνα μου τραπεζικός υπάλληλος.

— **Ήταν αυστηροί ή σας άφηναν ελεύθερο;**

Το σπίτι σε οδηγούσε στο διάβασμα, σου έλεγε ότι πρέπει να προκόψεις, να μάθεις γράμματα για να μπορέσεις και εσύ να προσφέρεις.

— **Ήσασταν φρόνιμο παιδί, ήσυχο;**

Ναι, δεν είχα εξάρσεις νομίζω, ούτε εντάσεις, όμως ήμουν κοινωνικός, μου άρεσε πάρα πολύ να βγαίνω.

— **Πώς διασκεδάζατε;**

Σαν παιδί είχαμε αλάνες τότε, δεν είχαμε κινητά, παίζαμε έξω ώρες ατελείωτες και γυρνούσαμε όταν έδνε ο ήλιος, κάναμε ένα μπάνιο και κοιμόμασταν. Τότε δεν υπήρχε η proxy επικοινωνία, ήταν όλα άμεσα. Μετά πέρασα φοιτητής στη Θεσσαλονίκη στους Μηχανολόγους. Η Θεσσαλονίκη είναι πολύ ξεστή πόλη, την αγαπώ πολύ, είναι, νομίζω, μία πόλη που αξίζει πραγματικά να πας ως φοιτητής, σου δίνει πάρα πολλές δυνατότητες να κοινωνικοποιηθείς.

— **«Εξωσχολικά» βιβλία διαβάζατε;**

Διάβαζα πάρα πολύ. Μου αρέσουν τα μυθιστορήματα και τα αστυνομικά, από Γιάννη Μαρτή μέχρι και πιο σύγχρονους. Στην πορεία και επειδή το διδακτορικό είναι μια δύσκολη διαδικασία, διάβαζα πιο πολύ επιστημονικά βιβλία. Τα τελευταία χρόνια δεν προλαβαίνω είναι η αλήθεια. Τώρα κυρίως διαβάζω για την καθημερινότητα, να ξέρω τι ακριβώς συμβαίνει, πράγματα που έχουν να κάνουν με τον δήμο για να καταλαβαίνω τις λειτουργίες και τις διαδικασίες, πότε πρέπει να γίνει μια μυσκοτονία, πότε φυτεύεις και τι τύπου δέντρα και όλα αυτά τα θέματα ώστε να παίρνω γρήγορα αποφάσεις.

— **Έχετε πέσει στα βαθιά τον τελευταίο χρόνο. Παντρεύεστε κιόλας...**

Ναι, πρέπει να γίνει, το έχουμε αναβάλει δύο φορές, οπότε θα το προχωρήσουμε! Ο γάμος έτσι και αλλιώς είναι χαρά.

— **Χθες έγινε και το debate. Πώς το κρίνετε;**

Ήταν νομίζω μια εξαιρετική διαδικασία, γιατί τρεις ώρες μπορέσαμε να αναλύσουμε τα πάντα, να μιλήσουμε και απευθείας, που τα ήθελα και τα δύο πολύ. Ο κόσμος έχει βγάλει πια ξεκάθαρα συμπεράσματα. Τον καλούμε, λοιπόν, να έρθει στις 6 Οκτωβρίου σε μια δημοκρατική έκρηξη! **A**

Ο δεκάλογος της παρο

Αν και ο καθένας μας λειτουργεί διαφορετικά με βάση τον χαρακτήρα του καθώς και τις πιέσεις και τις ευκαιρίες που δημιουργεί το περιβάλλον του, πολλοί άνθρωποι νιώθουν ότι δεν είναι καλοί στην οργάνωση και τη διαχείριση του χρόνου ή ότι δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν. Η αίσθηση ότι χαρμιζουμε τον χρόνο μας καζεύοντας στα σόσιαλ ή ότι οι περισπασμοί της καθημερινότητας δεν μας επιτρέπουν να διεκπεραιώσουμε στόχους που οι ίδιοι έχουμε θέσει για τον εαυτό μας καταλήγει να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής μας και στην ψυχική μας υγεία.

Έπειτα από δοκιμές και πειράματα πολλών ετών, έχω καταλήξει σε έναν «δεκάλογο» απλών, πρακτικών μέτρων που αποδεδειγμένα μπορούν να βελτιώσουν όχι απλώς την παραγωγικότητα ή τη συγκέντρωσή μας, αλλά και να μας αποφέρουν κάτι πιο βαθύ και σημαντικό: την ανάκτηση μιας, έστω ελάχιστης, αίσθησης ελέγχου της ίδιας μας της ζωής.

Ο δεκάλογος αυτός, που θα παρουσιάσουμε αυτήν και την επόμενη εβδομάδα σε δύο μέρη, βασίζεται σε ένα σεμινάριο παραγωγικότητας που παραδίδω συχνά στο πανεπιστήμιο και διαδικτυακά. Κάποια επαγγέλματα —π.χ. χειρωνακτικά, γραμματειακή υποστήριξη, εξυπηρέτηση πελατών ή ασθενών, κ.ά.— επιβάλλουν τη δική τους δομή στην καθημερινότητα, οπότε ίσως ο δεκάλογος αυτός να είναι περισσότερο χρήσιμος σε όσους έχουν λίγο μεγαλύτερη ελευθερία ή ευθύνη οργάνωσης του χρόνου τους (π.χ. φοιτητές, ελεύθερους επαγγελματίες, ασχολούμενους με δημιουργικά επαγγέλματα κ.ά.). Ωστόσο, η βαθύτερη φιλοσοφία του δεκαλόγου αφορά τους πάντες, γιατί έχει να κάνει με το πώς εντέλει αντιμετωπίζουμε τις δικές μας ανάγκες και επιθυμίες σε σχέση με τις πιέσεις του περιβάλλοντος.

1. Μακροπρόθεσμοι ή προσωπικοί στόχοι

Πριν σκεφτούμε το πώς οργανώνουμε την εβδομάδα, την ημέρα ή την κάθε ώρα, πρέπει να απαντήσουμε στο εξής ερώτημα: Ποιοι είναι οι στόχοι μας για τους επόμενους 10-12 μήνες; Ποια είναι τα πέντε ή δέκα πράγματα που θέλουμε να δημιουργήσουμε, να επιτύχουμε ή να παραγάγουμε; Αυτοί οι στόχοι θα πρέπει να κατευθύνουν τον προγραμματισμό των ημερών και των εβδομάδων μας· για να φτάσουμε σε αυτούς κάποτε, θα πρέπει να τους «σπάσουμε» σε μικρότερα βήματα, που θα πρέπει να τα προγραμματίσουμε.

Τους στόχους αυτούς συνήθως τους καταγράφω τον Αύγουστο. Η Πρωτοχρονιά είναι ήδη μια ιδιαίτερα φορτισμένη συναισθηματικά και πνευματικά περίοδος, ενώ ο Ιανουάριος θεωρείται από τους πιο δύσκολους μήνες· δεν χρειάζεται να του προσθέτουμε κι άλλο βάρος. Ο Σεπτέμβριος αποτελεί πάντα μια καλή αρχή.

Κάποιοι από αυτούς τους πέντε ή δέκα στόχους μπορεί να έχουν ήδη τεθεί από τον εργοδότη ή τον προϊστάμενό μας· κάποιοι άλλοι μπορεί να είναι πράγματα που απλώς πρέπει να κάνουμε, είτε το θέλουμε, είτε όχι· εάν έχουμε ευθύνη για άλλους ανθρώπους —παιδιά, σύντροφο, ηλικιωμένους— κάποια από αυτά μπορεί να αφορούν τη φροντίδα τους· κάποια θα αφορούν ζητήματα της υγείας μας (πολλές φορές τα ζητήματα υγείας πρέπει να τα αντιμετωπίζουμε ως ξεχωριστά πρότζεκτ, που απαιτούν χρόνο έρευνας, επαφών, ραντεβού, εξετάσεων, θεραπείας, αποθεραπείας κλπ.)· καλό είναι, όμως, έστω και λίγα από αυτά να είναι πράγματα που τα κάνουμε για εμάς: στόχοι ή δραστηριότητες που θα μας γεμίσουν, που θα μας βοηθήσουν να αναπτυχθούμε και να εξελιχθούμε ως άνθρωποι και

θα μας δώσουν το κίνητρο να αντέξουμε το βάρος των υπολοίπων.

Το να αντιμετωπίζουμε τους στόχους αυτούς, ακόμη και τους προσωπικούς, με τεχνοκρατική αντίληψη ως «παραδοτέα», σαν να ήταν εργασίες που μας έχουν αναθέσει άλλοι, δεν τα προδίδει· αντιθέτως, τα τιμάει, τους δίνει τον χώρο και τη σημασία που τους αξίζει. Γιατί, άλλωστε, να δίνουμε μονίμως προτεραιότητα στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των άλλων;

2. Ο πίνακας ελέγχου του δεκαπενθήμερου

Κάθε δεύτερη Δευτέρα πρωί ανοίγω όλα τα τεφτέρια —τα inbox, τα ημερολόγια, τις λίστες— και καταγράφω τις δουλειές, τις υποχρεώσεις, τις συναντήσεις και τους στόχους του επόμενου δεκαπενθήμερου σε έναν πίνακα στο λάπτοπ (εγώ χρησιμοποιώ το πρόγραμμα OneNote της Microsoft, αλλά ένας οποιοσδήποτε πίνακας ή λίστα με τέσσερις πέντε στήλες αρκεί). Παλιότερα το έκανα κάθε εβδομάδα, αλλά τελικά κατάλαβα ότι αυτό παραίταν συχνό κι έχανα χρόνο μεταφέροντας δουλειές ή αντιγράφοντας τον όγκο των στάνταρ υποχρεώσεων της εβδομάδας.

Είναι πολύ χρήσιμο αυτός ο πίνακας να έχει διαφορετικές στήλες ή λίστες για τα διαφορετικά πρότζεκτ ή τις κατηγορίες υποχρεώσεων και στόχων. Για παράδειγμα, αν ένας από τους δέκα στόχους της χρονιάς είναι να γράψεις ένα βιβλίο ή να κάνεις ανακαίνιση στο σπίτι σου ή να βαφτίσεις το παιδί μιας φίλης σου, τότε στον πίνακα πρέπει να υπάρχει μια ξεχωριστή λίστα γι' αυτόν, όπου θα καταγράψεις τις αντίστοιχες δουλειές, τα μικρά βήματα που πρέπει να γίνουν τις επόμενες δύο εβδομάδες. Κάποιες εβδομάδες μπορεί να μη γίνει τίποτα, οπότε η λίστα αυτή θα μείνει άδεια. Κάποιες άλλες ο στόχος αυτός θα είναι η πρωταρχική σου απασχόληση, οπότε η λίστα αυτή θα κυριαρχεί στον πίνακα.

Σε αυτόν τον πίνακα καταγράφω τα πάντα: από την κυρίως δουλειά μέχρι τα ιατρικά και από τις κοινωνικές δραστηριότητες μέχρι τη γυμναστική. Εάν το να πας για τρέξιμο ή στο γυμναστήριο τρεις φορές την εβδομάδα δεν είναι κάτι που το κάνεις αυτόματα, σαν δεύτερη φύση, εάν η άσκησή σου είναι κάτι που συχνά αμελείς εξαιτίας άλλων υποχρεώσεων, τότε θα προσθέσεις στη λίστα της εβδομάδας ή του δεκαπενθήμερου τρεις ή έξι φορές τη λέξη «γυμναστήριο» ή «τρέξιμο».

Αυτός ο πίνακας είναι το Ευαγγέλιο. Από αυτόν θα βγει η καθημερινή λίστα (βλ. (5) παρακάτω)· από αυτόν θα ξεκινάς κάθε πρωί και σε αυτόν θα επιστρέφεις κάθε βράδυ· είναι το dashboard, ο πίνακας ελέγχου της ζωής σου, οπότε ταυτόχρονα παραμένει ένα «ζωντανό έγγραφο» στο οποίο θα προσθέσεις, αν χρειαστεί, έκτακτες δουλειές που θα προκύψουν κατά τη διάρκεια του δεκαπενθήμερου.

Και ακριβώς εδώ φτάνουμε σ' ένα από τα πιο δύσκολα και πιο κρίσιμα σημεία ολόκληρου του δεκαλόγου. Οι περισσότεροι άνθρωποι είμαστε επιρρεπείς στο να χαλάμε τον προγραμματισμό μας —να τον τινάζουμε στον αέρα— επειδή ξαφνικά εμφανίζονται δουλειές από το πουθενά. Για κάποια επαγγέλματα αυτό είναι απολύτως αναμενόμενο· αν και, ακόμη και τότε, θα πρέπει να βρεις τρόπο να «περικλείσεις» τις εκπλήξεις και τις μη αναμενόμενες επείγουσες δουλειές σε μια πεπερασμένη ζώνη της ημέρας ή της εβδομάδας, γιατί αλλιώς θα καταλήξεις μονίμως να ανταποκρίνεσαι σε επείγοντα αιτήματα άλλων, αντί να κάνεις τη δουλειά που θέλεις εσύ. Αλήθεια, γιατί νιώθουμε περισσότερο ντροπή όταν αποτυγχάνουμε να παραδώσουμε τη δουλειά που μας ζητούν άλλοι, αντί αυτή που θέ-

τουμε εμείς στον εαυτό μας; Μήπως σεβόμαστε τις προτεραιότητες των άλλων περισσότερο απ' ό,τι τις δικές μας;

Αν δεν καταφέρεις να περιορίσεις τους περιπασιμούς και να πεις «όχι» σε όσο το δυνατόν περισσότερες ευκαιρίες και αιτήματα πεταχτούν ξαφνικά χωρίς να σου δίνουν εύλογο χρονικό διάστημα για να τα διευθετήσεις, τότε δεν θα μπορέσεις ποτέ να αποκτήσεις τον έλεγχο της ζωής σου.

Ακόμη κι αν μέρος της καθημερινότητάς σου περιλαμβάνει απρόβλεπτα αιτήματα εξίσου απρόβλεπτης διάρκειας, το να προσπαθήσεις να κάνεις έναν προγραμματισμό δεκαπενθήμερου –και κυρίως να συνεχίσεις να τον κάνεις σε βάθος χρόνου– είναι μια πολύτιμη διαδικασία αναστοχασμού και βελτίωσης της ικανότητάς σου να κρίνεις το πόσα πραγματικά μπορείς να κάνεις μέσα σε δεκαπέντε μέρες. Τις πρώτες φορές θα αποτύχεις οικτρά: η λίστα του δεκαπενθήμερου θα μείνει ανέγγιχτη. Σταδιακά θα γίνεις καλύτερος. Έπειτα από μερικούς μήνες θα είσαι πολύ καλός στο να οριοθετείς τον χρόνο που είσαι διατεθειμένος να αφιερώνεις σε περιπασιμούς και «επείγοντα αιτήματα» και αυτόν που αφιερώνεις σε όλα τα υπόλοιπα πράγματα που θέλεις να κάνεις.

3. Πρωινή ρουτίνα

Έχοντας καταγράψει τους στόχους μας για τη χρονιά και έχοντας τον πίνακα με τις δουλειές του δεκαπενθήμερου, είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε τη μέρα μας. Η πρωινή ρουτίνα –μια ακολουθία κινήσεων ή δραστηριοτήτων την οποία έχουμε προσεκτικά διαμορφώσει με βάση τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας– είναι ένα από τα πιο πολύτιμα εργαλεία στη διάθεσή μας. Κατά την ταπεινή μου ά-

ποψη, είναι ζωτικό η ρουτίνα αυτή να είναι πλήρως αποσυνδεδεμένη από την τεχνολογία, τα κινητά τηλέφωνα, τα μέιλ, τα μηνύματα και το ίντερνετ γενικά.

Είτε πρόκειται για καφέ με εφημερίδα, μισή ώρα ανάγνωση βιβλίου, ένα καλό πρωινό στο τραπέζι, μισή ώρα άσκηση ή γιόγκα ή πέντε με δέκα λεπτά διαλογισμού ή για έναν συνδυασμό αυτών ή άλλων αντίστοιχων δραστηριοτήτων, η πρωινή ρουτίνα είναι ο προσωπικός μας χώρος και χρόνος: λειτουργεί ως άγκυρα και ως βάση για την υπόλοιπη μέρα. Εννοείται ότι πολλοί άνθρωποι –ειδικά όσοι έχουν μικρά παιδιά ή εξαντλητικά ωράρια εργασίας– δεν έχουν την πολυτέλεια μιας μακρόσυρτης πρωινής ρουτίνας (αν και καλό είναι, όσο μεγαλώνει κανείς, να μεγαλώνει αντίστοιχα και η διάρκεια της ρουτίνας αυτής). Ωστόσο, μετά τον ύπνο –ο οποίος είναι σε κάθε περίπτωση, ασχέτως οικογενειακής, επαγγελματικής ή άλλης συνθήκης, η κύρια προτεραιότητα–, η πρωινή ρουτίνα είναι η αμέσως επόμενη. Αν αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ξυπνήσεις μισή ώρα νωρίτερα προκειμένου να κάνεις τα πράγματα με ηρεμία και με τη σωστή σειρά, τότε αυτό αξίζει τον κόπο.

4. Το σημειωματάριο

Εάν είστε από τους λίγους τυχερούς που το πρωί ξυπνάτε με χαμόγελο, πετάνε τα σεντόνια με χαρά και φτιάχνουν πρωινό σαν να παίζουν σε διαφήμιση καφετιέρας –με άλλα λόγια, αν το μυαλό σας το πρωί είναι μακάρια άδειο από σκοτούρες–, τότε ενδεχομένως το βήμα αυτό να μπορείτε να το παρακάμψετε και να πάτε στο επόμενο. Αν, πάλι, ανήκετε, όπως εγώ, στους πολλούς που το μυαλό τους το πρωί είναι ένας συνδυασμός πουρέ, ομίχλης

και κυκεώνα αγχωτικών σκέψεων, τότε αυτή εδώ η σύντομη πρακτική ίσως σας αλλάξει τη ζωή.

Ως μέρος της πρωινής σας ρουτίνας, πάρτε ένα σημειωματάριο και για πέντε με δέκα λεπτά αφήστε ελεύθερο το μυαλό σας να καταγράψει το πώς και τι νιώθετε: είτε σε μορφή αφήγησης, είτε ως bullet points, είτε με σκόρπιες λέξεις πάνω στη σελίδα, σημειώστε τις βασικές πηγές άγχους, τις εμμονές, τις ιδέες, ακόμη και τα φαγητά, τα χρώματα, τις μουσικές ή τις εικόνες που σας έρχονται στο μυαλό. Κάντε ένα brain dump – αδειάστε το μυαλό σας στη σελίδα για πέντε λεπτά. Θα εκπλαγείτε, τόσο από αυτά που καταγράφετε, όσο και από την ευεργετική απελευθέρωση του μυαλού σας.

5. Η λίστα της ημέρας

Και φτάνουμε στη βασικότερη συμβουλή ολόκληρου του δεκαλόγου. Είναι κάτι εξαιρετικά απλό και ταυτόχρονα απαραίτητο. Δεν παίρνει πάνω από πέντε λεπτά. Κι όμως είναι εντυπωσιακό το πόσο λίγοι άνθρωποι ξεκινούν τη μέρα τους με μια λίστα.

Η λίστα αυτή πρέπει (ναι, πρέπει, εμπιστευτείτε με) να είναι σε χαρτί Α5 – ούτε μικρότερο, ούτε μεγαλύτερο. Σ' αυτή τη λίστα καταγράφετε τα πάντα –μα τα πάντα– όσα πρέπει να κάνετε σήμερα. Από τις δραστηριότητες της πρωινής ρουτίνας, από τα φάρμακα που πρέπει να πάρετε και τις ασκήσεις που πρέπει να κάνετε, τα ρούχα που θα απλώσετε, το μαγειρέμα, τα τηλεφωνήματα και τα μηνύματα που πρέπει να απαντήσετε, μέχρι τις κυρίως δουλειές του επαγγελματός σας, τις οποίες προσπαθείτε, όσο μπορείτε, να σπάσετε σε μικρότερες. Και εννοείται ότι μία από τις μικρές (και ταυτόχρονα τεράστιες) χαρές της καθημερινότητας είναι το να σβήνεις τις δουλειές που έχεις κάνει. Ξεκινάς από τα μικρά, τα εύκολα –Αδειασες το πλυντήριο; Σβήσ' το. Τάισες τα γατιά; Σβήσ' το. Απάντησες στη φίλη σου; Σβήσ' το– και συνεχίζεις με τα πιο δύσκολα. Στο τέλος τη μέρας προσπαθείς να έχεις σβήσει όσο περισσότερες δουλειές μπορείς. Αν συστηματικά δεν καταφέρνεις να σβήσεις όλες ή σχεδόν όλες τις δουλειές της καθημερινής σου λίστας, τότε αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναθεωρήσεις το πόσους στόχους θέτεις. Αν, πάλι, έχεις σβήσει τα πάντα μέχρι τις 5 το απόγευμα, τότε μάλλον παραείσαι χαλαρός.

Η τέχνη της παραγωγικότητας και της διαχείρισης του χρόνου είναι κυρίως η τέχνη τού να σπας ένα πρότζεκτ ή έναν στόχο σε μικρότερα βήματα ή σε ενδιάμεσους στόχους, ολοένα και μικρότερα βήματα, μέχρι να φτάσεις στο επίπεδο μιας δουλειάς που θα πάρει από πέντε λεπτά μέχρι μία, το πολύ δύο, ώρες. Και κυρίως η τέχνη τού να μπορείς να υπολογίσεις με σχετική ακρίβεια πόσο χρόνο θα πάρει μια δουλειά. Αν μια δουλειά απαιτεί πάνω από δύο ώρες, τότε κάνεις κάτι λάθος ή απλώς πρέπει να τη σπάσεις σε κομμάτια (1, 2, 3 κ.ο.κ.).

Όταν καταφέρεις να ελαχιστοποιήσεις τον απρόβλεπτο παράγοντα –τις δουλειές ή τους ανθρώπους που σε βγάζουν εντελώς από το πρόγραμμα, τις δουλειές που παίρνουν τον διπλάσιο ή τριπλάσιο χρόνο απ' ό,τι υπολόγιζες (εκεί πρέπει να αναρωτηθείς γιατί συμβαίνει αυτό)–, τότε έχεις αποκτήσει εσύ τον έλεγχο της ζωής και της παραγωγής σου. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα λειτουργείς σαν μηχανή ή ότι δεν θα επιτρέπεις ποτέ στον εαυτό σου να βγει εκτός προγράμματος ή ότι δεν θα είσαι εκεί για τους άλλους όταν χρειαστούν κάτι επειγόντως: αλλά ότι, υπό κανονικές συνθήκες, αυτό θα είναι επιλογή σου και δεν θα είσαι έρμαιο της ζωής ή των άλλων. Σημαίνει δηλαδή ότι, σε βάθος χρόνου, θα μπορείς να προγραμματίσεις κάτι και να το ολοκληρώσεις.

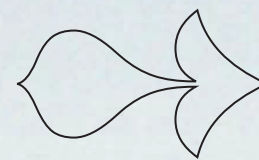
Συνεχίζεται... **A**

ΚΛΕΙΣΤΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ Θα ανοίξουν; Και πότε;

Η στεγαστική κρίση αφορά όλη την Ευρώπη, αλλά η Ελλάδα έχει την πρωτιά στο κόστος στέγασης για τα νοικοκυριά στην Ε.Ε. (Τράπεζα της Ελλάδας, 2023). Τα ενοίκια βρίσκονται στα ύψη και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενοικιαστές και ιδιοκτήτες ανταλλάσσουν χαρακτηρισμούς για «φεσατζήδες» και «μαυραγορίτες». Σε αυτό το κλίμα, με τα ζητούμενα ενοίκια για ένα δωάρι στο κέντρο της Αθήνας να είναι στα 500 και 600 ευρώ, και παραπάνω κάποιες φορές, η κυβέρνηση ανακοίνωσε μέτρα κίνητρα για το άνοιγμα των κλειστών διαμερισμάτων, με στόχο την άμβλυνση της ανισοροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Πόσα είναι αυτά τα σπίτια; Θα ανοίξουν και πότε; Σε αυτά και σε άλλα ερωτήματα απαντούν ο πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ιδιοκτητών Ακινήτων (ΠΟΜΙΔΑ) **Στράτος Παραδιάς**, ο πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Προστασίας Ενοικιαστών **Άγγελος Σκιαδάς**, ο πρόεδρος του Δικτύου E-Real Estates **Θεμιστοκλής Μπάκας**, η ιδρύτρια της σελίδας στο Facebook Ιδιοκτήτες Ακινήτων Ελλάδα **Σοφία Φαράντου** και ο **Βασίλης Δελής**, από τα ιδρυτικά μέλη της σελίδας Ξεσπιτόγατος.

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

ΟΙ ΠΙΟ ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟΙ ΔΟΓΟΙ ΠΟΥ ΚΡΑΤΑ ΚΑΠΟΙΟΣ ΤΟ ΑΚΙΝΗΤΟ ΤΟΥ ΚΛΕΙΣΤΟ

● ● ● Χρησιμοποιούνται περιστασιακά ως δευτερεύουσα κατοικία από ιδιοκτήτες/τριες που κατοικούν στα προάστια ή σε άλλες πόλεις ή χώρες.

● ● ● Διατηρούνται κενές καθώς οι ιδιοκτήτες τους δεν ενδιαφέρονται να αποκτήσουν από αυτές συμπληρωματικό εισόδημα/δεν έχουν ανάγκη από συμπληρωματικό εισόδημα ή δεν θέλουν να επιβαρυνθούν με τυχόν προβλήματα που σχετίζονται με την ενοικίαση (κακή συνεργασία με ενοικιαστές, κακοπληρωτές, ανάγκες συντήρησης κ.λπ.), εν αναμονή μιας καλύτερης οικονομικής συγκυρίας.

● ● ● Ανήκουν σε πολλούς κληρονόμους ή σε κληρονόμους που κατοικούν στο εξωτερικό.

● ● ● Δεν μπορούν να τα νοικιάσουν γιατί είναι σε πολύ κακή κατάσταση και οι ιδιοκτήτες τους αδυνατούν ή δεν θέλουν να επενδύσουν για τη συντήρηση ή την επισκευή τους.

● ● ● Ειδικά για το κέντρο της Αθήνας ή και των άλλων μεγάλων πόλεων, πολλές κενές κατοικίες ανήκουν σε ιδρύματα, φορείς, κληροδοτήματα ή και στο δημόσιο.

● ● ● Τέλος, ένας σημαντικός αριθμός ακινήτων καταγράφονται ως κενά, χωρίς να είναι πραγματικά κενά, είτε γιατί κατοικούνται παράτυπα (χωρίς ενοικιαστήριο) είτε γιατί χρησιμοποιούνται για άλλη αδήλωτη δραστηριότητα (π.χ. επαγγελματική στέγη ή πιο πρόσφατα Airbnb).

(Πηγή: Eteron – Ινστιτούτο για την Έρευνα και την Κοινωνική Αλλαγή)

σκευής. Αυτό γιατί είναι απαράδεκτα υψηλοί οι φορολογικοί συντελεστές για τα ενοίκια. Για εισόδημα από ενοίκια έως 12.000 ετησίως ο φόρος είναι 15%, από 12.000 και πάνω εκτοξεύεται στο 35% και στο 45% για έσοδα άνω των 35.000 ευρώ. Είναι και ο ΕΝΦΙΑ που από την ίδια τσέπη βγαίνει, είτε το σπίτι είναι νοικιασμένο είτε ξενοικιαστο», λέει ο Στρ. Παραδιάς. «Βάζουνε» προσθέτει, «και κόφτη στα 120 τ.μ. κύριων χώρων – κάτι που δεν ενοχλεί. Όμως, είναι απαράδεκτη και επιζήμια για τους ενοικιαστές η εξαίρεση των δεκάδων χιλιάδων σπιτιών που ανήκουν σε κάθε είδους νομικά πρόσωπα. Τράπεζες και funds έχουν έναν μεγάλο αριθμό ακινήτων στα χέρια τους και τα κρατούν ξενοικιαστα μέχρι να βγουν σε πλειστηριασμό. Κι αν η κυβέρνηση επιλέγει να μην εντάξει και αυτά στο κίνητρο της φοροαπαλλαγής, δεν έχει καμιά απολύτως βάσιμη δικαιολογία να εξαιρέσει όσα ανήκουν στα μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα. Ιδρύματα, κληροδοτήματα, νοσοκομεία, γηροκομεία, σωματεία, δήμοι και κοινότητες, πανεπιστήμια, έχουν τεράστια ακίνητη περιουσία».

Μια παρένθεση για τα σπίτια της βραχυχρόνιας. Οι λεπτομέρειες δεν έχουν ανακοινηθεί, έχει διαρρεύσει όμως το εξής: τριετή φοροαπαλλαγή θα έχουν και τα

σπίτια της βραχυχρόνιας μίσθωσης, μόνον αν έχουν συμπληρώσει τριετία σε αυτήν. «Γιατί θα πρέπει να περιμένουν τη συμπλήρωση της τριετίας, που για πολλούς δεν θα συμπληρωθεί ποτέ μέχρι 31.12.2025, αντί να βγουν αύριο πρωί στην αγορά, ανακαινισμένα όπως είναι, να βρει ο κόσμος σπίτι, και μάλιστα ποιοτικό σπίτι;», αναρωτιέται ο Σ. Παραδιάς. «Υπάρχει ένα 30% των ιδιοκτητών της βραχυχρόνιας, που αγόρασε ένα σπίτι σε λάθος μέρος ή για λάθος πρόσωπα. Το ανακαινίσει, το εξόπλισε πλήρως με έπιπλα, στρώματα, σκεύη, το δήλωσε και το έβγαλε στη βραχυχρόνια. Όλα αυτά με αυτοχρηματοδότηση. Αν δει ότι έχει μόνο 2-3 διανυκτερεύσεις τον μήνα, γιατί να μην μπορεί να το διαθέσει σε μακροχρόνια μίσθωση τώρα, σήμερα, αλλά θα πρέπει να περιμένει να περάσει τριετία από τότε που πήρε ΑΜΑ; Χάθηκε εντελώς η λογική;»

«Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι μόνο κατασταλτικά μέτρα είναι αποτελεσματικά για την αντιμετώπιση της τουριστικοποίησης της κατοικίας μέσω των βραχυχρόνιων μισθώσεων», λέει ο Βασίλης Δελής και προσθέτει: «Όλες οι πόλεις βάζουν αυστηρούς κόφτες με σκοπό τον περιορισμό του φαινομένου. Πρέπει η χώρα να σοβαρευτεί και να ακολουθήσει τις διεθνείς πρακτικές. Όποιος θέλει να γίνει ξενοδόχος μπορεί να ανοίξει ξενοδοχείο».

Κι άλλη μια παρένθεση για την ενεργειακή αναβάθμιση. Την ώρα που συζητάμε το πώς θα βγουν περισσότερα σπίτια στην αγορά, υπάρχει ο κίνδυνος τα ήδη υπάρχοντα να μειωθούν τα επόμενα χρόνια. «Ήδη η Ε.Ε. έχει νομοθετήσει ότι από τις αρχές της επόμενης δεκαετίας δεν θα μπορεί να βγει στην αγορά σπίτι που θα είναι στις δύο κατώτερες ενεργειακές κλάσεις – δηλαδή όταν φύγει ο ενοικιαστής, δεν θα μπορεί να ξανανοικιαστεί αν δεν αναβαθμιστεί τουλάχιστον κατά δύο κατηγορίες. Αν μέχρι τότε δεν έχει βελτιωθεί ουσιαστικά η σημερινή κατάσταση, οι συνθήκες για τους ενοικιαστές θα γίνουν όχι απλώς ανυπόφορες αλλά δραματικές», σύμφωνα με τον Σ. Παραδιά.

Θα λειτουργήσει το μέτρο της τριετούς φοροαπαλλαγής;

«Όσο πιο ανοιχτό θα είναι το μέτρο ως προς τις προδιαγραφές του, τόσα περισσότερα σπίτια θα βγουν στην αγορά. Αν το στραγγάλισουμε με διάφορους “κόφτες” γύρω γύρω, είναι βέβαιο ότι θα αποτύχει. Θα πρέπει να είναι ελκυστικό, να εξαιρεί όσο γίνεται λιγότερους και όχι όσο γίνεται περισσότερους – πρακτικά όποιος έχει σπίτι άδαιο να μπορεί να το βγάλει στην αγορά με ευνοϊκούς όρους. Μόνο έτσι θα έχουμε έναν ικανοποιητικό αριθμό σπιτιών που θα αλλάξουν την όψη της αγοράς» λέει ο Στρ. Παραδιάς.

Η Σοφία Φαράντου θέτει μια άλλη παράμετρο του προβλήματος: «Πραγματικά, πιστεύει κανείς ότι κάποιος που είχε το σπίτι του κλειστό για χρόνια, ενώ θα μπορούσε να εισπράττει ενοίκια, θα αποφασίσει να το βγάλει τώρα λόγω της φοροαπαλλαγής; Οι άνθρωποι έχουν τρομοκρατηθεί από τα φέσια και τις καταστροφές, για μια μικρή έκπτωση θα βάλουν στο σπίτι τους έναν άγνωστο Χ, θα παίξουν ρουλέτα; Εννοείται ότι είμαι υπέρ μια καλής συνεργασίας,

ια την ώρα, το μόνο που ισχύει, από την επομένη των εξαγγελιών του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ, είναι ότι όποιος έχει κλειστό σπίτι για τρία χρόνια και το βγάλει στην αγορά, θα έχει τριετή απαλλαγή από τη φορολογία. Όλα τα υπόλοιπα είναι ακόμη σε διαβούλευση και θα ανακοινωθούν το προσεχές διάστημα. Αλλά πόσα είναι, τέλος πάντων, αυτά τα κλειστά σπίτια; Πολύ πρόσφατα ο υπουργός Επικρατείας Άκης Σκέρτσος, έκανε λόγο για 700.000 κλειστά ακίνητα, εκ των οποίων τα 400.000 στην Αττική. Η ΠΟΜΙΔΑ, πάντως, υπολογίζει τα κλειστά σπίτια σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη σε 150.000. «Ναι, ακούμε στον δημόσιο διάλογο για 700.000 κλειστά ακίνητα» λέει ο **Θεμιστοκλής Μπάκας**, «όμως κανείς δεν απαντάει πόσα από αυτά είναι κατοικίες, πόσα επαγγελματικά κτίρια κ.λπ. Δεν γνωρίζουμε, επίσης, πόσα από αυτά τα σπίτια κρηάζουν μερικής ή ολικής ανακαίνισης ή είναι άμεσα κατοικήσιμα. Και μια ακόμη αναπάντητη ερώτηση: πού βρίσκονται; Είναι το κλειστό παλιό σπίτι του παππού στο χωριό ή ένα διαμέρισμα στην Αθήνα; Βρίσκονται σε περιοχές που είναι πιεσμένες, με ραγδαίες αυξήσεις των ζητούμενων τιμών ενοικίασης ή στην Αμαλιάδα, τη Φλώρινα, τις Σέρρες κ.λπ.; Δεν υπάρχει καμία τέτοιου είδους χαρτογράφηση και εγώ τουλάχιστον δεν ξέρω κάποιος να έχει ξεκινήσει να την κάνει. Φοβάμαι, δε, ότι ένα μεγάλο πλήθος από τα ακίνητα που παρουσιάζονται ως κλειστά στο Ε2 θα είναι μη ηλεκτροδοτούμενα, που κρηάζουν ολικής ή μερικής ανακαίνισης, ενώ πολλά από αυτά μπορεί να έχουν εγγραφεί δύο, τρεις και τέσσερις φορές, ανάλογα με τους κληρονόμους».

Γιατί κρατάει κάποιος το σπίτι του κλειστό;

«Τα σπίτια αυτά είναι παιδιά της αντιπαροχής της δεκαετίας του '50, του '60, του '70, του '80, τα οποία ενοικιάζονταν για χρόνια και όταν οι τελευταίοι ενοικιαστές τους έφυγαν, έμειναν ξενοικιαστα για χρόνια γιατί παραδόθηκαν σε άσχημη κατάσταση, και θέλουν επισκευές και μαζέματα», λέει ο **Στράτος Παραδιάς** και προσθέτει: «Τα σπίτια αυτά δεν βγαίνουν στην αγορά γιατί οι ιδιοκτήτες τους δεν έχουν τα χρήματα να τα φτιάξουν. Κι αν τα βγάλουν στην κατάσταση που είναι, που κάποιος το κάνουν, θα έχουν έναν ενοικιαστή που πιθανότατα θα λειτουργήσει με το δόγμα “αφού δεν το σέβεσαι εσύ το σπίτι σου γιατί να το σεβαστώ εγώ”. Ποιος είναι τόσο ανόητος να κρατάει κλειστό το ακίνητό του, ενώ κάθε μήνα αυτό μπορεί να του αποφέρει ένα σταθερό εισόδημα;» Ο δεύτερος βασικός λόγος, αναφέρει ο Στρ. Παραδιάς, είναι ο φόβος για τα «φέσια». «Ο ιδιοκτήτης του οποίου ο τελευταίος ενοικιαστής του άφησε 5, 6 ή και 12 ενοίκια απλήρωτα, όλα τα κοινόχρηστα, τους λογαριασμούς και μια ρευματοκλοπή, αλλά και ζημιές μέσα στο ακίνητο, είναι σίγουρο ότι δύσκολα θα πειστεί να ξαναβγάλει το σπίτι του για ενοικίαση».

Οι κόφτες που μειώνουν τις προσδοκίες

«Η πρότασή μας ήταν η τριετής φοροαπαλλαγή εισοδήματος για όσα σπίτια ήταν κλειστά από 1/1/2023 και μετά, δηλαδή το πολύ 20 μήνες, και όχι για τρία χρόνια, γιατί αυτό θα αφήσει εκτός του κινήτρου πάμπολλα σπίτια, νεότερης μάλιστα κατα-

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΩ - ΕΝΟΙΚΙΑΣΩ

Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2024, με ανώτερο κόστος παρεμβάσεων τις 10.000 ευρώ, με το 40% να είναι κρατική επιδότηση και με την προϋπόθεση ότι το σπίτι θα ενοικιαστεί το επόμενο εξάμηνο. Όπως είχε προειδοποιήσει και η ΠΟΜΙΔΑ, το μέτρο είχε ελάχιστη συμμετοχή. Ήταν ελάχιστες οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν γιατί οι όροι του θεωρήθηκαν εντελώς ασύμφοροι από τους ενδιαφερόμενους. Πλέον, η κυβέρνηση ανακοίνωσε ριζικό «λίφτινγκ», με το πρόγραμμα Ανακαίνιζω – Ενοικιάζω 2, που οι όροι του θα έχουν και αναδρομική ισχύ. Οι λεπτομέρειές του δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί, έχει ειπωθεί, πάντως, ότι θα βελτιωθεί ουσιαστικά, με το κόστος παρεμβάσεων να φτάνει στις 13.000 ευρώ και την κρατική επιδότηση να ανεβαίνει στο 60%.

«Το πρόγραμμα αυτό έχει ένα κοινό 50 εκατ. ευρώ, αλλά οι πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας είναι ασύλληπτες» λέει ο Σ. Παραδιάς. Όλα αυτά τα προγράμματα έχουν έναν συγκεκριμένο προϋπολογισμό και στην προσπάθειά του να τον διαχειριστεί ο κάθε υπουργός, αναγκάζεται να επινοήσει διάφορους «κόφτες». Στην πραγματικότητα όμως όλο αυτό είναι από τη φύση του τόσο περιορισμένο, που δεν μπορεί να καλύψει τις γενικότερες ανάγκες, οι οποίες είναι πολύ μεγαλύτερες».

«Το ερώτημα» λέει ο Θ. Μπάκας, «είναι αν φτάνουν αυτά τα χρήματα για να κάνεις μια ανακαίνιση, λαμβάνοντας υπόψη και ότι το 24% του ποσού αυτού είναι ΦΠΑ. Η ανακαίνιση έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Υπάρχουν η μερική και η ολική ανακαίνιση. Η μερική ανακαίνιση μπορεί να σημαίνει κουφώματα αλουμινίου, διπλά τζάμια και πόρτα ασφαλείας κατ' ελάχιστον, άντε να αλλάξεις και τα ντουλάπια της κουζίνας. Η ολική όμως σημαίνει ότι έχω αλλάξει όλο το μπάνιο, όλη την κουζίνα, τα ηλεκτρολογικά, τα υδραυλικά, τα είδη υγιεινής, πλακάκια, διπλά τζάμια, κουφώματα αλουμινίου, πόρτα ασφαλείας και πολλές φορές παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης. Μια ολική ανακαίνιση μπορεί να φτάσει τα 500 ευρώ ανά τ.μ.».

σοβαρότητας και τιμότητας μεταξύ του ιδιοκτήτη και του ενοικιαστή, αλλά για να λειτουργήσει το όποιο μέτρο, θα πρέπει το κράτος να μου δώσει κίνητρο και το κίνητρο αυτό πρέπει να είναι η προστασία μου, να γνωρίζω από πριν ποιον βάζω στο σπίτι μου! Για να κάνεις έξωση ή και χρόνια και στο μεταξύ πληρώνεις εξώδικα, αγωγές, δικαστικούς επιμελητές, μέχρι και τον κλειδαρά κι έχεις και την υποχρέωση αν κάποιος δεν πάρει τα πράγματά του, να τα φυλάξεις κάπου για 6 μήνες. Στο τέλος, δηλαδή, θα πληρώσεις και την αποθήκη».

Οι στρατηγικοί κακοπληρωτές

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της ΠΟΜΙΔΑ, «υπάρχει μια κατηγορία οι οποίοι δεν είναι πραγματικοί ενοικιαστές, αλλά καθ' έξιν παραβατικά άτομα. Εμφανίζονται ως ενοικιαστές, υπογράφουν οτιδήποτε τους ζητήσει ο ιδιοκτήτης και εγκαθίστανται σε ένα σπίτι με το εξαρχές σχέδιο να μην πληρώσουν απολύτως τίποτα και όσο τραβήξει. Δεν είναι οι άνθρωποι που θα νοικιάσουνε αλλά θα τους βρει στη ζωή τους μια ατυχία και θα έχουν μια καθυστέρηση στις πληρωμές, όπου ως ιδιοκτήτης οφείλεις να τους συμπαρασταθείς, να δείξεις κατανόηση και υπομονή. Είναι ο τρόπος ζωής τους αυτός, πάνε από σπίτι σε σπίτι, από έξωση σε έξωση. Δεν είναι ότι δεν έχουν, αλλά ότι δεν θέλουν να πληρώσουν. Δεν είναι πολλοί, είναι περίπου το 5%, αλλά είναι πάρα πολύ δραστήριοι. Ο νόμος λέει ότι άμεσα, με το που θα καθυστερήσει κάποιος το ενοίκιο, μπορεί κανείς να ξεκινήσει τη δικαστική διαδικασία. Στην πραγματικότητα όμως, με αυτούς τους ανθρώπους οι οποίοι αντιδρούν σφοδρότατα στα δικαστήρια, δεν ξεμπλέκεις αν δεν περάσουν 7-8 μήνες έως και ένας χρόνος. Κάποιοι από αυτούς, μάλιστα, είναι και δικομανείς και επί χρόνια ταλαιπωρούν ιδιοκτήτες στα δικαστήρια, με προπετείς αγωγές αποζημίωσης, ηθικής βλάβης κ.λπ.».

Συναλλακτική ασφάλεια και ο νέος «Τειρεσίας»

Αναφερόμενος στο θέμα της συναλλακτικής ασφάλειας, ο Στρ. Παραδιάς λέει ότι έχει ήδη δημοσιευτεί ο νόμος 4972/2022 που προβλέπει την ίδρυση της Ανεξάρτητης Αρχής Πιστοληπτικής Αξιολόγησης (ΑΑΠΑ), της οποίας πάντως δεν έχει ακόμη συγκροτηθεί το Δ.Σ. και δεν έχει οριστεί ο Πρόεδρος. «Η Ανεξάρτητη αυτή Αρχή θα δημιουργήσει ένα δημόσιο χαρακτήρα αυτόματης αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας και της συναλλακτικής συμπεριφοράς του κάθε πολίτη. Συγκεντρώνοντας στοιχεία της τελευταίας εκάστοτε διατίας από όλες τις βάσεις δεδομένων, από τον Τειρεσία, την ΑΑΔΕ, τον ΕΦΚΑ, τη ΔΕΗ, την ΕΥΔΑΠ και βάσει ειδικών αλγορίθμων (πόσα χρωστάει κανείς, πόσο καιρό τα χρωστάει, σε ποιον τα χρωστάει, έκανε ρύθμιση, την τήρησε τη ρύθμιση;), θα βγαίνει αυτόματα μια βαθμολογία από το 1 έως το 10, την οποία θα μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να ζητήσει ατελώς για τον εαυτό του και να χρησιμοποιήσει σε κάθε συναλλαγή του, μεταξύ των οποίων και στις μισθώσεις. Αν έρθει κάποιος

Όσο πιο ανοιχτό θα είναι το μέτρο ως προς τις προδιαγραφές του, τόσα περισσότερα σπίτια θα βγουν στην αγορά. Αν το στραγγαλίσουμε με διάφορους «κόφτες» γύρω-γύρω, είναι βέβαιο ότι θα αποτύχει. Στράτος Παραδιάς

υποψήφιος ενοικιαστής με πιστοληπτική αξιολόγηση στο 10 ή το 9 και ζητήσει από έναν ιδιοκτήτη να του νοικιάσει το σπίτι του, όχι μόνο θα του το δώσει αμέσως, αλλά και σε πιο καλή τιμή για να μη τον χάσει. Για τους ιδιοκτήτες και τα μέλη της ΠΟΜΙΔΑ θα είναι πολύ σημαντικό να μπορούν να ζητούν από τους υποψήφιους ενοικιαστές την αξιολόγησή τους, γιατί πρέπει να μπει τέρμα στο «ραντεβού στα τυφλά» που γίνεται με τους υποψήφιους ενοικιαστές. Όταν νοικιάζεις ένα σπίτι σου έρχονται δέκα άνθρωποι και δεν ξέρεις ποιον να επιλέξεις, γιατί ο καθένας που θα έρθει μπορεί να σου πει οτιδήποτε για τον εαυτό του, αλήθεια ή ψέμα, χωρίς να μπορείς να τα ξεχωρίσεις, ούτε να ξέρεις τι σε περιμένει».

«Δεν έχει ανακοινωθεί τίποτα επισήμως, έχουμε ζητήσει συνάντηση με το υπουργείο Οικονομικών για το θέμα αλλά δεν έχουμε πάρει κάποια απάντηση», λέει ο πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Ενοικιαστών Ελλάδας, Άγγελος Σκιαδάς. «Πάνω από τη μισή Ελλάδα χρωστάει σε ασφαλιστικούς φορείς, σε τράπεζες. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι δεν θα μπορούν να βρουν σπίτι; Θα δημιουργηθεί μια νέα γενιά αστέγων ή οι ιδιοκτήτες θα σου ζητούν 10 ενοίκια μπροστά. Ακόμη και ρυθμισμένα να έχει κανείς τα χρέη του, δεν παύει να φαίνεται ως οφειλέτης. Υπάρχουν πολλά ερωτήματα. Από πού θα παίρνει η πλατφόρμα πληροφορίες για απλήρωτα ενοίκια; Αν απαιτούνται τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις, να το συζητήσουμε, αλλιώς θα είναι καταστροφικό. Κι επίσης, ποιος θα έχει πρόσβαση στην πιστοληπτική ταυτότητα του καθενός; Αν' όσο γνωρίζω, δεν έχουν καν απευθυνθεί στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων για το αν όλα αυτά είναι συμβατά με όσα ορίζει».

Κάθετα αντίθετος και ο Β. Δελής: «Αυτά τα πράγματα δεν έχουν καμία σχέση με την αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης και του γεγονότος ότι χρειάζεται κάποιος έναν μισθό για να καλύψει το ενοίκιό του ή το δάνειό του – αν καταφέρει και πάρει, δεν υπάρχουν σε καμία πρακτική του εξωτερικού και μάλλον εξυπηρετούν άλλες σκοπιμότητες που είδαν την κρίση ως ευκαιρία. Να γίνει αντιληπτό ότι οι ενοικιαστές είναι εκατομμύρια πλέον (30,5% του πληθυσμού σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ), άρα σύμφωνα με το προτεινόμενο μέτρο θα υπάρχει παρακολούθηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από ένα κομμάτι του πληθυσμού σε ένα άλλο; Ποιος τα σκέφτεται αυτά, δεν καταλαβαίνω».

Κίνητρα και αντικίνητρα

«Το θέμα είναι πόσα σπίτια θα βγουν στην αγορά» λέει ο Θ. Μπάκας. «Αν στην Καλλιθέα, για παράδειγμα, μια πιεσμένη περιοχή, βγουν την ίδια περίοδο 100 σπίτια, ναι, θα επηρεάσουν τις τιμές. Αν, όμως, βγουν 5 σπίτια, το μόνο που θα έχουμε θα είναι πέντε ευχαριστημένους ιδιοκτήτες που δεν θα πληρώνουν φόρο». Για να λειτουργήσει το οποιοδήποτε μέτρο, σημειώνει, χρειάζονται κίνητρα αλλά και αντικίνητρα. «Η Ισπανία προχώρησε σε παρόμοια μέτρα, αλλά στοχευμένα. Όποιος νοικιάσει το κλειστό σπίτι του σε νέο 18-34 ετών έχει μείωση φορολογίας 70% για 3 χρόνια. Αν το νοικιάσει σε οικογένεια, η μείωση φόρου είναι στο 50%. Αν το σπίτι είναι ανακαινισμένο την τελευταία διετία επίσης 50% μείωση. Αλλά καθιέρωσε και αντικίνητρα: όποιος δεν βγάλει το σπίτι του στην αγορά, χωρίς επαρκή αιτιολογία, π.χ. ότι θέλει να το πουλήσει ή να το βγάλει στη βραχυχρόνια, θα φορολογηθεί παραπάνω. Επειδή, επίσης, μιλάμε για κακοπληρωτές, μην ξεχνάμε και τους καλοπληρωτές. Αυτοί δεν θα πρέπει να επιβραβεύονται; Μην ξεχνάτε ότι τις μεγάλες αυξήσεις που ζητούνται στα συμβόλαια ανανέωσης, οι καλοπληρωτές τις πληρώνουν – αν ήταν κάποιος κακοπληρωτής, ο ιδιοκτήτης δεν θα συζητούσε ανανέωση του συμβολαίου, τον σταυρό του θα έκανε που θα έφραγε. Ένα παράδειγμα επιβράβευσης, πάλι από την Ισπανία: σε όποιον ιδιοκτήτη ανανεώνει το συμβόλαιό του στον ενοικιαστή του χωρίς αύξηση, το κράτος του κάνει μείωση φόρου 20%. Αν του κάνει αύξηση στο ενοίκιο έως 5%, πάλι θα έχει μείωση φόρου, αλλά κατά 15%. Και με τριετείς ανανεώσεις όλα αυτά, όχι όπως στην Ελλάδα που μετά την αρχική τριετία ο ενοικιαστής, ο καλοπληρωτής όπως είπαμε ενοικιαστής κάθε χρόνο έρχεται αντιμετώπιση με το φάσμα μιας ακόμα αύξησης. Όλα αυτά» προσθέτει, «προϋποθέτουν και την ύπαρξη μιας στεγαστικής πολιτικής την οποία η χώρα μας δεν έχει, ενώ δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η αύξηση των αξιών στην ακίνητη περιουσία επιφέρει τεράστια δημοσιονομικά έσοδα από τη φορολόγηση των ενοικίων».

«Το κράτος μπορεί να δώσει λύση στο πρόβλημα», καταλήγει ο Σ. Παραδιάς. «Είναι στο χέρι της κυβέρνησης και ιδιαίτερα του υπουργού Οικονομικών, υλοποιώντας την εξαγγελία του πρωθυπουργού, με ελάχιστη δημοσιονομική απώλεια, να πλημμυρίσει την αγορά με ανακαινισμένα σπίτια, αρκεί να νομοθετήσει θετικά και ελκυστικά για τους ιδιοκτήτες το μέτρο της τριετούς φοροαπαλλαγής από τον φόρο εισοδήματος, χωρίς αχρείαστους «κόφτες», αποκλεισμούς και εξαιρέσεις, προτάσσοντας την ανάγκη άμεσης επίλυσης ενός κοινωνικού προβλήματος που δεν έχει άλλη καλύτερη λύση».

«Ό,τι κίνητρα ή αντικίνητρα και να δοθούν, στο τέλος δεν μπορεί η στεγαστική πολιτική να κρέμεται από το αν κάποιος θέλει ή δύναται να διαθέσει την ιδιοκτησία του στην αγορά» λέει ο Β. Δελής. «Ευτυχώς δεν χρειάζεται να ανακαλύψουμε τον τροχό αλλά οφείλουμε, όπως γίνεται παντού, να δημιουργήσουμε και άλλους πυλώνες για την κάλυψη του αγαθού της κατοικίας. Δηλαδή να κατασκευαστεί απόθεμα δημόσιας ή/και κοινωνικά ελεγχόμενης κατοικίας το οποίο θα προσφέρεται σε προσιτές τιμές. Χρηματοδοτικά εργαλεία υπάρχουν, καλές πρακτικές υπάρχουν, η πολιτική βούληση είναι το ζητούμενο».

ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

Με τον ρυθμό που γκρεμίζονται μονοκατοικίες για να χτιστούν πολυκατοικίες, σε λίγο θα νομίζουμε ότι οι πόλεις μας χτίστηκαν μετά το 1960
ΤΟΥ ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

Τι θα προτιμούσες; Να ζεις σε μια σύγχρονη, νεόδμητη πολυκατοικία ή σε μια καλοδιατηρημένη μονοκατοικία του 1950; Αλλά αυτό το ερώτημα είναι μάλλον άκυρο, γιατί πόσες μονοκατοικίες έχουν απομείνει; Σε κάθε τετράγωνο που περπατώ στη γειτονιά μου, στη Νέα Σμύρνη, σπκώνεται και μια τεράστια πολυκατοικία. Μοιάζουν να βγχαν από καρμπόν: γκριζωπές με κρύσταλλα στα μπαλκόνια, αντί για τα παραδοσιακά κάγκελα. Και θεόρατες. Στη σελίδα «Νέα Σμύρνη - Η ιστορία της πόλης μέσα από φωτογραφίες» στο Facebook κάθε τόσο ανεβαίνει μια φωτογραφία από κάποια παλιά μονοκατοικία που πρόκειται να κατεδαφιστεί για να χτιστεί μια πολυκατοικία στη θέση της. Και από κάτω σχόλια ανθρώπων που αναρωτιούνται αν μπορεί να γίνει κάτι για να σωθεί ένα κομμάτι της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Η ιστορία της **Δήμητρας Χρήστου**, 28 ετών, πολιτικού μηχανικού, δείχνει ότι ίσως και κάτι να μπορεί να γίνει.

Σπουδαία κτίρια που διακρίνονται μόνο περπατώντας

«Η Νέα Σμύρνη είναι μια πόλη που έχει χτιστεί πάρα πολύ, όπου δεν υπάρχουν κτίρια που να αποτυπώνουν το ιστορικό της

παρελθόν. Εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον, γιατί αν την περπατήσεις θα συναντήσεις παλιά σπίτια, είτε αστικά είτε λαϊκά. Εγώ είχα το ερέθισμα από το μεταπτυχιακό που παρακολούθω στο ΕΜΠ για την Προστασία των Μνημείων και, καθώς περπατώ πολύ, παρατήρησα ότι στην πόλη μου υπάρχουν πολλά κτίρια που θα μπορούσαν να κριθούν διατηρητέα – τα περισσότερα, βέβαια, είναι παρατημένα». Έτσι, η Δ. Χρήστου απευθύνθηκε στη Monumenta, η οποία είναι μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για την προστασία της φυσικής και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς Ελλάδας και Κύπρου, έχοντας, μεταξύ άλλων, καταγράψει 11.500 κτίρια στην Αθήνα της περιόδου 1830-1940.

Η **Ειρήνη Γρατσία** είναι αρχαιολόγος και από τα ιδρυτικά μέλη της Monumenta. Δώσαμε ραντεβού στην πλατεία, έξω από τον Γαλαξία, στη 2ας Μαΐου. Ο Γαλαξίας αποτέλεσε διάσημη καφετέρια για το φραπέ του τις δεκαετίες 1980 και 1990, μετά τη δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου έγινε κατάληψη για κάποια χρόνια και σήμερα φιλοξενεί πολιτιστικές εκδηλώσεις του δήμου. Είχε δίκιο η Δ. Χρήστου όταν έλεγε ότι περπατώντας παρατηρείς. Σε απόσταση λίγων μόλις μέτρων η Ε. Γρατσία εντόπισε 5-6 κτίρια που δεν είχε πέσει ποτέ το μάτι μου. Στον αριθμό 20 της 2ας Μαΐου ένα κτίριο του Μεσοπολέμου, με «πόρτα διαμάντι», όπως τη χαρακτήρισε, από

χυτοσίδηρο. Στο νούμερο 18 ένα κτίριο του 1950 με το χαρακτηριστικό αρτιφισιέλ, την ανάγλυφη επιφάνεια του τοίχου. Παρακάτω, στη γωνία, άλλο ένα παράδειγμα του μοντέρνου κινήματος. Και τα τρία αυτά κτίρια είχαν στα ισόγεια τους καταστήματα –μεγάλες αλυσίδες– «γι' αυτό ίσως να έχουν σωθεί, γιατί δεν προέκυψε η ανάγκη να κατεδαφιστούν» λέει η Ε. Γρατσία.

Προτιμάς να έχεις δίπλα σου ένα διώροφο με κήπο ή μια πολυκατοικία-τέρας;

Βάζω και τον εαυτό μου στη διαδικασία: αν εγώ είχα κληρονομήσει ένα τέτοιο σπουδαίο κτίριο, που θέλει αρκετά χρήματα για να συντηρηθεί και να μην αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του, τι θα έκανα αν μου πρότειναν να χτιστεί στη θέση του μια πολυκατοικία και να μου δώσουν δύο ή τρία διαμερίσματα; «Η Πολιτεία θα πρέπει να δώσει κάποια κίνητρα. Σήμερα, μόνο αν ένα κτίριο είναι άνω των 100 ετών και κηρυχθεί μνημείο, ο ιδιοκτήτης του θα έχει κάποιες φοροαπαλλαγές. Ζητούμενο είναι, επίσης, η Πολιτεία να μεριμνήσει ώστε ένας αριθμός κτιρίων να κηρυχθούν διατηρητέα, αλλά και οι δήμοι να δείξουν μια προτεραιότητα στην αρχιτεκτονική κληρονομιά, να δώσουν το μήνυμα, να ακολουθήσει και ο κόσμος. Σε κάθε περιοχή θα πρέπει να υπάρξουν γειτονιές που να σωθούν, όπως στην Πλάκα ή στον Ψυρρή. Γιατί σε λίγο θα νο-

μίζουμε ότι οι πόλεις μας, όπως ανέφερε ο καθηγητής του ΕΜΠ Κώστας Τσιαρπάος, είναι φτιαγμένες από το 1960 και μετά». Η καταγραφή στη Νέα Σμύρνη από τη Monumenta σε συνεργασία με τη Δήμητρα Χρήστου ξεκίνησε από το παλαιότερο τμήμα της πόλης, γύρω από την πλατεία, όπου σώζονται και τα περισσότερα κτίρια, και γίνεται ανά οικοδομικό τετράγωνο. Φωτογράφιση, συμπλήρωση δελτίου καταγραφής και συλλογή προφορικών μαρτυριών απαρτίζουν τη διαδικασία καταγραφής. «Υπάρχει κόσμος που ενδιαφέρεται, όπως η Δήμητρα, και δεχόμαστε πάρα πολλές εκκλήσεις για το τι μπορούμε να κάνουμε. Η Νέα Σμύρνη βρίσκεται σε πολύ μεγάλο κίνδυνο, όπως και άλλες περιοχές. Κατεδαφίζονται πάρα πολλά κτίρια του Μεσοπολέμου και μεταπολεμικά, και χτίζονται πολυώροφες πολυκατοικίες. Οκταόροφες πολυκατοικίες, αφού με το άρθρο 10 του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού δίνεται μπόνους ανέγερσης δύο επιπλέον ορόφων αν το κτίριο γίνει ενεργειακό. Με έναν τρόπο απαξιώνεται η ζωή μας, είναι το ίδιο να έχεις δίπλα σου ένα διώροφο με κήπο, που να αφήνει τον ήλιο να περνάει, με το να έχεις ένα τέρας;»

Δεν είναι μια «μάχη» παλιού-καινούργιου, αλλά να διατηρηθούν κάποια ίχνη του παρελθόντος

Κάποια από τα παλαιά σπίτια που διασώζονται στη Νέα

Και στη Νέα Σμύρνη συμβαίνει αυτό που γίνεται σε κάθε σχεδόν γειτονιά: οι παλιές μονοκατοικίες γκρεμίζονται για να χτιστούν θεόρατες πολυκατοικίες

Σμύρνη είναι εντυπωσιακά – θυμίζουν ανάλογα της Κυψέλης. Κάποια άλλα είναι πιο απλά. «Έχω παρατηρήσει», λέει η Δ. Χρήστου, «ότι αυτό οφείλεται στις δύο ομάδες Μικρασιατών προσφύγων. Υπήρξαν εκείνοι που είχαν προλάβει να βγάλουν τις αποταμιεύσεις τους έξω, πριν από την καταστροφή, οι οποίοι έχτισαν τα σπίτια τους γύρω από την πλατεία και γύρω από την εκκλησία της Αγίας Φωτεινής. Και υπήρξαν και εκείνοι που έχτισαν με κάποια δάνεια από το κράτος, κυρίως στην Άνω Νέα Σμύρνη, πιο λαϊκά σπίτια». Η Δήμητρα λέει ότι κάποια από τα κτίρια αυτά θα μπορούσαν να κρυφθούν διατηρητέα για να διασωθούν, με παράλληλα κίνητρα προς τους ιδιοκτήτες τους για να μην «υποχρεωθούν» να τα δώσουν για πολυκατοικίες. Κι ότι κι ο δήμος θα μπορούσε να αξιοποιήσει κάποια από αυτά για διάφορες χρήσεις – να γίνουν νηπιαγωγεία, βιβλιοθήκες, ΚΑΠΗ. Προσθέτει ότι ένα από τα αποτελέσματα της δουλειάς που γίνεται με τη Monumenta θα είναι και ένα φωτογραφικό λεύκωμα των προπολεμικών κτιρίων που θα αναδείξει τον αρχιτεκτονικό πλούτο και θα ευαισθητοποιήσει τον κόσμο. Τη ρωτάω αν της αρέσουν οι νέες πολυκατοικίες. «Δεν είμαι εχθρός του καινούργιου, θεωρώ ότι η αρχιτεκτονική έχει να δώσει πολλά σε όλες τις εποχές, αλλά αυτό είναι μια άλλη συζήτηση, δεν έχει να κάνει με το παλιό και το καινούργιο. Το θέμα είναι να κρατήσουμε στις πόλεις μας κάποια ίχνη, έστω, του παρελθόντος». **Α**

ΚΥΝΗΓΟΙ ΧΑΜΕΝΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ

ΘΑΜΜΕΝΕΣ ΛΙΡΕΣ, ΧΡΥΣΟΣ, ΑΣΗΜΙ,
ΧΑΡΤΕΣ ΠΟΥ «ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΥΝ»
ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΚΡΥΜΜΕΝΑ, ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΧΡΥΣΟΘΗΡΩΝ

ΤΟΥ ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

N

Να ένα επάγγελμα που δεν ήξερα: πάνε κάποιοι τα βράδια στις παραλίες και με ανιχνευτές μετάλλων ψάχνουν τα κοσμήματα που χάθηκαν από τους λουόμενους τις προηγούμενες ημέρες ή και μήνες μέσα στη θάλασσα. «Αμα πας ένα βράδυ στο Σούνιο θα δεις πολλούς να ψάχνουν. Σε μια καλή βραδιά το μεροκάματο μπορεί να φτάσει και τα 300 ευρώ. Καλά, δεν το συζητάμε ότι σε φημισμένες παραλίες νησιών, της Μυκόνου ή της Σαντορίνης, μπορεί να είναι και πολύ περισσότερα» λέει ο **Αντώνης Βλάχος**. Υπάρχουν αυτοί, υπάρχουν όμως και οι άλλοι. Εκείνοι που αναζητούν θησαυρούς αμύθητους, σεντούκια γεμάτα λίρες και πολύτιμα πετράδια, που κάποιοι, για διάφορους λόγους, έκρυψαν, με σκοπό κάποτε να επιστρέψουν να πάρουν. Είναι οι σύγχρονοι χρυσοθήρες και αυτές είναι κάποιες από τις ιστορίες τους.

«Γιάφα Χρυσοθήρων» γράφει μια ταμπέλα έξω από το κατάστημα πώλησης ανιχνευτών χρυσού και μετάλλων του Α. Βλάχου, στη Νίκαια. Έχει και άλλα δύο καταστήματα σε Πάτρα και Κοζάνη, έχει γράψει τρία βιβλία για την αναζήτηση θησαυρών και ασχολείται με το θέμα 30 χρόνια. Κάθε χρόνο υπολογίζεται ότι πωλούνται περισσότεροι από 3.000 ραβδοσκόποι στη χώρα μας, αλλά «ο αριθμός αυτός μπορεί να είναι και πολύ μεγαλύτερος, αφού κάποιοι μπορεί να τους προμηθεύονται και από το εξωτερικό» λέει. Πόσο κάνει ένας ανιχνευτής; Από 200 ευρώ μέχρι και πάνω από 20.000 ευρώ. Πόσοι μπορεί να είναι οι χρυσοθήρες; Πολλοί. Μόνο μία ιδιωτική σελίδα αντίστοιχου ενδιαφέροντος στο Facebook έχει πάνω από 20.000 μέλη, ενώ στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε το 2015 το 1ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Χρυσοθήρων, στη Νάουσα.

Ο πολυθρύλιτος θησαυρός του Αλή Πασά

Χρυσός, πολύτιμα πετράδια και κοσμήματα, νομίσματα, μια αμύθητη περιουσία, λέει ο θρύλος, έκρυψε κάπου ο Αλή Πασάς όταν κυνηγήθηκε από την Πύλη. Αυτός ο θρύλος έχει κινητοποιήσει εκατοντάδες, ίσως και χιλιάδες χρυσοθήρες, τα τελευταία 200 χρόνια, οι οποίοι έχουν σκάψει κάθε απίθανο και πιθανό σημείο της Ηπείρου και της Θεσσαλίας. Η πρώτη οργανωμένη επιχείρηση ανεύρεσης του θησαυρού έγινε το 1913, με την απελευθέρωση των Ιωαννίνων από μια ιταλική εταιρεία. Για πέντε ολόκληρα χρόνια οι εργάτες της κατέσκαβαν, χωρίς αποτέλεσμα, τις γύρω περιοχές.

Η πιο πρόσφατη γνωστή περίπτωση, που πήρε μεγάλες διαστάσεις όταν δημοσιοποιήθηκε και μέσω του BBC, αφορούσε έναν Ελληνοαυστραλό, το 2012, ο οποίος έψαξε στο χωριό Βασιλική Τρικάλων, όπου έζησε για κάποιο διάστημα εξόριστη η κυρά Βασιλική, τελευταία σύζυγος του Αλή Πασά. Αυτός υπολόγιζε τον θησαυρό σε 30 τόνους χρυσό – όχι μόνο δεν βρήκε τίποτα, αλλά πλήρωσε από την τσέπη του και τις ζημιές που προκλήθηκαν σε αγωγούς ύδρευσης. Ο θρύλος του Αλή Πασά είναι ένας μόνο από αυτούς που υπάρχουν – «σε κάθε καφενείο της χώρας συζητιέται κι ένας χαμένος θησαυρός που υποτίθεται ότι υπάρχει κάπου εκεί κοντά» λέει ο Α. Βλάχος. Υπάρχει ο θρύλος για τον θησαυρό του Άρη Βελουκιώτη, για τις λίρες που έκρυψαν πλούσιοι Εβραίοι όταν εκτοπίστηκαν από τους ναζί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, για τα κασόνια με τις λίρες που πετούσαν οι Εγγλέζοι στα βουνά για να στηρίξουν την ελληνική αντίσταση, για τα χρυσάφια των πειρατών που έκρυψαν στα νησιά. Χρυσοθήρες, φυσικά, δεν υπάρχουν μόνο στην Ελλάδα και θρύλοι υπάρχουν παντού.

Χάρτες θησαυρών έναντι 15.000 ευρώ

Στην «πιάτσα», από στόμα σε στόμα, ακούγεται κάθε τόσο ότι ο τάδε έχει στην κατοχή του χάρτη για έναν θησαυρό. Μπορεί να είναι φτιαγμένοι σε χαρτί ή σε δέρμα, με τρόπο που να φαίνονται παλιοί, ώστε να δίνουν την εικόνα ότι είναι αυθεντικοί. «Τους φτιάχνουν διάφοροι επιτήδειοι και τους πωλούν σε αφελείς, από 1.000 ευρώ και έχω ακούσει και για 15.000 ευρώ. Μέχρι και πληροφορίες πωλούνται. Ένας, όμως, που ξέρει μια πραγματική πληροφορία για έναν θησαυρό πάει μόνος του και τον βγάζει» υποστηρίζει ο Α. Βλάχος.

Λέει, ακόμη, ότι οι περισσότεροι χρυσοθήρες κινούνται σε νόμιμο πλαίσιο και πως οι παράνομοι είναι μειοψηφία. Η υπόθεση μιας τέτοιας μειοψηφίας εκδικάστηκε σε δεύτερο βαθμό τον Φεβρουάριο. Η υπόθεση είχε αποκαλυφθεί τον Σεπτέμβριο του 2018 όταν έξι άτομα, φίλοι μεταξύ τους οι περισσότεροι, βρέθηκαν να σκάβουν αναζητώντας χρυσές λίρες σε βάθος 24 μέτρων, εντός διατηρητέου κτιρίου, στην ιστορική συνοικία Κυ-

Ο Αντώνης Βλάχος ασχολείται με τις έρευνες για την αναζήτηση χαμένων θησαυρών εδώ και 30 χρόνια, αναλαμβάνοντας υποθέσεις ιδιωτών αλλά και του Δημοσίου

ριώτισσα, στη Βέροια. Είχαν εγκατασταθεί για 40 ημέρες στην πόλη και μαινόβγαιναν σχεδόν καθημερινά στο κτίριο, έχοντας μαζί τους ανιχνευτή μετάλλων, ηλεκτρικό κομπρεσέρ, σκεπάρνια, βενζινοκίνητη γεννήτρια, αντιασφυξιογόνες μάσκες κ.λπ. Βασικός κατηγορούμενος ήταν ένας 74χρονος, κάτοικος Βέροιας, ο οποίος έπεισε τους υπόλοιπους για την ύπαρξη δύο κρυμμένων κιβωτιών με 18.000 χρυσές λίρες. Τελικώς, στον 74χρονο επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης 4 ετών εξαγοράσιμη και στους άλλους 12μηνες ποινές με αναστολή.

Άδειες ερευνών από το Υπουργείο Πολιτισμού

Ο Α. Βλάχος αναλαμβάνει έρευνες τόσο για λογαριασμό δημοσίων υπηρεσιών όσο και για ιδιώτες. Για να προχωρήσει κάποιος σε ανασκαφή, θα πρέπει να έχει τρεις άδειες. Άδεια κατοχής ανιχνευτή μετάλλων, την οποία συνήθως αιτείται το κατάστημα από το οποίο θα τον αγοράσει. Στη συνέχεια θα πρέπει να πάρει άδεια ερευνών, η οποία εκδίδεται από το υπουργείο Πολιτισμού και από τις κατά τόπους Εφορίες Αρχαιοτήτων. Για να εκδοθεί η άδεια, μια διαδικασία που μπορεί να πάρει από τρεις μήνες μέχρι και έναν χρόνο, ο τόπος των ερευνών δεν θα πρέπει να βρίσκεται εντός χαρακτηρισμένου αρχαιολογικού χώρου.

Η έρευνα δεν έχει κόστος και δεν θα είναι παρόντες κρατικοί υπάλληλοι, ενώ επιτρέπεται το σκάψιμο έως 20 εκατοστά. Αν στη διάρκεια των ερευνών εντοπιστεί κάτι, στη συνέχεια υποβάλλεται αίτηση ανασκαφής. Η άδεια ανασκαφής θησαυρού έχει κόστος το οποίο καλύπτει το ημερομίσθιο των κρατικών υπαλλήλων που θα είναι παρόντες (εφοριακός, εισαγγελέας, αρχαιολόγος) και τα άλλα έξοδα, με την υποχρέωση του αιτούντα να επαναφέρει το περιβάλλον στην αρχική του μορφή μετά την ανασκαφή. Όταν πρόκειται για λίρες ή για χρυσό, εάν τελικά βρεθούν, ο χρυσοθήρας θα κρατήσει περίπου το 60% και το υπόλοιπο θα αποδώσει στο Δημόσιο με τη μορφή φορολογίας.

«Μια έρευνα που αναλαμβάνουμε εμείς, στη διάρκεια της οποίας εργαζόμαστε 3-4 άτομα, μπορεί να διαρκέσει από μία ώρα έως και μερικές ημέρες» επισημαίνει ο Α. Βλάχος. Μας διηγείται και μια περίπτωση που συνέβη πριν από περίπου δύο χρόνια. Τότε, ζήτησαν τη συνδρομή του κάποιου υπήκοου Αλβανίας, για κάποια «πράγματα» που είχαν κρύψει Έλληνες αντάρτες οι οποίοι αναγκάστηκαν να εισέλθουν σε αλβανικό έδαφος στη διάρκεια του Εμφυλίου. Εκείνη η επιχείρηση κράτησε μια εβδομάδα και αυτά που αναζητούνταν, όπως μας λέει, βρέθηκαν. Η αναζήτηση χαμένων θησαυρών είναι μια δραστηριότητα που κάποιες φορές μπορεί να γίνει επικίνδυνη. «Πρώτα απ' όλα, υπάρχουν οι φυσικοί κίνδυνοι στο βουνό. Μπορεί να πέσεις και να σπάσεις ένα χέρι, ένα πόδι – έχουμε πολλά τέτοια ατυχήματα, χρειάζεται προσοχή. Και υπάρχουν, φυσικά, και

σικά, και άλλοι κίνδυνοι», λέει ο Α. Βλάχος, υπενθυμίζοντας την τραγική ιστορία που συνέβη πριν από λίγα χρόνια στο Λουτράκι. Τότε, τέσσερις άνδρες, από 35 έως 72 ετών, βρέθηκαν νεκροί σε σπήλαιο στην περιοχή Καρμουνάρι, από τις αναθυμιάσεις γεννήτριας. Ο ένας από αυτούς φαίνεται ότι προσπάθησε να βγει και να ζητήσει βοήθεια όμως δεν τα κατάφερε και έχασε τις αισθήσεις του πολύ κοντά στην είσοδο της σπηλιάς. Οι μαρτυρίες, τότε, έλεγαν πως οι τέσσερις άνδρες έσκαβαν μια στοά για να ανακαλύψουν έναν χαμένο θησαυρό.

«Η αναζήτηση θησαυρών είναι ένα χόμπι σαν όλα τα άλλα και αυτά που ισχυρίζονται κάποιες οι οποίοι μας εμπλέκουν με αρχαιολόγους δεν έχουν καμία βάση». Ποια συμβουλή θα έδινε στους επιδοξους χρυσοθήρες; «Η πιθανότητα του απίθανου είναι η πιο πιθανή. Είναι πιθανό με ένα μπιτ να αλλάξει η ζωή σου. Υπάρχουν, έξω, θησαυροί, που μπορούν να βρεθούν αν ψάξει κανείς με μέθοδο, μελετώντας την ιστορία του κάθε τόπου».

Το κύκλωμα πλαστών χαρτών που αποκάλυψε ο ερευνητής Γ. Τσούκαλης

Μια υπόθεση πλαστών χαρτών είχε αποκάλυψε πριν από χρόνια ο ιδιωτικός ερευνητής Γιώργος Τσούκαλης.

Ο ιδιωτικός ερευνητής Γιώργος Τσούκαλης

«Ήταν στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και το κύκλωμα το είχαμε αποκαλύψει μαζί με τον αείμνηστο δημοσιογράφο της "Απογευματινής" Παύλο Δημητριάδη. Το κύκλωμα δρούσε στη Βουδαπέστη, προσεγγίζοντας Έλληνες επισκέπτες και λέγοντάς τους ότι υπάρχει ένας χάρτης κάποιου θησαυρού. Τους χάρτες αυτούς τους σιδέρωναν πολλές φορές και έριχναν επάνω τους ένα υγρό για να φαίνονται παλιοί. Τα μάθαμε από έναν Έλληνα που επέστρεψε στη Βουδαπέστη, έχοντας παράνομα χρήματα μαζί του, και αγόρασε έναν τέτοιο χάρτη για 500.000 δραχμές, που ήταν τότε ένα ποσό πολύ σημαντικό. Γνωρίζω και την περίπτωση ενός Κύπριου πολύ σημαντικού επιχειρηματία ο οποίος, ωστόσο, έδειξε πολύ μεγάλη αφέλεια και αγόρασε έναν χάρτη για 40.000 ευρώ. Ήταν ένας χάρτης που ακόμα και τα τοπωνύμια που ανέφερε ήταν ψεύτικα. Ο άνθρωπος δεν έκανε καταγγελία στις αρχές για να μη διασυρθεί. Όλοι αυτοί οι χάρτες είναι μια μεγάλη απάτη. Προσπαθούν, μάλιστα, να "τοποθετούν" τον υποτιθέμενο θησαυρό κοντά σε κάποιο εκκλησάκι, σε κάποια πηγή, σε κάποιο σημείο δηλαδή που δεν θα αλλάξει με τον χρόνο, κι επίσης σε μέρη που δεν πάνε βοσκοί ή κτηνογού, για να προσδίδουν μια "αίγλη" σε αυτή την απάτη. Υπάρχουν περιπτώσεις που κάποιος έχουν πουλήσει τον ίδιο χάρτη 5 και 6 φορές» λέει ο Γ. Τσούκαλης.

Σύμφωνα με τον ιδιωτικό ερευνητή, «δυστυχώς με τον μύθο που ήθελε τους Εγγεζούς να ρίχνουν κασόνια με λίρες στη διάρκεια του πολέμου για να βοηθήσουν την αντίσταση, πολλοί έχουν επιδοθεί σε αυτό το κυνήγι του χαμένου θησαυρού. Και οι κίνδυνοι είναι πολλοί. Κάποιοι έχουν το χαρακτηριστικό ότι δεν εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον. Και υπάρχουν περιστατικά που σκοτώθηκαν μεταξύ τους, στη μοιρασιά για παράδειγμα».

Συγκοινωνούντα δοχεία με την αρχαιοκαπηλία;

Ο Γ. Τσούκαλης λέει ότι πολλοί που ασχολούνται με το κυνήγι θησαυρών δεν έχουν άλλες προθέσεις και εάν πρόκειται να ψάξουν κάτι, αιτούνται τις σχετικές άδειες από την Πολιτεία. «Βλέπουμε, ωστόσο, ότι αυτοί που ασχολούνται με το κυνήγι θησαυρών εύκολα μπαίνουν και στην περιπέτεια της αρχαιοκαπηλίας. Διαθέτουν μηχανήματα που εκτός από τη δυνατότητα που έχουν να εντοπίζουν μέταλλα, μπορούν να "βλέπουν" και κενά. Αυτά τα κενά μπορεί να είναι ένας τάφος και στην Ελλάδα υπάρχουν άπειρα ταφικά συγκροτήματα. Πιστεύετε ότι εάν συλήσουν τον τάφο και βρουν μέσα κοσμήματα και νομίσματα, θα τα παραδώσουν στις αρχές; Να γνωρίζουν όλοι ότι αν βρουν αρχαία, δεν τους ανήκουν. Και στο οικόπεδό μας ακόμη ό,τι βρίσκεται κάτω από τη γη δεν μας ανήκει. Είναι η πολιτιστική μας κληρονομιά».

Αναρωτιέμαι πώς ένας άνθρωπος που δεν έχει σχέση με περίεργα κυκλώματα, θα μπορούσε να βρει την άκρη και να πουλήσει παράνομα διάφορα τέτοια πράγματα. «Υπάρχει ένας αόρατος κώδικας επικοινωνίας. Να σας θυμίσω την υπόθεση της δολοφονίας του αρχιμανδρίτη στη Νέα Σμύρνη το 1997. Εκείνη η γυναίκα που τον σκότωσε δεν είχε σχέση με τέτοια πράγματα. Η καθημερινότητά της ήταν σπίτι εκκλησία, εκκλησία σπίτι. Πήγε, όμως, στην Ομόνοια και κατάφερε να βρει ένα πιστόλι να αγοράσει».

Θρύλοι απ' όλο τον κόσμο

Όλα τα παραπάνω, βέβαια, δεν συμβαίνουν μόνο στην Ελλάδα, καθώς οι θρύλοι για χαμένους θησαυρούς κινητοποιούν εκατοντάδες χιλιάδες σε όλο τον κόσμο. Επί αιώνες αρχαιολόγοι και χρυσοθήρες αναζητούν την Κιβωτό της Διαθήκης, ένα επίχρυσο ξύλινο κιβώτιο που, σύμφωνα με την Παλαιά Διαθήκη, είχε στα χέρια του ο Μωυσής και κατασκευάστηκε κατ' εντολή του ίδιου του Θεού. Σκοπός της ύπαρξης της Κιβωτού, λένε, ήταν η φύλαξη ιερών κειμηλίων, ανάμεσά τους και δύο πέτρινες πλάκες στις οποίες αναγράφονταν οι 10 Εντολές. Από τις ακτές της Βιρτζίνια και την Καραϊβική μέχρι και την νησιά Κέιμαν άλλοι χρυσοθήρες ψάχνουν για τον θησαυρό του Μαυρογέννη. Ο διαβόητος πειρατής έστηνε καρτέρι και λήστευε πλοία που επέστρεφαν στην Ισπανία φορτωμένα με χρυσό και ασήμι. Ο Μαυρογέννης αποκεφαλίστηκε από Βρετανούς και το κεφάλι του παλουκώθηκε στο πλοίο, για παραδειγματισμό – κι εκείνος πήρε μαζί του το μυστικό του: την τοποθεσία όπου έκρυβε τους θησαυρούς που έκλεβε. Μυστήριο καλύπτει και την τύχη του χαμένου 8ου θαύματος του κόσμου, του κεχημπαρένιου δωματίου που φτιάχτηκε αποκλειστικά από χρυσάφι και τόνους κεχημπαριού από τους Πρώσους και δωρήθηκε στην Αγία Πετρούπολη, απ' όπου το έκλεψαν οι ναζί. Λένε πως η αξία του φτάνει κοντά στα 300 εκατομμύρια ευρώ και άλλοι το αναζητούν στην Πολωνία, άλλοι στη Γερμανία. Εσείς; Πόσα θα δίνετε για έναν χάρτη που θα αποκάλυπτε πού βρίσκεται κρυμμένο; **Α**

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ TO SOUNDTRACK ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ

Αλεξάνδρα Κολλάρου & John Bicknell

ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΗ Η «ΠΙΟ ΩΡΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ» ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΟΛΛΑΡΟΥ;

Μια έκθεση αλλιώτικη, μια πρόταση διαφορετική από την Αλεξάνδρα Κολλάρου, καλλιτέχνη, συγγραφέα και διοργανώτρια εκθέσεων: 30 υπέροχοι καλλιτέχνες, 30 καρικατούρες, μαζί με την επιμελήτρια-συγγραφέα και το πολύ καλλιτεχνικό βιβλίο της. Αυτά είναι τα συστατικά της «Πιο ωραίας έκθεσης» – μιας εικαστικής δράσης που δεν μοιάζει με καμία άλλη. Και υπόσχεται να μας κάνει να νιώσουμε υπέροχα...

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Βασίλης Καρακατσάνης & Αλεξάνδρα Κολλάρου

ΔΑΣΙΑΝΕ
ΚΟΥΡΑΚΟΥ
4-24

Η

Αλεξάνδρα Κολλάρου είναι artist πάνω από όλα – αγαπάει την Τέχνη, η ζωή της είναι Τέχνη, δημιουργεί ακόμα κι όταν κοιμάται. Με την έννοια ότι σκέφτεται συνέχεια τι άλλο μπορεί να κάνει στη σημερινή Ελλάδα, με τα σημερινά δεδομένα, με τους σημερινούς καλλιτέχνες... τους οποίους ξέρει πολύ καλά, τους αγαπάει, βλέπει τη δουλειά τους με τρυφερότητα, όπως βλέπει και τη δική της «δουλειά».

«Ξενάω ότι είναι δουλειά», λέει γελώντας, «η δουλειά μου είναι εντελώς το χόμπι μου και γι' αυτό είμαι ευτυχομένη, μου αρέσει αυτό που κάνω, με γοήτευσε από την αρχή και η μαγεία κρατάει ακόμα. Ό,τι κάνω προσπαθώ να το κάνω καλά, όσο καλύτερα μπορώ δηλαδή. Θέλω να πω μια ιστορία, να προσφέρω μια αξιωματική εμπειρία. Βέβαια, κάνω πολύ λίγες εκθέσεις – αλλιώς δεν θα ήταν βιώσιμο. Την εβδομάδα πριν τα εγκαίνια για παράδειγμα δεν μπορώ ούτε να κοιμηθώ, είμαι γεμάτη ενέργεια, κάθε τόσο μου έρχεται μια ακόμη ιδέα, μια λεπτομέρεια που θα κάνει τη διαφορά. Σίγουρα δεν αισθάνομαι ποτέ ότι "πάω για δουλειά"».

Η Αλεξάνδρα στην «Πιο ωραία έκθεση» καλεί 30 ξεχωριστούς καλλιτέχνες να δημιουργήσουν μαζί συνεργατικά έργα, βασισμένα στους χαρακτήρες του βιβλίου της «**Η Ελληνική Τέχνη από το Α έως το Ω**». Το βιβλίο της είναι αυτό που λέει ο τίτλος –όλα όσα θέλαμε να μάθουμε για την Τέχνη, αλλά ντρεπόμασταν να ρωτήσουμε– γραμμένο με χιούμορ, με κείμενα που καταλαβαίνει ακόμα κι όποιος δεν έχει καμία σχέση με Τέχνη, και με επιπλέον χιούμορ στο καπάκι. Είναι κατατοπιστικό, «με βαθιά γνώση του αντικείμενου» όπως γράστηκε στις κριτικές, με δεδομένο ότι το αντικείμενο, η Τέχνη, αλλάζει συνέχεια και εξελίσσεται, ενώ είναι ταυτόχρονα ένα σατιρικό και τρυφερό βιβλίο, όπως και η τωρινή έκθεση που «πατάει» πάνω του.

Από το '18 που κυκλοφόρησε, η Αλεξάνδρα είχε την ιδέα για την έκθεση... αλλά μεσολάβησε ο κόβιντ, ένας έρωτας, η ζωή γενικά, και η ιδέα έμεινε πίσω. Τώρα επιτέλους ήρθε η ώρα της. Πάνω στο ιδιαίτερο, ελαφρά σουρεαλιστικό, χιουμοριστικό πνεύμα του βιβλίου, η έκθεση «έχει αφετηρία την αγάπη για την Τέχνη και προορισμό την απενοχοποιημένη απόλαυση της, χωρίς σοβαροφάνεια». Σοβαροφάνεια δεν υπάρχει πουθενά και καθόλου. Μιλάμε για μια έκθεση με ουσία και περιεχόμενο, αλλά ταυτόχρονα ανάλαφρη, ευχάριστη, στημένη για να μας φτιάχνει τη διάθεση.

«Η έκθεση αυτή έχει καλή αύρα. Από την αρχή, όλα έγιναν με πολλή δουλειά μεν, αλλά χωρίς κόπο. Τα κομμάτια κούμπωσαν το ένα με το άλλο σαν ακριβό παζλ. Οι εξαιρετικοί καλλιτέχνες, ο πανέμορφος χώρος της Πινακοθήκης Λέφα στο Ψυχικό, ιδανικό σκηνικό για την "Πιο ωραία έκθεση", ακόμη και τα κρασιά που θα έχουμε από ένα μικρό ανεξάρτητο οινοποιείο, έχουν καλλιτεχνική διάθεση και κατέληξαν να ενσωματωθούν στο εικαστικό της έκθεσης σαν κανονικό κομμάτι της. Όλη η ομάδα είχε θετική διάθεση, δεν χαλάσαμε τις καρδιές μας με κανέναν, ούτε μια φορά, τα έργα βγήκαν υπέροχα – αυτά τα πράγματα δεν γίνονται, μιλάμε για επίπεδο "μονόκερος"».

Στα έργα πρωταγωνιστούν οι ιδιαίτεροι χαρακτήρες που απαρτίζουν το εικαστικό σύμπαν – η γκαλερίστα, ο καλλιτέχνης, ο συλλέκτης, η επιμελήτρια, ο φιλότεχνος και η παρέα τους – και το ταλέντο των επιλεγμένων καλλιτεχνών.

«Η ομάδα των καλλιτεχνών είναι ένα από τα βασικά υπερ-ατού της έκθεσης: πρόκειται για ένα εξαιρετικά eclectic μείγμα, από πολύ καλούς καλλιτέχνες (που όμως ανήκουν σε διαφορετικές σχολές) που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έβλεπες στην ίδια έκθεση – μου έκαναν αγλώς όλοι την τιμή να δεχτούν την πρόσκλησή μου. Κάποιοι είναι γνωστοί και πολύ δημοφιλείς, άλλοι λιγότερο γνωστοί και εξαιρετικά ταλαντούχοι, κάποιοι είναι προσωπικοί αγαπημένοι μου. Φυσικά υπάρχουν και οι ανακαλύψεις – ενδιαφέροντες πρωτοεμφανιζόμενοι, που θα κάνουν πρεμιέρα στην έκθεση, η πιο γλυκιά κατηγορία» λέει η Αλεξάνδρα. «Για να σου δώσω ένα παράδειγμα, η **Φωτεινή Σκανδάμη** που αποφοίτησε φέτος από την ΑΣΚΤ, είναι στο φάσμα του αυτισμού και κάνει εξαιρετική δουλειά, χαιρόμαι πολύ που τη γνώρισα και ανυπομονώ να συστήσω το έργο της στον κόσμο, θα εντυπωσιάσει. Οι καλλιτέχνες δεν έχουν κοινά σημεία μεταξύ τους, εκτός από το ότι κάνουν εξαιρετική δουλειά, και είναι ωραία άτομα όλοι, για εμένα έχει και αυτό σημασία. Το σύνολο είναι απλά εντυπωσιακό, σου περ ΑΛΦΑ. Βλέποντας την έκθεση επίσης θα πάρεις μια πολύ καλή εικόνα του τι συμβαίνει αυτήν τη στιγμή εδώ – είναι αντιπροσωπευτική του εγχώριου εικαστικού γίγνεσθαι, κάτι σαν κολάζ μικρογραφία της ελληνικής σκηνής Τέχνης. Είμαι περήφανα για την ομάδα που έστησα.

«Από τη στιγμή που εκδόθηκε το βιβλίο μου ονειρευόμουν να οργανώσω μια έκθεση με έργα φτιαγμένα σε συνεργασία με αγαπημένους συναδέλφους, με σκοπό να δοξάσουμε την Τέχνη για την Τέχνη. Προσκάλεσα συναδέλφους που θαυμάζω, καλλιτέχνες των οποίων τη δουλειά πιστεύω πως αξίζει να γνωρίσουμε, είτε είναι καθιερωμένοι είτε πρωτοεμφανιζόμενοι – ίσως ένα άτυπο προσωπικό "best of". Εγώ έφτιαξα τις φιγούρες μου και εκείνοι συμπλήρωσαν ελεύθερα με την εξαιρετική δουλειά τους. Γιορτάζουμε την επέτειό μου, τα 30 χρόνια στον χώρο της Τέχνης, αλλά κυρίως γιορτάζουμε την ικανότητα που έχει η Τέχνη να μορφαίνει τη ζωή μας. Είναι μια έκθεση που υμνεί την τέχνη για την τέχνη, χωρίς δήθεν λόγο – απλά επειδή η Τέχνη είναι ωραία και... γουστάρουμε! Και μέσα από αυτήν την εναλλακτική (απρόσμενη, ανορθόδοξη, αντισυμβατική – όπως της το λες) προσέγγιση του θέματος, το βάρος δίνεται αποκλειστικά στη δημιουργία. Παρεμπιπτόντως, αν και κωμικού/σατιρικού χαρακτήρα, θεωρώ ότι όλα αυτά τα έργα είναι πολύ σοβαρά, σοφιστικά, homage στην τέχνη. Πάνω απ' όλα όμως, η έκθεση είναι φτιαγμένη για να βάλει ένα χαμόγελο στα χείλη μας. Νομίζω ότι πρόκειται πραγματικά για την "Πιο ωραία έκθεση", γαρ το όνομα!» λέει η Αλεξάνδρα.

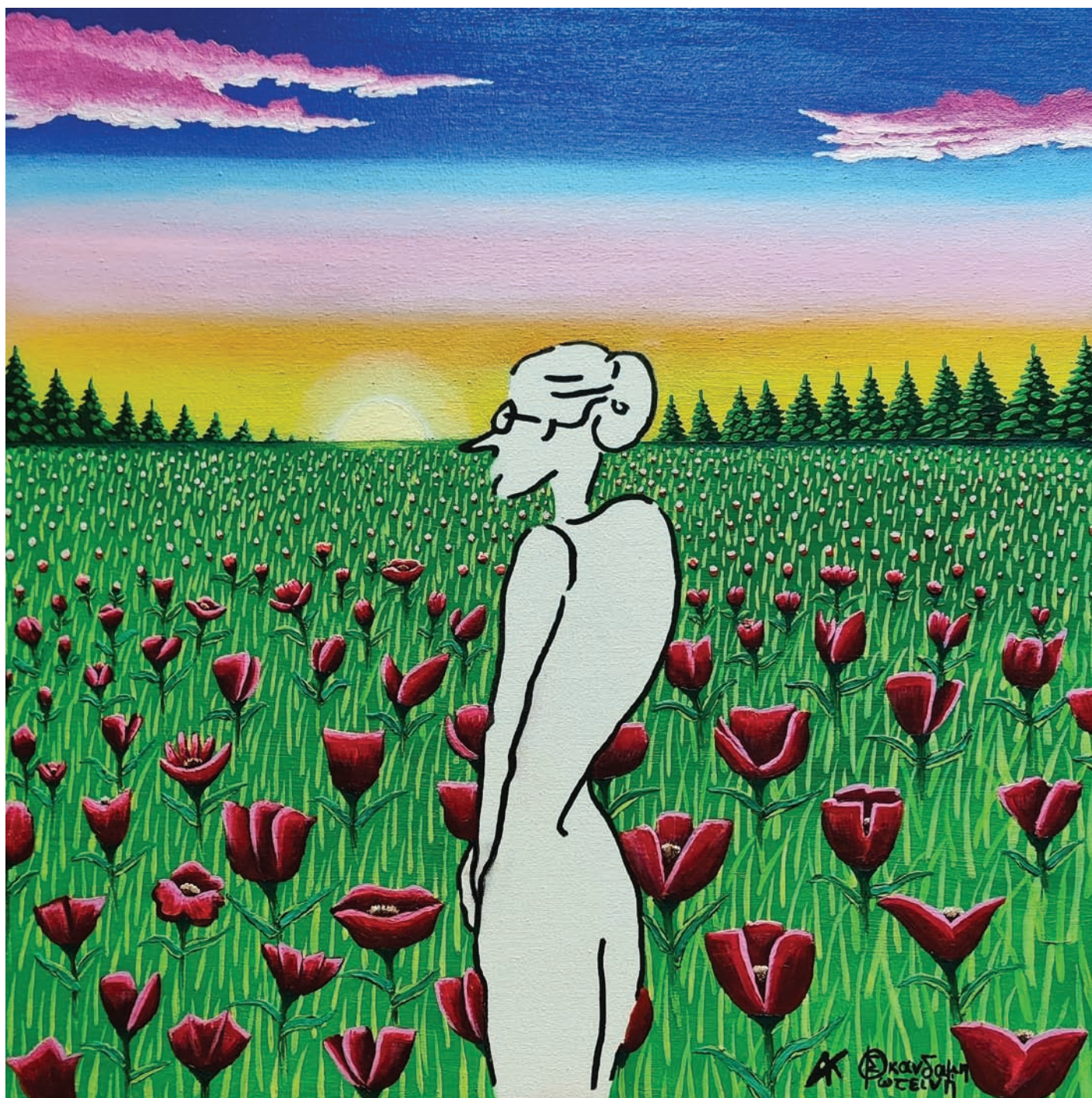
Συνεχίζει με τον ίδιο ενθουσιασμό, για να κλείσουμε: «Η έκθεση σου φτιάχνει τη διάθεση, ΤΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΥΛΑ. Δεν υφίσταται να μπει κάποιος στην αίθουσα, να δει τα έργα και να μη χαμογελάσει – αποκλείεται. Σε μια εποχή με τόσο βαρύ αφήγημα (παντού γύρω μας καταστροφή, καταπίεση, απώλεια, πόνος) επιδιώκω την έμφραση στο θετικό, θέλω να φέρω κάτι όμορφο στο τραπέζι. Θεωρώ ότι η τέχνη μπορεί να φέρει ανάταση, ανακούφιση, χαρά, και δική μου μόνιμη αναζήτηση είναι να κάνω τη ζωή (τη δική μου και των άλλων) πιο ωραία μέσω των πραγμάτων που φτιάχνω – είτε είναι πινάκες, είτε κεραμικά, βιβλία, εκθέσεις, οτιδήποτε! Και αυτή η έκθεση κάνει ακριβώς αυτό, έχει υπέροχη ενέργεια και θα την περάσει και στο κοινό. Γιατί είναι Η ΠΙΟ ΩΡΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ!»

Νίκος Λαγός & Αλεξάνδρα Κολλάρου

Πάννης Αδαμάκης & Αλεξάνδρα Κολλάρου

Οι καλλιτέχνες που συμμετέχουν στην έκθεση

Γιάννης Αδαμάκης / Εβελίνα Βιέρρου / Ιάκωβος Βολκώβ / Κωνσταντίνος Βραζιλιώτης / Τάκης Γερμενής / Itsmi / CacaoRocks / Βασίλης Καρακατσάνης / Βασίλης Καρούκ / Ελένη Καστρινογιάννη / Νίκος Λαγός / Δημήτρης Λιόσης / Αλέξανδρος Μαγκανιώτης / Δήμητρα Μαρούδα / Ελεάννα Μαρτίνου / Λίλα Μπελιβανάκη / Ισαβέλλα Μπενέκου / JohnBicknell / Λαμπρινή Μποβιάτσου / Ισμήνη Μπονάτσου / Ιόλη Ξιφάρρα / Κατερίνα Παπαζήση / Paraskevi / Κωνσταντίνος Πάτσιος / Φωτεινή Σκανδάμη / Δανάη Στράτου / Δημήτρης Τάταρης / Μανώλης Χάρος / Chris Hawtin / Αλεξάνδρα Κολλάρου

INFO

Η *Πιο ωραία έκθεση* παρουσιάζεται στη **Δημοτική Πινακοθήκη Λέφα** (Ι. Κοκκώνη 15, Π. Ψυχικό, 2106717097). Η διάρκεια της έκθεσης μέχρι το Σάββατο 12 Οκτωβρίου 2024. Η έκθεση είναι ανοιχτή για το κοινό Τρίτη - Πέμπτη, 13:30-15:30, Τετάρτη - Παρασκευή, 17:30-20:30 και κατόπιν ραντεβού. Η είσοδος είναι ελεύθερη. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της έκθεσης: alexandrakollaros.com/i-pio-oraia-ekthesi.

Το βιβλίο της Αλεξάνδρας Κολλάρου «*Η Ελληνική Τέχνη από το Α έως το Ω*» (2018) κυκλοφορεί από τις εκδόσεις KeyBooks. @alexandrakollaros www.alexandrakollaros.com

Ισμήνη Μπονάτσου & Αλεξάνδρα Κολλάρου

Οι pet sitters της Αθήνας

Νέοι και νέες εξηγούν γιατί στρέφονται στις υπηρεσίες φύλαξης κατοικιδίων

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ
Φωτό: ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΑΚΗΣ

«Γεια σας, αναλαμβάνω τη φιλοξενία του κατοικιδίου σας στον χώρο μου για όσες ημέρες χρειαστεί. Έρχομαι στο σπίτι σας με κλειδιά όσο λείπετε, για να ταΐσω τη γάτα ή τον σκύλο σας, να τους κάνω παρέα και να βγάλω βόλτα τον σκύλο σας. Δυνατότητα παραλαβής και παράδοσης του ζώου ανάλογα τη χιλιομετρική απόσταση από την περιοχή μου. Καλέστε με ή στείλτε μου μήνυμα στο Facebook». Κάπως έτσι ξεκινούν οι αγγελίες όσων φιλοδοξούν να γίνουν επαγγελματίες φροντιστές κατοικιδίων. Από πρωτοετείς φοιτητές μέχρι 35άρηδες, κολλούν αγγελίες στις κολόνες και κάνουν αναρτήσεις στα social media, αλλά είναι κυρίως η σύστασή τους από στόμα σε στόμα ανάμεσα στις παρέες των ιδιοκτητών κατοικιδίων που τους κάνει περιζήτητους, σε ένα άλλοτε κλειστό κλαμπ, και από κει που μπορεί να ξεκινούσαν για ένα έξτρα χαρτζιλίκι, φτάνουν σήμερα να βιοπορίζονται από αυτό.

ο Γιάννης Τσακλάνης

αν και υδραυλικός στο επάγγελμα, ξεκίνησε πριν από 5 χρόνια ως υπάλληλος σε μια υπηρεσία φύλαξης κατοικιδίων, ώσπου αποφάσισε να κάνει το δικό του project ως περιπατητής σκύλων, όπως μεταφράζεται στα ελληνικά ο dog walker. Εκτοτε, ζει από το να βγάζει βόλτα σκύλους ή να τους επισκέπτεται στο σπίτι τους για να τους φροντίσει, στα βόρεια προάστια. «Είδα προοπτική σε όλο αυτό και, μαζί με την αγάπη μου για τα ζώα αλλά και τη συνειδητοποίηση ότι πρόκειται για κάτι που μου κάνει καλό ψυχικά και πνευματικά, αποφάσισα να το δω πιο σοβαρά, άρχισα να παρακολουθώ βίντεο για τη συμπεριφορά τους και σιγά σιγά δημιούργησα τη

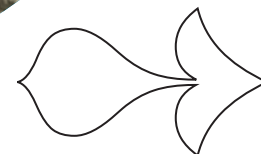

Για να γίνεις καλός dog walker, εκτός από τα ζώα πρέπει να αγαπάς το περπάτημα και τη φύση, να είναι αυτός ο τρόπος ζωής σου

Πάνης
Τσακλάνης

Φωτεινή
Νεμπεγλεριώτη

◀ ●
**Η ευθύνη
του να
προσέχεις
το κατοικί-
διο κάποιου
είναι τερά-
στια, για
πολλούς
λόγους,
μεγάλη
όμως είναι
και η ηρε-
μία που σου
προσφέρει**

σελίδα μου “Johnny dog walker”. Πριν από 10 χρόνια οι dog walkers της Αθήνας ήταν μετρημένοι στα δάχτυλα, ίσως επειδή οι άνθρωποι είχαν λίγο περισσότερο χρόνο για να αντεπεξέρχονται στις ανάγκες ενός ζώου, πάντα όμως υπήρχε η ανάγκη για φύλαξη κατά τη διάρκεια των διακοπών, και την αναλάμβαναν συνήθως οι γείτονες και οι συγγενείς. Ανέκαθεν με θυμάμαι να φροντίζω τα σκυλάκια των φίλων μου, επομένως κατά κάποιον τρόπο ήμουν όλη μου τη ζωή dog walker χωρίς να το έχω αντιληφθεί. Επίσης, σήμερα έχουν κατοικίδια περισσότεροι άνθρωποι απ’ ό,τι παλιά. Αυξήθηκαν οι αριθμοί μέσα στην καραντίνα, όπου άλλα σκυλιά βρέθηκαν σε καλά χέρια και άλλα τα εγκατέλειψαν αφού τα εκμεταλλεύτηκαν», θα πει ο Γιάννης, που έφτασε να βγάξει βόλτα μέχρι και 25 σκυλιά μέσα σε μία μέρα. Είναι εύκολο να τα κουμαντάρεις; «Δένομαι μαζί τους, σε σημείο που πολλές φορές στενοχωριέμαι αν δεν μπορώ να εξυπηρετήσω κάποιο ραντεβού. Και την αγάπη που παίρνεις απ’ αυτά δεν τη βρίσκεις γενικά. Ακούν τη βέσπα μου όταν φτάνω κάτω απ’ το σπίτι τους και ενθουσιάζονται που θα με δουν. Υπάρχουν βέβαια και δύσκολα κατοικίδια, που μπορεί να σε τραβάνε ή να επιτίθενται σε άλλα σκυλιά, αλλά τα χειρίζομαι με υπομονή, προσπαθώ

να κατανοήσω τη συμπεριφορά τους και δουλεύω πάνω σε αυτό, ώστε να γίνει ευχάριστη η βόλτα και για τους δυο μας. Για να γίνεις καλός dog walker, εκτός από τα ζώα πρέπει να αγαπάς το περπάτημα και τη φύση, να είναι αυτός ο τρόπος ζωής σου. Κι αν είσαι χαλαρός άνθρωπος, χαλαρώνει και το σκυλάκι που έχεις κοντά σου».

Η Φωτεινή Νεμπεγλεριώτη

(Dog Walker Fwteinh) είναι 21 ετών, έχει σπουδάσει σε δραματική σχολή και δραστηριοποιείται στην περιοχή της Νέας Σμύρνης ως dog walker εδώ και λίγους μήνες. «Ξέρω ότι υπάρχουν εκατοντάδες dog walkers, όμως δεν υπάρχει κάποιο οργανωμένο community ούτε η οικονομία και οι υποδομές στην Ελλάδα για να πάρει όλο αυτό τις διαστάσεις που έχει στο εξωτερικό. Στην περίπτωση μου, ξεκίνησα την άνοιξη μέσα από μια ειδική εφαρμογή για dog walkers, αρχικά με 2 boxer, ώσπου το ένα έφερε το άλλο και το καλοκαίρι έφτασα να φιλοξενώ 3 σκυλάκια μέσα στο σπίτι μου και να φροντίζω 4 εκτός – συνολικά έβγαζα βόλτα 7 σκυλάκια τη μέρα συν τα 2 τα δικά μου. Αυτό ήταν ένα καλό training, θα έλεγα, κι έτσι έφτασα σήμερα να ασχολούμαι μόνο με αυτό, από τις 7 το πρωί, που είναι η πρώτη 20λεπτη βόλτα, ως τις 10 το βράδυ, που

είναι η τελευταία», εξηγεί η Φωτεινή, που, για να διαφοροποιηθεί από τον ανταγωνισμό, παρέχει και την υπηρεσία pet taxi, διαθέτει δηλαδή το αυτοκίνητό της για την εξυπηρέτηση της μεταφοράς κατοικίδιων προς και από το κτηνιατρείο, τον pet groomer ή όπου αλλού χρειαστεί.

Σύμφωνα με τα λεγόμενά της, ο χαρακτήρας του σκύλου είναι ανάλογος του χαρακτήρα του ιδιοκτήτη. «Η ευθύνη του να προσέχεις το κατοικίδιο κάποιου είναι τεράστια για πολλούς λόγους, μεγάλη όμως είναι και η ηρεμία που σου προσφέρει αυτή η ενσκόληση. Από ένα σκυλί καταλαβαίνεις τα πάντα για τον ιδιοκτήτη του. Υπάρχουν τα κακομαθημένα σκυλιά, που στυλώνουν ξαφνικά τα πόδια και σηκώνονται μόνο με λικουδιά, εκείνα που είναι γενικώς ανυπάκουα, άλλα που φαίνονται να μην τρέφονται καλά ή που κάνουν την ανάγκη τους μέσα στο σπίτι, κι έτσι καταλαβαίνεις ότι ο ιδιοκτήτης τους είναι αδιάφορος και ανεύθυνος άνθρωπος. Προσεχώς ξεκινάω να ασχολούμαι και με την εκπαίδευση σκύλων, ώστε να εξελίξω τη συνεργασία με τους ιδιοκτήτες τους».

Η **Χλόη Αμυδαλίτση** είναι 25 ετών, έχει σπουδάσει παιδαγωγικά και βιοπορίζεται ως cat sitter σε όλη την Αθήνα. Η φύλαξη περιλαμβάνει την ανανέωση τροφής και νερού, καθαρισμό των μπολ και της αμμοδόχου, αερισμό του χώρου και παιχνίδι με τη γάτα ή βούρτσισμα.

«Πάντα είχα την έγνοια για το ποιος θα προσέξει τις γάτες μου αν χρειαστεί να λείψω. Ήθελα να βρω έναν γατάνθρωπο να καταλαβαίνει τι χρειάζονται οι γάτες, να ξέρει για την ψυχολογία τους, τη διατροφή τους, τι προσέγγιση χρειάζεται μια φοβική γάτα, να μπορεί να κρατάει επικοινωνία μαζί μου όσο λείπω, κι επειδή δεν έβρισκα, αποφάσισα να το παρέχω εγώ στον κόσμο. Ξεκίνησα από το Chloe's pet sitting στο Instagram ανεβάζοντας προσεγμένες φωτογραφίες με ωραίες λεζάντες και διαφημίσεις πληρωμένες από εμένα κι έβγαλα φυλλάδια που μοίραζα από πόρτα σε πόρτα, ώσπου βρήκα ενδιαφερόμενους. Η μεγάλη ανάγκη για φύλαξη γάτας προκύπτει κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες –εκεί ήταν που στόχευσα στην αρχή–, αλλά στην πραγματικότητα όλο τον χρόνο ο κόσμος κάνει ταξίδια και με χρειάζεται», λέει η Χλόη, που επισκέπτεται ως 7 γάτες τη μέρα, αφού πραγματοποιήσει μια αναγνωριστική επίσκεψη ώστε να αποκτήσει μια πρώτη επαφή και να δει αν θα αντιμετωπίσει αργότερα φιλική ή εχθρική συμπεριφορά. «Αν δω ότι δεν μου επιτρέπει πολλά πολλά, σέβομαι τον χώρο της, διαβεβαιώνω ότι είναι καλά και κάνω τα απαραίτητα χωρίς να την πλησιάζω. Οι περισσότεροι που ακούν ότι ειδικεύομαι αποκλειστικά στη φύλαξη γάτας ως cat sitter απορούν τι είναι αυτό και πώς μπορεί να με βιοπορίζει. Όταν τους εξηγώ, βλέπω ότι, παρόλο που εκπλήσσονται, κατανοούν ότι υπάρχει ένα κενό στην αγορά που με αυτόν τον τρόπο εγώ το καλύπτω». **A**

Ήθελα να βρω έναν γατάνθρωπο, να καταλαβαίνει τι χρειάζονται οι γάτες, κι επειδή δεν έβρισκα, αποφάσισα να το παρέχω εγώ στον κόσμο.

Χλόη Αμυδαλίτση

Εθελοντική Δράση Κτηνιάτρων Ελλάδος

Ποιοι είναι οι εθελοντές κτηνίατροι που φροντίζουν τα αδέσποτα και άγρια ζώα στην Ελλάδα;

Η

Εθελοντική Δράση Κτηνιάτρων Ελλάδος (Ε.Δ.Κ.Ε.) είναι μια πρωτοβουλία φιλόζωνων Ελλήνων κτηνιάτρων που ξεχωρίζει για τις δράσεις της, που αφορούν την προστασία και τη φροντίδα των αδέσποτων ή άγριων ζώων στην Ελλάδα. Μιλήσαμε με τον συντονιστή της, **Στέφανο Μπάτσα**, για τις δράσεις και την αποστολή της οργάνωσης, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, καθώς και για τον αντίκτυπο που έχουν οι παρεμβάσεις τους στις τοπικές κοινωνίες και τα οικοσυστήματα.

Της ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΠΑΚΗ

— Μπορείτε να μας πείτε για την ιδέα πίσω από τη δημιουργία της ΕΔΚΕ;

Η Εθελοντική Δράση Κτηνιάτρων Ελλάδος είναι ένα ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικό σωματείο. Η ίδρυσή του αποτελεί καρπό ώριμης σκέψης μιας ομάδας φιλόζωνων Ελλήνων κτηνιάτρων οι οποίοι έχοντας ευαισθητοποιηθεί από την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα, αποσκοπούν στο να συνεισφέρουν άμεσα στην εξομάλυνσή της, παρέχοντας αφιλοκερδή κτηνιατρική βοήθεια σε αδέσποτα ή άγρια ζώα που έχουν ανάγκη περίθαλψης ή/και είναι αποκλεισμένα από κτηνιατρική μέριμνα. Επιπροσθέτως, το σωματείο στοχεύει και στην ενίσχυση του φιλοζωικού αισθήματος ευελπιστώντας ότι θα πάψουν τα αδέσποτα ζώα να θεωρούνται «πληγή» και θα αποκτήσουν τη θέση που τους αξίζει στην καρδιά όλων των Ελλήνων.

— Πόσες στείρωσεις έχουν πραγματοποιηθεί από την ΕΔΚΕ τα χρόνια της λειτουργίας της;

Συνολικά έχουμε πάει σε πάνω από 50 αποστολές σε όλη την Ελλάδα και έχουμε κάνει στείρωσεις σίγουρα σε περισσότερα από 10.000 ζώα. Γενικά βλέπουμε ότι σε κάποιες περιπτώσεις που έχουμε όντως μεγάλο πρόβλημα, οι δήμοι μάς καλούν και μας ξανακαλούν ώστε να προσπαθήσουμε εμείς ▶

Στέφανος Μπάτσας

Στο ΠΑΛΑΙ Γαλατσίου, περιθάλποντας τα πυρόπληκτα ζώα

ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΠΟΥ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΑ ΑΔΕΣΠΟΤΑ ΕΙΝΑΙ ΖΩΑΚΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΞΙΖΟΥΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

◀ να λύσουμε το πρόβλημα, που εννοείται ότι θα έπρεπε να έχει λύσει η πολιτεία.

— Ποιος είναι ο αντίκτυπος των δράσεών σας στις τοπικές κοινωνίες και στα οικοσυστήματα;

Είναι πολύ σημαντικό που ο κόσμος αντιλαμβάνεται ότι τα αδέσποτα είναι ζώακια τα οποία αξίζουν ιατρική περιθαλψη επιπέδου. Δεν σημαίνει ότι επειδή είναι αδέσποτα είναι ζώα δεύτερης κατηγορίας. Ο κόσμος αντιλαμβάνεται ότι μπορεί να βοηθήσει περισσότερο τα ζώα αυτά. Γι' αυτόν τον λόγο πολλές φορές έχουμε πραγματοποιήσει ομιλίες σε σχολεία, μαζί με φιλοζωικές ή και μόνοι μας. Εκεί πρέπει να στηριχτούμε και εκεί πρέπει να στοχεύσουμε μελλοντικά! Τα παιδιά πρέπει να μάθουν τι σημαίνει σωστή και υγιής φιλοζωία και τον τρόπο που πραγματικά μπορούμε να βοηθήσουμε αυτά τα ζώα, τα οποία δεν είναι από επιλογή τους αδέσποτα.

— Πώς επιλέγονται οι περιοχές στις οποίες θα παρέμβετε με προγράμματα στείρωσης και ποια κριτήρια καθορίζουν την προτεραιότητα;

Ακολουθείται πάντα συγκεκριμένη και επίσημη διαδικασία. Πρέπει να μας καλέσουν είτε φιλοζωικές οργανώσεις, με αριθμό μητρώου, είτε απευθείας οι δήμοι. Η αναλυτική κατάσταση πρέπει να φτάσει στον δήμο και πάντα να υπάρχει η συγκατάθεση, ή ακόμα και η αρωγή, των τοπικών συναδέλφων. Η σειρά προτεραιότητας έχει να κάνει με το ποιος μας κάλεσε πρώτος, γιατί όλο αυτό είναι ένα χρόνιο πρόβλημα, εκτός αν κρίνουμε ότι υπάρχει λόγος άμεσης παρέμβασης. Μπορεί να πρόκειται για κάποια απομακρυσμένη ή πιο δύσκολη αποστολή και να χρειάζεται λίγο παραπάνω οργάνωση, οπότε να μην μπει σε άμεση προτεραιότητα μέχρι να διευθετηθούν όλες οι λεπτομέρειες της δράσης. Για παράδειγμα, από την Αθήνα στο Λουτράκι έχουμε πάει πάνω από δέκα φορές – είναι πολύ πιο εύκολο να φτάσουμε εκεί απ' ό,τι στην Κάσο την οποία έχουμε επισκεφτεί μόνο δύο φορές. Συχνά οι αποστολές σε ακριτικά μέρη θέλουν παραπάνω οργάνωση, συνήθως χρειάζεται παραπάνω χρόνος.

— Πολλοί μπορεί να αντιδρούν σε τέτοιες δράσεις. Πώς προσπαθείτε να εκπαιδεύσετε/ενημερώσετε το κοινό σχετικά με τη στείρωση και την υπεύθυνη ιδιοκτησία κατοικίδιων;

Το άλφα και το ωμέγα είναι τα σχολεία και η σωστή εκπαίδευση. Θεωρώ πως αν και δεν μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο, μπορούμε να βάλουμε τα θεμέλια για να τον αλλάξει η επόμενη

γενιά. Κάθε λιθαράκι μας σε αυτήν την προσπάθεια είναι και μια μορφή παρακαταθήκης, ένα πρότυπο το οποίο κάποιος θα θαυμάσει, θα θέλει να του δώσει νέα πνοή και εν τέλει θα γίνει κομμάτι του. Σκοπός μας είναι κάτι το οποίο οι περισσότεροι οργανισμοί απεύχονται. Η κοινωνία να μη μας χρειάζεται πλέον ως Ε.Δ.Κ.Ε, καθώς σε μια δική μας ουτοπία δεν θα υπάρχουν αδέσποτα.

— Έχει αλλάξει ο τρόπος που ο κόσμος αντιμετωπίζει τις στείρωσεις με την πάροδο των χρόνων;

Ο κόσμος από το 2013, που έχουμε ιδρυθεί, είναι πάντα δίπλα μας και μας δίνει την αγάπη του. Μας στήριζε εξ αρχής, ακόμη κι όταν δεν ασχολούμασταν μόνο με στείρωσεις, αλλά και όταν ήμασταν με τα πλημμυροπαθή και τα πυρόπληκτα ζώακια. Γιατί εμείς είμαστε η οργάνωση που είναι δίπλα σε αυτά τα ζώα κάθε φορά. Από το 2018 και μετά, ειδικά με την καταστροφική πυρκαγιά στο Μάτι με τα πυρόπληκτα, ήταν η πρώτη αποστολή που διοργανώσαμε για να βοηθήσουμε αυτά τα ζώα. Πραγματικά δεν έχω κανένα παράπονο από τον κόσμο, μας δίνει απλόχερα αγάπη, βοήθεια και μια πραγματικά συγκινητική στήριξη, πολλές φορές υπερβαίνοντας τις δυνατότητές του.

— Σε λίγο πιο προσωπικό επίπεδο, ποια είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίσατε στην ΕΔΚΕ και ποια η πιο δυνατή σας ανάμνηση από κάποια δράση;

Η πιο δυνατή μου ανάμνηση ήταν από το Μάτι, χωρίς να πρόκειται αμιγώς γι' αυτό που κάνει η ΕΔΚΕ. Δεν έχει να κάνει τόσο με τις εθελοντικές στείρωσεις των αδέσποτων σε όλη την Ελλάδα. Σίγουρα βέβαια έχω αντιμετωπίσει πάρα πολύ δύσκολες καταστάσεις με κάποια αδέσποτα τα οποία είχαν άθλια κλινική εικόνα. Παρ' όλη αυτά, αυτό που μου έχει μείνει περισσότερο ήταν μια τρομακτική καταστροφή: τη δεύτερη μέρα είχαμε πάει στο Μάτι με τα αυτοκίνητά μας προσπαθώντας να σώσουμε κάποιο ζώο. Βρίσκαμε ζώα σε μάντρες, ακόμα και σε μοναστήρια, που ήταν πληγωμένα και κάποια τα προλάβαμε κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή. Έχουν περάσει τόσα χρόνια κι ακόμα οι εικόνες είναι ολοζώντανες, λες και ήταν χτες. Ήμασταν 12-14 ώρες στα καμένα προσπαθώντας να κάνουμε ό,τι περνάει απ' το χέρι μας και πραγματικά νιώθαμε αδύναμοι μπροστά σε όλη αυτήν την καταστροφή. Πολύ δυνατή και δύσκολη εμπειρία, θα ήλπιζα να μην την είχα ζήσει, όπως και

πολλά άλλα στην κτηνιατρική, αλλά δυστυχώς ή ευτυχώς πρέπει να είσαι εκεί! Και όταν πρέπει, δεν υπάρχει δίλημμα, δεν υπάρχουν δεύτερες σκέψεις. Κάθε λεπτό που χάνεις μπορεί να αποβεί μοιραίο για τα ζωάκια αυτά.

— Ένας πολίτης που ίσως μαθαίνει τώρα για εσάς, πώς μπορεί να εκφράσει έμπρακτα την υποστήριξη του για τον σκοπό σας;

Ο κόσμος μπορεί να μας βοηθήσει με το να μπει στην ιστοσελίδα μας, να προσφέρει και να συνεισφέρει οικονομικά. Αν πιστεύει ότι αυτό που κάνουμε αξίζει να συνεχιστεί και να στηριχτεί, καθώς αυτό μας το εγχείρημα χρηματοδοτείται κατά βάση από τον ίδιο τον κόσμο. Χωρίς τους χορηγούς μας και χωρίς τη βοήθεια του κόσμου δεν θα μπορούσαμε να υπάρχουμε και να κάνουμε αυτό που κάνουμε. Ευχαριστούμε πραγματικά όσους μας έχουν βοηθήσει. Γενικά είναι πολύ δύσκολο, γιατί είμαστε εθελοντές και προσπαθούμε να βρούμε χρηματοδότες – δεν είναι τόσοι πολλοί αυτοί που βοηθάνε. Ο κόσμος

συχνά έχει την αντίληψη ότι θα βρεθεί ένας σωτήρας και θα λυθεί το πρόβλημα της χρηματοδότησης, παραβλέποντας τη δύναμη της μονάδας και της αξίας της κάθε συνεισφοράς, όσο αμελητέα κι αν φαίνεται σε κάποιους. Η βοήθεια του κόσμου, εκτός από την έμπρακτη στήριξη για υποδομές και άλλα, μας δίνει μια τρομερή ώθηση. Νιώθουμε χιλιάδες χέρια να μας βοηθάνε, έστω και από απόσταση. Χέρια που δεν χρειάζεται να έχουν κάποια εξειδίκευση, ούτε να θεραπεύουν, απλώς να τα νιώθουμε να μας σπρώχνουν ώστε να συνεχίσουμε όλοι μαζί να σπκνώνουμε τους τετράποδους φίλους μας όταν πέφτουν.

— Υπάρχει κάποιο μήνυμα που θέλετε να στείλετε σε ιδιοκτήτες, φιλοζωικές οργανώσεις, κρατικούς φορείς;

Το μόνο μήνυμα που θα ήθελα να δώσω είναι να καταλάβουμε κάποια στιγμή ότι όλοι πρέπει να λειτουργούμε με βάση έναν κοινό στόχο, και αυτός είναι το καλό των αδέσποτων ζώων. Η αγάπη μας για τα ζώα πρέπει να μας ενώνει και να μας δείχνει τον δρόμο, ο οποίος θα έπρεπε πρώτα να περνάει απ' όλους τους κτηνιάτρους, να υπάρχει μια σωστή οργάνωση και να έχει ο καθένας τη θέση που του αξίζει. Όλοι θέλουμε να βοηθήσουμε, αλλά πολλές φορές δεν ξέρουμε τον τρόπο. Στην αρχή και στο τέλος, ο μόνος γνώμονας είναι το καλό των ζώων! 🐾

ΣΕΡΣ ΕΕ Ν Ο ΑΦΙΕΡΩΜΑ Λ Τ Ε Ρ

Κάθε φορά που σε κοιτάει με εκείνα τα μάτια, αναρωτιέσαι τι είναι αυτό που θέλει. Βόλτα, χάδια, φαγητό; Όλα αυτά και σίγουρα πολλή αγάπη. Κι επειδή θέλεις να του προσφέρεις τα καλύτερα, τσέκαρε τις προτάσεις που ακολουθούν για να είναι το ζωάκι σου πάντα υγιές και ευτυχισμένο!

Της ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ

PET MOUSTACHES

Τα καλύτερα για τα ζώακια μας!

Αν το ζώάκι σας μπορούσε να σας μιλήσει, θα σας εκλιπαρούσε με τις πιο γλυκές γκριμάτσες του για μια επίσκεψη στο αγαπημένο του στέκι: Το Pet Moustaches, στο κέντρο του Αμαρουσίου, που έκλεισε τα 4 χρόνια της λειτουργίας του και το γιορτάζει! Προσέξτε: από 4 έως 11 Οκτωβρίου έκπτωση 20% σε αξεσουάρ, παιχνίδια και επιλεγμένες τροφές!

Στο Pet Moustaches θα βρείτε τα καλύτερα για τους αγαπημένους σας φίλους! ευφάνταστα αξεσουάρ, ιδιαίτερα παιχνίδια που δεν θα αποχωρίζονται ποτέ, αλλά και μεγάλη ποικιλία τροφών για όλους: σκύλους, γάτες, καναρινία, παπαγάλους, κουνέλια, ψάρια και ερπετά. Κι ακόμη, ένα απόλυτα ενημερωμένο φαρμακείο με κτηνιατρικά φάρμακα, παιχνίδια και προϊόντα καλλωπισμού, για να είναι τα ζώακια μας πάντα υγιή και ευτυχισμένα.

Φυσικά, επιβάλλεται και μια στάση στον ειδικά εξοπλισμένο χώρο για καλλωπισμούς, εκεί όπου οι τετράποδοι φίλοι μας θα απολαύσουν το μπάνιο τους, το κούρεμά τους, καθαρισμό και περιποίηση σε αυτάκια, δοντάκια και νυχάκια, αλλά και κουρέματα ράτσας.

Ο ιδανικός προορισμός για τους μικρούς μας φίλους, με ανθρώπους απόλυτα ενημερωμένους και πρόθυμους να μας εξυπηρετήσουν!

INFO

Χατζηπαντωνίου
11 & Δημ.
Ράλλη, Μαρούσι
210 8066522

www.petmoustaches.gr

Pet Shop
Moustaches

petshop
moustaches

PET PET

For the love of pets!

Στην Pet Pet, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων, γιορτάζουμε τη σχέση που έχουμε αναπτύξει με τα αγαπημένα μας κατοικίδια, προσφέροντάς τους ό,τι καλύτερο υπάρχει. Από την επιλογή των πρώτων υλών, μέχρι την προσοχή στη λεπτομέρεια και την εξειδικευμένη φροντίδα, κάθε προϊόν

της Pet Pet είναι σχεδιασμένο με βάση τις ανάγκες των μικρών μας φίλων.

Πιστεύουμε σε έναν κόσμο όπου όλα τα είδη του πλανήτη θα ζουν αρμονικά μαζί, γεμάτα υγεία και χαρά. Έτσι, δημιουργούμε συνεχώς νέα προϊόντα, προσαρμοσμένα στις σύγχρονες ανάγκες κάθε pet, με στόχο να βελτιώνουν την καθημερινότητά τους και να φέρνουν χαμόγελα στους ανθρώπους που τα αγαπούν.

Ανακαλύψτε τον μαγικό κόσμο της Pet Pet μέσα από την ποικιλία των προϊόντων μας, που περιλαμβάνει από παιχνιδιάρικες λικουδιές μέχρι πρακτικά αξεσουάρ και εξειδικευμένα είδη φροντίδας.

Για μια ζωή γεμάτη φροντίδα, ομορφιά, καλή τροφή και πολύ παιχνίδι σε όλους εμάς που αγαπάμε τα «παιδιά» μας σαν παιδιά μας!

INFO

www.pet-pet.gr

PET PET
 petpet.gr

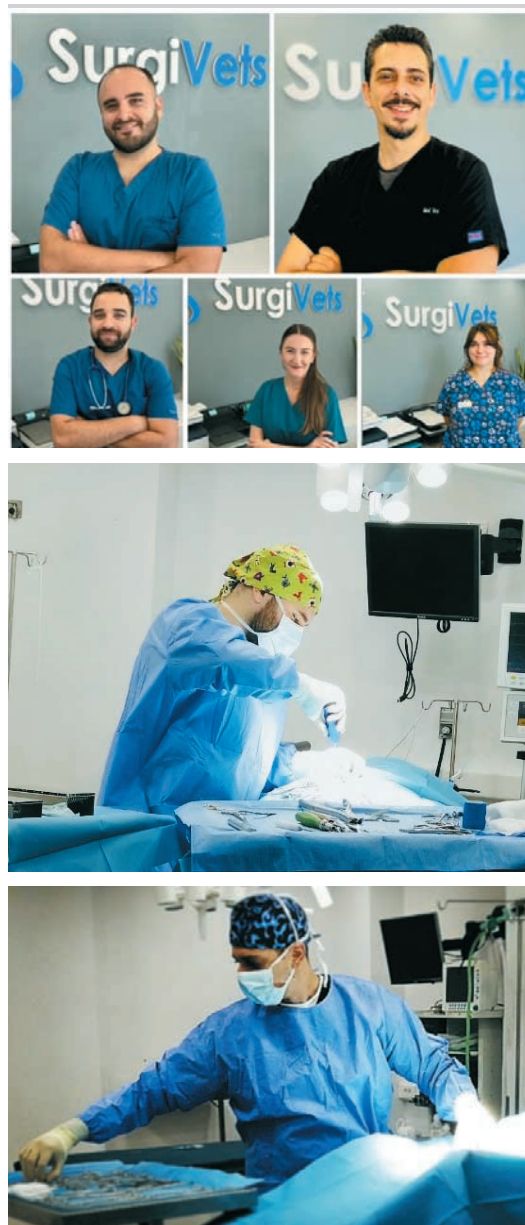
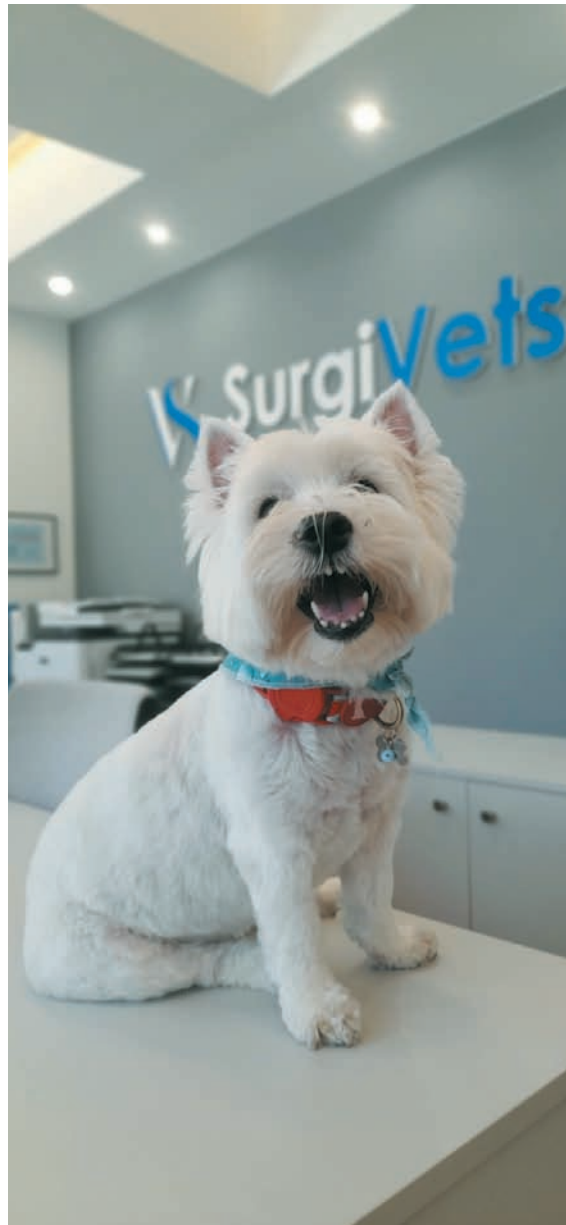
Η κτηνιατρική κλινική SurgiVets στο Μοσχάτο λειτουργεί από το 2022, με σκοπό να παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες υγείας στα ζώα συντροφιάς, από την πρόληψη μέχρι την αντιμετώπιση σοβαρών περιστατικών δεύτερης γνώμης. Οι ιδρυτές της κλινικής, Κωνσταντίνος Μπίκος και Δημήτρης Καλλιγέρης, κτηνίατροι με πολυετή εμπειρία στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ένωσαν τις δυνάμεις τους για να δημιουργήσουν έναν χώρο υψηλών προδιαγραφών. Όραμά τους να αντιμετωπίζονται τα ζώα συντροφιάς με όρους ανθρωπιάς και σεβασμού.

Με έμφαση στην ορθοπαιδική και στη γενική χειρουργική, η κλινική προσφέρει μια σειρά από επιπλέον ιατρικές υπηρεσίες, όπως απεικονιστικό έλεγχο, γενική ιατρική, εργαστηριακές εξετάσεις και οδοντιατρική περίθαλψη. Ταυτόχρονα, παρέχει και όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες γενικής κτηνιατρικής, όπως εμβολιασμούς και αποπαρασιτώσεις. Στην κλινική υπάρχει και δυνατότητα βραχείας νοσηλείας για ζώα που χρειάζονται παρακολούθηση μετά από χειρουργικές επεμβάσεις, ενώ το περιβάλλον της είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να μειώνει το στρες των θεραπευόμενων σε όλα τα στάδια της νοσηλείας.

Οι εγκαταστάσεις της κλινικής είναι εξοπλισμένες με τεχνολογία αιχμής, προσφέροντας ασφαλείς και άνετες συνθήκες για τα ζώα. Ξεχωριστοί χώροι νοσηλείας για σκύλους και γάτες διασφαλίζουν την άνεση και την ηρεμία τους. Οι χώροι εξέτασης και νοσηλείας είναι εργονομικά διαμορφωμένοι για να παρέχουν την καλύτερη δυνατή φροντίδα, ενώ τα δύο χειρουργικά τραπέζια επιτρέπουν ταυτόχρονες επεμβάσεις, αν κριθεί απαραίτητο. Η κλινική διαθέτει επίσης ξεχωριστή αίθουσα για τις οδοντιατρικές επεμβάσεις, καθώς και εξοπλισμένο εργαστήριο για βασικές αναλύσεις και εξετάσεις, διασφαλίζοντας την άμεση διάγνωση και θεραπεία.

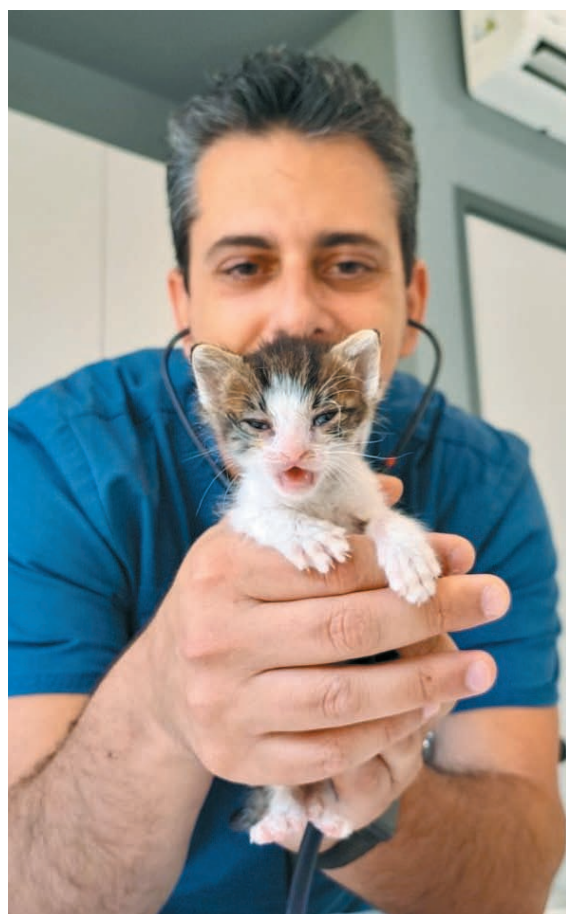
Η ομάδα της SurgiVets αποτελείται από επαγγελματίες με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης και εμπειρίας. Οι ιδρυτές, Κωνσταντίνος Μπίκος και Δημήτρης Καλλιγέρης, ειδικεύονται στην ορθοπαιδική και γενική χειρουργική. Ο Δημήτρης Αϊβαλιώτης, παθολόγος της κλινικής, είναι υπεύθυνος για την ιατρική φροντίδα και την παρακολούθηση της γενικής υγείας των ζώων. Οι νοσηλεύτριες, Αγγελική Μαυρολέων και Μελισσάνθη Κοντολέων, προσφέρουν άμεση φροντίδα στα ζώα κατά τη νοσηλεία τους, ενώ στην υποδοχή η Αναστασία Κοκκίνου καλωσορίζει με επαγγελματική συνέπεια τους ιδιοκτήτες και τα ζώα τους.

Στη SurgiVets, κάθε κηδεμόνας μπορεί να είναι σίγουρος ότι το ζώο του θα λάβει τη προσοχή που αρμόζει σε μια κλινική που συνδυάζει την τεχνολογία αιχμής με την ανθρωπίνη προσέγγιση.

SurgiVets

Υψηλού επιπέδου εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα για τα ζώα συντροφιάς

INFO

Στρ. Μακρυγιάννη 20
Μοσχάτο
2109403535
www.surgivets.gr
f SurgiVets
Κτηνιατρική
Χειρουργική &
Παθολογία
@ surgivets

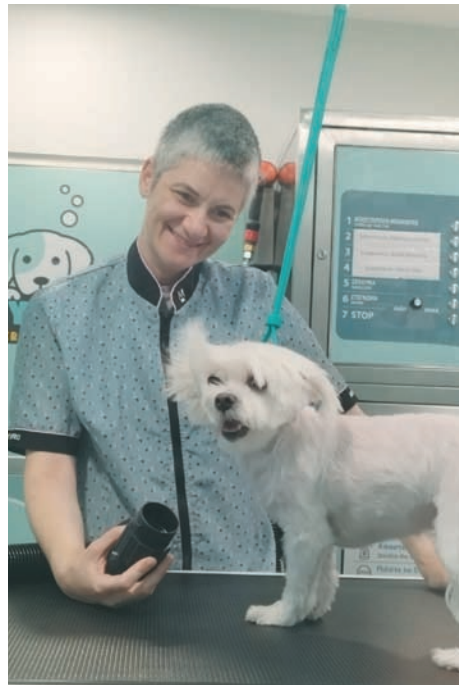
PETSITE.GR- ΤΡΟΠΙΚΟΣ

Φροντίζουν τους μικρούς μας φίλους εδώ και 40 χρόνια!

Από τα πιο γνωστά **pets shops** της Αττικής, ένα κατάστημα που φροντίζει τα ζωάκια μας από το 1983. Σήμερα, με τη δεύτερη γενιά της οικογένειας να μας υποδέχεται στο φυσικό κατάστημα του Νέου Ηρακλείου αλλά και με μια απόλυτα ενημερωμένη ιστοσελίδα παραγγελιών, το Petsite.gr - Τροπικός διαθέτει μια τεράστια ποικιλία από προϊόντα για τους μικρούς μας φίλους, όπως τροφές, παιχνίδια, αξεσουάρ, είδη καλλωπισμού και άλλα πολλά. Το πιο σημαντικό; Η απόλυτα προσωποποιημένη εξυπηρέτηση, τόσο στο κατάστημα όσο και μέσα από την ιστοσελίδα, αλλά και το αληθινό νοιάξιμο των ανθρώπων του για τις δικές μας ανάγκες αλλά και των αγαπημένων μας τετράποδων.

INFO

Κουντουριώτου 20Α
Νέο Ηράκλειο
2102840430
www.petsite.gr
f [petsite.gr](https://www.facebook.com/petsite.gr)
@ [petsite.gr](https://www.instagram.com/petsite.gr)

OKEY DOGGY

Το grooming που θες για τον σκύλο σου υπάρχει στα Εξάρχεια

Στο **Okey Doggy** η Εβελίνα, με μεγάλη εμπειρία στο grooming και με τεράστια αγάπη για τους τετράποδους φίλους μας, αναλαμβάνει να κάνει μπάνιο το αγαπημένο σου πλάσμα, χρησιμοποιώντας αποκλειστικά και μόνο τα καλύτερα προϊόντα της αγοράς. Αλλά όχι μόνο! Η έμπειρη ομάδα του Okey Doggy παίζει στα δάχτυλα οποιοδήποτε κούρεμα χρειάζεται το ζωάκι σου (εμπορικό ή φυλής), μιλάμε λοιπόν για ένα πλήρη καλλωπισμό που θα αφήσει τον σκύλο σου καθαρό και τρισευτυχισμένο. Αν θες να δεις τη γούνα να λάμπει, κλείσε ραντεβού! *Tip:* Ρίξε μια ματιά και στην αξιολάτρευτη boutique του Okey Doggy. Θα βρεις από χειροποίητα αξεσουάρ, μέχρι οργανικές λιχουδιές! *Extra tip:* Το Okey Doggy διαθέτει επίσης ένα ειδικό μπάνημα που σου επιτρέπει να κάνεις εσύ μπάνιο το σκυλάκι σου γρήγορα, εύκολα και πολύ οικονομικά!

INFO

Μαυρομικήλη 174
Εξάρχεια
213 0472575
www.okeydoggy.gr
f [Okey Doggy](https://www.facebook.com/OkeyDoggy)
@ [okey_doggy_gr](https://www.instagram.com/okey_doggy_gr)

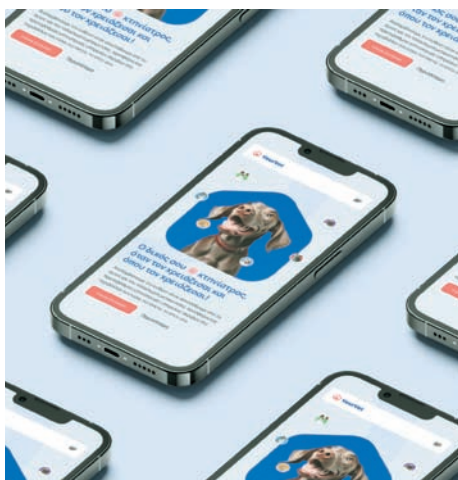
YOURVET

Κατ' οίκον κτηνιατρική φροντίδα

Είναι η ομάδα επιστημόνων, που μας επισκέπτονται στον χώρο μας, προσφέροντας πρωτοβάθμιας κτηνιατρικές υπηρεσίες, απαλλάσσοντάς μας έτσι από το άγχος και τις δυσκολίες της μετακίνησης. Με κύριο γνώμονα την αγάπη για τα ζώα και τον επαγγελματισμό, είναι σε θέση να αναλάβουν υπηρεσίες προληπτικής ιατρικής (εμβολιασμούς, αποπαρασιτώσεις, τοποθέτηση μικροσίπ κ.ά.), παθολογικά και επείγοντα περιστατικά πρώτης γνώμης. Παράλληλα, συνεργάζονται με κλινικές όταν απαιτείται νοσηλεία, καθώς και για χειρουργικές επεμβάσεις. Επίσης, είναι κοντά μας όλες τις ώρες και όλες τις ημέρες του χρόνου για οτιδήποτε επείγον – μεταξύ άλλων, έχουν κληθεί για να απεγκλωβίσουν σκύλους που είχαν πιαστεί σε κλωβούς μεταφοράς αλλά και αδέσποτες γάτες που εγκλωβιστηκαν σε υδροροές. Κλείστε ραντεβού τηλεφωνικά ή μέσω της πλατφόρμας στο yourvet.gr και σε λίγη ώρα θα είναι δίπλα σας!

INFO

6974089855, 6977144739
www.yourvet.gr
info@yourvet.gr
f [YourVet](https://www.facebook.com/YourVet)
@ [yourvet.gr](https://www.instagram.com/yourvet.gr)

ATHENS

voice

follow @athensvoice on

Instagram

tag your pics with

#athensvoice to be featured

Pet City®

Στειρώνω | Τσιπάρω | Υιοθετώ

Έχουμε αλλάξει το μέλλον
σε περισσότερα από

935

ζωάκια!

Στα Pet City, δεν παρακολουθούμε απλώς τα προβλήματα. **Γινόμαστε η λύση.** Με εθελοντικές δράσεις και Ημέρες Υιοθεσίας, τα τελευταία δύο χρόνια έχουμε καταφέρει να αλλάξουμε τη ζωή 935 ζώων προς το καλύτερο:

171 αδέσποτα ζωάκια βρήκαν το foreverhome τους, μέσω των Ημερών Υιοθεσίας μας.

301 κατοικίδια τσιπαρίστηκαν στις κλινικές μας, εξασφαλίζοντας την ασφάλεια και την ταυτοποίησή τους.

331 ζωάκια στείρωθηκαν στις κλινικές μας, προλαμβάνοντας ανεπιθύμητες γέννες και μειώνοντας τον αριθμό των αδέσποτων.

132 ζωάκια σε όλη τη χώρα έλαβαν νομική βοήθεια.

Μαζί συνεχίζουμε να κάνουμε τη διαφορά. Η δέσμευσή μας είναι ξεκάθαρη: Μια μέρα, δεν θα υπάρχει κανένα αδέσποτο ζώο εκεί έξω και κάθε ζώο θα λαμβάνει την αγάπη και την φροντίδα που χρειάζεται. Μαζί κάνουμε την αγάπη πράξη!

Γιατί για εμάς η φιλοζωία είναι πολιτισμός.

έως

40%

ΠΡΟΛΑΒΕ έως 12/10/24 & για συγκεκριμένους κωδικούς
στα καταστήματα **Pet City** & στο **petcity.gr!**

Ο ΖΕΣΤΟΣ ΚΑΙΡΟΣ

ΠΡΟΚΑΛΕΙ

ΑΜΗΧΑΝΙΑ

ΣΤΗ ΜΟΔΑ

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΗΣ ΜΟΔΑΣ
ΜΟΙΑΖΕΙ ΑΠΡΑΓΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΝΟ 1
ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ

© KENZO

A

υτό που ξέραμε μέχρι τώρα είναι ότι στη μεγάλη ζέστη φοράς ένα T-shirt και μια χαλαρή βερμούδα —ή ακόμα και το μαγιό σου ή ούτε καν αυτό— και την αντιμετώπιζεις. Εύκολο να το λες αν ζεις στην Ελλάδα, για παράδειγμα. Όχι αν είσαι σε γεωγραφικές συντεταγμένες όπου το ντύσιμο απέναντι σε ακραία καιρικά φαινόμενα είναι πιο περίπλοκη υπόθεση. Αλλά και πάλι ο καθένας ξέρει τι θα επιλέξει να φορέσει: ό,τι τον κάνει να νιώθει άνετα και ασφαλής. Παρ' όλα αυτά, το τι φοράμε απέναντι στην κλιματική αλλαγή, όσο εύκολο κι αν είναι να το ρυθμίσει ο καταναλωτής, τόσο δύσκολο είναι να το αντιμετωπίσει η βιομηχανία της Μόδας. Μάλιστα, όπως φαίνεται σε ένα άρθρο του «Business of Fashion», ο ζεστός καιρός προς το παρόν προκαλεί αμηχανία στη Μόδα.

Οι επιστήμονες λένε ότι είναι όλο και πιο πιθανό το 2024 να είναι η πιο ζεστή χρονιά που έχει καταγραφεί ποτέ στον πλανήτη, με την άνοδο της θερμοκρασίας να έχει μεγάλες επιπτώσεις που αρχίζουν από τα εμπορικά κέντρα και φτάνουν μέχρι τις αλυσίδες εφοδιασμού. Η ζέστη τους τελευταίους 13 μήνες πλησιάζει σε επίπεδα ρεκόρ. Οι συνέπειες ήταν θανατηφόρες και χαστικές, με την άνοδο της θερμοκρασίας όχι μόνο να διαταράσσει την καθημερινή ζωή και να βλάπτει την υγεία, αλλά και να τροφοδοτεί μια σειρά άλλων καταστροφικών καιρικών ακραίων φαινομένων, από τυφώνες μέχρι πυρκαγιές, ξηρασίες και πλημμύρες.

Αυτό που είδαμε το τελευταίο καλοκαίρι είναι ότι η μεγάλη ζέστη έχει κάψει και δημοφιλείς προορισμούς διακοπών, όπου οι θερμοκρασίες υποτίθεται ότι θα ήταν ιδανικές για να νιώθει κανείς όμορφα. Προορισμούς που η Μόδα λατρεύει να «ντύνει».

Στις τηλεδιασκέψεις του χώρου, τα παράπονα για τις συνθήκες καύσωνα αποτελούν πλέον βασικό στοιχείο της κουβέντας, αλλά ο πραγματικός αντίκτυπος και το οικονομικό κόστος της ανόδου της θερμοκρασίας στις αγοραστικές συνθήκες του κόσμου, στις αλυσίδες εφοδιασμού και στην υγεία των εργαζομένων είναι κάτι που ένα μεγάλο μέρος του κλάδου δεν έχει ακόμη αντιμετωπίσει.

Μα γιατί εξακολουθούν να ανεβαίνουν οι θερμοκρασίες;

Οι επιστήμονες προειδοποιούν εδώ και δεκαετίες ότι η χρήση ορυκτών καυσίμων αυξάνει τη θερμοκρασία παγκοσμίως. Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που θερμαίνουν τον πλανήτη όταν καίγεται άνθρακας, φυσικό αέριο ή πετρέλαιο παγιδεύουν τη θερμότητα στην ατμόσφαιρα, καθιστώντας τους καύσωνες πιο συχνούς, πιο έντονους και πιο μακροχρόνιους σε όλο τον κόσμο.

Στις αρχές του τρέχοντος έτους, αυτή η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή επιδεινώθηκε από το φαινόμενο Ελ Νίνιο, ένα φυσικό καιρικό φαινόμενο που θερμαίνει τα νερά στην επιφάνεια του ανατολικού Ειρηνικού Ωκεανού και τείνει να αυξάνει τις μέσες παγκόσμιες θερμοκρασίες. Αν και ο πλανήτης βγήκε από αυτό το φαινόμενο τον Απρίλιο, οι θερμοκρασίες εξακολουθούν να ανεβαίνουν.

Οι επιπτώσεις της ακραίας ζέστης

Οι υψηλότερες θερμοκρασίες είχαν ήδη θανατηφόρες και δαπανηρές συνέπειες. Οι καύσωνες φέτος σκότωσαν πάνω από 1.000 ανθρώπους κατά τη διάρκεια του προσκυνήματος Χατζ στη Σαουδική Αραβία, έκλεισαν τα σχολεία για περίπου 80 εκατομμύρια παιδιά σε Ασία και Αφρική και 120 εκατομμύρια άνθρωποι τέθηκαν υπό προειδοποίηση για καύσωνα στις ΗΠΑ. Ο ζεστός καιρός συνέβαλε σε φυσικές καταστροφές που προκάλεσαν ζημιές ύψους 120 δισεκατομμυρίων δολαρίων το πρώτο εξάμηνο του έτους, σύμφωνα με την ασφαλιστική εταιρεία Munich Re.

Στον τομέα της Μόδας, οι καιρικές διακυμάνσεις έχουν επιπτώσεις στις αγοραστικές συνθήκες, καθιστώντας δυσκολότερη τη διαχείριση των αποθεμάτων και την πρόβλεψη του συνδυασμού των εμπορευμάτων για τις φίρμες. Απειλούν την προμήθεια πρώτων υλών όπως το βαμβάκι, με τις μεγάλες περιοχές καλλιέργειας να πλήττονται από πλημμύρες και ξηρασίες τα τελευταία χρόνια. Επίσης παρεμποδίζουν την παραγωγικότητα της μεταποίησης ενδυμάτων και βλάπτουν την υγεία των εργαζομένων. Οι θανατηφόροι καύσωνες που σάρωσαν τους τελευταίους μήνες τα κέντρα παραγωγής σε όλη την Ασία αναδεικνύουν μια πρόκληση για την οποία η βιομηχανία της Μόδας δεν είναι προετοιμασμένη.

Τους τελευταίους δύο μήνες, πολλοί από τους μεγαλύτερους κόμβους παραγωγής της Μόδας στη Νότια και Νοτιοανατολική Ασία έχουν πληγεί από επικίνδυνους καύσωνες που έσπασαν ρεκόρ.

Τέτοια ακραία φαινόμενα γίνονται όλο και πιο συχνά, μεγαλύτερης διάρκειας και πιο έντονα, αλλά η βιομηχανία κάνει ελάχιστα για να προσαρμοστεί στους αυξανόμενους κλιματικούς κινδύνους.

Τα συνδικάτα αναφέρουν ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της ένδυσης αρρωσταίνουν όλο και πιο συχνά και ότι στα εργοστάσια παρατηρούνται αυξημένες απουσίες, χαμηλότερη παραγωγικότητα και δυσλειτουργία του εξοπλισμού.

Εάν ο κλάδος δεν λάβει μέτρα για την προστασία από τέτοιες ακραίες συνθήκες, η αύξηση της θερμοκρασίας και οι πλημμύρες, έστω και σε μερικές βασικές χώρες παραγωγής, θα μπορούσαν να μειώσουν τα έσοδα από τις εξαγωγές του κλάδου ένδυσης κατά 65 δισεκατομμύρια δολάρια έως το 2030, να αποτρέψουν τη δημιουργία

ενός εκατομμυρίου νέων θέσεων εργασίας και να πλήξουν σημαντικά τα λειτουργικά κέρδη των εκτεθειμένων εμπορικών σημάτων, σύμφωνα με μελέτη του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Εργασίας του Πανεπιστημίου Cornell και της επενδυτικής εταιρείας Schroders που δημοσιεύθηκε πέρυσι.

Γιατί η Μόδα δεν μιλάει περισσότερο γι' αυτό;

Μέσα σε έναν καταιγισμό από τηλεδιασκέψεις για τα αποτελέσματα κερδών του καλοκαιριού, ο καιρός μόλις και μετά βίας μπήκε στην ατζέντα. Αντ' αυτού, τα στελέχη επικεντρώθηκαν στην υποτονική καταναλωτική εμπιστοσύνη, στις γεωπολιτικές διακυμάνσεις και στην παρουσίαση των σχεδίων τους για την πλοήγηση σε ένα αβέβαιο υπόλοιπο του έτους.

Και αυτό δεν αποτελεί έκπληξη. Σε αντίθεση με τις πυρκαγιές, τους τυφώνες και τις πλημμύρες, η ζέστη είναι σε μεγάλο βαθμό μια αόρατη απειλή. Το αίσθημα ζέστης είναι μια συνηθισμένη ανθρώπινη εμπειρία και τα συμπτώματα της θερμικής καταπόνησης συχνά περνούν απαρατήρητα, μέχρι να είναι πολύ αργά. Εν τω μεταξύ, οι εταιρείες δεν συγκεντρώνουν συστηματικά δεδομένα σχετικά με το πώς η άνοδος της θερμοκρασίας επηρεάζει το εργατικό δυναμικό τους ή την επιχείρησή τους, γεγονός που καθιστά δύσκολο για τα στελέχη και τους επενδυτές να ερμηνεύσουν πώς να σκεφτούν σχετικά με τον αντίκτυπό της. Το αποτέλεσμα είναι ότι, ακόμη και όταν οι τίτλοι των εφημερίδων κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τις ακραίες θερμοκρασίες, οι επιπτώσεις τους για τη βιομηχανία της Μόδας περνούν κάτω από το ραντάρ.

Τι πρέπει να κάνει ο κλάδος γι' αυτό;

Η μελλοντική προστασία του κλάδου απαιτεί έναν συνδυασμό προληπτικής δράσης και προσαρμογής.

Ενώ ένας αυξανόμενος αριθμός παραγόντων της Μόδας έχει αναλάβει δεσμεύσεις για τον περιορισμό των εκπομπών τους που θερμαίνουν τον πλανήτη, το αποτύπωμα άνθρακα του κλάδου εξακολουθεί να αυξάνεται και οι προσπάθειες για το κλίμα υποκείμενες σε πιέσεις από την τρέχουσα αστάθεια της αγοράς. Οι εταιρείες δεν θα πρέπει να παραβλέπουν το γεγονός ότι η κλιματική αλλαγή είναι μια πραγματική και παρούσα οικονομική απειλή, πράγμα που σημαίνει ότι η λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή της έχει επιχειρηματικό νόημα.

Αυτό συνεπάγεται δαπανηρές επενδύσεις για την ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού και την εκ των υστέρων εγκατάσταση συστημάτων ψύξης στα εργοστάσια — μια κίνηση που συνεπάγεται επίσης κλιματικές αντισταθμίσεις, επειδή περισσότερος κλιματισμός σημαίνει και περισσότερες εκπομπές. Οι έξυπνες και ευέλικτες αλυσίδες εφοδιασμού και η διαχείριση των αποθεμάτων θα βοηθήσουν τις φίρμες να αντιμετωπίσουν τις διαταραχές που σχετίζονται με τις καιρικές συνθήκες και την ασταθή ζήτηση των καταναλωτών, ενώ υπάρχουν πιθανές ευκαιρίες στην αγορά για τα ρούχα αντηλιακής προστασίας και την περιποίηση του δέρματος.

Υπάρχουν επίσης σχετικά απλές ενέργειες που μπορούν να φέρουν άμεσο αποτέλεσμα. Αυτές περιλαμβάνουν την παροχή επαρκούς χρόνου διαλείμματος στους εργαζομένους, πρόσβαση σε νερό και έναν δροσερό χώρο για να ξεκουράζονται.

Ενώ οι εταιρείες κατανοούν τη διασύνδεση μεταξύ των εκπομπών τους και των ζητημάτων της αλυσίδας εφοδιασμού, η προσπάθεια να παράγουν αυτό που θέλουν οι καταναλωτές όσο το δυνατόν πιο γρήγορα και φτηνά δεν αφήνει πολλά περιθώρια στους κατασκευαστές να δώσουν προτεραιότητα στις επενδύσεις για τη βελτίωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος ή στην προσαρμογή των εργοστασίων τους ώστε να είναι πιο ανθεκτικά στις ακραίες κλιματικές συνθήκες. Θα χρειαστεί να αυξηθούν οι τιμές για να συμβεί αυτό. Προκύπτει δηλαδή μια πολύ δύσκολη συζήτηση. Η ευχάριστη εικόνα της ειρήνης, της αγάπης, της φιλίας των λαών και ενός πράσινου πλανήτη που η βιομηχανία θα ήθελε να προτείνει ότι επιδιώκει έρχεται να ανατραπεί από τις τιμές που πληρώνει ο κόσμος για να συντηρούν οι εταιρείες αυτή την υποτοπία.

Όλο και περισσότερο, οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο παρεμβαίνουν για να θέσουν σαφέστερα πρότυπα που θα διέπουν τις συνθήκες εργασίας όταν ανεβαίνει ο υδράργυρος. Ο κλάδος της Μόδας θα πρέπει να υποστηρίξει τέτοια μέτρα και να πιέσει για περισσότερες πολιτικές που υποστηρίζουν τόσο την απαλλαγή από τον άνθρακα όσο και την προσαρμογή.

Ποια η θέση των καταναλωτών;

Όσο για τους καταναλωτές, θα έπρεπε να επιδιώξουν να δημιουργηθεί —και να τσεκάρουν— μια λίστα με τις φίρμες που χρησιμοποιούν αυτές τις «εγκαταστάσεις δροσιάς» στα εργοστάσιά τους, ώστε να είναι ενήμεροι και να υποστηρίζουν αυτές τις εταιρείες. Η διαφάνεια είναι πάντα ωφέλιμη.

Κι αν τα ελαφριά βαμβακερά υφάσματα που αναπνέουν είναι αυτό που οι άνθρωποι θέλουν να φορούν, αν ρωτήσουμε άλλη μια φορά τους σχεδιαστές που φτιάχνουν κολεξιόν με βαριά, χοντρά υφάσματα και ρούχα «εγκλωβισμού» σεζόν με τη σεζόν αν αυτό έχει πραγματικά σημασία. Κι αν συζητήσουμε επίσης πώς τα πλαστικά, δηλαδή τα υφάσματα από πετρέλαιο, έχουν γίνει ένα βασικό στοιχείο για τις μάρκες γρήγορης Μόδας, τις premium και τις πολυτελείς φίρμες.

Φέτος το καλοκαίρι, ο ΟΗΕ απύθνησε την πρώτη του έκκληση για δράση για την αντιμετώπιση της ακραίας ζέστης, αναδεικνύοντας τον ολοένα και πιο επείγοντα χαρακτήρα του ζητήματος. Παράλληλα, η νέα έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, διαπίστωσε ότι πάνω από το 70% του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού κινδυνεύει πλέον από την ακραία ζέστη.

Όπως δήλωσε ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες: «*Η ζέστη έχει ξεκινήσει*». **A**

Επιμέλεια:
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΑΛΟΥ

Look

PENNYBLACK
Ροζ παλτό €500

HEY BEAUTY
Hair Clip €17

PRADA
Φόρεμα

*Pink
October*

Το ροζ
είναι αυτό
που το κόκκινο
πάντα ήθελε
να είναι.
-Anthony T. Hincks,
συγγραφέας

KALOGIROU
The Crossbody tote €395

INTIMISSIMI
Στράπλες μπαλκονέ σουτιέν και σλιπ brazilian in Full Bloom
€42,90 και €14,90

**ALEXANDER
MCQUEEN**
Κροπ τζάκετ

CATRICE
Απαλό βάλσαμο χειλιών
Glaze Glow €5,69

ADIDAS
Gazelle Bold Shoes €120

DELUXE HELLAS
Γυαλιά ηλίου Gucci

DESIGUAL
Wide-leg Pink Panther τζιν €59,50

CALZEDONIA
Καλσόν Total Comfort 30
Den Rosa Fragola €9,25

**KARL LAGERFELD
JEANS**
Κορμάκι €94

CONVERSE
Backpack €66

MYTHERESA
Μνότες Paris Texas €347

Η Γουλιώτη και οι 100 άντρες της

Ένας μοναδικός θεατρικός Μαραθώνιος στη Στέγη, σε σκηνοθεσία των Αυστραλών δημιουργών Nat Randall και Anna Breckon. Η Στεφανία Γουλιώτη θα συμπράττει σταδιακά με 100 άντρες για ένα ολόκληρο 24ωρο, ερμηνεύοντας την ίδια σκηνή με διαφορετικό κάθε φορά παρτενέρ. Έμπειροι κινηματογραφιστές θα καταγράφουν. Ένα αληθινό μανιφέστο για τις σχέσεις των φύλων, αλλά και μια πρωτόγνωρη εμπειρία ζωντανού κινηματογράφου. Οι θεατές συμμετέχουν στο έργο, αφού θα βιντεοσκοπείται όχι μόνο ό,τι συμβαίνει επί σκηνής αλλά και οι αντιδράσεις του κοινού. Το «*The Second Woman*» έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα και αποτελεί μια εθιστική παράσταση –ένα κοινωνικοψυχολογικό πείραμα– που έχει αφήσει ξάγρυπνους πολλούς θεατές στο εξωτερικό. Η περφόρμανς ξεκινά στις 16.00 το Σάββατο 5 Οκτωβρίου και ολοκληρώνεται την επόμενη μέρα στις 16.00. Ποιος θα αντέξει άραγε να το παρακολουθήσει για 24 ώρες; Πόσες ώρες θα είναι το προσωπικό σας ρεκόρ; Εισιτήρια θα διατίθενται καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης, οπότε αν βγείτε Σάββατο βράδυ μπορείτε να περάσετε μια βόλτα από τη Στέγη. - Νίκη-Μαρία Κοσκινά

INFO Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, 5 Οκτωβρίου

Θέατρο,
μουσική,
εκθέσεις,
προβολές.
Πολιτιστικές
προτάσεις
που μας
ιντριγκάρουν
αυτό το
επταήμερο

«Η Άρτα και τα Πάννενα»,
δημιουργία του Δημήτρη
Ντάσιου με έμπνευση
από τη φορεσιά «Αμαλία»

1 Ταξίδι στην ιστορία του ελληνικού ενδύματος

Στο Μουσείο Μπενάκη (Κτίριο Πειραιώς) ξεκίνησε η επετειακή έκθεση «ΔΙΑΣΜΑ: Το περίτεχνο πλέγμα του Ιδρύματος Βασίλη Παπαντωνίου», αφιερωμένη στο όραμα της Ιωάννας Παπαντωνίου και την προσφορά της ίδιας και του ιδρύματός της στην εξέλιξη του ελληνικού ενδύματος. Χωρισμένη σε δύο ενότητες, η έκθεση έχει σκοπό από τη μία να παρουσιάσει την ιστορία του ελληνικού ενδύματος μέσα από τις συλλογές και το έργο του Ιδρύματος και από την άλλη να θέσει τις βάσεις και να προκαλέσει προβληματισμούς για το πώς θα είναι το αυριανό Μουσείο Μόδας στην Ελλάδα. *Μουσείο Μπενάκη / Πειραιώς 138, έως 12 Ιανουαρίου*

5 Δύο νέοι καλλιτέχνες... δεσμώτες του ιλιγγίου

Το Ίδρυμα Β. & Μ. Θεοχαράκη, στο πλαίσιο των εκθέσεων σύγχρονης τέχνης Raw, δίνει το βήμα σε δυο νέους καλλιτέχνες, τη **Ναταλία Μαντά** και τον **Δημήτρη Ταμπάκη**, οι οποίοι συμπράττουν στο «Vertigo», σε επιμέλεια **Φαίδρας Βασιλειάδου**. Εμπνευσμένοι από την ομώνυμη χιτσκοπική ταινία (στα ελληνικά «Δεσμώτης του ιλιγγίου») οι δύο καλλιτέχνες «συνομιλούν» με τους ενδιάμεσους χώρους του ιδρύματος με γλυπτά που προσκαλούν τον επισκέπτη σε μια βαθιά ενδοσκοπήση. Μέσα από το αίσθημα της αστάθειας και της έλλειψης ισορροπίας, έρχεται η κάθαρση του θεατή που καλείται να στοχαστεί για τον χρόνο και τον χρόνο. *Ίδρυμα Β. & Μ. Θεοχαράκη, έως 22 Νοεμβρίου*

2 12 μουσικά σχήματα δίνουν ραντεβού στο ΚΠΣΙΝ

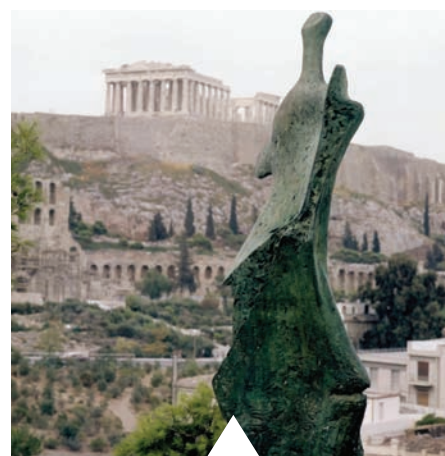
Το «In Orbit» Vol. 5, το φεστιβάλ αφιερωμένο στη σύγχρονη εναλλακτική μουσική σκηνή, παρουσιάζεται και φέτος στο ΚΠΣΙΝ με ένα πολυσυλλεκτικό πρόγραμμα, καλώντας μας να ανακαλύψουμε το ηχητικό σύμπαν της σύγχρονης Αθήνας. 12 διαφορετικά σχήματα έρχονται για να καταγράψουν τις τάσεις της εγχώριας σκηνής: από τις hip hop ρίμες των Buzz Capitano, mi55t, MiRA και Dolly Vara (*Παρασκευή 04/10*), στον ηλεκτρονικό ήχο των TURBOFLOW3000, ΟΛΙΝΑ, Καλλιόπης Μητροπούλου και Νίκου Βελιώτη και Bhukhurah (*Σάββατο 05/10*) μέχρι και στις ροκ κιθάρες των Moa Bones, Lemonostifel, Computer και Come (*Κυριακή 06/10*). *ΚΠΣΙΝ, Θόλος, 4 έως 6 Οκτωβρίου*

«Blue Window», 2024. Wood shavings and acrylics on canvas.

3 Κοινωνικά μηνύματα μέσω της τέχνης

Η **Μαρία Φραγκουδάκη** είναι μια εικαστικός που εκφράζει έντονα τους προβληματισμούς της μέσω της τέχνης της. Η νέα ατομική της έκθεση στη The Blender Gallery, σε επιμέλεια της Διδάκτορος ιστορίας της τέχνης, μουσειολόγου και επιμελήτριας **Κατερίνας Κοσκινά**, φέρει τον τίτλο «The Deeper I Go The More I Reveal». Τα έργα που τη συνθέτουν δημιουργήθηκαν μέσα σε μια δεκαετία (2015-2024), με πολλές αλλαγές όχι μόνο στη ζωή της καλλιτέχνιδας, αλλά και ολόκληρου του πλανήτη. Σε τόνους μπλε, λευκού και μαύρου, με χρήση φαινομενικά «άχρηστων» υλικών, η εικαστικός μεταφέρει τα δικά της μηνύματα για την τέχνη, την κοινωνία και το περιβάλλον. *The Blender Gallery, έως 9 Νοεμβρίου*

© HENRY MOORE ARCHIVE

4 Η Ελλάδα του Χένρι Μουρ

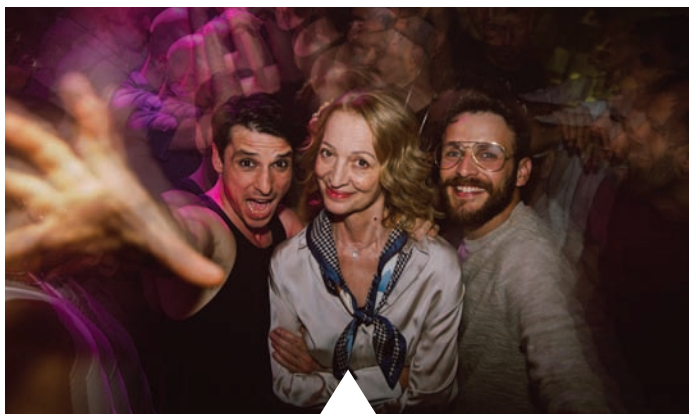
Μια έκθεση αφιερωμένη στον Χένρι Μουρ, το έργο του, αλλά και τη σχέση του με την Ελλάδα στην γκαλερί Gagosian. Το project υλοποιείται σε συνεργασία με το Henry Moore Foundation και είναι η πρώτη φορά που εκτίθενται έργα του καλλιτέχνη στην Ελλάδα έπειτα από 20 χρόνια. Είναι φανερό η επιρροή της αρχαίας ελληνικής τέχνης – και μάλιστα της προ-κλασικής περιόδου – στον Μουρ, η οποία προέκυψε έπειτα από την πρώτη του επίσκεψη στη χώρα μας, το 1951. Παρατηρώντας τα γλυπτά του βρίσκει κανείς πολλές ομοιότητες με τα κυκλαδικά ειδώλια. Στην έκθεση «Henri Moore and Greece», πέρα από γνωστά γλυπτά του Μουρ, εκτίθενται και κάποια χαρακτηριστικά, προσχέδια και διάφορες πληροφορίες που στοιχειοθετούν τον διάλογό του με την αρχαία ελληνική τέχνη. *Gagosian, έως 26 Οκτωβρίου*

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

6 Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης σε έργα Χατζηδάκι

Μια συναυλία αφιερωμένη στον Μάνο Χατζηδάκι θα παρουσιαστεί στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού, με την καλλιτεχνική επιμέλεια του Γιώργου Χατζηδάκι. Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης θα ερμηνεύσει τραγούδια του Μάνου σε ένα αφιέρωμα με τον τίτλο «30». Η βραδιά χωρίζεται σε δύο μέρη: «Μυθολογία» και «19 τραγούδια μιας άλλης μυθολογίας». Το πρώτο μέρος αναφέρεται στα κομμάτια που ξεκίνησε να συνθέτει ο καλλιτέχνης δύο χρόνια πριν τη δικτατορία, χτίζοντας μύθους με συνοδοιπόρο τον Νίκο Γκάτσο. Το δεύτερο μέρος αφορά άλλα κομμάτια του, όπως το «Χάρτινο το φεγγαράκι», «Τα παιδιά κάτω στον κάμπο» κ.ά. *Ωδείο Ηρώδου Αττικού, 8 Οκτωβρίου*

© ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

7 Ένα πάρτι και ένα τρένο που πλησιάζει...

Στο «Blue Train» του Γεράσιμου Ευαγγελάτου, σε σκηνοθεσία Γιώργου Σουλεϊμάν, ο Μιχάλης κλείνει τα 45 και βρίσκεται στην αρχή μιας κρίσης ηλικίας. Μεγαλώνει, αλλά αρνείται να το παραδεχτεί. Ωστόσο, οι δικοί του άνθρωποι είναι εκεί, στο πάρτι του, για να του υπενθυμίσουν αποφάσεις που πρέπει αλλά αρνείται να λάβει. Η μουσική παίζει δυνατά και το πάρτι πρέπει οπωσδήποτε να συνεχιστεί. Βέβαια, το τρένο του χρόνου πλησιάζει απειλητικά... *Θέατρο Αλμα, από 7 Οκτωβρίου*

© ΕΛΙΝΑ ΠΟΥΝΑΝΗ

8 Μια πάντα επίκαιρη «Κασέτα»

Η ζωή των ανθρώπων στη μεγαλούπολη, η ομοψυχία ως ζητούμενο στις μεταξύ τους σχέσεις, η μοναξιά του ενός στο πλήθος των πολλών, αποτελούν μερικά από τα πάντα επίκαιρα ζητήματα που θέτει η «Κασέτα» της Λούλας Αναγνωστάκη. Στο πλαίσιο της διδακτορικής του διατριβής πάνω σε αυτή τη μεγάλη προσωπικότητα της νεοελληνικής δραματογραφίας, ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Θεάτρου Σταθμός, Μάνος Καρτζογιάννης, σκηνοθετεί για δεύτερη χρονιά το κείμενο αυτό, για περιορισμένο αριθμό παραστάσεων. Όπως σημειώνει ο ίδιος, «σήμερα που κυριαρχεί ένα έντονο χνάρι εμφύλιας διαμάχης κάτω από οποιαδήποτε δημόσια συζήτηση, είτε πρόκειται για έναν μεταρρυθμιστικό νόμο είτε για μια δήλωση ενός προβεβλημένου προσώπου ή ακόμα και για μια μορφή σάτιρας, η επικαιρότητα του έργου είναι συγκλονιστική». *Θέατρο Σταθμός, από 4 Οκτωβρίου*

© ΜΑΡΙΑ ΚΑΦΑΜΠΙΤΣΗ

9 Το κλασικό έργο του Ντοστογιέφσκι για λίγες παραστάσεις

Η διασκευή του πολυδιαβασμένου μυθιστορήματος του Φιόντορ Ντοστογιέφσκι «Εγκλημα και τιμωρία» ζωντανεύει και πάλι στο θέατρο Πορεία, σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Τάρλου, για περιορισμένο αριθμό παραστάσεων. Ο κεντρικός ήρωας, ο Ρασκόλνικφ, παίρνει τον νόμο στα χέρια του και διαπράττει αυτοκτονία, για την οποία στη συνέχεια θα αρχίσει να βασανίζεται από τις ενοχές. Η μεταμέλεια έρχεται μέσα από τη σχέση του με τη Σόνια, μια ιερόδουλο. Όπως αναφέρει και ο σκηνοθέτης, «Το «Εγκλημα και τιμωρία» είναι ένα σημείο καμπής για ολόκληρο τον δυτικό πολιτισμό. Το τέλος της πίστης και η είσοδος στο χάος. Στην Κόλαση του σήμερα, του τώρα». Στον ρόλο του Ρασκόλνικφ ο Προμηθέας Αλιφερόπουλος, ενώ η θεατρική μεταφορά έχει γίνει από τον Θανάση Τριαρίδη. Το έργο πλαισιώνεται από την πρωτότυπη μουσική του Φώτη Σιούτα. *Θέατρο Πορεία, έως 20 Οκτωβρίου 2024*

ΜΗΝ ΤΟ ΧΑΣΕΙΣ

10 150 συντελεστές σε μια εντυπωσιακή παράσταση

Η Ορχήστρα, η Χορωδία και το Μπαλέτο της Εθνικής Όπερας Οδησού -150 συντελεστές στο σύνολό τους- συμπράττουν στην παράσταση «Carmina Burana», υπό τη μουσική διεύθυνση του Igor Chernetski. Η εμβληματική μουσική του συνθέτη Καρλ Ορφ, το διασημότερο συμφωνικό χορωδιακό έργο του 20ού αιώνα, είναι άμεση και ιδιοφυής, δημιουργώντας εικόνες και συναισθήματα που αγγίζουν διαχρονικά θέματα της ανθρωπίνης φύσης και ύπαρξης. Τη χορογραφία επιμελείται ο Mosterd Gerard. *Ωδείο Ηρώδου Αττικού, 2 Οκτωβρίου*

11 Η Cindy Sherman επιλέγει ταινίες σε διάλογο με τις φωτογραφίες της

Το Μουσείο Κυκλαδικής τέχνης, στο πλαίσιο της συνεργασίας του με τις Νύχτες Πρεμιέρας, θα προβάλει 2 ταινίες που έχει επιλέξει η εμβληματική φωτογράφος Cindy Sherman. Το «The naked kiss» του Σάμιουελ Φούγιερ και το «Beyond the valley of the dolls» του Ρας Μάγιερ αποτελούν έργα που έχουν επηρεάσει τη δουλειά της και βρίσκονται σε διάλογο με ένα μεγάλο αριθμό φωτογραφιών που εκτίθενται στην έκθεση του μουσείου «Cindy Sherman at Cycladic: Πρώιμα έργα». Όσοι επιλέξουν να δουν τις ταινίες, θα έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν και την έκθεση που είναι ανοιχτή σε διευρυμένο ωράριο τις ημέρες των προβολών. *Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, 3 και 5 Οκτωβρίου*

12 Τζαζ στο Μουσείο

Οι μουσικές βραδιές στο Μουσείο του Ιδρύματος Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή εγκαινιάζονται στις 4 Οκτωβρίου, με την παράσταση «The two sides of Charis Ioannou» από το μουσικό σύνολο Workin' Trio. Ο Χάρης Ιωάννου στο σαξόφωνο, ο Χρίστος Γερολατσίτης στο Hammond organ και ο Μάριος Σπύρου στα τύμπανα ερμηνεύουν συνθέσεις των Thelonious Monk, Bud Powell, Lou Donaldson, καθώς και ορχηστρικές διασκευές τραγουδιών από το American Songbook. Παράλληλα, ο Χάρης Ιωάννου ασχολείται και με τη φωτογραφία, γι' αυτό το live θα συνοδεύεται από προβολή φωτογραφιών του. *Μουσείο Ιδρύματος Β. & Ε. Γουλανδρή, 4 Οκτωβρίου*

13 Μια μουσική παρέα από τα παλιά

Λάκης Παπαδόπουλος, Γιάννης Γιοκαρίνης, Νίκος Ζιώγαλας και Βασίλης Καζούλης δίνουν το μουσικό τους ραντεβού για 3 ξεχωριστά live στο Κύτταρο, όπως παλιά, επιστρέφοντας στο «σπίτι τους», όπως κάνουν κάθε Οκτώβρη. «Γυριστρούλα», «Φανή», «Σαν σταν του σινεμά», «Για να σ' εκδικηθώ» είναι μερικά από τα αγαπημένα κομμάτια που θα μοιραστούν επί σκηνής, με τη σπάνια χημεία που έχουν αναπτύξει όλα αυτά τα χρόνια. Παράλληλα, το Σάββατο 4 Οκτωβρίου, θα εμφανιστούν στο Κύτταρο οι Blues Wire, η εμβληματική ελληνική μπλουζ μπάντα που συμπράττει με τον μοναδικό blues κιθαρίστα Νίκο Ντουρούση, σε μια από τις σπάνιες εμφανίσεις του στην Αθήνα. Την βραδιά ανοίγουν οι Theo & The Boogie Sinners, μια από τις πιο δυναμικές ελληνικές blues/rock μπάντες της νεότερης γενιάς. *Κύτταρο, 5, 12 και 26 Οκτωβρίου*

© ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΛΑΧΙΔΗΣ

Το Lost Athens είναι σπίτι

Η Ελένη Σαράντη μαγειρεύει τις αναμνήσεις της από τα κυριακάτικα τραπέζια της μαμάς

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Όταν στα τέλη του 2019 άνοιξε το Lost Athens, ήταν για μένα έρωτας με την πρώτη ματιά. Μου άρεσαν τα πάντα: το ύφος του, η θαμπή γυάλινη πόρτα της κουζίνας, που πίσω της μπορούσες μόνο να μαντέψεις τις κινήσεις των μαγειρών, οι μουσικές του, η θρυλική φράση «Enjoy your fucking dinner» αποτυπωμένη με κόκκινο σπρέι πάνω στον τοίχο, κυρίως όμως και πρώτα απ' όλα το φαγητό του. Έγινε αμέσως το αγαπημένο μου εστιατόριο. Έτσι, όταν λίγο μετά τις καραντίνες άλλαξε τελείως τον προσανατολισμό του με μια στροφή εκατόν ογδόντα μοιρών, αρνιόμουν πεισματικά να το επισκεφτώ. Ήθελα να κρατήσω μέσα μου την εικόνα που είχα, για τον ίδιο λόγο που κανείς μας δεν θέλει να πειράξει τις όμορφες αναμνήσεις του. Όμως, η Ελένη Σαράντη είναι μια σεφ που εκτιμώ πολύ. Και, τέλος πάντων, όταν τα πράγματα αλλάζουν, είναι καλύτερο να τα ακολουθούμε παρά να μένουμε πιστοί στις εμμονές μας.

Τώρα, στο στέκι της Αρχελάου όλα είναι διαφορετικά απ' όπως τα θυμάμαι. Άλλη διακόσμηση, άλλη μουσική, άλλο φως. Η κουζίνα δεν είναι πια κρυφή, αλλά σχεδόν ενωμένη με τη σάλα όπου απλώνονται τα τραπέζια, έτσι που νιώθεις σαν να μπήκες σε ένα σπίτι ακριβώς τη στιγμή που η οικογένεια ετοιμάζει το κυριακάτικο γεύμα της. Αργότερα, θα μάθω ότι ακριβώς αυτό ήταν ο σκοπός της Ελένης, η οποία δήλωσε στον Βασίλη Στεφανάκη (σ.σ. τον ιδιοκτήτη του Lost Athens μαζί με τους Γιώργο Τσούμα, Παναγιώτη Γκόβα, Αλέξανδρο Καραλίβανο): «Θέλω να φτιάξω το φαγητό που τρώγαμε την Κυριακή στο σπίτι, τις συνταγές της μαμάς και της γιαγιάς σε μια διαφορετική εκδοχή». Η ανακαίνιση του Lost Athens στηριχτηκε σε αυτή την ιδέα και αξίζει να παρατηρήσει κανείς τις μικρές, σχεδόν αδιόρατες λεπτομέρειες: το πλακάκι πίσω από την καφετιέρα (ίδιο με εκείνο που είχε κάθε σπιτική κουζίνα στα 90s), τα χαλιά κάτω από τα τραπέζια, τις προσωπικές φωτογραφίες των ιδιοκτητών στους τοίχους, την ίδια την ομάδα του Lost Athens, που μοιάζει με οικογένεια που φροντίζει.

Ως καλωσόρισμα έρχονται δύο ποτήρια με gazpacho (σ.σ. κρύα σούπα ντο-

μάτας με βασιλικό), νόστιμη και δροσερή. Μετά, καταφθάνει προζυμμένο ψωμί, νόστιμο λες και μόλις βγήκε από τον φούρνο της γιαγιάς, μαζί με ένα πιτάκι που μέσα έχει λάδι με εσπεριδοειδή και ξίδι μπαλσάμικο – να μην μπορείς να σταματήσεις τις βούτες! Η ντομάτα μπελαντόνα είναι μια καλή εισαγωγή στη μαγειρική φαντασία της Ελένης: ντομάτα ολοστρόγγυλη και ξεφλουδισμένη, που όταν την κόβεις αποκαλύπτει μια καρδιά από... τσαλαφούτι και ανθότυρο (από τη Ναύπακτο φερμένα)! Αλλά τα baby gem με μαγιονέζα αντζούγιας, εσαλότ, κάπαρη και παρμεζάνα 24μηνιας ωρίμανσης είναι η σαλάτα που αξίζει όλη σου την προσοχή. Βλέπεις στο πιάτο τέσσερα μαρουλάκια και λες «Σιγά, τι θα φάω;» και με τίποτα δεν περιμένεις ότι αυτό το μαρούλι (εντάξει, baby gem) βάζει κάτω όλες τις Caesar's της ζωής σου.

Η μία έκπληξη μετά την άλλη: τώρα είναι η σειρά του τηγανόψωμου... Με φέτα και γραβιέρα, σερβίρεται με μαγιονέζα μαύρης τρούφας και σαλάδο Κέρκυρας (υπέροχο σαλάμι!). Και μόνο αυτό να παραγγείλεις, έχεις ήδη νιώσει πόσο νόστιμα μαγειρεύει τις αναμνήσεις της η Ελένη Σαράντη. Πατί αυτό κάνει. Τα «κίλια λαζάνια σε κροκέτα» με μοσχαρίσιο κιμά και μαγιονέζα μαύρου σκόρδου είναι απάντηση στα λαζάνια της μαμάς, τα raccheri με χταπόδι στιφάδο κι ελληνικό τσορίθο θυμίζουν το χταπόδι με κοφτό μακαρονάκι των παιδικών μας χρόνων, ενώ το αραντσίνο (το οποίο παρεμπιπτόντως λάτρευα), που μέσα του κρύβει το τέλειο κοκκινιστό μοσχαράκι και μια πλούσια κρέμα από κεφαλοτύρι, είναι φόρος τιμής στο κυριακάτικο κοκκινιστό. Όσο για τα comfort μαντί με μπαχαρένιο κιμά, γιαούρτι με σκόρδο και ντομάτα με μυρωδικά, έχουν τη γεύση της μαμαδίσις φροντίδας...

Όλα αυτά συνοδεύονται ιδανικά με ένα ωραίο κρασί (θα βρείτε πολλές ετικέτες και είναι όλες ενδιαφέρουσες), ακόμη καλύτερα με αγαπημένους φίλους. Έτσι όμορφα στρώνεται το κυριακάτικο τραπέζι στο σήμερα και τελικά είναι πιο νόστιμο από ποτέ.

Υ.Γ. Οι τιμές είναι εντελώς αυτό που λέμε «value for money».

Όπερα

Ντμίτρι Τσερνιακόφ

Ιφιγένεια εν Αυλίδι & Ιφιγένεια εν Ταύροις: Δύο όπερες, μια παράσταση, ένας δημιουργός

Της ΛΕΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

ΣΤΟ ΦΙΝΑΛΕ ΤΗΣ ΠΡΕΜΙΕΡΑΣ ΤΩΝ «ΔΥΟ ΙΦΙΓΕΝΕΙΩΝ», ΣΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΟΥ ΑΙΞ ΑΝ ΠΡΟΒΑΝΣ, τον περασμένο Ιούλιο, το οπερατικό κοινό έδειξε τον ενθουσιασμό του με ένα παρατεταμένο stand ingovation. Σύμφωνα με τους *New York Times*, «η βαθιά μελαγχολική παραγωγή του Τσερνιακόφ αναδεικνύει τη νηφαλιότητα της μουσικής του Γκλουκ, προάγοντας έναν ζοφερό αναστοχασμό στο μούδιασμα που προκαλεί η ατέρμονη σύγκρουση». Στη *Le Monde* γράφτηκε πως «ακολουθεί τα ίχνη του αίματος, μέσα από το αποτύπωμα του πολέμου, τον φόρο σε νεκρούς, το βαθύ τραύμα, τον ακρωτηριασμό της σάρκας και το ξέσκιμα της ψυχής». Απόδειξη της επιτυχίας της παράστασης που υπογράφει ο κορυφαίος Ρώσος σκηνοθέτης **Ντμίτρι Τσερνιακόφ**, είναι η υποψηφιότητά της στην κατηγορία «Καλύτερη νέα παραγωγή όπερας» στα International Opera Awards 2024.

Με αυτές τις «δύο Ιφιγένειες», την «*Ιφιγένεια εν Αυλίδι*» και την «*Ιφιγένεια εν Ταύροις*» του Κρίστοφ Βίλιμπαλτ Γκλουκ, η Λυρική ανοίγει στις 10 Οκτωβρίου τη σεζόν 2024/25.

Στη μεγάλη διεθνή συμπαραγωγή της **Εθνικής Λυρικής Σκηνής** και της **Εθνικής Όπερας του Παρισιού** με το **Φεστιβάλ του Αιξ αν Προβάνς**, οι δύο σημαντικότερες όπερες του κλασικισμού που παρουσιάζονται σε μία ενιαία παράσταση, εξερευνώνται ως μέρος μιας συνεχούς αφήγησης και όχι ως ξεχωριστά έργα. Η σύλληψη της πρωτότυπης αυτής ιδέας ανήκει φυσικά στον σπουδαίο Ντμίτρι Τσερνιακόφ.

Ο σκηνοθέτης...

Ο γεννημένος στη Μόσχα, το 1970, Ντμίτρι Τσερνιακόφ θεωρείται ένας από τους επιδραστικότερους σκηνοθέτες της εποχής μας. Πολυβραβευμένος, όχι μόνο για τη σκηνοθετική αλλά και για τη σκηνογραφική του εργασία –την οποία επιμελείται σε όλες τις παραγωγές του– και εξαιρετικά παραγωγικός, έχει ανεβάσει παραστάσεις στα μεγαλύτερα λυρικά θέατρα, μεταξύ άλλων στα Μαρίνσκι και Μπλοσόι, στις Κρατικές Όπερες Βερολίνου, Βαυαρίας και Βιέννης, στη Σκάλα του Μιλάνου, στην Εθνική Όπερα Παρισιού και την Εθνική Όπερα Αγγλίας, στη Μετροπόλιταν Νέας Υόρκης και στα φεστιβάλ του Μπάυρωιτ και του Αιξ αν Προβάνς. Τι τον κάνει όμως τόσο ξεχωριστό;

● Η σκηνοθετική προσέγγιση του Ντμίτρι Τσερνιακόφ δι-

ακρίνεται για τη συναισθηματική της πολυπλοκότητα και για τον ψυχολογικό ρεαλισμό της. Αποφεύγει την οπερατική μεγαλοπρέπεια και εστιάζει στις βαθιές ανθρώπινες αλήθειες που βρίσκονται στην καρδιά του λιμπρέτου. Με το έργο του γεννά έντονες συζητήσεις και αντιπαραθέσεις, προκαλώντας διαρκώς το κοινό να επανεξετάσει τι μπορεί να προσφέρει η όπερα σήμερα.

● Οι παραγωγές του συχνά ανατρέπουν τις προσδοκίες του κοινού. Ο Τσερνιακόφ χρησιμοποιεί σύγχρονες εικόνες που βρίσκουν απήχηση στο σημερινό κοινό, διατηρώντας παράλληλα τον συναισθηματικό και θεματικό πυρήνα των αρχικών έργων. Αποδομεί ωστόσο τις παραδοσιακές αφηγήσεις, αμφισβητώντας ή αναθεωρώντας τις αποδεκτές ερμηνείες μιας ιστορίας. Μπορεί, για παράδειγμα, να αλλάξει το τέλος μιας όπερας ή να αναγνώσει διαφορετικά βασικές στιγμές της.

● Συχνά, τέλος, επαναπροσδιορίζει τον ηρωισμό που κατά κανόνα συνοδεύει τους πρωταγωνιστές της. Οι χαρακτήρες του δεν είναι ούτε καλοί ούτε κακοί, είναι ατελείς και βαθιά ανθρώπινοι.

● Ο Τσερνιακόφ εστιάζει όχι στο θέμα της όπερας, αλλά στην εσωτερική ζωή των χαρακτήρων και στα ψυχολογικά κίνητρα πίσω από τις πράξεις τους. Εμβαθύνει, αντιμετωπίζοντάς τους ως σύνθετες, πολυδιάστατες προσωπικότητες και όχι ως αρχέτυπα ή σύμβολα. Σε πολλές από τις παραγωγές του, η κεντρική δράση μετατρέπεται σε μια εσωτερική πάλη των ηρώων, με τα εξωτερικά γεγονότα να αντανακλούν απλώς τη συναισθηματική και νοητική τους κατάσταση.

● Ο Τσερνιακόφ διερευνά επίμονα το τραύμα, την ενοχή, τη μνήμη. Οι χαρακτήρες του παρουσιάζουν συχνά συμπεριφορές που υποδηλώνουν ανεπίλυτα συναισθηματικά τραύματα. Για παράδειγμα στις «*Ιφιγένειες*» που θα παρακολουθήσουμε, αντί να εστιάζει στο μεγαλείο του ελληνικού μύθου, αναδεικνύει τα τραύματα που αφήνει η επερχόμενη θυσία και οι συνέπειες του πολέμου. Το μαρτύριο του Αγαμέμνονα, ο φόβος της Ιφιγένειας και το τραύμα του Ορέστη απεικονίζονται όχι ως συμβολικά ή μυθικά στοιχεία, αλλά ως βαθιά προσωπικά, ανθρώπινα συναισθήματα.

● Η σκηνογραφία του Τσερνιακόφ είναι κι αυτή αντισυμβατική. Υπηρετεί περισσότερο την ατμόσφαιρα παρά το οπτικό θέαμα. Απορρίπτοντας την παραδοσιακή αισθητική της όπερας, επιλέγει πιο αφηρημένους ή συμβολικούς χώρους που αντικατοπτρίζουν την ψυχολογική κατάσταση των χαρακτήρων. Κλειστοφοβικά σκηνικά, δωμάτια με ελάχιστη ή

καθόλου διακόσμηση, σχεδόν αποστειρωμένα, εντείνουν το αίσθημα εσωτερικής σύγκρουσης και εγκλωβισμού.

● Αντί να τοποθετεί μια όπερα στο ιστορικό της πλαίσιο, ο Τσερνιακόφ χρησιμοποιεί σύγχρονα κοστούμια για να επισημάνει στο κοινό ότι τα θέματα της ιστορίας είναι ακόμη και σήμερα επίκαιρα.

● Τέλος, η συνεργασία του με τους ερμηνευτές είναι πάντα πολύ στενή. Τους αντιμετωπίζει περισσότερο ως ηθοποιούς παρά ως τυπικούς τραγουδιστές της όπερας. Στις παραγωγές του καλούνται να δώσουν προτεραιότητα στη συναισθηματική αλήθεια αντί της τεχνικής τελειότητας, να εκφραστούν με λεπτές μετατοπίσεις συναισθημάτων και όχι με πομπώδεις, μελοδραματικές χειρονομίες, έτσι ώστε η προσοχή του κοινού να στραφεί στη γλώσσα του σώματος και οι θεατές να νιώσουν την εσωτερική αναστάτωση του χαρακτήρα.

...και οι Ιφιγένειές του

Ένα παιδικό πάθος. «Ο πρώτος μου ενθουσιασμός για την όπερα, σχεδόν παιδικός» αναφέρει ο Τσερνιακόφ, «ήταν για έναν παλιό δίσκο βινυλίου της «*Ιφιγένειας εν Αυλίδι*», τη μοναδική ηχογράφηση από την RDA που μπλόρεσα να βρω στη Μόσχα στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Επρόκειτο για μια εκτέλεση της επανορχηστρωμένης εκδόχης της από τον Ρίχαρντ Βάγκνερ, που ηχογραφήθηκε τη δεκαετία του 1970 με την Άννα Μόφο, την Τρουντελίτσε Σμιτ και τον Ντμήτρι Φίσερ-Ντίσκαου. Αυτόν τον δίσκο τον άκουγα μέχρι που γέμισε χαρακίες κι άρχισε να κάνει έναν αφόρητο τσιτσιριστό ήχο. Και τώρα, μετά από σαράντα περίπου χρόνια, οι Ιφιγένειες μου ξανάρχονται».

Μια νέα, ριζοσπαστική προσέγγιση. Ενώνοντας την «*Ιφιγένεια εν Αυλίδι*» και την «*Ιφιγένεια εν Ταύροις*», ο Ντμήτρι Τσερνιακόφ επιχειρεί μια ολιστική εξερεύνηση του ταξιδιού της Ιφιγένειας. Η ιδέα ότι ο χαρακτήρας της δεν είναι απλώς μια μυθολογική φιγούρα αλλά μια πλήρως συνειδητοποιημένη ανθρώπινη ύπαρξη, είναι το κεντρικό στοιχείο της προσέγγισής του. Η θυσία της Ιφιγένειας δεν παρουσιάζεται ως μια αναπόφευκτη μοίρα που αποφασίστηκε από τους θεούς, αλλά ως μια ηθική κρίση που μιλάει για την ανθρώπινη αδυναμία και τις συνέπειες της εξουσίας. Αντίστοιχα στην «*Ιφιγένεια εν Ταύροις*», η σχέση μεταξύ της Ιφιγένειας και του Ορέστη δεν είναι απλώς αδελφική, αλλά η σχέση επιζώντων ενός κοινού τραύματος.

Κυρίως όμως, με την ενιαία παρουσίαση των δύο λυρικών έργων του Γκλουκ, ο Τσερνιακόφ φωτίζει τον πυρήνα της κατάρας των Ατρείδων που αναπαράγει έναν κύκλο ατελείωτης βίας, θέτοντας το ερώτημα: Πώς το θύμα της Αυλίδας γίνεται ο δήμιος της Ταυρίδας; Για να το απαντήσει, απομακρύνεται από τις παραδοσιακές μυθολογικές εικόνες, επιλέγοντας μια πιο ανθρώπινη, σύγχρονη και κατανοητή απεικόνιση όλων των χαρακτήρων. Εστιάζει σε θέματα όπως το οικογενειακό καθήκον, η θυσία και τα ψυχολογικά σημάδια που αφήνουν η βία και ο πόλεμος. Για τον σκηνοθέτη, οι εμπειρίες του παρελθόντος –κυρίως όμως η μνήμη και το ανεπίλυτο πένθος– είναι αυτές που διαμορφώνουν τις πράξεις των τραγικών πρωταγωνιστών των δύο έργων.

Ο Τσερνιακόφ διερευνά τις συναισθηματικές καταστάσεις τους, δείχνοντας τα τραυτά σημεία, τις αμφιβολίες και τις εσωτερικές τους μάχες. Οι ενοχές του Αγαμέμνονα, ο φόβος της Ιφιγένειας, το τραύμα του Ορέστη παρουσιάζονται με μια σύγχρονη ευαισθησία που κάνει την αρχαία ιστορία κατανοητή στο σύγχρονο κοινό.

Στην πρώτη όπερα του δίπτυχου παρακολουθούμε την ιστορία της Ιφιγένειας, κόρης του Αγαμέμνονα, η οποία πρόκειται να θυσιαστεί από τον πατέρα της για να εξευμενίσει τη θεά Άρτεμη και να επιτρέψει στον ελληνικό στρατό να αποπλεύσει προς την Τροία. Ο Τσερνιακόφ εμβαθύνει στις εσωτερικές συγκρούσεις των χαρακτήρων, ιδιαίτερα στο μαρτύριο του Αγαμέμνονα και στα σύνθετα συναισθήματα της Ιφιγένειας καθώς αντιμετωπίζει τον πιθανό θάνατό της. Στη δεύτερη όπερα, η ιστορία της Ιφιγένειας συνεχίζεται στην Ταυρίδα. Εχοντας επιζήσει από τα γεγονότα της Αυλίδας, υπηρετεί εκεί ως ιέρεια, όπου επανενώνεται με τον αδελφό της Ορέστη. Στην ανάγνωση του Τσερνιακόφ αναδεικνύονται το τραύμα και το συναισθηματικό τίμημα των γεγονότων που προηγήθηκαν και το πώς αυτά στοιχειώνουν τα δύο αδέρφια.

Ο Τσερνιακόφ, που υπογράφει και τη σκηνογραφία, δίνει έμφαση στο ψυχολογικό και όχι στο ιστορικό τοπίο. Τοποθετεί τις δύο όπερες σε μια μινιμαλιστική σκηνική εγκατάσταση που γεμίζει τη σκηνή, σαν σκελετός ενός σπιτιού – πότε αδιαφανής και πότε διάφανος. Στην Αυλίδα το σπίτι είναι γεμάτο φως, ένας τόπος γιορτής μιας προπολεμικής ελίτ. Στην Ταυρίδα, αντίθετα, το σκηνικό απογυμνώνεται και σε μια σκηνή βυθισμένη στο σκοτάδι εμφανίζεται σαν παγωμένο κουφάρι. Το «οικείο» σπίτι της «*Ιφιγένειας εν Αυλίδι*», γίνεται το ζοφερό τοπίο –επακόλουθο των χρόνων του Τρωικού Πολέμου– εκεί όπου εκδηλώνονται η παράνοια και οι φαντασιώσεις όσων από τους τραγικούς ήρωες έχουν απομείνει.

Ενώνοντας
την
«*Ιφιγένεια
εν Αυλίδι*»
και την
«*Ιφιγένεια
εν Ταύροις*»,
ο Ντμίτρι
Τσερνιακόφ
επιχειρεί μια
ολιστική
εξερεύνηση
του ταξιδιού
της
Ιφιγένειας

Επιμέλεια: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Πέτρος Τατσόπουλος «Το παιδί του Διαβόλου»

Το αυτοβιογραφικό «Παιδί του Διαβόλου» του Πέτρου Τατσόπουλου, ένα αυτοτελές «σίκουελ» της «Καλοσύνης των Ξένων», που κυκλοφόρησε πριν από δεκαοκτώ χρόνια και πραγματευόταν την υιοθεσία του, κυκλοφορεί στις 8 Οκτωβρίου, ενώ ήδη κάποιες παραεκκλησιαστικές οργανώσεις έχουν καταφερθεί εναντίον του (χωρίς να το διαβάσουν). Ακολουθεί ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα.

Αγνώστου πατρός

Όταν δεν γνωρίζεις τον βιολογικό σου πατέρα, όπως συμβαίνει στη δική μου περίπτωση, ο Διάβολος δεν είναι το χειρότερο πιθανό ενδεχόμενο. Θέλω να πω, όταν είσαι αγνώστου πατρός, κινδυνεύεις ανά πάσα στιγμή να βρεθείς απέναντι στον πρώτο τύχοντα που να σου μοιάζει κάπως και να ισχυριστεί ότι είναι εκείνος ο ακούσιος δωρητής σπέρματος που γονιμοποίησε τη βιολογική σου μητέρα προς τα τέλη Μαρτίου του 1959 προκειμένου να γεννηθείς εσύ εννέα μήνες αργότερα. Εξυπακούεται πως, όσο περνούν τα χρόνια, αυτό το ενδεχόμενο μειώνεται αισθητά, και στη δική μου ηλικία –έκλεισα πια τα εξήντα τέσσερα– το ενδεχόμενο τείνει να μηδενιστεί, δεδομένου ότι ο βιολογικός μου πατέρας, εάν ζει ακόμη, θα πρέπει να έχει πατήσει τουλάχιστον τα ογδόντα πέντε, μην πω τα ενενήντα. Πολύ δύσκολο, αν και όχι ολότελα απίθανο. Δίνω άλλη μια πενταετία στον εαυτό μου για να εξετάσει με συγκρατημένη αισιοδοξία όποιο αγνώστο αρσενικό χούφταλο με προσεγγίσει στον δρόμο ή λάβει τη θαρραλέα απόφαση να μου τηλεφωνήσει. Ποτέ μη λες ποτέ.

Μολονότι ασχολήθηκα επί μακρόν για να εντοπίσω και να συναντήσω τη βιολογική μου μητέρα, δεν αφιέρωσα σχεδόν καθόλου χρόνο για να εντοπίσω και, ει δυνατόν, να συναντήσω τον βιολογικό μου πατέρα (όχι πως θα ήταν εύκολο, εάν το επιχειρούσα). Έχω δύο πρόχειρες εξηγήσεις για τη φαινομενικά ανεξήγητη επιλεκτική αδιαφορία μου: μια μικρόψυχη, και μια πιο ρομαντική. Ξεκινώντας από τη μικρόψυχη, θα την περιέγραφα περισσότερο

ως ανταπόδοση μικροψυχίας παρά ως μικροψυχία καθεαυτή: Γιατί να ψάξω και να βρω έναν άνθρωπο που δεν έψαξε ποτέ να βρει εμένα, ίσως και δεν γνώριζε καν την ύπαρξή μου; Η περιέργεια θα ήταν ένα καλό κίνητρο, η απληστία ακόμα καλύτερο, σε περίπτωση που έπεφτα πάνω σε ένα πάμπλουτο γομάρι, του ανέμιζα μπροστά στη μούρη τα αδι-αμφισβήτητα αποτελέσματα ενός τεστ DNA (αφού προηγουμένως, εννοείται, εξασφάλιζα με δόλια μέσα δικό του γενετικό υλικό) και τον υποχρέωνα να μοιραστεί μαζί μου την αμύθητη περιουσία του.

Αυτό το σενάριο μπάζει σε πολλά σημεία, με κυριότερο το «σύνδρομο της κατσαρίδας», όπως το ανέπτυξε ο διάσημος αστροφυσικός Στίβεν Χόκινγκ λίγο πριν εγκαταλείψει τα εγκόσμια: Είμαστε σίγουροι για τις αγαθές προθέσεις των εξωγήινων; Τι θα συμβεί εάν πάσχουν κι εκείνοι από το δικό μας «σύνδρομο της κατσαρίδας» –να θέλουμε να τις λιώσουμε άμα τη εμφανίσει–, με μόνη διαφορά ότι στα δικά τους μάτια οι κατσαρίδες να είμαστε εμείς; Κατ' επέκταση, εάν ο βιολογικός μου πατέρας ήταν συγκλονιστικά πλούσιος, μπορεί να μην του ήταν και τόσο δύσκολο να με ξεφορτωθεί· εάν, πάλι, ήταν συγκλονιστικά φτωχός, μπορεί να έτρεχα και να μην έφτανα πώς θα τον ξεφορτωθώ εγώ.

Η ρομαντική εξήγηση είναι λιγότερο μοχθηρή και είμαι σχεδόν σίγουρος πως κάποια στιγμή έχει περάσει από το μυαλό όλων των παιδιών που δεν γνωρίζουν τον βιολογικό τους πατέρα. Εάν αγνοείς την ταυτότητα του πατέρα σου, μπορείς να φαντασθείς στη θέση του οιονδήποτε και, με έναν μόνο λογικό διασκελισμό, να πιστέψεις ότι μπορείς κι εσύ να γίνεις οιοσδήποτε· από τα ψηλά στα χαμηλά και από τα αλώνια στα σαλόνια, κάθε πεπρωμένο παραμένει ανοικτό μπροστά σου ως πιθανότητα. Γιατί να βιαστείς και να καταστρέψεις αυτή την τόσο θελκτική ποικιλία πεπρωμένων αντικαθιστώντας την με τον έναν και μοναδικό δωρητή σπέρματος που συνενυρέθηκε με τη βιολογική σου μητέρα; Είναι ζήτημα πλουραλισμού κι ελευθερίας – και συγγνώμη για τον πλεονασμό.

Χρειάζεται άραγε να επισημάνω ότι ο Διάβολος δεν υπόκειται σε κανέναν από τους ανωτέρω περιορισμούς; Ως έκπτωτος άγγελος προ αμνημονεύτων χιλιετιών, αντιλαμβάνεται τα ογδόντα και τα ενενήντα χρόνια ως μια ανάσα ή όπως μνημονεύεται στο σχετικό ανέκδοτο με τον μεγάλο του αντίπαλο: «Θεέ μου, τι είναι για σένα ένα εκατομμύριο χρόνια;» «Είναι ένα δευτερόλεπτο». «Τι είναι για σένα ένα εκατομμύριο ευρώ;» «Ένα σεντ». «Θεέ μου, δώσε μου ένα σεντ». «Περίμενε ένα δευτερόλεπτο». Αντιστοίχως, μπορεί να δανειστεί οιαδήποτε μορφή και οιαδήποτε επαγγελματική ιδιότητα· οι παλαιότεροι ίσως θυμούνται τον Δικηγόρο του Διαβόλου με τον Αλ Πατσίνιο στον ομώνυμο ρόλο, που παρέπεμπε και στην πολύ γνωστή λαϊκή έκφραση, κοινή σε αμφότερες τις όχθες του Ατλαντικού. Τούτων δοθέντων, γιατί να μην είναι πατέρας μου ο Διάβολος;

Μέχρι σήμερα δεν έχω στα χέρια μου κάποια ισχυρή ένδειξη ότι δεν

είναι, αλλά έναν ισχυρό ενδοιασμό: Δεν πιστεύω στην ύπαρξή του. Ξέρετε, σε αντίθεση με την ευρέως διαδεδομένη δοξασία ότι εμείς οι άθεοι ομνύουμε στον Σατανά –θυσιάζουμε και μωρά παιδιά, άμα λάχει–, οι περισσότεροι από εμάς, όσοι τουλάχιστον δεν είναι πυροβολημένοι, θεωρούν ότι Θεός και Διάβολος πάνε πακέτο: Δεν γίνεται να μην πιστεύεις στην ύπαρξη του ενός και να πιστεύεις στην ύπαρξη του άλλου. Ο Διάβολος, λοιπόν, μπορεί να μην υπάρχει, αλλά σχεδόν σίγουρα υπάρχω εγώ. Τίποτε δεν αποκλείει, βεβαίως, να ισχύει το περίφημο όνειρο της πεταλούδας –«Εγώ ονειρεύομαι μια πεταλούδα ή μια πεταλούδα ονειρεύεται εμένα;»– κι εσείς, εγώ, όλοι μας, να μην είμαστε παρά η ψυχαγωγική ζύμη στα όνειρα του Διαβόλου, αλλά επειδή σε αυτό το βιβλίο σκοπεύω ν' ασχοληθώ με κάθε λογής διαταραχές, καλό είναι να το πάω λάου λάου και να μη σας μεπιδέψω από τώρα. Άλλωστε, εάν η ΕλευθερηΏρα, η λατρεμένη εφημερίδα των απανταχού διαταραγμένων, με μια σειρά από θορυβώδη πρωτοσέλιδα, δεν μου εμφυσούσε την ιδέα ότι είμαι το «Παιδί του Διαβόλου», η τελευταία ούτε που θα μου περνούσε από το μυαλό. Όταν σου αποδίδουν ανάλογη καταγωγή εκείνοι που έχουν σπουδάσει το αντικείμενο, είτε την ενστερνίζεσαι είτε δεν την ενστερνίζεσαι, δεν μπορείς παρά να νιώσεις κολακευμένος. Εν αναμονή, λοιπόν, της ανώμαλης προσγειώσης με την εμφάνιση του αληθινού μου πατέρα, που τη βλέπω όλο και πιο κλωμή, αποδέχομαι τον προσωρινό, που στο κάτω-κάτω είναι και μια διεθνής σελέμπριτι. Ουδέν μονιμότερον του προσωρινού, έτσι δεν λένε;

Πέρα από την πλάκα. Η αλήθεια είναι ότι πριν από μια πενταετία βρέθηκα πολύ κοντά στο σημείο να διαπιστώσω ίδιους όμμασι εάν υπάρχει Θεός, εάν υπάρχει Διάβολος κι εάν όσοι εμφανίζονται τεθλιμμένοι στην κηδεία σου πάνε ένα στενό παρακάτω και ξεκαρδίζονται. Λίγα λεπτά της ώρας με απομάκρυναν επί χρόνια από την ευχάριστη θέση να λύσω μεμιάς όλες μου τις απορίες. Από εκεί κρίνω σκόπιμο να ξεκινήσω την αφήγησή μου. Από τον όχι και τόσο μακρινό Οκτώβριο του 2019.

Από το οπισθόφυλλο

Στη χώρα όπου δημοφιλείς άγιοι, νεκροί εδώ και τρεις αιώνες, απατούν κάθε είκοσι πέντε χρόνια να τους αλλάζουν τα άμφια και αγράμματοι καλόγεροι συνομιλούν με σαύρες ή ρίχνουν στα σκουπίδια τον Δαρβίνο, ακόμα και

η πιο παρανοϊκή τερατολογία εντάσσεται σε μια ιδιότυπη «κανονικότητα» ενώ ταυτόχρονα κάθε απόπειρα για την άρθρωση στοιχειωδώς «ορθού λόγου» αντιμετωπίζεται ως «εξωφρενική», αν όχι ως υπαγορευμένη από τον ίδιο τον Διάβολο. Πάνω και πίσω από αυτή τη μεσαιωνική παλινδρόμηση, στον σκληρό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τη συνείδηση των πολιτικών αρχών και τη δικαιοσύνη νηχρά απούσα, στήνεται ένας θηριώδης «εισπρακτικός μηχανισμός» γύρω από ανεξέλεγκτα «τερά λείψανα» κι εξόφθαλμες «απάτες θαυμάτων» με ανυπολόγιστα κέρδη. Ο Πέτρος Τατσόπουλος, δεκαοκτώ χρόνια μετά τη γλυκόπικρη «Καλοσύνη των Ξένων», επανέρχεται με μια αυτοβιογραφική αφήγηση υψηλής έντασης και με την ανυποχώρητη πρόθεση να πει τα πράγματα με το όνομά τους.

Πέτρος Τατσόπουλος
«Το παιδί του Διαβόλου»
εκδ. Μεταίχιμο

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Μήπως να ξαναπιάσω τα αστυνομικά;

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Στην εφηβεία μου διάβαζα με μανία αστυνομική λογοτεχνία. Στο πατρικό μου σπίτι, στο Ηράκλειο της Κρήτης, ένα ολόκληρο ξύλινο ερμάρι είναι γεμάτο από συγγραφείς όπως ο Ερλ Στάνλεϊ Γκάρντερ, ο Τζέιμς Χάντλεϊ Τσέιζ, ο Έρικ Άμπλερ, αλλά και πιο Ευρωπαίους, σαν τον Ζορζ Σιμενόν ή την Αγκάθα Κρίστι. Μάλιστα, τόσο αγαπούσα εκείνα τα βιβλιαράκια που φρόντιζα να τα τοποθετώ μετά το διάβασμα σε πλαστικές θήκες και να τα φυλάω προσεκτικά στο ξύλινο εκείνο ερμάρι. Όταν πιο μετά έπεσα στα βαριά, στην εθιστική λογοτεχνία των Ρώσων και των Γάλλων κλασικών κι αργότερα στους σύγχρονους Αμερικάνους, έκανα στην άκρη τα αστυνομικά μου τομίδια. Παραμένουν ως σήμερα σε κείνα τα πλαστικά φέρετρό τους, περιμένοντας κάποιο σπλαχνικό χέρι να τα φέρει πάλι στο φως. Μόνο που εγώ δεν διαβάζω πια αστυνομική λογοτεχνία και σίγουρα δεν θα πάρω κανένα από δαύτα μαζί μου στον τάφο για μεταθανάτια ψυχαγωγία.

Έτυχε λοιπόν να διαβάσω πρόσφατα ένα βιβλίο που έχει τρόπον τινά να κάνει με αστυνομική πλοκή. Το έχει γράψει ένας συνομήλικός μου Αμερικάνος πεζογράφος, ο Πέρσιβαλ Έβερρετ, κι αναφέρεται σε

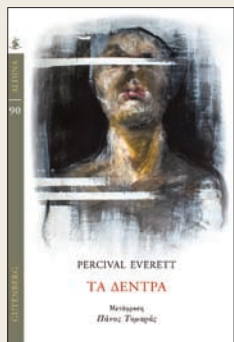
μια σειρά φόνων που ξεκινούν στην καρδιά του αμερικάνικου νότου, εκεί που κάποτε –κι ακόμα σήμερα– υψωνόταν η σημαία της Συνομοσπονδίας και τα μπαμπάκια στα χωράφια τα μάζευαν σκλάβοι χρώματος μελαψού. Οι νεκροί που ανακαλύπτονται στην πορεία των ερευνών είναι όλοι λευκοί με ακρωτηριασμένους όρχεις, τους οποίους κρατάει στα νέγρικα χέρια του ένας εξίσου νεκρός μαύρος. Η πλάκα είναι ότι σε κάθε περίπτωση, ο μαύρος αυτός εξαφανίζεται χωρίς ίχνος. Μην είναι ο Σατανάς; Τι διάβολο συμβαίνει;

Το μυστήριο έρχονται να λύσουν, στην καρδιά του αμερικάνικου νότου (επαναλαμβάνω), δύο νέγροι αστυνόμοι που αντιμετωπίζονται με ελαφριά δυσθυμία από τους

υποστηρικτές του φυλετικού διαχωρισμού. Βρισκόμαστε επί προεδρίας Τραμπ. Οι περίεργοι αυτοί φόννοι, με θύματα τους απογόνους εκείνων που κάποτε κρεμούσαν τους νέγρους στα δέντρα κι ύστερα τους έβαζαν φωτιά, μια φωτιά που παρέπεμπε στους πυρσούς της Κου ΚλουξΚλαν, αρχίζουν να παίρνουν μορφή χιονοστιβάδας κι εξαπλώνονται σαν πυρκαγιά σε όλη την αμερικάνικη χώρα, φτάνοντας ακόμη και στην πρωτεύουσα Ουάσιγκτον. Ο πρόεδρος απευθύνεται με διάγγελμα στο έθνος.

Ο Τραμπ αποδεικνύεται σε κείνο το διάγγελμά του –συγγραφική αδεία– εντελώς ξενοφοβικός και κούφος. Ο συγγραφέας του βιβλίου «Τα δέντρα», καταφέρνει σε δύο σελίδες να φανερώσει το πόσο γυμνός είναι ο βασιλιάς. Και πόσο λευκός. Όπως αντιλαμβάνεται βέβαια κάποιος από τις πρώτες κιόλας σελίδες αυτού του απολαυστικού πονήματος μυστηρίου, ο συγγραφέας ανήκει στη μαύρη φυλή και οραματίζεται την εκδίκηση στο όνομα των προγόνων του. Η γραφή του είναι τέτοια που δύσκολα αφήνει κανείς από το χέρι του αυτό το μυθιστόρημα το οποίο μιλάει για ένα βαθιά πολιτικό ζήτημα με έναν χιούμορ βιτριολικό και ταυτόχρονα αναζωογονητικό τρόπο. Βοηθάει ασφαλώς και η μετάφραση του Πάνου Τομαρά.

Μήπως να ξαναπιάσω τα αστυνομικά;

Πέρσιβαλ Έβερρετ
Τα δέντρα
(εκδ. GUTENBERG)

ATHENS
voicebooks

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Το βιβλιοπωλείο **IANOS**
και οι εκδόσεις **ATHENS VOICE BOOKS**
σας προσκαλούν στην παρουσίαση του βιβλίου
του διακεκριμένου καθηγητή καρδιολογίας

ΘΑΝΑΣΗ ΔΡΙΤΣΑ

Παρασκευή 29 Νοεμβρίου 2024 στις 19:30
στο **IANOS Café**, Σταδίου 24

Για το βιβλίο θα μιλήσουν οι:

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ,

Καθηγητής Καρδιολογίας ΕΚΠΑ

ΕΥΑ ΣΤΕΦΑΝΗ, Σκηνοθέτης

Χαιρετισμό και σύντομη εισήγηση θα κάνει

ο Πρόεδρος ΔΣ του Ωνάσειου

Καρδιοχειρουργικού Κέντρου

Καθηγητής **ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΛΕΤΗΣ**

Την εκδήλωση θα συντονίσει η δημοσιογράφος

ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΚΡΟΥΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Στα βιβλιοπωλεία και στα γραφεία της Α.Υ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ATHENS VOICE BOOKS

Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα, 2103617170 (εσωτ. 114), fax: 2103617310

Παραγγελίες on-line: athensvoice.gr/athens-voice-books

«Κονκλάβιο»

«Emilia Pérez»

«Είμαι ακόμα εδώ»

«Οι 7 Σαμουράι»

«Καμία άλλη γη»

«Made in England: The Films of Powell and Pressburger»

«Small things like these»

«Ο θρόνος του αίματος»

«The brutalist»

Νύχτες Πρεμιέρας με φιλμ-αστέρες!

Και Χρυσός Φοίνικας και Χρυσός Λέοντας και Κόπολα και Κουροσάβα και Σκορσέζε και Οντιάρ...

Το πρόγραμμα των ταινιών της φετινής διοργάνωσης είναι μακράν το κορυφαίο των τελευταίων ετών.

INFO

Οι 30ές Νύχτες Πρεμιέρας θα πραγματοποιηθούν 2-14 Οκτωβρίου στις κινηματογραφικές αίθουσες ΔΑΝΑΟΣ 1 & 2, CINOBO OPERA 1 & 2, ΑΣΤΟΡ, ΑΣΤΥ, ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ, ΠΑΛΛΑΣ

Είναι αλήθεια ότι φέτος οι διοργανωτές ξεπέρασαν τον εαυτό τους. Το πρόγραμμα των επετειακών (30 χρόνια ζωής κλείνει φέτος το φεστιβάλ της Αθήνας) Νυχτών Πρεμιέρας έχει να επιδείξει τετράστερα και πεντάστερα φιλμ, που όχι μόνο θα μας απασχολήσουν έντονα τις επόμενες βδομάδες, αλλά είναι σίγουρο ότι ορισμένα από αυτά θα παίξουν δυνατά και στα επερχόμενα Όσκαρ. Από την ταινία της τελετής έναρξης, που είναι το τιμημένο με Χρυσό Φοίνικα «Anora» του Αμερικανού Σον Μπέικερ («Florida project») μέχρι και το νέο φιλμ του Πέδρο Αλμοδόβαρ «The room next door», που κλείνει τη φετινή διοργάνωση, παραelaύνουν μερικά από τα πιο σημαντικά φιλμ της χρονιάς, που αξίζουν την προσοχή μας. Το φιλόδοξο «Megalopolis», φυσικά, του Φράνσις Φορντ Κόπολα, είναι ένα από αυτά, με την υπογράμμιση ότι θα προβληθεί σε ειδικές... mega συνθήκες στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, όπως ακριβώς προβλήθηκε και στο Φεστιβάλ των Καννών. Αν υπάρχει μια και μόνο ταινία που θα σας προτείναμε να δείτε οπωσδήποτε στο φετινό φεστιβάλ, αυτή είναι το εξαιρετικό «Substance: Το ελιξίριο της νιότης» της Κοραλί Φαρζά («Revenge»). Η ταινία είναι ένα σοκαριστικό body horror, που προκάλεσε φρενίτιδα πριν από λίγους μήνες στις Κάννες. Εδώ η Ντέμι Μουρ, στον πιο αβανταδόρικο ρόλο της καριέρας της, υποδύεται μια μεσήλικη γυμνάστρια τηλεοπτικού σόου που βρίσκει τον τρόπο για να ξαναγίνει νέα! Αν δεν προλάβετε να δείτε το φιλμ που κέρδισε το βραβείο σεναρίου στις Κάννες, μη στενοχωριέστε, καθώς θα βγει στις αίθουσες στις 31 Οκτωβρίου. Άλλα φιλμ που ξεχώρισαν πριν από λίγους μήνες στο Φεστιβάλ των Καννών και φρόντισαν να κλείσουν έγκαιρα οι διοργανωτές είναι το «Emilia Perez» του Ζακ Οντιάρ (δύο βραβεία στις Κάννες, επιτροπής και γυναικείας ερμηνείας –που μοιράστηκαν οι Ζ. Σαλντάν, Σ. Γκόμεζ, Κ. Γκασκόν και Α. Παζ–, για το υβριδικό γανγκστερικό θρίλερ, υπαρξιακού δράματος και μιούζικαλ του κορυφαίου Γάλλου σκηνοθέτη) και η αντικαθεστωτική δημιουργία του Ιρανού Μοχάμαντ Ρασούλοφ «Ο σπόρος της ιερής συκιάς», που κέρδισε το ειδικό βραβείο αλλά και το βραβείο της Fipresci.

Νύχτες Πρεμιέρας χωρίς Σκορσέζε δεν γίνονται. Στο φεστιβάλ θα προβληθεί το ντοκιμαντέρ του κορυφαίου Αμερικανού δημιουργού για το αγαπημένο του κινηματογραφικό δίδυμο (οι Πάουελ και Πρέσμπεργκερ είναι υπεύθυνοι για τα αριστουργηματικά «Μαύρος νάρκισσος», «Τα κόκκινα παπούτσια», «Ζήτημα ζωής και θανάτου» κ.ά.), ενώ ένα ακόμη σπουδαίο όνομα που φιλοξενείται στη φετινή διοργάνωση είναι αυτό του Βάλτερ Σάλες («Ημερολόγια μοτοσικλέτας», «Κεντρικός

σταθμός»). Με το βασισμένο σε αληθινή ιστορία «Είμαι ακόμα εδώ» ο Βραζιλιάνος σκηνοθέτης επιστρέφει στα μεγάλα ανθρωποκεντρικά δράματα και προσφέρει στη Φερνάντα Τόρες το βραβείο ερμηνείας στη Βενετία, κρατώντας ο ίδιος για τον εαυτό του το βραβείο σεναρίου. Μια ταινία που επίσης ξεχώρισε στη Βενετία και μάλιστα διεκδίκησε στα ίσα το Χρυσό Λιοντάρι από τον Αλμοδόβαρ είναι το σκληρό δράμα «April» της Γεωργιανής Ντέα Κουλουμπεγκασβίλι, που αφηγείται την ιστορία μιας μαιας σε επαρχιακό νοσοκομείο, η οποία κινδυνεύει να χάσει τη δουλειά της όταν οι γονείς ενός βρέφους που πεθαίνει στη γέννα την κατηγορούν για αμέλεια. Έντονα συναισθήματα σε οσκαρικό φόντο αναμένεται να προσφέρουν το αιγυπτιακό θρίλερ «Κονκλάβιο» του Έντουαρντ Μπέργκερ («Ουδέν νεότερον από το δυτικό μέτωπο»), με τον Ρέιφ Φάινς στον ρόλο του καρδινάλιου να πλάθει μια ερμηνεία που ίσως του χαρίσει το πρώτο του Όσκαρ, το «Small things like these» του Τιμ Μίλαντς («Peaky Blinders»), που βασίζεται στο βιβλίο της Ιρλανδής Κλερ Κίγκαν και μας μεταφέρει στην Ιρλανδία των 80s, όπου ένας προμηθευτής κάρβουνου (Κίλιαν Μέρφι) ανακαλύπτει το φριχτό μυστικό ενός καθολικού μοναστηριού, και το «The Brutalist», τρίτη σκηνοθετική δουλειά του ηθοποιού Μπρέντι Κορμπέτ («Vox Lux»), που καταχειροκροτήθηκε στη Βενετία και έχει πρωταγωνιστή τον Έιντριαν Μπρόντι στον ρόλο ενός Ούγγρου αρχιτέκτονα, επιζήσαντα του Ολοκαυτώματος, ο οποίος πηγαίνει στις ΗΠΑ λίγο μετά το τέλος του πολέμου και διεκδικεί το δικό του μερίδιο από το American Dream. Μια επιλογή από εξαιρετικά ντοκιμαντέρ έρχεται για να προκαλέσει δυνατές συγκινήσεις. Αρχικά, το δημιουργημένο από Παλαιστίνιους και Ισραηλινούς ακτιβιστές «Καμία άλλη γη» (βραβείο κοινού και καλύτερου ντοκιμαντέρ στο Φεστιβάλ Βερολίνου) αποτυπώνει με τόλμη τον τραγικό ξεριζωμό Αράβων κατοίκων από περιοχή της Δυτικής Όχθης, ενώ το γαλλικό ντοκιμαντέρ «Miyazaki: Spirit of Nature» παρουσιάζει τη ζωή και το έργο του κορυφαίου Ιάπωνα καρτουίστα Χαγιάο Μιγιαζάκι.

Τέλος, επισημαίνουμε τη σημασία του αφιερώματος στον μέγιστο Ιάπωνα Ακίρα Κουροσάβα, με τίτλο «Akira Kurosawa: Όλη η μορφή και η αιματοχυσία», που περιλαμβάνει 13 από τα σπουδαιότερα έργα του σκηνοθέτη, ενώ μόνο αδιάφορες δεν θα είναι οι προβολές του «We live in time» (το τρυφερό ρομάντζο με τους Φλόρενς Πιου και Άντριου Γκάρφιλντ προβλέπεται να φέρει πολύ κλάμα) και του θρίλερ «Oddity» του Ιρανού Ντέμιαν Μακάρθι, που έχει τα φόντα να προκαλέσει ανατριχίλες στην αίθουσα.

Λουκάς Κατσίκας

«Αγγίξαμε τα όνειρά μας με τη φετινή διοργάνωση»

Με τον Λουκά Κατσικά, καλλιτεχνικό διευθυντή του Κινηματογραφικού Φεστιβάλ της Αθήνας Νύχτες Πρεμιέρας, γνωρίζομαστε χρόνια, οπότε συγχωρήστε μου την εγωιστική οικειότητα της συνέντευξης. Φέτος που είναι και η επετειακή 30ή διοργάνωση, είχαμε την ευκαιρία να τα ξαναπούμε, να θυμηθούμε κάποιες ιστορικές νύχτες από τα παλιά, αλλά και να σημειώσουμε κάποια φιλμ που λογικά θα σημαδέψουν τη φετινή διοργάνωση.

— Σε τι φάση σε βρίσκω, Λουκά; Μεταξύ τρέλας και φθοράς, αλλά ας μην γκρινιάζουμε. Όλα βαίνουν καλώς, παρά τις, αναμενόμενες πλέον, δοκιμασίες και αναποδιές.

— Τριάντα χρόνια Νύχτες Πρεμιέρας εκ των οποίων τα τελευταία οκτώ σε βρίσκουν στη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή. Αν εξαιρέσεις τα δύο πρώτα, που τα παρακολούθησα ως θεατής, από το 1997 δουλεύω σταθερά στο φεστιβάλ και ειδικά πριν αναλάβω τη διεύθυνσή του είχα αρκετά έντονη ενασχόληση με αυτό. Ιδιαίτερα από το 2012 και μετά.

— Γενικά μιλώντας όμως, το φεστιβάλ πάντα είχε να αντιμετωπίσει και εξωγενείς προβλήματα (εκλογές, σεισμούς, πλημμύρες, τραγωδίες κ.λπ.) που εμπόδιζαν την ομαλή λειτουργία του. Την περίοδο που ανέλαβες εσύ τα νιάτα, ποια ήταν η μεγαλύτερη αναποδιά που έτυχε; Και να ήταν μόνο μία... Είχαμε το κλείσιμο του Πήγασου, με αποτέλεσμα από τη μία μέρα στην άλλη το φεστιβάλ να βρεθεί στον δρόμο. Κυριολεκτικά μείναμε άστεγοι. Επίσης, είχαμε να αντιμετωπίσουμε την οικονομική κρίση. Αλλά και τα χρόνια της πανδημίας. Επιπλέον τη δημιουργία μιας νέας κουλτούρας που στηρίζει όλα αυτά που γνωρίζουμε ως στρίμινγκ, τηλεοπτικές πλατφόρμες κ.λπ., καθώς και τη μεταστροφή του κοινού το οποίο άρχισε να γίνεται πιο επιφυλακτικό απέναντι στην παραδοσιακή αίθουσα. Και, φυσικά, το κλείσιμο των ιστορικών σινεμά στο κέντρο της Αθήνας.

— Πώς τα αντιμετωπίσατε όλα αυτά; Συνειδητοποιείτε για πόσα εμπόδια μιλάμε; Αμφιβάλλω αν έχουν συμβεί αυτά σε άλλον διευθυντή φεστιβάλ, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Προσωπικά εφαρμόζω τη μέθοδο του Όρσον Γουέλς, που ποτέ δεν είχε επαρκείς πόρους για να κάνει τις ταινίες που ήθελε και χρειαζόταν κάθε φορά να επανεφευρίσκει τρόπους ώστε να γυρίζει τις ταινίες του. Ε, κάπως έτσι λειτουργούμε με τους συνεργάτες μου κάθε χρόνο προκειμένου να παρουσιάζουμε ένα όχι απλώς αξιοπρεπές αλλά πολύ δυνατό με τον χρόνο να γίνεται καλύτερο. Είναι κάπως διαστρεφτό όλο αυτό, αλλά πραγματικά οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε μας κάνουν καλύτερους.

— Νιώθεις ότι οι Νύχτες Πρεμιέρας έχουν αλλάξει σε σχέση με αυτό που ήταν πριν από δέκα ή είκοσι χρόνια; Φυσικά. Στην αρχή δεν ήξεραν για το φεστιβάλ παρά ελάχιστα, αλλά πλέον έχει καθιερωθεί στη διεθνή κοινότητα. Όλοι ξέρουν τις Νύχτες Πρεμιέρας και οι περισσότεροι τις αναφέρουν ως το «φεστιβάλ της Αθήνας».

— Τώρα μου θύμισες την πρώτη διοργάνωση και τον Γιώργο Τζιώτζιο, τον άνθρωπο που το οραματίστηκε και το δημιούργησε. Έλεγε χαρακτηριστικά «Είναι δυνατόν να μην έχει μια πόλη σαν την Αθήνα το δικό της φεστιβάλ;» Όλοι χρωστούμε στον Γιώργο. Αυτό το φεστιβάλ είναι δικό του και πολύ χαίρομαι που στην τελετή έναρξης θα προβάσουμε ένα βιντεάκι με ανθρώπους που έχουν δουλέψει κατά καιρούς στις Νύχτες Πρεμιέρας, και το οποίο ξεκινά με λίγα λόγια της Πώτας Ιωαννίδου, συζύγου του Γιώργου. Επίσης για τη φετινή επέτειο έχουμε προγραμματίσει μια ειδική προβολή του «Trainspotting», που όταν παίχτηκε στο φεστιβάλ του 1996, κυριολεκτικά είχε γίνει χαμός. Ήταν σίγουρα η πιο επεισοδιακή προβολή σε όλη την ιστορία της διοργάνωσης.

— Και η φετινή διοργάνωση; Ποιο είναι το δυνατό της όπλο; Το πρόγραμμά της. Σ' το λέω μέσα από την καρδιά μου ότι οι επιλογές του φετινού προγράμματος ήταν κατά 95% ό,τι είχαμε ονειρευτεί. Από τις βραβευμένες και πιο πολυσυζητημένες ταινίες σε Κάννες, Βενετία, Βερολίνο μέχρι το αφιέρωμα στον Ακίρα Κουροσάβα – ένα όνειρο πολλών ετών που επιτέλους το πραγματοποιήσαμε. Φυσικά διαχρονική δύναμη του φεστιβάλ είναι η ενωμένη ομάδα μας. Χωρίς τους συνεργάτες μου δεν θα είχαμε καταφέρει τίποτα. Δύναμη επίσης αντλούμε και από το κοινό μας. Αν δεν αγκάλιαζαν οι θεατές το φεστιβάλ όλα αυτά τα χρόνια, δεν θα είχαμε φτάσει ως εδώ. Και κάθε χρόνο ο αριθμός των ανθρώπων που το επισκέπτεται αυξάνεται σταθερά.

— Πόσοι είδαν δηλαδή την περσινή διοργάνωση; Γύρω στους 60.000. Και δεν σου κρύβω πόσο μεγάλη χαρά παίρνω όχι μόνο από τον όγκο των θεατών μας, αλλά κι από την ποιότητα και την υγεία που αποπνέουν. Είναι κοινό που πραγματικά κοινωνεί πολιτισμό. Είναι τρομερό αυτό και μας κάνει αληθινά ευτυχισμένους.

— Αν σου ζητούσα να μου πεις έναν δημιουργό που ζει ακόμη και θα ήθελες να του κάνεις ένα αφιέρωμα ή να τον φιλοξενήσεις στις Νύχτες Πρεμιέρας, ποιος θα ήταν; Τον Γούντι Άλεν τον φέραμε πέρσι. Οπότε θα πω τον Μάρτιν Σκορσέζε ή τον Ντέβιντ Λιντς, που είναι από τους πιο αγαπημένους μου δημιουργούς.

— Οι πιο μεγάλες χαρές που θυμάσαι από το φεστιβάλ; Δεν ήταν προσωπικές αλλά συλλογικές. Πράγματα που μοιραστήκαμε με την ομάδα μου ή με το κοινό μας. Με ιδιαίτερη συγκίνηση θυμάμαι την τελευταία μας προβολή στο Ιντεάλ πέρυσι, όταν παίξαμε το «Άγνωστοι μεταξύ μας». Ήταν Δευτέρα και λίγες ώρες πριν ένας πολιτικός στον Βόλο είχε εξαπολύσει έναν ομοφοβικό οκετό στα ΜΜΕ. Θυμάμαι ότι προλόγισα την ταινία με τη φράση «Καλώς ήρθατε στο φεστιβάλ των πούστηδων». Επίσης ξεχωριστές ήταν και οι προβολές άλλων ταινιών, όπως του «Call me by your name», αλλά και οι μη προβολές. Θυμάμαι τότε που δεν παίχτηκε η προγραμματισμένη ταινία έναρξης του Αλμοδόβαρ, το «Valverde»;

— Φυσικά και το θυμάμαι. Στο Κολλέγιο δεν ήταν; Ναι. Στο Κολλέγιο Αθηνών, με τον κόσμο στην αίθουσα να περιμένει μάταια να δει την ταινία. Ευτυχώς το γιορτινό κλίμα εκείνη τη βραδιά δεν χάλασε και ακολούθησε ένα από τα ωραιότερά μας πάρτι! Τέτοιες λαχτάρες υπήρξαν κι άλλες φορές, αλλά ευτυχώς δεν ήταν πολλές.

— Λουκά, έχεις κάποια ταινία που ξεχωρίζεις από το φετινό πρόγραμμα; Όπως είπα και πριν, το φετινό πρόγραμμα με κάνει περήφανο όσο κανένα άλλο. Επειδή κάποιες από τις ταινίες που θα δείξουμε δεν είναι μόνο από τις πιο αγαπημένες μου, αλλά και από τις καλύτερες της φετινής χρονιάς. Και θα μας απασχολούν για πολλά χρόνια. Οπότε δεν είναι μόνο μία.

— Και για ποια ταινία ή σκηνοθέτη που πέρασε από τις Νύχτες Πρεμιέρας όλα αυτά τα χρόνια νιώθεις ιδιαίτερη περηφάνια; Είναι αμέτρητες και αμέτρητοι. Αν κοιτάξει κάποιος τα παλιά προγράμματά μας, θα εντυπωσιαστεί με τα ονόματα που θα βρει, πριν ακόμη γίνουν γνωστά. Ονόματα όπως ο Πολ Τόμας Άντερσεν ή ο Μίκαελ Χάνεκ.

critic's CHOICE

Joker: Τρέλα για δύο (JOKER: FOLIE À DEUX) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τοντ Φίλιπς. ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Χοακίν Φίνιξ, Lady Gaga, Μπρένταν Γκλίσον, Κάθριν Κίνερ, Ζαζί Μπιτζ

Ύστερα από τους πέντε φόνους (έξι μαζί με αυτόν της μητέρας του, που όμως δεν έγινε αντιληπτός από τις Αρχές) που διέπραξε, ο Άρθουρ Φλεκ / Τζόκερ βρίσκεται στη φυλακή του Άρκαμ, εν αναμονή της δίκης που μπορεί να τον οδηγήσει στη θανατική ποινή. Η δικηγόρος του προσπαθεί να αποδείξει ότι ο Άρθουρ δεν έχει σώας τας φρένας και αποτελεί τυπικό παράδειγμα δικασμένης προσωπικότητας, την ίδια ώρα που ο εισαγγελέας είναι πεπεισμένος ότι ο κατηγορούμενος υποδύεται τον ψυχοπαθή. Εν αναμονή της δίκης, που έχει τραβήξει όλα τα φώτα της δημοσιότητας, ο Άρθουρ γνωρίζει στη διπλανή ψυχιατρική πτέρυγα τη βασανισμένη Λι, που του δείχνει από την πρώτη κιόλας στιγμή τα τραυτικά αισθήματα που τρέφει για εκείνον.

Παρ' ότι ξενίζει η επιλογή του Τοντ Φίλιπς να δώσει τη συνέχεια του αδάμαστα ρεαλιστικού αρχικού «Τζόκερ» με τη μορφή του μιούζικαλ, το τελικό αποτέλεσμα δείχνει να τον δικαιώνει σε ικανοποιητικό βαθμό. Αρκετά από τα μουσικοχορευτικά σκετς είναι ευρηματικά προσαρμοσμένα στην πλοκή (υπάρχουν όμως και κάποια που τα βαρεθήκαμε) και έχουν δραματουργικό νόημα ως κομμάτια της ζωής της φαντασίας του ήρωα, ενώ σε μια δυο περιπτώσεις αποτελούν ιδανικό όχημα για να φτιαχτούν σκηνές κυριολεκτικά μαγικές. Όμως το «Τρέλα για δύο» δεν είναι το έργο εκείνο που μπορεί να αποτελέσει ισάξια συνέχεια μιας ταινίας-φαινόμενο, όπως ήταν ο «Τζόκερ» του 2019. Σ' εκείνο το πρωτοποριακό φιλμ, η επαναστατική ορμή της κόμικ αισθητικής έδενε εξίσια με τη ρεαλιστική διάσταση ενός ψυχολογικού θρίλερ με κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις. Ο Τζόκερ δεν ήταν τότε το σύμβολο μιας χαοτικής κατάστασης, αλλά ο μάρτυρας όλων των καταπιεσμένων που κάποια στιγμή θα εξεγερθούν. Η παραπάνω ιδεολογική σύγχυση οδήγησε αρκετούς σε παρερμηνείες, χρίζοντας τον θλιμμένο Άρθουρ Φλεκ,

έναν ταλαιπωρημένο και μοναχικό τύπο του περιθωρίου, σε σύμβολο της αναρχίας με τη μορφή του γεμάτου αυτοπεποίθησης και χαρωπού Τζόκερ. Ο Φίλιπς δείχνει αποφασισμένος να ξεκαθαρίσει την παραπάνω ψευδαισθησιον-παρεξήγηση, με ένα φιλμ που χωρίζει την αφήγηση σε δύο μέρη. Το πρώτο έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός τυπικού δράματος φυλακής: η βάνουση συμπεριφορά των δεσμοφυλάκων (τρομερός στο ρόλο του ο Γκλίσον), οι άθλιες συνθήκες υγιεινής των τροφίμων, το απεχθές πρόσωπο του σωφρονιστικού συστήματος. Η καταπίεση και η κακοποίηση που βίωσε σε ολόκληρη τη ζωή του ο ήρωας δυστυχώς συνεχίζεται και εδώ. Το εύρημα του έρωτα αναδεικνύεται με φυσική απλότητα, δίνοντας το σύνθημα για να αρχίσει το μουσικοχορευτικό σόου. Αφήνοντας στην άκρη κάποιες σεναριακές τρύπες, βλέπουμε στη συνέχεια το φιλμ να μετατρέπεται ταυτόχρονα σε ερωτικό δράμα και δικαστικό θρίλερ, όπου η ερμηνευτική συνύπαρξη των Φίνιξ - Lady Gaga κάνει... παπάδες, προσφέροντας εικόνες που μας βυθίζουν στη σκοτεινή κόλαση των άτυχων χαρακτήρων τους.

Το animation «Μικροί ήρωες σε δράση» ½ μας μεταφέρει στην Αγρία Δύση, όπου δύο ορφανά βρίσκονται αντιμετώπιση με μια περιπέτεια που θα τους αλλάξει τη ζωή για πάντα. ▶▶▶ Τα «13 Τριαντάφυλλα» ½ είναι ένα ισπανικό δράμα του 2007 με θέμα τον εμφύλιο με την τελική επικράτηση του Φράνκο, και την αντίσταση δεκατριών γυναικών που ανήκουν στη Σοσιαλιστική Νεολαία.

ΑΚΟΜΗ

Το animation «Μικροί ήρωες σε δράση» ½ μας μεταφέρει στην Αγρία Δύση, όπου δύο ορφανά βρίσκονται αντιμετώπιση με μια περιπέτεια που θα τους αλλάξει τη ζωή για πάντα. ▶▶▶ Τα «13 Τριαντάφυλλα» ½ είναι ένα ισπανικό δράμα του 2007 με θέμα τον εμφύλιο με την τελική επικράτηση του Φράνκο, και την αντίσταση δεκατριών γυναικών που ανήκουν στη Σοσιαλιστική Νεολαία.

Πάνος Λαϊνόπουλος Κωνσταντίνος Κατέχης

Εισαγωγή της τέχνης στην καθημερινότητα

Μια συζήτηση με το δημιουργικό δίδυμο που βρίσκεται πίσω από το brand **New Art Decor** και το project «**Geometric Pop**»

Ο Πάνος Λαϊνόπουλος, αν και λάτρευε τη ζωγραφική από παιδί, αρχικά προσέγγισε την τέχνη μέσω της μουσικής. Αφού σπούδασε στην Αγγλία πολιτικός μηχανικός, συνέχισε με σπουδές στη φωνητική, την υποκριτική και τον χορό. Ασχολήθηκε για χρόνια επαγγελματικά με το μπιούζικαλ, μέχρι που ένα συμβόλαιο με τη Sony Music τον έφερε πίσω στην Ελλάδα, όπου εμφανίστηκε δίπλα σε σπουδαίες φωνές, όπως η Μαρινέλλα, ο Πουλόπουλος και ο Βοσκόπουλος. Συλλέκτης έργων τέχνης, αποφάσισε κάποια στιγμή να εκθέσει τη συλλογή του από γκραβούρες παρεμβαίνοντας όμως εικαστικά στα πασπαρτού και τις κορνίζες τους. Η θερμή ανταπόκριση του κοινού και η ζήτηση για τα έργα που παρουσίασε τον ξανάφεραν στα μονοπάτια της πρώτης του αγάπης, της ζωγραφικής.

Ο Κωνσταντίνος Κατέχης σπούδασε τεχνολόγος-μηχανολόγος, αλλά η μαθητεία του στην Καλλιτεχνική Σχολή Κέρκυρας έπαιξε καταλυτικό ρόλο στη μετέπειτα πορεία του. Το 1998 βρέθηκε στην Αθήνα, όπου γοητεύτηκε από την ψηφιακή επεξεργασία εικόνας και ακολούθησε σχετικές σπουδές. Παράλληλα, εργάστηκε στο παιδαγωγικό πρόγραμμα του Πάρκου Σύγχρονης Γλυπτικής του Σκιρώνειου Κέντρου Κηφισιάς. Λίγο αργότερα, συνεργάστηκε με τον γνωστό εκτιμητή έργων τέχνης και βιογράφο του Ιόλα Νίκο Σταθούλη, στην αίθουσα τέχνης Down Town Art Gallery, με έργα του διεθνούς φήμης Έλληνα γλύπτη Takis. Δίδαξε ως

καθηγητής για μεγάλο χρονικό διάστημα, μέχρι που τον κέρδισε ο ψηφιακός αρχιτεκτονικός σχεδιασμός, οι τρισδιάστατες απεικονίσεις και ότι συνδέει την τεχνολογία με την τέχνη.

Δύο ξεχωριστές επαγγελματικές πορείες που διασταυρώθηκαν με αφορμή μια έκθεση στην Κέρκυρα, όπου παρουσίασαν από κοινού vintage αντικείμενα, μεταφέροντας τον ρομαντισμό του παρελθόντος στη σύγχρονη πραγματικότητα. Αυτή ήταν και η αρχή της συνεργασίας του δημιουργικού δίδυμου που σήμερα βρίσκεται πίσω από το brand New Art Decor καθώς και από το project «Geometric Pop».

— **New Art Decor, λοιπόν. Πώς αποφασίσατε να ασχοληθείτε με τον σχεδιασμό και τη διακόσμηση εσωτερικών χώρων;**

Π.Α. Την πρώτη έκθεση, με την οποία ξεκίνησε η συνεργασία μας, ακολούθησαν άλλες οκτώ. Κάποια στιγμή μάς έγινε πρόταση να αναλάβουμε την εσωτερική διακόσμηση ενός επαγγελματικού χώρου. Ο Κωνσταντίνος είχε ασχοληθεί στο παρελθόν με τη διακόσμηση εσωτερικών χώρων, εγώ όχι, αλλά η πρόκληση της δημιουργίας μάς έκανε να δεχτούμε την πρόταση.

— **Υπάρχει κάποιο στοιχείο που σας διαφοροποιεί στον συγκεκριμένο χώρο;**

Κ.Κ. Δεν ασχολούμαστε απλά με τον σχεδιασμό και την τεχνική υλοποίηση του project. Πέρα από τη μελέτη και τον

σχεδιασμό του χώρου, που θα εξασφαλίσει την απόλυτη εργονομία του, και τη συνεργασία με επιλεγμένους συνεργάτες που θα μας δώσουν το επιθυμητό τεχνικά αποτέλεσμα, εμείς είμαστε και οι ίδιοι εικαστικά σε αυτόν.

Π.Α. Δεν εφαρμόζουμε μόνο τεχνολογίες και τεχνικές. Σχεδιάζουμε έπιπλα, φωτιστικά, κ.λπ. ειδικά για τον συγκεκριμένο χώρο και προσθέτουμε έργα τέχνης, είτε δικά μας είτε από τη συλλογή μας από δημοπρασίες και αντικερί, καθώς και ιδιαίτερα αντικείμενα που έχουμε φέρει από ταξίδια μας.

— **Η ιδιαιτερότητα της δουλειάς σας δεν έχει περάσει απαρατήρητη.**

Κ.Κ. Είχαμε τη χαρά να δούμε τη δουλειά μας να παρουσιάζεται σε περιοδικά όπως τα «Inside», «Κατοικία», «Marie Claire» κ.λπ., αλλά και στην τηλεόραση, στην ET3, από τον εξαιρετικό Μανώλη Ζανδέ.

— **Ως δημιουργοί, ξεκινήσατε το project «Geometric Pop». Θα μας μιλήσετε γι' αυτό;**

Κ.Κ. Κάποια στιγμή συζητούσαμε για την αναγκαιότητα να ισορροπήσουμε τα σύγχρονα ψυχρά κατασκευαστικά υλικά με περισσότερο χρώμα. Έτσι προέκυψε το «Geometric Pop». Ξεκίνησε με τη δημιουργία μιας σειράς εικαστικών έργων, που επεκτάθηκε –και εξακολουθεί να επεκτείνεται– σε διάφορα αντικείμενα ευρείας χρήσης, όπως έπιπλα, ταπετσαρίες, υφάσματα, φωτιστικά κ.λπ.

Π.Α. Είναι ένα παιχνίδι πολύχρωμων γεωμετρικών σχημάτων και διαστάσεων. Χαρακτηριστικά του είναι η γραμμικότητά του με βαθιά έκρηξη χρώματος, που αποπνέει αισιοδοξία, χαρά και ευεξία, χωρίς εικαστικούς προβληματισμούς και έγνοιες.

— **Και ενέπνευσε, επίσης, τον χώρο της μόδας...**

Π.Α. Αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τον σχεδιαστή μόδας Πάνο Απέργη, ο οποίος δημιούργησε μια σειρά γυναικείων ενδυμάτων και αξεσουάρ βασισμένων σε έργα του «Geometric Pop». Νιώσαμε βαθιά συναισθηματική ικανοποίηση βλέποντας την ιδέα μας να μετουσιώνεται με τον καλύτερο τρόπο στον χώρο της μόδας.

Κ.Κ. Επιδιώκουμε τις συνεργασίες και είμαστε ανοιχτοί σε κάθε πρόταση που θα μεταφέρει το «Geometric Pop» σε δημιουργικούς χώρους διαφορετικούς από τον δικό μας.

— **Υπάρχουν συγκεκριμένες τάσεις που ακολουθείτε στο interior design;**

Π.Α. Δεν ακολουθούμε τάσεις. Επενδύουμε στις αισθητικές επιρροές μας, οι οποίες είναι αρκετές και εμπλουτίζονται διαρκώς από τα ταξίδια μας, από την κουλτούρα του κάθε τόπου που επισκεπτόμαστε.

Κ.Κ. Στόχος μας είναι να μεταμορφώνουμε κάθε χώρο δίνοντας του ιδιαίτερη ταυτότητα και διακριτό χαρακτήρα, κατόπιν συζήτησης με τον ιδιοκτήτη που προκειμένου να διακριβώσουμε τις προτιμήσεις του, δεδομένου ότι εκείνος θα ζήσει και θα εργαστεί μέσα σε αυτόν.

— **Ως πρόκληση ποιο project θα χαρακτηρίζατε;**

Π.Α. Όταν καλούμαστε να διαμορφώσουμε έναν χώρο διατηρώντας υφιστάμενα στοιχεία. Αυτό συμβαίνει είτε όταν ο χώρος έχει ιστορικότητα, π.χ. ένα νεοκλασικό κτίριο ή μια παραδοσιακή οικία, είτε επειδή ο πελάτης δεν διαθέτει το budget για μια ριζική ανακαίνιση. Εμείς οφείλουμε να δώσουμε μοναδικότητα στον χώρο σεβόμενοι τις συνθήκες.

— **Η τεχνολογία παίζει ρόλο στη δουλειά σας;**

Κ.Κ. Καταλυτικό. Κάθε project ξεκινάει από την κάτοψη του αρχιτεκτονικού σχεδίου και τη φωτορεαλιστική απεικόνισή του. Πέρα απ' αυτό, μέσω της τεχνολογίας κάνουμε την ψηφιοποίηση των εικαστικών έργων μας, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα αποτύπωσής τους σε διάφορες επιφάνειες, αλλά και εμπλουτισμού και συνδυασμού τους, ενώ παράλληλα δημιουργούμε και ψηφιακά έργα καθώς και λογότυπα.

— **Εδώ, Κωνσταντίνε, θα πρέπει να αναφέρω ότι είσαι ο δημιουργός του λογότυπου του δικτύου Unesco ASPnet.**

Κ.Κ. Πέρυσι, επέλεξαν το λογότυπο που είχα σχεδιάσει ως το επετειακό λογότυπο για το παγκόσμιο Δίκτυο Συνδεδεμένων Σχολείων Unesco ASPnet. Είναι όμορφο να βλέπεις ένα σχέδιο που έχεις φτιάξει να εκπροσωπεί ένα τόσο σημαντικό δίκτυο.

— **Τα σχέδιά σας για το μέλλον;**

Π.Α. Επειδή θεωρούμε την άμεση επαφή με το κοινό ζωτικής σημασίας, σκοπεύουμε στο προσεχές διάστημα να επικοινωνήσουμε με το «Geometrical Pop» μέσω εκθέσεων. Ήδη έχουμε προγραμματίσει έκθεση στην Gallery 7, στο Κολωνάκι, ενώ παράλληλα εξετάζουμε προτάσεις που μας έχουν γίνει από το εξωτερικό.

Δείτε τις δημιουργίες των Π. Λαϊνόπουλου και Κ. Κατέχης: newartdecor.com/

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς

CLLXXXVIII Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

5+1 δίσκοι για το φθινόπωρο του 2024

Βάσει πιθανοτήτων, το φθινόπωρο θα είσαι περισσότερες ώρες στο σπίτι από όσες ήσουν το καλοκαίρι, οπότε είναι μοναδική ευκαιρία να ακούσεις μερικούς δίσκους από την πιο πρόσφατη συγκομιδή.

The The - Ensoulment. Παραδεχόμουν πάντα τη συνθετική ιδιοφυΐα του Matt Johnson, αλλά δεν με είχε ενθουσιάσει ποτέ κάποιος δίσκος των The The – ούτε καν κάποιος από εκείνους που κυκλοφόρησαν στη δεκαετία του '80. Αν όμως στα πρώτα albums η προσέγγιση ήταν θεαλωδής, τώρα ο Johnson, απόλυτα χαλαρός, ώριμος και συμφιλιωμένος με τον χρόνο που έχει περάσει, γράφει αβίαστα μερικά από τα πιο πλούσια και πιο ενδιαφέροντα τραγούδια του 2024. Αν και υποθέτω ότι συνθέσεις όπως τα «*Somedays I Drink My Coffee by The Grave Of William Blake*» (τι τίτλος!), «*Zen And The Art Of Dating*» και «*Kissing The Ring Of Potus*» δεν θα κάνουν ιδιαίτερο γκελ στις διψασμένες για ευκολία εποχές μας, το πικ απ μου θα παίζει το «*Ensoulment*» μέχρι τελικής πτώσεως.

Grendel's Syster - Katabasis into the Abaton / Abstieg in die Traumkammer. Στις παλιές καλές μεταλλικές μου εποχές θα το τοποθετούσα στον χώρο του folk metal με

occult στοιχεία και πινελιές από doom διαθέσεις, επικές στιγμές και black αισθητική. Metal παιξίματα και βασικές επιρροές από σχήματα όπως οι Smoulder, οι Slough Feg και οι Atlantean Kodex. Η φωνή της Kathi παραπέμπει όμως περισσότερο στην Esther «*Jinx*» Dawson της ψυχεδελικής μπάντας – με occult θεματολογία – Coven από τα early seventies, και στην Grace Slick των Jefferson Airplane. Κι έτσι ο δίσκος αποκτά

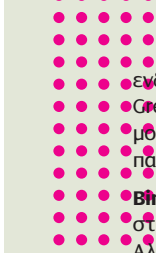
ενδιαφέρον! Είχε πολλά χρόνια να μου αρέσει δίσκος που σχετίζεται με το metal. Οι Grendel's Syster, χωρίς καθόλου κόπο, καταφέρνουν από τώρα να μπουν στη λίστα μου με τα καλύτερα της χρονιάς. Ενδεχομένως και λόγω κάποιας νοσταλγίας για τις παλιές καλές μεταλλικές μέρες, αλλά τι σημασία έχει;

Birdie - Some Dusty. Αν και είχα πάρει το ντεμπούτο single των Birdie (λόγω αγάπης στη Summershine περισσότερο) δεν είχα επενδύσει στο LP τους, το «*Some Dusty*». Αλλά η επανέκδοση της Slumberland φέρνει κοντά μας το πρώτο album του ντουέτου της Debsey Wykes (Dolly Mixture) με τον Paul Kelly (East Village). Κι έτσι όπως αγαπάω με τρέλα τις Dolly Mixture αλλά και τους πρώιμους Saint Etienne, το έχω κιόλας λιώσει. Sunshine pop for ever!

LA LOM - The Los Angeles League Of Musicians. Ο ήχος της Καλιφόρνια ήταν πάντοτε αναγνωρίσιμος. Είτε επρόκειτο για surf, είτε για folk ψυχεδέλεια, είτε για μουσικές που συνδέονταν με το ύφος του γειτονικού Μεξικό, η δυτική ακτή ακουγόταν πάντα πολύ πιο ξένοιαστη από την άλλη ακτή, αυτή της Νέας Υόρκης. Οι LA LOM είναι ένα τρίο που ανακατεύει ένα ιδιότυπο surf πόλης – σαν αυτό που παίζει ο Tommy Guerrero, για παράδειγμα – με τα μεξικάνικα boleros, την cumbia και το περουβιάνικο chicha. Το «*The Los Angeles League Of Musicians*» κυκλοφορεί από τη Verve και είναι ιδανικό για ταξίδια κάθε είδους.

Charli XCX - Brat. Πάνω που είσαι έτοιμος να πεις ότι η τόσο pop αισθητική δεν σε αφορά καθόλου, βλέπεις ότι η φάση «brat» απασχολεί άπιστευτα σχεδόν κάθε νέο άνθρωπο. Και πριν ξεστομίσεις στην οικογενειακή συγκέντρωση εκείνο το «εγώ θα μείνω με τη νεολαία» – αυτό που σε κάνει να καρφώνεσαι δηλαδή –, καλά θα κάνεις να μάθεις τι σημαίνει «brat», αλλά και τι σημαίνει «demure». Η Charli είναι Αγγλίδα, γεννήθηκε το 1992 και τουλάχιστον κάποιες από τις μελωδικές γραμμές που άκουγε από το ραδιόφωνο όταν ήταν μωρό – κάτι Blur, κάτι Verve κ.λπ. – έχουν καταφέρει να μπουν ύπουλα στη μουσική της και να την κάνουν πιο ενδιαφέρουσα απ' ότι αν είχε γεννηθεί, ας πούμε, στις μεσοδυτικές πολιτείες.

Olympians - Olympians. Για να αγοράσεις το original του 1970 σε κατάσταση που να ακούγεται πρέπει να δώσεις έναν μισθό περίπου. Κι επειδή προτιμάς να μην το κάνεις, παίρνεις την πρόσφατη επανέκδοση της Cobalt, τη βάζεις στο πικ απ κι ακούς ξαπλωμένος στην πολυθρόνα σου το «*Κορίτσι του Μάν*», τη «*Μικρή ζωγραφιά*», το «*Καλοκαιρινό αγέρι*» κι όλα τα υπόλοιπα. Τι όμορφος, τι ξένοιαστος δίσκος, ρε φίλε!

Μίλα μου Βρόμικα - RELOADED

Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

Σου στέλνω για ένα θε-ματάκι που έχω με το αγόρι μου εδώ και καιρό, αλλά ο κόμπος έχει φτάσει στο χτένι πια και θέλω τη γνώμη σου. Αυτό που δεν αντέχω καθόλου, και του το έχω πει, είναι ότι ακούει συνέχεια trap στη διαπασών. Εκτός του ότι εμένα δεν μου αρέσει καθόλου η συγκεκριμένη μουσική, εκνευρίζομαι και από τους στίχους. Τα βάζει σπίτι στο ηχείο τέρμα χωρίς να με ρωτήσει, τα βάζει και στο αμάξι όταν βγαίνουμε, παντού! Του το έχω εξηγήσει όλο αυτό. Με λέει παράξενη, περιεργη και στο τέλος κάνει πάντα το δικό του. Όλο αυτό με έχει βάλει σε σκέψεις.

Δεν μπορώ να πω ότι δεν σε καταλαβαίνω. Φυσικά, ο καθένας μας έχει το δικαίωμα να ακούει όποια μουσική θέλει μόνος του ή στα ακουστικά του, αλλά στη συμβίωση χρειάζεται να υπάρχουν κάποιοι κοινοί κώδικες επικοινωνίας και όχι να κάνει ο καθένας τού κεφαλιού του. Δεν είσαι παράξενη, δεν είσαι περιεργη, και εύχομαι και στα υπόλοιπα ζητήματα που αφορούν τη σχέση σας να μη διατηρεί την ίδια απόλυτη στάση. Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο, νομίζω ότι καλώς έχεις μπει σε σκέψεις, οι οποίες χρειάζεται να εξελιχθούν σε συζητήσεις κι από κει και πέρα να πάρεις τις αποφάσεις σου. Δεν είναι απαραίτητο ότι όλοι ταιριάζουμε με όλους.

Έκανα πρόσφατα μια σχέση με μια κοπέλα που για μένα είναι κουκλάρα πραγματική. Προχωρήσαμε γρήγορα σε όλα τα επίπεδα και ετοιμαζόμαστε σε λίγο καιρό να συγκατοικήσουμε. Τι γίνεται όμως; Πριν λίγες μέρες, πήγα σπίτι της να τη βοηθήσω να πακετάρουμε κάποια πράγματα για τη μετακόμιση, αυτή είχε βγει στο μπαλκόνι για τσιγάρο και για να ξεκουραστεί λίγο. Εγώ εκεί που άνοιγα τα συρτάρια βρήκα μια σακούλα, την ανοίγω και βλέπω κάποιους φακέλους λευκούς και πάνω γραμμένα με ανεξίτηλο μαρκαδόρο διάφορα ανδρικά ονόματα. Είχε ονοματίσει κάθε φάκελο ξεχωριστά! Εξεπλάγην, δεν στο κρύβω, έβαλα

γρήγορα την τσάντα μέσα και απέφυγα να ασχοληθώ με εκείνο το συρτάρι ξανά. Μου έκανε τρομερή εντύπωση, αλλά δεν ξέρω πώς να της το πω.

Ε, τώρα δεν ξέρω τι να σου πω πάνω σε αυτό. Μπορεί να φυλάει προσωπικές φωτογραφίες, αλληλογραφία, αναμνηστικά... πού να ξέρουμε τώρα και γιατί να θέλουμε να μάθουμε; Καταλαβαίνω ότι μπορεί να σε τρώει η περιέργεια για το περιεχόμενο των φακέλων, αλλά χρειάζεται να σεβαστείς την ιδιωτικότητα της. Το ότι θα συγκατοικήσετε δεν σημαίνει ότι θα μπειτε και μέσα στην προσωπική ζωή του άλλου. Όπως κάθε άνθρωπος, έτσι και η κοπέλα σου έχει το παρελθόν της και that's it! Συνεχίστε την όμορφη ζωή σας με εμπιστοσύνη και με το καλό η μετακόμιση!

Αχ Τζένη μου, έκανα γκάφα το φετινό καλοκαίρι και τώρα μου έχει στοιχήσει κάπως. Είχαμε πάει για μπάνιο με το αγόρι μου και αυτός έφαγε τα λυσσικά του να ξεκινηθούμε SUP. Εγώ είμαι πολύ προσεκτική με τη θάλασσα, δεν μου πολυαρέσει, και το αγόρι μου πολλές φορές μου λέει ότι είμαι υποχόνδρια και με πειράζει. Anyway, ενέδωσα και λέω, άντε, ας το κάνω κι αυτό. Τώρα, έχω βρει το μπελά μου, γιατί κάθε ΣΚ θέλει να παίρνουμε σβάρνα τις παραλίες της Αττικής και να κάνουμε SUP. Εγώ ακολουθώ φυσικά, αλλά κάπου φτάνει με αυτό το βιολι. Να κάτσουμε και λίγο σπίτι μας.

Εμένα πάλι δώσε μου παραλία, θάλασσα και εκδρομή και πάρε μου την ψυχή. Ομολογώ, λοιπόν, πως το καταλαβαίνω το αγόρι σου, αλλά αντικειμενικά μιλώντας οφείλω να καταλάβω και τη δική σου την πλευρά. Το έχω ξαναπει. Δεν χρειάζεται τα ζευγάρια να τα κάνουν όλα μαζί. Μπορεί να πάρει έναν φίλο του να πηγαίνει για SUP κι εσύ να καλείς τις φίλες σου για πιτζάμα πάρτι. Δώστε λίγο χώρο ο ένας στον άλλον, ακολουθήστε ο καθένας τα θέλω του και τα ενδιαφέροντά του και μετά θα είστε ακόμη πιο καλά όταν θα είστε μαζί.

© JOHN HOLMES

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Καλή εβδομάδα, αγαπτή μου Κριέ! Οι επόμενες μέρες θα έχουν 100% την ψυχολογία ενός Κριού, κυκλοθυμία δηλαδή! Πάρα πολύ κομβική εβδομάδα αστρολογικά όσον αφορά την έκβαση της ζωής σου, καθώς η έκλειψη Ηλίου στο ζώδιο του Ζυγού σου υποδεικνύει τις σχέσεις από όλες τις οπτικές. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι το να ασχολείσαι με τους ανθρώπους και τις ανθρώπινες σχέσεις αποτελεί ψυχοφόρο επάγγελμα για σένα. Όμως πολλά πράγματα πρέπει να λυθούν άμεσα, προτού να είναι πια αργά. Αποκαλύπτονται εχθροί. Οι δεσμευμένοι, προσοχή στην ανάλυση πληροφοριών που λαμβάνετε. Οι ελεύθεροι, ίσως σας αποκαλυφθεί ενός νέος έρωτας.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Αγαπημένα Ταύρε, καλή εβδομάδα. Θέματα που αφορούν την υγεία, την εργασία και την οργάνωση της καθημερινότητας παίζουν πρωταρχικό ρόλο. Σίγουρα θα σε απασχολήσει και η διατροφή σου. Στο τακίρ κέφι, μπορεί να σου περνάει απ' το μυαλό και η άσκηση. Στα ερωτικά, όσο έχεις την Αφροδίτη μαζί σου, μη φοβάσαι, να έχεις θετικό mindset κι όλα θα γίνουν. Εσύ που είσαι ελεύθερος, από το περιβάλλον εργασίας σου ίσως σκάσει κάτι, το οποίο όμως θα έχει περισσότερο σεξουαλική προσέγγιση. Εσύ που είσαι σε σχέση, προσπαθείς να φτιάξεις τη ρουτίνα σου με το γκομενάκι και να την κάνεις λίγο πιο stable.

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Φίλε Δίδυμε, καλή σου εβδομάδα! Ανανέωση τις επόμενες μέρες, χάρη στην έκλειψη, που ολοκληρώνεται στις 2/10, και δημιουργικός οίστρος, ειδικά για όσους ασχολείστε με την τέχνη. Κι επιτέλους, εβδομάδα πράξεων κι όχι υποσχέσεων μόνο (γελάω). Ωστόσο, να είσαι ρεαλιστής και να πατάς τα πόδια σου στη γη. Μην ξεκινάς με το σκεπτικό ότι δεν υπάρχει πιθανότητα να πάει κάτι στραβά, καθώς πάντα υπάρχει, και είναι OK να μη μας βγαίνουν πάντα όλα όπως θέλουμε. Στα ερωτικά, φρόντισε να μην είσαι επιπόλαιος, και ξέρεις καλά τι εννοώ. Οι δεσμευμένοι μπορεί να ζήσετε κάποιες στιγμές έντασης, αλλά τίποτα σημαντικό.

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Αγαπτή Καρκίνε, καλή εβδομάδα! Ολοκληρώθηκε επιτέλους ένας κύκλος ζωής αρκετά ψυχοφόρος και ξεκινάει μια περίοδος rebranding. Αλλάζουν τα επαγγελματικά δεδομένα και μπορεί να σου φαίνεται λίγο δύσκολη η επαναπροσαρμογή, αλλά δες το σαν αναγέννηση. Προσπάθησε να μην κινείσαι βιαστικά για να μην προκύψουν ανεπιθύμητα ατυχήματα και γιατί η παρορμητικότητα αυτό το διάστημα δεν θα βοηθήσει. Τα γκομενάκια είναι λίγο σε δεύτερη μοίρα. Εσύ που είσαι δεσμευμένος ίσως έχεις κάποια ερωτική τόνωση, αλλά μέχρι εκεί. Για τους ελεύθερους δεν βλέπω κάποια ιδιαίτερη εξέλιξη.

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Αγαπημένο Λιοντάρι, καλή εβδομάδα! Πάρα πολύ μεγάλη κινητικότητα – ίσως προκύψει και κάποιο ταξίδι ή μακρινή μετακίνηση. Διακρίνω μια αισθητή αλλαγή στον τρόπο που θέτεις τα όριά σου και συστήνεις στους ήδη υπάρχοντες ανθρώπους στη ζωή σου. Είναι καιρός να ξεκινήσεις μια νέα ειδικευση ή δραστηριότητα, μια νέα γλώσσα κ.λπ. Εσύ που είσαι ήδη σε σχέση ίσως είσαι σε φάση απομόνωσης, θέλεις λίγο να κλεισώσεις στον εαυτό σου και δεν εκφράζεις απόλυτα σωστά στο ταίρι σου. Οι ελεύθεροι δεν αποκλείεται να κάνετε μια καινούργια γνωριμία μέσα από περιβάλλον εκπαίδευσης ή ταξιδιού.

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Παρθενάκι μου, καλή εβδομάδα! Μ' έναν σμπάρο δυο τρυγόνια. Αν μπορείς να συνδυάσεις δουλειά, διασκέδαση, έρωτα, φαγητό, κάν' το. Επίσης, επειδή έχεις μουκλιάσει τελευταία, μια toxic συμβουλή: ό,τι dramatic και να σου περνάει απ' το μυαλό, do it for the plot. Υπάρχουν σίγουρα κάποιες αλλαγές σε πρακτικά ή οικονομικά ζητήματα, αλλά έχει ο καιρός γυρίσματα. Κάνε μια αυτοαξιολόγηση και δες τι μπορείς να κάνεις προς όφελός σου. Εσύ που είσαι ελεύθερος, τικ τακ, το ρολόι για σένα χτυπά, ξέρεις εσύ τι εννοώ. Εσύ, πάλι, που είσαι δεσμευμένος, βγάλε και λίγο βίτιο στη σχέση σου, δεν θα πάθεις και τίποτα.

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, αγαπτή Ζυγάκι! Καλημέρα καινούργια μου αγάπη, καλημέρα καινούργια ζωή. Πάντα όταν μια πόρτα κλείνει, μια άλλη ανοίγει – φτάνει να καταφέρεις να ξεπεράσεις το μετατραυματικό των απωλειών σου. Συναισθηματισμοί που σε κρατάν πίσω δεν έχουν θέση στην καθημερινότητά σου, κιπατσάο. Αποδοχή δεδομένων και πάμε παρακάτω. Ερωτικά τώρα, υπάρχει μεγάλη ζήτηση γύρω από το όνομά σου και πολλοί υποψήφιοι/ες. Σε εμπιστεύομαι, θα βρεις εσύ ο αδέσμευτος. Εσύ δεσμευμένε, ίσως κάποια αποκάλυψη ή ένα πρόβλημα που σε απασχολούσε προ εξαμήνου θεωρηθεί πια λήξαν και για σένα και για τον/τη σύντροφό σου.

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, φίλε Σκορπιέ! Από τη φαντασία περνάμε στην πραγματικότητα κι από τη διστακτικότητα στην πράξη. Όλα αυτά αυτήν την εβδομάδα, καθώς, έχοντας κλεισμένες διάφορες υποθέσεις, εκπαιδεύεις τον εαυτό σου ώστε να προσαρμόζεται σε νέες εμπειρίες και καταστάσεις. Η ζωή έχει μεγάλα σχέδια για σένα, κοίτα μην τα χαράμισης μπροστά σε μια οθόνη κινητού. Εσύ που είσαι ελεύθερος και βιώνεις ακόμα την απώλεια ενός χωρισμού, get a life bitch! Εσύ που είσαι δεσμευμένος, δεν υπάρχει λάθος στο να θες να εξελίξεις τη σχέση σου ή να ανανεώσεις τα standards σου ως προς αυτήν. It's ok, just do it!

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Τοξοτάκι μου! Σιγά σιγά τα πράγματα μπαίνουν σε μια σειρά, καθώς όλο αυτό το διάστημα δοκιμασιών που πέρασες λαμβάνει τέλος. Αλλαγές θα προκύψουν στον τρόπο που αυτοπροσδιορίζεις ή προβάλλεις. Βλέπεις πως υπάρχουν εκκινήσεις με baby steps σε θέματα που αφορούν φίλιες, σχέσεις και επαγγελματικά. Υλοποιούνται οι στόχοι σου σιγά σιγά, σαν να λέμε. Η σχέση σου με τα social media βελτιώνεται και, παρ' ότι αρνητής τους, τα βλέπεις πια με άλλο μάτι. Για τους ελεύθερους, κοντοζυγώνει η νέα σχέση. Για τους δεσμευμένους, νέος τρόπος διαχείρισης ίσως; Κάτι νέο, πάντως, φέρνει στη σχέση σου αυτή η εβδομάδα.

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Αγαπτή Αιγόκερε, καλή εβδομάδα! Πώς νιώθεις που είσαι το κέντρο της προσοχής κι όλοι ασχολούνται με την πάρτη σου; «E... νιώθω πολύ ενθουσιασμένος, έχω δουλέψει σκληρά κι επιτέλους ανταμειβόμαι». Αέρας ανανέωσης ννέει σε όλους τους τομείς. Βέβαια θα υπάρξει πίεση χρόνου στα επαγγελματικά, όμως η Αιγόκερως θα ήσουν διαφορετικά; Θα βιώσεις μια εσωτερική πάλη, αλλά who f@#@ing cares? Εσύ, ελεύθερε, θα έχεις τα τυχερά σου και ίσως την πραγμάτωση ενός ανεκπλήρωτου έρωτα. Εσύ, δεσμευμένε, τον αφέντη τον τρώει μεν η πολλή δουλειά, αλλά παραμένει αφέντης. Άμα έχει αντίρρηση το ταίρι, να πάει κι αυτό να βρει καμιά δουλειά.

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Φίλε Υδροχόε, καλή εβδομάδα! Ανοίγουν οι οριζόντες σου προς νέες κατευθύνσεις. Ίσως εμπειρίες, κάποιο σεμινάριο ή κάτι που σχετίζεται με το εξωτερικό. Θα υπάρξουν ευκαιρίες για αλλαγές καρμικές. Αυτό θα μπορούσε να έχει να κάνει και με μια ολόκληρη φιλοσοφία, όπως να γίνεις βίγκαν ή βουδιστής, με ό,τι συνεπάγεται η αντίστοιχη κουλτούρα. Όσον αφορά τις σχέσεις, φρόντισε να κρατάς μια συνέπεια ανάμεσα σ' αυτά που τάξεις και σ' αυτά που κάνεις. Ελεύθερε που συνεχίζεις να κρατάς άτομα στο περίμενε, να ξέρεις ότι ρόδα είναι και γυρίζει. Δεσμευμένε, ίσως το ταίρι σου φιλοκλωτάει στις αλλαγές που βλέπει στη συμπεριφορά σου... Ξίδι.

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Αγαπτή Φαράκι, καλή εβδομάδα! Ίσως όλα αυτά τα ψυχολογικά τελικά να μην αφήνουν τα κατάλοιπα που νόμιζες, αλλά να σου δίνουν ώθηση για μια νέα αρχή. Οι κρίσεις κι ο πανικός για θέματα που αφορούν την ασφάλεια κλείνουν σταδιακά τον κύκλο τους. Ωστόσο θα χρειαστεί να κάνεις ένα βήμα πίσω, ώστε να πάρεις φόρα και να κάνεις δύο μπροστά. Εσύ που είσαι ελεύθερο πουλί, μάλλον δεν σε απασχολεί ιδιαίτέρως το σπορ, καθώς είσαι σε φάση που τους βρίσκεις όλους πλιθιούς. Εσύ που δεν είσαι ελεύθερο πουλί, οι προσωπικές σου κρίσεις είχαν αντίκτυπο στη σχέση σου, κι αν προσπαθείς να τα μπαλώσεις, καλά κάνεις.

Η AthensVoice στο TikTok

ATHENS VOICE

Αγγελική Μανουσάκη

Αστρολογικές Προβλέψεις

Η Αγγελική Μανουσάκη είναι η πιο cool αστρολόγος της Gen Z! Αγαπημένη του TikTok γιατί τα λέει έξω από τα δόντια, γελάς αλλά σε βοηθάει και στα σκαμπεβάσματα των σχέσεων.

Ερωτήσεις στο δρόμο

Ο Αλέξης Μαρκάζος, ο πιο δημοφιλής content creator του TikTok, αναζητά απαντήσεις για viral κοινωνικά θέματα στον δρόμο. Αν τον πετύχεις με το μικρόφωνο στο χέρι πρόσεχε τι θα πεις!

Αλέξης Μαρκάζος (Sarkazos)

Κακές Αποφάσεις / @kakesapofaseis

Παίρνεις συνεχώς κακές αποφάσεις; Μοιράσου τις με δημοφιλείς creators που θα σου πουν την άποψή τους μαζί με άλλες δικές τους ξεκαρδιστικές ιστορίες.

ΚΑΚΕΣ!
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

@kakesapofaseis / #kakesapofaseis

Street Fashion

Σε ενδιαφέρει η μόδα; Η Athens Voice βγαίνει στον δρόμο, ανακαλύπτει cool και stylish άτομα στην πόλη και τα καλεί να πρωταγωνιστήσουν σε ένα αυθόρμητο κι αυθεντικό catwalk. Θα είσαι ο/η επόμενος/η;

STREET Fashion

Rate Everything

Η στήλη Rate Everything αναλαμβάνει τα πιο viral ζητήματα του διαδικτύου και όχι μόνο.

Paperback

Δεν ξέρεις ποιο βιβλίο να διαβάσεις; Ο συγγραφέας Κυριάκος Αθανασιάδης θα σε βοηθήσει να επιλέξεις. Στη σειρά Paperback παρουσιάζει και σχολιάζει τα ωραιότερα βιβλία που κυκλοφορούν στα βιβλιοπωλεία.

PAPER BACK

Κυριάκος Αθανασιάδης

Vet n Pet

Η Αναστασία Στουπάκη, η κτηνίατρος της Athens Voice, εξηγεί όσα οι μικροί μας φίλοι παλεύουν να μας δείξουν κουνώντας ανυπόμονα την ουρά τους.

Αναστασία Στουπάκη

ΥΕΤ
PET

Como Lake, Italy

Master Franchisor in Greece: CALIN S.A. Tel: 210.68.40.005
E-mail: info@calingroup.gr - Website: calin.gr

intimissimi

THE ART OF ITALIAN LINGERIE

